Jaarstukken 2022

Juni 2023

Gemeente Leeuwarden

Inhoudsopgave Jaarstukken

Samenstelling van het bestuur **3**
Leeswijzer **4**

1. Inleiding **6**
1.1 Inleiding **6**
1.2 Inflatie **12**

2. Jaarverslag **14**
2.1 Programma's **14**
2.1.1 Domein Sociaal 14
Programma Werk en inkomen *16*
Programma Sociale basis *21*
Programma Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning *26*
2.1.2 Domein Fysiek 33
Programma Economie en toerisme *35*
Programma Wonen en milieu *41*
Programma Infrastructuur en mobiliteit *47*
Programma Ruimtelijke ordening *51*
Programma Beheer leefomgeving *54*
2.1.3 Domein Veiligheid 59
Programma Veiligheid *61*
2.1.4 Domein Bestuur en middelen 69
Programma Bestuur *71*
Programma Algemene baten en lasten *76*
2.1.5 Domein Overige lasten en baten 80
Algemene dekkingsmiddelen *80*
Overhead *82*
Onvoorziene uitgaven *85*
Vennootschapsbelasting *86*
2.2 Paragrafen **87**
2.2.1 Lokale heffingen 87
2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 91
2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen 100
2.2.4 Financiering 104
2.2.5 Bedrijfsvoering 107
2.2.6 Verbonden partijen 112
2.2.7 Grondbeleid 135
2.2.8 Investeringsprogramma 141
2.2.9 Leeuwarden duurzaam 143
2.2.10 Sociaal Domein Fryslân 148
2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen **158**

3. Jaarrekening **168**
3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling **168**
3.2 Financieel resultaat **177**
3.2.1 Financiële overzichten 178
3.2.2 Begrotingsrechtmatigheid 181
3.2.3 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 190
3.2.4 Overzicht incidentele lasten en baten 192
3.2.5 EMU saldo 195
3.3 Balans **196**
3.3.1 Balans 196
3.3.2 Toelichting op de balans 199
3.3.3 Gebeurtenissen na balansdatum 226
3.4 Verantwoordingsinformatie Specifieke Uitkeringen (SiSa) **227**

3.5 Overzicht van baten en lasten per taakveld 245
3.6 Controleverklaring 257

Bijlagen 258
Bijlage A. Restantkredieten 259
Bijlage B. Verloop reserves en voorzieningen 263
Bijlage C. Gewaarborgde geldleningen en garanties 265
Bijlage D. Overzicht subsidies aan instellingen 272
Bijlage E. Berekening financiële kengetallen 293
Bijlage F. Voortgang uitvoering besluiten over Rekenkameronderzoeken 295
Bijlage G. Brede welvaartsindex Leeuwarden 298

Samenstelling van het bestuur

Burgemeester Sybrand Buma
Verantwoordelijk voor:
* Openbare orde
* Brandweer en Politie
* Integraal veiligheidsbeleid en Handhaving
* Horecabeleid
* Communicatie
* Grote Stedenbeleid
* Europa en internationale zaken
* Bestuurlijke organisatie en Kabinetszaken

Hein de Haan (PvdA)
Portefeuilles:
* Wonen en bouwen
* Ruimte en leefomgeving
* Gebiedsontwikkeling
* Vergunningen, Toezicht en Handhaving
* Grondbedrijf
* Programma Spoorzone (coördinerend)
* Agenda Binnenstad (coördinerend)

Hein Kuiken (PvdA)
Portefeuilles:
* Wmo en maatschappelijke opvang
* Armoede en schuldhulp
* Financiën
* Cultuur
* Evenementen en marketing

Nathalie Kramers (GroenLinks)
Portefeuilles:
* Jeugd
* Onderwijs: primair, en voortgezet
* Publieke gezondheidszorg
* Vluchtelingen en integratie
* Inclusie en diversiteit
* Programma Leeuwarden Oost (coördinerend)

Evert Stellingwerf (GroenLinks)
Portefeuilles:
* Klimaat, energie, duurzaamheid
* Natuur, landelijk gebied, water, landbouw
* Circulaire economie
* Vastgoed
* Infrastructuur en mobiliteit
* Monumenten en erfgoed
* Dierenwelzijn
* Programma Volhoudbaar (coördinerend)

Gijs Jacobse (Gemeentebelangen)
Portefeuilles:
* Democratische vernieuwing
* Wijken en dorpen
* Beheer openbare ruimte
* Dienstverlening
* Digitale Agenda
* Bedrijfsvoering
* Sport
* Sociale Basis (coördinerend)

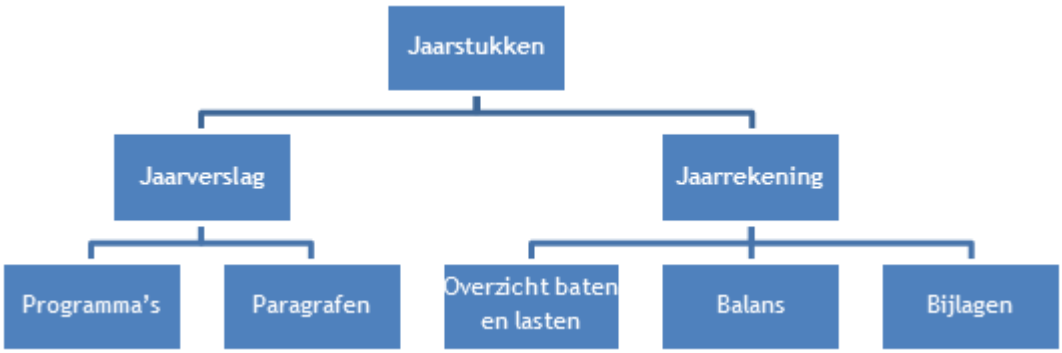
Abel Reitsma (CDA)
Portefeuilles:
* Werk, Participatie en Inkomen
* Economie
* Recreatie en Toerisme
* Kennis en innovatie
* MBO en Hoger Onderwijs
* Programma Economie, Onderwijs & Arbeidsmarkt (coördinerend)

Gemeentesecretaris Eelke de Jong
Verantwoordelijk voor: de gemeentelijke organisatie

Leeswijzer

Hoofdstructuur jaarstukken
De opbouw van de jaarstukken wordt in belangrijke mate voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en is als volgt:

Figuur 1 Hoofdstructuur jaarstukken

Toelichting op de structuur
In hoofdstuk 2 staat de beleidsverantwoording, ook wel jaarverslag genoemd. De focus is gericht op het bereiken van de in het collegeprogramma 2018-2022 gestelde doelen en of er beleidsinhoudelijke of financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2022 zijn. Uitgangspunt is dat de uitvoering voor ongeveer 95% uit reguliere activiteiten bestaat. Dat zijn *going concern* taken (vermeld in de financiële overzichten met beleidsproducten aan het eind van ieder programma) waar minder politieke sturing op nodig is, zolang er geen essentiële beleidsafwijkingen zijn.

Het **Jaarverslag** bevat:
1. Vier domeinen die zijn afgeleid van het collegeprogramma en de organisatieopzet: ***Sociaal***, ***Fysiek***, ***Veiligheid*** en ***Bestuur en middelen***. Ieder domein bevat:

- Het in de begroting vermelde hoofddoel, de ambitie waar aan gewerkt is en de relevante global goals waaran is bijgedragen.
- Wat we hebben bereikt: Een tabel met daarin in één oogopslag de mate van doelrealisatie (nieuw) + een tekstuele toelichting daarop.
- Wat daarvoor is gedaan: Een tabel met daarin in één oogopslag of gedaan is wat begroot was (nieuw) + een tekstuele toelichting op wat niet of anders is gedaan ten opzichte van wat voorgenomen of begroot was.
- Het overzicht van baten en lasten op het niveau van beleidsproducten. Het resultaat op een programma wordt toegelicht als t.o.v. de begroting sprake is van:
    - > € 100.000 in afwijking op het saldo, of in afwijking op de baten en lasten als dit uit oogpunt van begrotingsrechtmatigheid wenselijk is;
    - afwijkingen die politiek van belang zijn;
    - structurele ontwikkelingen welke nog niet eerder vermeld zijn.
- Onderdeel van "Wat heeft het gekost" is ook een toelichting op de mutaties in reserves.

2. Na Bestuur en middelen volgen de voorgeschreven overzichten: Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien.

3. In afzonderlijke paragrafen staat de beleidsverantwoording met betrekking tot de lokale heffingen en een aantal beheersmatige aspecten. Iedere paragraaf is een dwarsdoorsnede van de voorgaande domeinen op het gebied van:

- lokale heffingen;
- weerstandsvermogen en risicobeheersing;

- onderhoud kapitaalgoederen;
- financiering;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden;
- grondbeleid;
- investeringsprogramma 2022;
- Leeuwarden duurzaam;
- Sociaal domein Friesland.

Aan het eind van ieder domein zijn op basis van verplichte BBV-indicatoren verschillende maatschappelijke effecten van het beleid opgenomen. In bijlage 7 staat de nog in ontwikkeling zijnde Brede Welvaartsindex Leeuwarden. Die is bedoeld als een maat om de welvaart van mensen in Leeuwarden en de realisatie van de global goals te meten. Voor de vergelijking hiervan met andere gemeenten wordt u verwezen naar: www.waarstaatjegemeente.nl.
Voor zover niet specifiek vermeld, hebben statistische gegevens in het jaarverslag als bron: eigen registratie gemeente Leeuwarden.

De **Jaarrekening** (financiële rekening) bevat de financiële verantwoording over 2022 en vindt u in hoofdstuk 3. Na de beschrijving van de waarderingsgrondslagen (3.1) staat in paragraaf 3.2 het overzicht van baten en lasten met toelichting daarop, inclusief begrotingsrechtmatigheid, informatie in het kader van de Wet normering topinkomens (WNT), incidentele baten en lasten en het EMU saldo. De balans is toegelicht in paragraaf 3.3, de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa) in 3.4 en het overzicht baten en lasten per taakveld in 3.5. De controleverklaring van de accountant is opgenomen in hoofdstuk 3.6.

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Waar staan we

Inleiding
Het jaar 2022 was opnieuw een heftig jaar. Terwijl het einde van de coronapandemie in zicht kwam, brak de Oekraïne-oorlog uit. Het gevolg was een stroom van Oekraïne-vluchtelingen terwijl in diezelfde tijd het aantal asielzoekers enorm toenam. Daarnaast waren veel boeren ontevreden over de landelijke stikstofmaatregelen en zij voerden veel acties. De stijgende energieprijzen brachten veel mensen in de financiële problemen. Op al deze terreinen moest de gemeente veel inzet plegen.
Het jaar stond in het teken van gemeenteraadsverkiezingen en de vorming van een nieuw college. In het coalitieakkoord 'Nu investeren in de toekomst. Vergroenen, verbinden, verwaarden.' zijn de nieuwe ambities voor de komende vier jaar vastgelegd. Al eerder werden de social development goals (SDG's), de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, omarmd. De samenstelling van het college en de politieke kleuring bepalen het tempo en de keuzes in de uitvoering van het beleid. Tegen deze achtergrond doen we in deze jaarstukken verslag van wat er is gerealiseerd van de plannen die in de begroting 2022 zijn opgenomen.

Start verbetering informatiewaarde
De jaarstukken zijn qua opzet gewijzigd. De informatiewaarde is verbeterd. Tekstuele dubbelingen zijn weggelaten en de nadruk ligt meer op het bereiken van doelen, of we op koers liggen (√) of niet (X). Het gaat over de ambities uit de voorgaande bestuursperiode, zoals verwoord in het collegeprogramma 2018-2022. Veel ging er goed. Dat wordt in principe niet uitgebreid toegelicht, ervan uitgaande dat hier vrijwel geen politieke sturing op nodig is. Toegelicht wordt vooral wat beleidsinhoudelijk of financieel afwijkt ten opzichte van wat in de begroting 2022 staat. In de eerstvolgende begroting voeren we nog meer verbeteringen door, zoals het scherper verwoorden van de doelen.

De staat van brede welvaart
Brede welvaart gaat over alles wat mensen van waarde vinden, variërend van wonen, gezondheid tot veiligheid. Het bepaalt de aantrekkingskracht van Leeuwarden voor werkgevers om er zich te vestigen en voor inwoners om er te werken en te wonen. Andersom heeft de beschikbaarheid van werk invloed op het welzijn van inwoners. Brede welvaart is niet alleen uit te drukken in geld en economische groei, maar gaat ook over de kwaliteit van leven. Als je kijkt naar de staat van brede welvaart loopt Leeuwarden achter op het gebied van materiële welvaart en arbeidsmarkt. Wel zijn de inwoners van Leeuwarden tamelijk tevreden over hun eigen leven en woonomgeving. Het rapportcijfer dat men geeft voor geluk is 7,4.

> ***Opgaven op de arbeidsmarkt***
> Leeuwarden scoort relatief minder goed op arbeidsparticipatie en werkloosheid. Dit zijn opgaven die blijvend om aandacht vragen. In 2022 waren er minder mensen afhankelijk van een bijstandsuitkering. Meer mensen deden mee op de arbeidsmarkt of gingen terug naar school. Maar de verwachting is dat de arbeidsmarktomstandigheden voor Friesland in de komende jaren verder verslechteren. We moeten in regionaal verband keuzes maken in sociaal-economisch beleid, met oog voor grote opgaven als vergrijzing en de transitie naar circulaire economie. De krapte op de noordelijke arbeidsmarkt lijkt daarbij belemmerend te werken.

Onvoorziene uitdagingen
De Vluchtelingencrisis, stikstofcrisis en hoge inflatie brachten zeer grote uitdagingen, op het terrein van opvang, (digitale) veiligheid en inkomen. Ze stelden de veerkracht van de samenleving en van de gemeente, zo kort na de coronacrisis, opnieuw op de proef. De maatschappelijke onrust nam toe. De opvang van ruim 500 Oekraïners, de overlastbestrijding in de Prinsentuin en de boerenprotesten vroegen om veel ambtelijke en bestuurlijke inzet. Daardoor zijn sommige voornemens niet of minder volledig uitgevoerd. Bijvoorbeeld een cybercrisisoefening en de organisatie van bijeenkomsten over inbraakpreventie konden niet doorgaan. De druk op sommige delen van de gemeentelijke organisatie was hoog.

Sinds de oorlog in Oekraïne is de inflatie ongekend hoog geworden. De prijzen van heel veel producten, waaronder voedsel, gingen omhoog. We hebben kwetsbare gezinnen met hoge energielasten kunnen compenseren. Extra Rijksmiddelen waren er voor mensen om hun huis te isoleren en energie te besparen. Eind 2022 hebben we maatregelen getroffen om het bedrijfsleven in Leeuwarden te stimuleren om (versneld) in te zetten op de energie- en circulaire transitie. Dit moet tot herstel en groei van de economie leiden.

Sociale leefomgeving en veiligheid
Veiligheid draagt bij aan de onderlinge contacten, aan de inzet en verantwoordelijkheid voor de leefomgeving en aan de deelname aan de samenleving. De veiligheid in Leeuwarden werd door de inwoners gewaardeerd met een ruime voldoende (6,8). Dat is vergelijkbaar met vorig jaar. Er zijn 3 wijken met een veiligheidsscore ‘code rood’: Binnenstad, Oud-oost, Heechterp & Schieringen. Net als in andere gemeenten van vergelijkbare omvang, is te zien dat na een daling in de coronaperiode, het totaal aantal misdrijven (diefstal, mishandeling, drugs-/drankoverlast e.d.) weer stijgt. Een veilige leefomgeving vraagt aandacht op verschillende vlakken: het gaat ondermeer om ondermijnende criminaliteit en om het toenemende aantal incidenten rond cybercrime.
Van oudsher heeft Leeuwarden een grote sociale basis en sociale samenhang. Mensen in de buurt staan voor elkaar klaar en respecteren elkaar. In 2022 stond het versterken van de samenwerking met partijen die de sociale basis vormen, hoog op onze agenda. De gemeente moet de juiste randvoorwaarden creëren voor sociale samenhang. Met onder andere Amaryllis, V-O-L en de wijk- en dorpshuizen zijn hierover afspraken gemaakt. In de aanpak van eenzaamheid hebben (culturele) projecten tot meer ontmoeting geleid. Ondanks alle eerder genoemde grote uitdagingen beschikt de Leeuwarder samenleving over veerkracht: het vertrouwen in elkaar bleef stijgen. Het vertrouwen in instituties (waaronder de gemeente) nam wel iets af. We hebben in 2022 op verschillende manieren de dialoog met de samenleving gezocht. De uitdaging blijft om alle inwoners te vertegenwoordigen bij het nemen van besluiten; het verschil te maken ook voor mensen die nu weinig invloed ervaren.

Investeren in mensen van de toekomst
Leeuwarden heeft jongeren hard nodig. Maar veel jongeren ervaren stress en andere psychische klachten. Mede door de coronapandemie, ervaren jongeren gebrek aan perspectief en zijn ze onzeker. Het aantal jongeren dat geholpen wordt bij jeugdhulp en de jeugdbescherming steeg vergeleken met 2020 en is hoger dan landelijk. De vraag is hoe jongeren in een complexe samenleving weer toekomst gaan zien en zich gezond kunnen ontwikkelen. Gezonde mensen ervaren over het algemeen een betere kwaliteit van leven, zijn productiever en doen minder een beroep op de zorg. In 2022 bleef de achterstand onder jeugd en de werkeloosheid onder jongeren stabiel. Onze inspanningen zijn in toenemende mate gericht op preventie en het vergroten van kansen voor jongeren. Vooral ook in wijken waar de achterstanden en risico’s groot zijn, zoals in Leeuwarden Oost. Er zijn meer jeugdondersteuners op Plus IKC’s. Meer kinderen konden ondermeer sporten,

zwem- of muziekles volgen met hulp van Sam&. Met projecten 'Van grond tot mond' en 'Kindermenu 2.0' werden scholieren gestimuleerd gezonder te eten.

Fysieke leefomgeving
Het is prettig wonen in Leeuwarden. Ook de omgeving wordt hoog gewaardeerd. Leeuwarden is groen, maar vergeleken met landelijke cijfers heeft Leeuwarden minder bomen en natuurgebied. De stikstofuitscheiding en fijnstofuitstoot zijn hier minder. Inwoners zijn volop bezig met de energietransitie, door het plaatsen van zonnepanelen en door de deelname aan energiecoöperaties. Een groeiende groep mensen wil duurzaam veranderen. Een belangrijke ruimtelijke uitdaging is om de fysieke leefomgeving zo in te richten en te onderhouden dat het de kwaliteit van leven van zowel de huidige als toekomstige generaties vergroot. De gemeente speelt een rol in het overbruggen van botsende belangen en het koppelen van kansen. Wij zijn ambitieus in het bereiken van de doelen uit het Klimaatakkoord (2015). Er is gewerkt aan een nieuwe strategie en uitvoeringsplannen om die doelen te bereiken.

Door de hoge inflatie stegen de rente en bouwkosten. Daardoor kon er in de Zuidlanden minder gebied bouwrijp gemaakt worden en werden er minder bouwkavels verkocht. Duidelijk is dat er nieuwe woningen nodig zijn. Om dit te realiseren trekt de gemeente hierin op met andere overheden, organisaties en de bouwsector. Met woningcoöperaties en huurdersorganisaties zijn prestatieafspraken gemaakt om binnen 10 jaar 800 sociale huurwoningen te bouwen. Er zijn ook woningbouwafspraken tussen Rijk en provincie gemaakt, die leiden tot een Woondeal met de gemeente. Voor initiatiefnemers van bouwplannen in de dorpen is het kader ‘Wonen in de dorpen’ vastgesteld. Doel is onder andere om jongvolwassenen en ouderen meer betaalbare mogelijkheden te bieden.

Tot slot
De gemeente voert zowel landelijke wetten als eigen beleid uit. Het gaat om taken die in het algemeen belang zijn voor onze inwoners. De komende bestuursperiode zetten we in op het versterken van de brede welvaart. Daarmee zetten we de leefwereld van onze inwoners centraal. De gemeente heeft niet op alle aspecten van brede welvaart evenveel invloed. We doen wat binnen onze rol en mogelijkheden ligt. Op veel terreinen is het afgelopen jaar beleid gemaakt en zijn grote plannen ontwikkeld (Leeuwarden Oost, Volhoudbaar 2.0, op het gebied van wonen). De resultaten van de uitvoering worden in de hiernavolgende jaren zichtbaar. De complexiteit van de opgaven is een factor om rekening mee te houden en bepaalt mede het tempo van realisatie. Feiten en cijfers vertellen in dit verband niet alles. Maar ze kunnen wel helpen in het debat over de toekomst en om keuzes te onderbouwen. Investeren in de toekomst is een opdracht van ons allemaal. We zoeken actief de samenwerking met anderen. Het is de taak van de gemeente om het algemeen belang, zekerheden en kwaliteit voor iedereen, te blijven borgen.

Financieel resultaat

Het rekeningresultaat over 2022 is € 3,85 mln voordelig. In totaal wordt € 31,3 mln via de reserves budgetoverheveling meegenomen naar 2023. De hoogte van dit bedrag houdt deels verband met de corona-, de vluchtelingen- en inflatiecrisis. Een deel ontstaat omdat Leeuwarden, als centrumgemeente aan het eind van ieder jaar Rijksmiddelen ontvangt, die het jaar daarop pas ingezet worden. De overheveling betreft bijvoorbeeld:

- Middelen ontvangen in het kader van Social Domein Fryslân (€ 6 mln);
- Nog te betalen subsidie WTC (€ 3 mln);
- Middelen energiecompensatie (€ 4,6 mln).

Aan het positieve rekeningresultaat hebben ondermeer bijgedragen:

- een hogere uitkering van € 7 mln uit het Gemeentefonds (o.a. verwerkte extra baten uit de decembercirculaire);

- een voordeel van € 2,9 mln op de Rijksbijdrage voor de opvang van Oekraïners, omdat de werkelijke gemaakte kosten per opvangplek (doorberekening van o.a. huur, catering, schoonmaak, beveiliging en personeel) lager liggen dan het normbedrag dat het Rijk hiervoor vergoed;
- minder zorgkosten voor beschermd wonen (€ 2,2 mln), omdat de aanvankelijke grote cliënten-instroom na openstelling van de Wet langdurige Zorg in de loop van 2022 stabiliseerde (minder cliënten dan begroot) en de kosten per cliënt lager waren.

De grootste tegenvallers zijn:

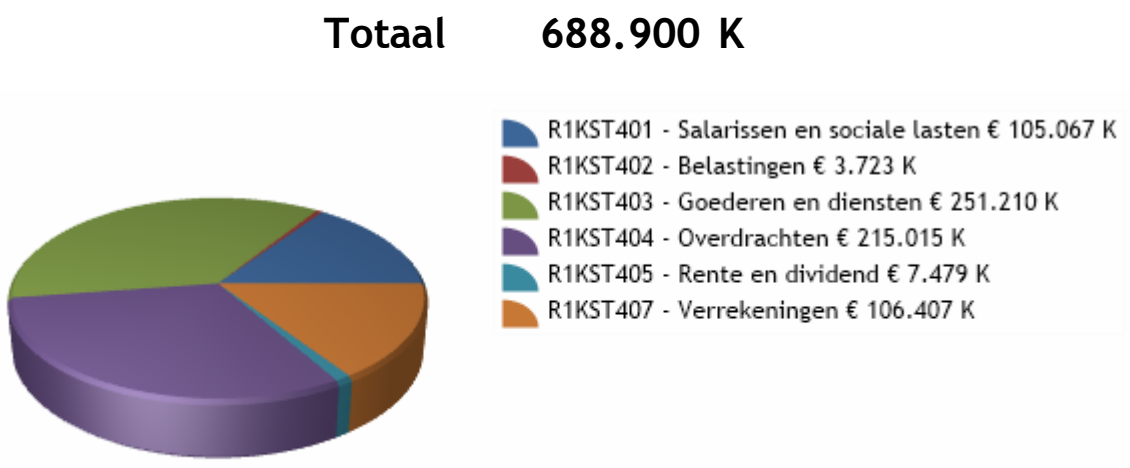
- een additionele storting in de reserve grondexploitatie om risico's af te dekken (€ 5,5 mln)
- extra uitgaven aan Jeugdzorg (€ 4 mln) omdat door het gewijzigde woonplaatsbeginsel Leeuwarden voor meer jeugd financieel verantwoordelijk is geworden, maar ook omdat de (psychische) problematiek onder jongeren is toegenomen;
- een storting in de voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen door gewijzigde regelgeving (€ 2,7 mln);
- een vennootschapsbelastinglast (€ 2 mln);
- een afboeking van investeringskosten van het gebouw De Skalm (€ 2 mln);
- een afwaardering op investeringen in de openbare ruimte, gebied WTC/Cambuurstadion (€ 1,1 mln).

De Oekraïne-oorlog en inflatie waren geenszins voorzien. Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen ontving de gemeente € 12,2 mln van het Rijk. Ook voor de inflatieproblematiek ontving de gemeente een Rijksbijdrage van € 13,9 mln. Daarnaast stelde de gemeente zelf € 6,3 mln beschikbaar ter compensatie van energieprijzen voor de minima en voor flankerende maatregelen gericht op het bedrijfsleven.

De gemeente hield in 2022 de financiële positie op peil. Ook de stand van de Algemene Reserve (AR) is solide. De AR blijft boven de vastgestelde nieuwe ondergrens van € 15 mln en is voldoende om de geïnventariseerde risico's op te vangen. Alle ombuigingen waartoe is besloten in het kader van de vorige bestuursperiode zijn inmiddels volgens plan gerealiseerd of krijgen hun afronding in 2023.

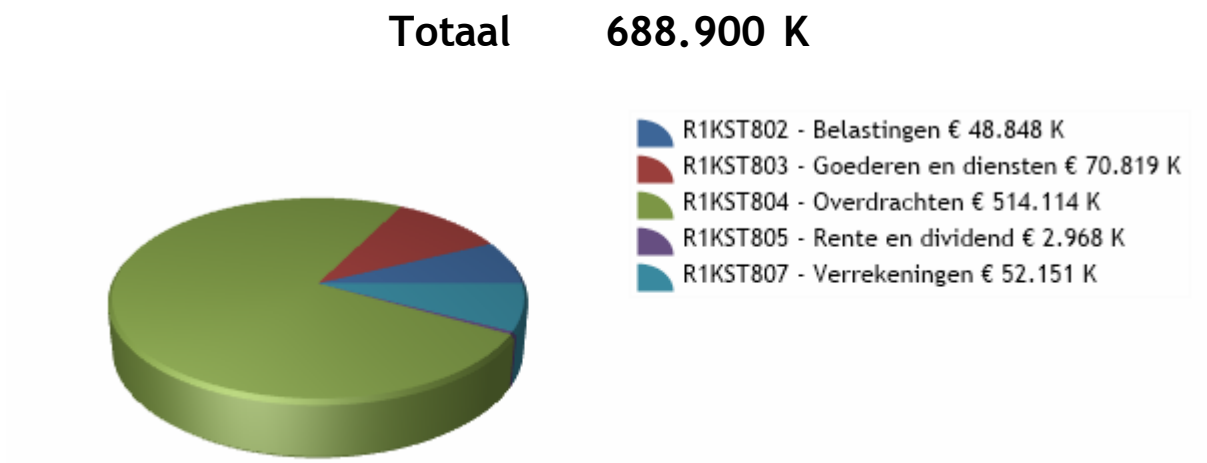
Hoe is het geld besteed?

Figuur 2 Lasten

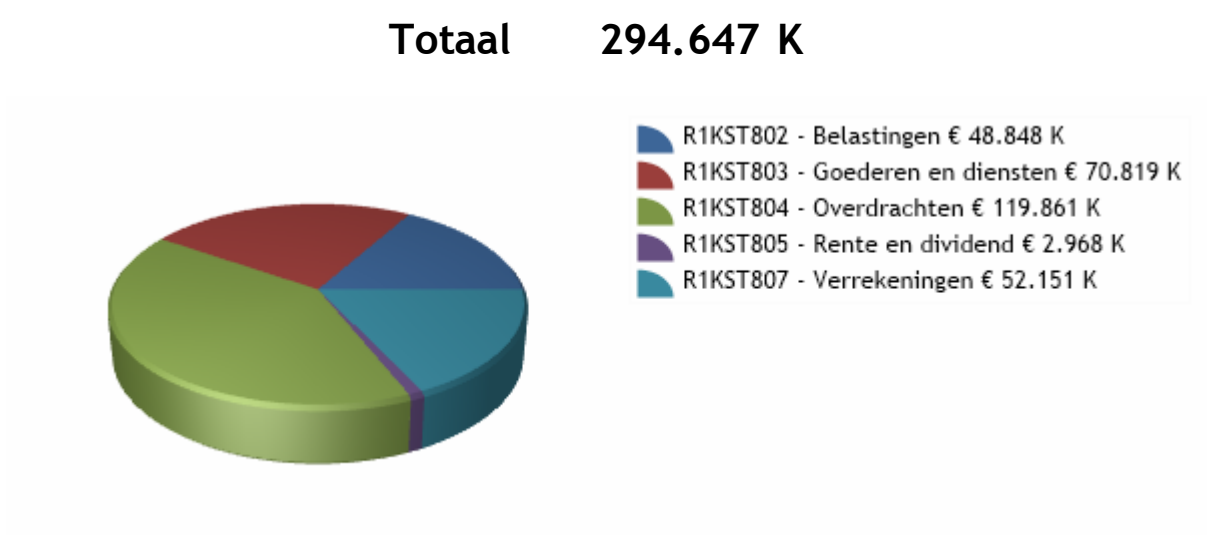

Waar kwam het geld vandaan?

Figuur 3 Baten

Figuur 4 Baten excl. algemene uitkering

Zichtbare resultaten

Veel ging er goed, maar er waren ook zaken die beter konden. We noemen er hier een paar die in het oog springend zijn.

Wat ging goed

1. De organisatie van de noodopvang van Oekraïense vluchtelingen verliep goed.
2. Met de reconstructie van de Prof. Mr. P.S. Gerbrandyweg is het programma Vrij-Baan afgerond. Vrij-Baan heeft in positieve zin bijgedragen aan de leefbaarheid, de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van de stad.
3. Het wandelende Bosk heeft als project binnen Arcadia nationaal en internationaal aandacht getrokken en veel mensen in beweging gebracht. Bosk is onlangs (maart 2023) uitgeroepen tot de winnaar van de Evenementen Innovatieprijs.

Wat kan beter

1. Jongeren met problemen moeten sneller professionele hulp kunnen krijgen. Er zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor extra personeel bij het Jeugdexpertteam (JET) om de wachtlijsten in de Jeugdzorg te verkorten.
2. Minder vertraging in de uitvoering van infrastructurele projecten (o.a. fietsroutes, vervanging verkeersregelinstallaties). De andere kant van de medaille is, dat er wel kostenefficiënter wordt gewerkt door de uitvoering met andere werkzaamheden in de openbare ruimte te combineren.
3. Om in 2035 een klimaatadaptieve gemeente te zijn, moet het tempo van de uitvoering van projecten omhoog.

1.2 Inflatie

Inleiding
Op het moment van schrijven van deze jaarstukken heeft Nederland te maken met een aanhoudend hoge inflatie. In het najaar van 2021 liep de inflatie al op en dit zette in 2022 door. Grondstoffen werden duurder. Stijging van prijzen leidde tot stijging van lonen, waardoor de prijzen weer stegen (loon-prijsspiraal). Na de coronacrisis steeg de consumptievraag weer. Ook dit veroorzaakte weer een prijsstijging. En de grootste factor is de oorlog in Oekraïne, die veroorzaakte een grote stijging van de energieprijzen.

De consumenten prijs index (inflatiepercentage) over het jaar 2022 is gemiddeld uitgekomen op 10%. In februari 2023 was het inflatiecijfer 8% ten opzichte van februari 2022 (bron: CBS). De uitzonderlijk hoge inflatie was niet voorzien in de begroting 2022 en werkt door in 2023. Vooral de stijging van energiekosten raakt de mensen met lagere inkomens. Daarom heeft het Rijk besloten tot compensatiemaatregelen. Ook de gemeente Leeuwarden heeft een aanpak vastgesteld. Deze aanpak van inflatie in Leeuwarden richt zich op inwoners, bedrijfsleven, partijen en de gemeentelijke bedrijfsvoering. In de volgende alinea's wordt deze aanpak verder toegelicht.

Compensatie kwetsbare gezinnen
Het Rijk nam maatregelen om in 2022 huishoudens te compenseren voor de gestegen energielasten via een energietoeslag van € 1300 voor inwoners tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm. Ook in 2023 wordt deze energietoeslag toegekend. Het compenseren voor de gestegen energielasten is voor een grote groep inwoners noodzakelijk, omdat zij anders door deze extra lasten onder de armoedegrens raken.

De gemeenteraad besloot op 30 november 2022 om de compensatie voor 2022 uit te breiden naar 125% en bedragen van € 800, € 500 en € 300 in stappen beschikbaar te stellen tot 150% van de bijstandsnorm. Ook studenten met een eigen energiecontract op naam konden en kunnen gebruik maken van deze regelingen.

Het Rijksbudget 2022 voor de energietoeslag bedraagt € 13,9 mln. Het raadsbesluit voor uitbreiding van de regelingen 2022 beslaat een bedrag van € 4,4 mln, voor € 4,05 mln gedekt uit de Algemene Reserve en voor € 0,35 mln uit het programma Werk en inkomen. In totaal was in 2022 een budget van € 18, 3 mln beschikbaar.

De uitvoering van de regelingen voor de energietoeslag eindigt op 1 juli 2023. Vooralsnog hebben meer dan 10.000 inwoners gebruik gemaakt van de regelingen en is het beslag op het budget € 14,6 mln in totaal.

Flankerende maatregelen gericht op het bedrijfsleven
Veel ondernemers staan voor scherpe keuzes: de hoge kosten doorbereken, interen op marges, de productie stilleggen of zelfs stoppen. De stijging van energielasten is hierbij een grote factor. De opgave om alles op te lossen ligt niet op het bord van de gemeente. De gemeente kan met flankerend beleid wel iets betekenen en wil investeren in structuurversterkende maatregelen voor de lange termijn. Leeuwarden wil bedrijven (versneld) laten inzetten op de energie- en circulaire transitie. Op die manier kunnen we bedrijven naast het focussen op korte termijn doelstellingen, ook laten inzetten op projecten die na deze periode van hoge inflatie voor herstel en groei kunnen zorgen. De raad stelde hiervoor op 21 december 2022 een pakket structuurversterkende maatregelen vast om het bedrijfsleven in de gemeente Leeuwarden te ondersteunen. Dit pakket heeft vier hoofdlijnen:
(1) energiecoaches en energieadvies;
(2) innovatiefonds energie- en circulaire transitie voor ondernemers;
(3) project toekomstbestendig ondernemen in verduurzaming en energie;

(4) omscholingstrajecten naar sectoren in de energietransitie.
De omvang van het pakket bedraagt € 1,9 mln, voor uitvoering daarvan gelijk verdeeld over 2023 en 2024.

Besluitvorming financiën inflatieproblematiek samengevat

Tabel 1

Besluit	Doel	Bedrag	Dekking
Collegebesluiten: 5-4-2022, 26-4-2022, 14-6-2022, 13-9-2022	Inwoners, energietoeslag	€ 13,925 mln	Rijksbijdrage
Raadsbesluit 30-11-2022	Inwoners, energietoeslag	€ 4,4 mln	€ 4,05 mln Algemene Reserve € 0,35 mln Werk en Inkomen
Raadsbesluit 21-12-2022	Bedrijfsleven	€ 1,9 mln	Algemene Reserve
Raadsbesluit 22-3-2023	Aan gemeente gelieerde partijen	€ 2,514 mln	Algemene Reserve

Vervolg
In maart 2023 nam de raad een besluit om ook steun te verlenen aan gesubsidieerde, gecontracteerde en verbonden partijen die door de hoge inflatie geraakt worden. Onderdelen in de gemeentelijke bedrijfsvoering die besluiten vereisen om de continuïteit te verzekeren zijn: energiekosten gemeentelijke gebouwen, restantkredieten, voorzieningen, loonkosten personeel, inhuur en IT-contracten.
De impact van inflatie en de nodige (financiële) maatregelen worden ingepast in de planning- en controlcyclus 2023 en daarmee in de monitoring van de financiële positie van gemeente Leeuwarden.
Mogelijke baten (waaronder een specifieke regeling voor sport en aanpassing van het gemeentefonds bij de meicirculaire) worden meegenomen in de voorbereiding van de begroting 2024.

2. JAARVERSLAG

2.1 Programma's

2.1.1 Domein Sociaal

***Portefeuillehouders:* Gijs Jacobse**, *Nathalie Kramers, Hein Kuiken en Abel Reitsma.*

Doel en ambitie 2018-2022

Strategisch doel: Iedereen doet mee en iedereen telt mee.

Ambitie:
We bouwen aan een 'inclusief' Leeuwarden: een gemeente waarin iedereen kan meedoen én meekomen. Daarom willen we iedereen actief bij de samenleving betrekken. We helpen zoveel mogelijk mensen aan het werk. Ook mensen die kwetsbaar zijn en op grotere afstand van werk staan. Dat doen we samen met ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en belangenorganisaties. Ook doen we er alles aan om inwoners bestaanszekerheid te bieden en we helpen voorkomen dat mensen vastlopen in armoede en schulden. We richten ons daarbij steeds vaker op het versterken van de sociale netwerken van mensen die tijdelijke of permanente ondersteuning nodig hebben.
We kiezen voor vernieuwing van het Sociaal domein. We zetten de ingezette ontwikkeling voort en verdiepen deze waar mogelijk. We organiseren de ondersteuning anders. Zo kunnen we de juiste hulp dichtbij mensen bieden, tegen lagere kosten. Daarbij kijken we nog beter wat inwoners zelf in hun eigen leefomgeving kunnen organiseren. Zo kunnen we hulp en zorg waarborgen voor wie dat echt nodig heeft.
We maken daarbij gebruik van de programma's Stedelijke vernieuwing Leeuwarden Oost en Onderwijs, Economie en Arbeidsmarkt.
Met betrokken partijen willen we het academisch klimaat van de stad verder versterken. Het succes van LF2018 benutten we om de dynamiek van Leeuwarden blijvend te versterken.

De prestaties in het sociaal domein dragen bij aan de volgende global goals:
- Uitbannen van armoede (1)
- Goede gezondheid en welzijn voor iedereen (3)
- Inclusief, gelijkwaardig en kwalitatief onderwijs voor iedereen (4)
- Inclusieve, economische groei en fatsoenlijk werk voor iedereen (8)
- Verminderen ongelijkheid (10)

Wat is er bereikt?

√ = doelrealisatie op koers of gelukt
X = doelrealisatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af

Tabel 1 Doelrealisatie

Nr.	*Te bereiken doelstelling*	*Status doelrealisatie*
1. Programma Werk en inkomen		
1.1	Bevorderen economische kansen en werk voor iedereen	√
1.2	Armoedebestrijding zodat iedereen mee kan doen	√
2. Programma Sociale basis		
2.1	Sociale basis	√
2.2	Door onderwijs de kans vergroten op werk en een gezond leven	√
2.3	Beperken van ongelijkheid (door achterstanden weg te werken)	O
2.4	Door sporten de kans vergroten om mee te doen aan de samenleving	√
2.5	Door cultuur sociale, economische en duurzame groei aanjagen	√
3. Programma Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning		
3.1	Vernieuwing Jeugdhulp	O
3.2	Vernieuwing maatschappelijke ondersteuning	√

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel 2 **Bedragen x € 1.000**

Domein R2DOM001 - Sociaal	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo	Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo	Rekening t.o.v. begroting saldo
R2PRG005 - Werk en inkomen	162.664	87.636	-75.028	162.896	90.490	-72.406	2.622
R2PRG020 - Sociale basis	73.759	18.215	-55.544	71.232	17.627	-53.604	1.939
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning	148.025	5.065	-142.960	147.808	5.060	-142.748	212
Totaal 2022	**384.448**	**110.916**	**-273.532**	**381.936**	**113.177**	**-268.759**	**4.773**

Impuls Sociale Investeringen

Tabel 3 **Bedragen x € 1.000**

Impuls Sociale Investeringen (ISI)	2022	2023
Startbudget (via overheveling)	127	180
Motie: Frysk Taalbelied	-25	
Motie: Werkgroep Fairtrade/SDG	-12	
Motie: Bestrijden menstruatiearmoede	-10	
Aanvulling ISI (1e begr.wijziging 2021)	100	
Motie: eerste vrouw (H. Buisman-Blok Wijbrandi)		-25
Structurele aanvulling Coalitieakkoord 2022-2026		50
Totaal	**180**	**205**

Programma Werk en inkomen

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 4

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
1.1	**Bevorderen economische kansen en werk voor iedereen**		
1.1.1	Vermindering gebruik bijstand	√	O
1.1.2	Programma Onderwijs, Economie en Arbeidsmarkt	O	√
1.2	**Armoedebestrijding zodat iedereen mee kan doen**		
1.2.1	Doorbreken van de regeneratie van armoede	√	√
1.2.2	Het vergroten van de bestaanszekerheid	O	O
1.2.3	Verbeteren van dienstverlening en bedrijfsvoering van de financiële hulpverlening	√	√
1.2.4	Aanpak schuldenproblematiek	O	√

1.1 Bevorderen economische kansen en werk voor iedereen √

Het bevorderen van economische kansen en werk voor iedereen is een continu proces. In 2022 is het gebruik van de bijstand verminderd, waardoor meer mensen konden meedoen op de arbeidsmarkt of naar school zijn gegaan. Op sommige onderdelen (beschut werk) blijven de resultaten achter, op andere onderdelen zijn de resultaten beter (lagere instroom, meer inzet loonkostensubsidie).

a. Meer mensen uitgestroomd uit de bijstand. In 2022 werd, vanwege de nasleep van de coronapandemie, een lichte toename (50) van het bijstandsvolume verwacht. In plaats van een toename is het gelukt om het bestand te laten dalen en meer mensen te laten participeren op de arbeidsmarkt. Het bestand is gedaald met 160 bijstandsgerechtigden. Belangrijke oorzaak is dat de instroom (beroep op bijstand) is afgenomen. Door de daling van het bestand zijn ook de totale kosten van de bijstand gedaald.
b. De wettelijke aantallen beschutte werkplekken zijn niet gerealiseerd. Iedereen die in aanmerking komt voor beschut werken is geholpen. Er is geen wachtlijst. In 2022 is Leeuwarden, met de andere aandeelhoudende gemeenten in Caparis NV, gestart om het aantal verder te verhogen. Ultimo 2022 zijn in onze gemeente 56 beschutte werkplekken ingericht. De wettelijke taakstelling was 72 beschutte werkplekken. Dat dit niet is gelukt, ligt aan een combinatie van externe factoren, zoals het aantal aanmeldingen, verhuizingen, overlijden en eventuele noodzakelijke voorschakeltrajecten.
c. Het inzetten van het instrument loonkostensubsidie heeft tot meer plaatsingen geleid van mensen met een arbeidsbeperking. In 2022 zijn 78 kandidaten geplaatst. Het doel van 50 is hierdoor gehaald.
d. In 2022 is het bijstandsbestand beter in beeld gekomen. Hierdoor zijn meer mensen in beweging gebracht. We hebben ingezet op het spreken van de groep met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij zijn de groeimogelijkheden besproken en hebben we waar mogelijk ingezet op activering.

1.1.2 Onderwijs, Economie en Arbeidsmarkt (OE&A): andere werkwijze O

In 2022 is binnen OE&A veel gerealiseerd: inflatiepakket ondernemers en bedrijfsleven, steunmaatregelen, crisisdienstverlening, professionalisering en uitbreiding van de arbeidsmarktregio en haar samenwerkingsverband Fryslân Werkt!

Inmiddels zijn veel doelstellingen bereikt. Er is voldoende fundament om door te gaan. Kern is het verbeteren van de match op de arbeidsmarkt, en ook om ons aanbod aan te laten sluiten bij ons onderwijs, onze economische strategie en onze regio. De huidige vorm van programmatisch sturen is door de tijd ingehaald. We gaan OE&A daarom op een andere manier vorm geven.

1.2 Armoedebestrijding zodat iedereen mee kan doen √

De doelstelling om de armoede te bestrijden zodat iedereen mee kan doen ligt op koers. 2022 is het eerste jaar dat de energietoeslag is uitbetaald. Voor de inwoners tot 125% van de bijstandsnorm is bijna 100% van de groep waarvoor de energietoeslag bedoeld was, bereikt. Inwoners (125% tot 150% van de bijstandsnorm) die niet in aanmerking kwamen voor de energietoeslag konden een beroep doen op een gemeentelijke energievergoeding van € 300, € 500 of € 800. De aanvraagtermijn van deze regeling loopt door in 2023. Met behulp van beide regelingen verwachten we veel huishoudens te kunnen ondersteunen.

We konden in 2022 10% meer kinderen ten opzichte van 2021 maatschappelijk laten participeren door ze gebruik te maken van Sam& (het kindpakket). Ter verbetering van de financiële hulpverlening is de zogeheten OpMaat-methode verder uitgerold. Voor circa 80% van de doelgroep bieden de wetten, regels en reguliere instrumenten voldoende bestaanszekerheid. Voor de overige 20% bieden we een andere oplossing via OpMaat. Medewerkers zijn ook geschoold in communicatie met inwoners op B1 niveau.

1.2.2 Vergroten bestaanszekerheid: gebruik minimaregelingen O

Het gebruik van bijzondere bijstand is licht gedaald. Het gebruik van de studietoeslag is gestegen van 124 naar 148 gebruikers. Er is de afgelopen jaren een daling te zien van het aantal bewoners met een minimuminkomen. Logisch gevolg is dat ook het aantal gebruikers van de minimaregelingen (met een inkomensgrens gelijk aan het minimum) niet stijgt, ondanks dat ook in 2022 blijvend is ingezet op communicatie.

1.2 4 Aanpak schuldenproblematiek vordert O

Afgelopen jaar is gestart met de voorbereidingen voor het realiseren van het uitvoeringsplan preventie schulden. Dit plan is in de tweede helft van 2023 gereed.

- *Meer vroegsignalering*

In 2022 zijn meer inwoners voor de vroegsignalering benaderd. In 2021 hebben de wijk- en dorpenteams van Amaryllis 769 signalen opgepakt. In 2022 hebben de wijk- en dorpenteams 1.504 signalen opgepakt. 405 huishoudens waren al bij Amaryllis in beeld en ontvingen al financiële ondersteuning. Naar aanleiding van het vroegsignaal is er contact met hen opgenomen en hulp geboden.

1.099 huishoudens waren nog niet voor ondersteuning bij Amaryllis in beeld. Met 41% (451 huishoudens) daarvan is contact tot stand gekomen. Dat wil zeggen dat de boodschap van vroegsignalering is overgebracht. Dit leidde bij 33% (150) tot aanvaarding van de hulp in dezelfde maand. Hierbij kan opgemerkt worden dat de indirecte en latere effecten van vroegsignalering niet zichtbaar worden uit deze cijfers. Het gaat dan bijvoorbeeld over mensen die naar aanleiding van een folder alsnog zelf een regeling of betaling doen en mensen die in een volgende maand alsnog contact opnemen voor hulp.

Om de voorkomen dat inwoners als gevolg van inflatie in de schulden terecht komen en om de effectiviteit van de vroegsignaleringsaanpak te verbeteren heeft Amaryllis per 1 oktober 2022 een extra vroegsignaleringsteam geformeerd. Dit team opereert gemeentebreed en bestaat uit drie ervaringswerkers en twee sociaal werkers. In 2022 heeft dit team 390 signalen opgepakt. De capaciteit van het team is in de loop van 2022 opgeschroefd naar 150 signalen per maand. Het komende jaar wordt met behulp van dit team verkend hoe de

prioritering van de signalen van de betalingsachterstanden en de benadering van bewoners verder kan worden verbeterd. De eerste resultaten van de inzet van het pilotteam ontvangt de gemeente in mei van Amaryllis.

Om de toegankelijkheid van de schuldhulpverlening te verbeteren zijn in 2022 voorbereidingen getroffen voor aansluiting bij de Nederlandse schuldhulproute.

- *Kwaliteitsslag op de inzet van energiecoaches*

In 2022 zijn extra Rijksmiddelen voor de aanpak van energiearmoede ontvangen. Hiermee is een extra impuls gegeven aan het sociaal energiebeleid en de inzet van de energiecoaches. Daartoe is het Plan van Aanpak energiearmoede geactualiseerd en is ervoor gekozen om eerst een kwaliteitsslag te maken bij de energiecoaches. De energiecoaches hebben in 2022 meer tools gekregen om inwoners inzicht te geven in hun financiële situatie. Daarnaast bieden de energiecoaches een beter aanbod aan laagdrempelige maatregelen om het energieverbruik te verminderen.

- *Pilot SchuldenvrijLWD gestart*

Per 1 oktober 2022 is in Leeuwarden Oost de pilot SchuldenvrijLWD gestart. De eerste deelnemers aan de pilot zijn in 2023 ingestroomd. Gedurende de pilot wordt narratief onderzoek ingezet. Bij deze vorm van onderzoek worden regelmatig ervaringen van deelnemers en stakeholders opgehaald waarmee de aanpak kan worden verbeterd.

- *Begeleiding jongeren met schulden*

In de periode 2019 tot en met 2022 zijn in totaal 25 jongeren in het project Jongeren & Schulden ingestroomd. Hiervan zijn acht jongeren in 2022 ingestroomd. Van de 25 jongeren hebben inmiddels zes jongeren de opleiding afgerond en/of zijn uitgestroomd naar werk. Om het bereik, de aanpak en de begeleiding voor de jongeren te verbeteren, zijn per 1 januari 2023 twee trajectbegeleiders (2 * 0,5 fte) bij het jongerenteam aangesteld en wordt in 2023 aangesloten bij het Jongeren Perspectief Fonds.

Lichte stijging in curatieve schuldhulpverleningstrajecten

Voor inwoners met problematische schulden zijn curatieve schuldhulpverleningstrajecten ingezet.

Tabel 5 Aantal curatieve trajecten schuldhulpverlening in 2022

	2019	2020	2021	2022
Particuliere trajecten	403	243	325	330
Ondernemers	46	32	29	32
Totaal	**449**	**375**	**354**	**362**

Bron: KBNL, Zuidweg & Partners

Wat heeft het gekost?

Tabel 6 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	137.834	162.214	154.399	7.815
Baten	87.749	78.482	81.336	2.854
Saldo van baten en lasten	**-50.085**	**-83.732**	**-73.064**	**10.669**
Toevoegingen aan reserves	0	450	8.497	-8.047
Onttrekkingen aan reserves	0	9.154	9.154	0
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**8.704**	**657**	**-8.047**
Resultaat	**-50.085**	**-75.028**	**-72.406**	**2.622**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Budgetoverheveling react EU, herstelmiddelen regionaal	€ 1.317
Budgetoverheveling react EU, herstelmiddelen lokaal	€ 1.482
Budgetoverheveling uitvoering Tozo	€ 372
Budgetoverheveling uitvoering kinderopvangtoeslagaffaire	€ 203
Budgetoverheveling energietoeslag	€ 4.598
Budgetoverheveling Armoede en Schuldhulp (€ 525.000 - al begroot € 450.000)	€ 75
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 8.047**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 7 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG005 - Werk en inkomen	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP027 - Arbeidsmarkt en sociale integratie	30.593	5.543	29.456	5.759	1.136	216	1.352
R2BLP030 - Inkomensvoorziening	97.719	77.454	99.291	79.893	-1.572	2.439	867
R2BLP031 - Armoedebestrijding	34.275	4.638	34.128	4.834	147	195	342
R2BLP050 - Lijkbezorging	77	0	21	4	57	4	60
Totaal	**162.664**	**87.636**	**162.896**	**90.490**	**-232**	**2.854**	**2.622**

BLP027 Arbeidsmarkt en sociale integratie (voordeel € 1.352.000)

Dit beleidsproduct arbeidsmarkt en sociale integratie heeft een positief resultaat door verminderde bezetting Vizier op Werk (€ 0,37 mln), minder bezetting in de Sociale Werkvoorziening dan gefinancierd (€ 0,32 mln) en extra middelen voor beschut werk (€ 0,38 mln) die vanaf 2023 intensiever ingezet worden. Tot slot is er een incidenteel voordeel op een project van het Europees Globaliseringsfonds van € 0,17 mln.

BLP030 Inkomensvoorziening (voordeel € 867.000)

Op de BUIG is sprake van een tekort ten opzichte van het Rijksbudget van € 10 mln. Dit is in de begroting 2022 afgedekt voor € 7,4 mln. Voor het restant wordt een beroep gedaan op het vangnet van het Rijk.
Van het Rijk is voor de meerjarige uitvoering van de Tozo een vergoeding in de vorm van een lumpsum ontvangen. Hiervan blijft het benodigde deel (€ 372.000) via de voorgenomen budgetoverheveling voor de uitvoering Tozo beschikbaar en is € 241.000 vrijgevallen ten gunste van 2022.

1.1.1 Vermindering gebruik bijstand O

Door een lagere instroom van bijstandsgerechtigden zijn de uitvoeringskosten van Publieke Dienstverlening € 439.000 lager uitgevallen. Lagere voorziening debiteuren en lager gemeentelijk aandeel in leningen door toename aflossingen € 146.000 voordelig.

BLP031 Armoedebestrijding (voordeel € 342.000)

1.2.2 Vergroten bestaanszekerheid: minimaregelingen en bijzondere bijstand O

Net als eerdere jaren is er sprake van een onderschrijding van het budget bij de minimaregelingen en de bijzondere bijstand. De onderschrijding is dit jaar € 267.000. Ook is € 390.000 euro ingezet als dekking voor de aanpak van inflatie via de energiekosten van inwoners. Bij de individuele inkomenstoeslag en de studietoeslag is er, zoals hierboven

beschreven, sprake van een gelijkblijvend respectievelijk stijgend aantal verstrekkingen. Bij de bijzondere bijstand is het aantal verstrekkingen ten opzichte van 2021 afgenomen. Voor 2023 is de vermogensgrens voor de bijzondere bijstand verhoogd om meer mensen in aanmerking te laten komen voor de regeling.

Betrokken verbonden partijen

- Stichting Kredietbank Nederland (KBNL) te Leeuwarden
- Caparis NV te Drachten
- Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten

Programma Sociale basis

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 8

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
2.1	**Versterking sociale basis**		
2.1.1	Sociale basis	√	O*
2.2	**Door onderwijs de kans vergroten op werk en een gezond leven**		
2.2.1	Versterken ontwikkeling jonge kind	√	√
2.2.2	Versterken samenhang en kwaliteit voor- en vroegschoolse educatie	√	√
2.3	**Beperken van ongelijkheid (door achterstanden weg te werken)**		
2.3.1	Aanpakken laaggeletterdheid lokaal en regionaal	√	O*
2.3.2	Wet Inburgering 2021	O	O*
2.4	**Door sporten kans vergroten om mee te doen aan de samenleving**		
2.4.1	Beweeginitiatieven sport ontplooien	√	√
2.5	**Door cultuur, sociale, economische en duurzame groei aanjagen**		
2.5.1	Cultuur en coronapandemie	√	O
2.5.2	Cultuur in 2022	√	√
2.5.3	Talentontwikkeling	√	√
2.5.4	Meertaligheid	√	√
2.5.5	Aanpak eenzaamheid	√	√
2.5.6	Inzet Historisch Centrum Leeuwarden (HCL) in 2022	√	√

* zie voor toelichting 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

2.1 Versterking sociale basis √

De sociale basis is het geheel van informele contacten en netwerken van bewoners(organisaties) en vrijwilligers(organisaties). Het versterken van het netwerk binnen de sociale basis ligt op koers. Een sterke sociale basis bestaat uit inwoners die zich inzetten voor elkaar en voor hun wijk of dorp. Vanuit de Visie versterking sociale basis heeft de gemeente in 2022 gewerkt aan een sterk netwerk en goed partnerschap. De gemeente werkt hierin samen met onder andere Amaryllis, V-O-L, de wijk- en dorpshuizen, wijkpanels en dorpsbelangen. De gemeente is initiator, verbinder en faciliteert. We schuiven aan wanneer gewenst, zonder over te nemen.
In de begroting 2023 is vervolgfinanciering van het Mienskipfonds geregeld voor de jaren 2023 en 2024 (zie brief B&W van 20-12-2022).

2.2 Door onderwijs de kans op werk en een gezond leven vergroten √

Het vergroten van de kans op werk en een gezond leven is een continu streven, waar ook in 2022 volop aan is gewerkt.

Steunstructuur 12-: voorloper in het programma School en omgeving
De steunstructuur 12- is uitgebreid door de inzet van meer jeugdondersteuners op Plus IKC's (9 in totaal). Daarmee is de ambitie voor 2022 behaald. De onderwijskoepels, kinderopvangorganisaties en gemeente Leeuwarden hebben een lokale coalitie gevormd die de rijke schooldag verder gaat

intensiveren. Om ervoor te zorgen dat alle leerlingen zichzelf ten volle kunnen ontplooien wordt met de rijke schooldag in het primair en voortgezet onderwijs een impuls gegeven aan de brede talentontwikkeling, met aanvullende activiteiten op het gebied van sport, cultuur, cognitieve begeleiding en sociaal-emotionele ontwikkeling.
Elk IKC bepaalt op basis van analyses hoe het extra aanbod eruit komt te zien.
Het ministerie van OCW heeft de coalitie in Leeuwarden in 2022 aangewezen als voorloper in het programma School en omgeving. De lokale coalitie Leeuwarden neemt deel aan een kennisnetwerk dat voor het landelijke programma is samengesteld.

Kansen voor kinderen in Leeuwarden Oost
In Leeuwarden Oost wordt voortgebouwd op het fundament van *Kansen voor Kinderen*, door op jonge leeftijd te investeren in een goede basis. Daarvoor zijn elf IKC's geselecteerd, waar de problemen en risico's het grootst zijn. Negen van deze IKC's staan in het gebied Leeuwarden Oost en twee IKC's zijn als satelliet gekoppeld aan het programma School en Omgeving. Op de elf IKC's zitten totaal 2.000 kinderen om de kansen op een goede ontwikkeling in de volle breedte te vergroten.

2.3 Beperken van ongelijkheid (door achterstanden weg te werken) O

Voor het beperken van ongelijkheid door achterstanden weg te werken lag de focus in 2022 op de aanpak van laaggeletterdheid en van inburgering. In november 2022 is een regionaal overleg opgestart met alle Friese gemeenten over de aanpak van laaggeletterdheid. Hierin wordt bepaald hoe de middelen worden ingezet. Het overleg vindt ieder kwartaal plaats en elke gemeente is aangehaakt. Doelstelling was om het bereik van Nederlands als eerste taal (NT1) deelnemers met 30% te verhogen. In 2022 was 32% van het aanbod gericht op NT1.
De doelstelling van de uitrol van de Bieb op School (dBos) in het primair onderwijs is gehaald. Er kwamen in het schooljaar 2021/2022 vijf scholen bij, waardoor het aantal is uitgekomen op 42. Hierbij zijn drie scholen uit aandachtswijken: IKC De Kinderkoepel, OBS De Oldenije en IKC Aventurijn. De Krunenstrobbe in Jorwert is gefuseerd met de Stjelp in Baard, waardoor het uiteindelijke aantal 41 is geworden.

2.3.2 Wet Inburgering 2021: uitvoering opgepakt O

Voor de dienstverlening onder de nieuwe wet inburgering heeft de gemeente de maatschappelijke begeleiding bij Vluchtelingenwerk belegd. Ook het financieel ontzorgen en financieel zelfredzaam maken is door Vluchtelingenwerk gedaan. De Participatieverklaringstrajecten zijn door het Friesland College uitgevoerd. Zij hebben de achterstand die was opgelopen door de coronapandemie weggewerkt. Voor de drie verplichte leerroutes onder de nieuwe wet inburgering is voor de B1- en de Z-route Stavoor gecontracteerd. We hebben met alle Friese gemeenten de ROC's bereid gevonden een pilot op te starten: Deelname in de Onderwijsroute.
Voor de Module Arbeidsmarktparticipatie is nog geen invulling gevonden in 2022. Ook voor de participatie (800 uur per inburgeraar) binnen de Z-route was in 2022 nog geen dienstverlening. Mede hierdoor nemen we wat over is in 2022 mee naar 2023 om in te zetten voor de hogere taakstelling op te huisvesten inburgeraars die we in 2023 krijgen. Zie de toelichting reserve budgetoverheveling in overzicht 2.3.

Voor de ondertussengroep (mensen die onder de oude inburgeringswet vallen) hebben we in 2022 twee consulenten in dienst genomen. Zo wordt deze groep goed begeleid.

2.4 Door sporten kans vergroten om mee te doen in de samenleving √

In 2022 zijn diverse beweeginitiatieven ontplooid waardoor meer mensen worden bereikt om meer te bewegen.

In 2022 zijn elf aanvragen bij de fanclub van het Lokaal Sportakkoord toegekend. Deze aanvragen komen vanuit het onderwijs, sociaal domein en sportverenigingen en dragen bij aan het versterken van het sportklimaat in de gemeente Leeuwarden. Voorbeelden zijn:

- Het plaatsen van Teqbal Tafels op diverse sportparken in de gemeente om een breder motorisch sportaanbod te kunnen aanbieden.
- Pilot voor zwemlessen op school in Leeuwarden-Oost om kinderen veilig te laten opgroeien.
- Outdoor fitness in Warten om inwoners te stimuleren in beweging te komen.
- ZekerBewegen, programma voor valpreventie voor ouderen.

De buurtsportcoaches hebben binnen de driehoek Buurt, Onderwijs & Sport de verbinding met scholen, verenigingen en andere organisaties gelegd om zo veel mogelijk mensen in beweging te krijgen. Dit is gelukt door in te zetten op projecten, onder andere als:

- Sociaal Vitaal, een screening en beweegprogramma voor 65+ers om fitter te worden en sociale contacten te leggen in hun eigen buurt.
- Doortrappen, fietsgroepen en themadagen voor senioren om veilig te blijven fietsen.
- Sjors Sportief, een sportstimuleringsprogramma voor basisschool leerlingen.
- Verenigingen informeren en ondersteunen bij het implementeren van een visie op breed motorisch ontwikkelen volgens het Athletic Skills Model.

Het RIVM heeft in 2020 een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar de beweegrichtlijnen. Toen voldeed 55,7% van de inwoners van de gemeente aan de beweegrichtlijn. Het RIVM heeft nog geen vervolgonderzoek uitgevoerd.

2.5 Door cultuur sociale, economische en duurzame groei aanjagen √

Binnen Arcadia was de eerste driejaarlijkse manifestatie een succes. Door de deelname aan City of Literature is aandacht besteed aan meertaligheid. In 2022 zijn Cultuurprojecten ingezet voor de aanpak van eenzaamheid.

Eerste driejaarlijkse manifestatie (triënnale) was een succes

Bosk is een project geweest binnen Arcadia dat nationaal en internationaal aandacht heeft getrokken en veel mensen in beweging heeft gebracht. Het evenement heeft 400.000 bezoekers getrokken. Arcadia heeft nauw samengewerkt met vele partners: gemeenten, provincie Fryslân, maatschappelijke en culturele partners, ondernemers, onderwijs en inwoners van Fryslân en daarbuiten.

Meertaligheid: proeftuin taal voor leerlingen

Kunstkade heeft gesprekken gevoerd met culturele organisaties en het voortgezet onderwijs in verband met het opzetten van de proeftuin taal. Het resultaat is dat in het voorjaar van 2023 een proeftuin start met Piter Jelles Ynsicht, in zes eerste klassen en vakoverstijgend binnen de school. Docenten willen poëzie meer aandacht geven. Samenwerkende partijen zijn Kunstkade, dbieb, een graffitikunstenaar, een schrijfster. Een tweede proeftuin taal zit in de planning, met Piter Jelles ISK, het Fries Museum en het Keramiekmuseum.

Aanpak eenzaamheid: (culturele) projecten hebben geleid tot meer ontmoeting

In 2022 zijn negen culturele projecten gerealiseerd binnen het project Over de Drempel. Tijdens de honderd dagen van Arcadia 2022 waren de projecten zichtbaar in het centrum van Leeuwarden en in verschillende wijken, zoals het wijkorkest Camminghaburen, Heechterp-Schieringen, een fotografieproject in Heechterp, het project sprekende stenen met poëtische verhalen over eenzaamheid, Podium Húzum, het project Lonesome Cowboys voor mensen met en zonder beperking. Studenten van NHL hebben drie projecten onderzocht: Welkom in Heechterp, Motis mori en Lonesome Cowboys. Deelnemers geven aan dat de projecten hebben bijgedragen aan ontmoeting, zingeving, persoonlijke ontwikkeling, wijsheid delen en verbinding. Binnen ‘Welkom in Heechterp’ hebben deelnemers sociale contacten opgedaan in hun eigen buurt.

Inzet Historisch Centrum Leeuwarden (HCL) in 2022
De gevolgen van de coronapandemie voor het HCL die in de begroting werden voorzien, vielen mee. Er kwamen bijna tweemaal zoveel bezoekers als in 2021: 9.378 bezoekers in het HCL, 28.114 mensen beklommen de Oldehove en 1.750 gasten werden ontvangen in het Pier Pandermuseum. Na de zomervakantie wisten de scholen ook de weg naar het HCL goed te vinden. In totaal volgden 1.181 leerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs de erfgoedprogramma's. Met de exposities over Heechterp en over de Leeuwarder ziekenhuizen trok het HCL nieuwe doelgroepen aan. Het meeste archiefonderzoek vindt digitaal plaats. Maar liefst 76.115 bezoekers deden onderzoek via de HCL-website. Via e-mail worden heel specifieke vragen beantwoord. In de studiezaal werd het aan het eind van het jaar weer wat drukker.

Wat heeft het gekost?

Tabel 9 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	60.091	73.759	68.084	5.675
Baten	8.822	13.930	13.062	-869
Saldo van baten en lasten	**-51.269**	**-59.828**	**-55.022**	**4.806**
Toevoegingen aan reserves	0	0	3.148	-3.148
Onttrekkingen aan reserves	340	4.285	4.566	281
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**340**	**4.285**	**1.418**	**-2.867**
Resultaat	**-50.929**	**-55.544**	**-53.604**	**1.939**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Budgetoverheveling Laaggeletterdheid regionaal	€ 122
Budgetoverheveling Maatschappelijke begeleiding voor statushouders en passende ondersteuning inburgeraars	€ 321
Budgetoverheveling Onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers COA	€ 293
Budgetoverheveling SDF	€ 2.412
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 3.148**
Hogere onttrekking reserves SDF	€ 296
Geen onttrekking reserve beeldende kunst	€ -15
Totaal hogere onttrekking (hogere baten)	**€ 281**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 10 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG020 - Sociale basis	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP001 - Kunst en cultuur	12.066	999	11.750	1.289	316	290	606
R2BLP002 - Historisch Centrum Leeuwarden	1.339	89	1.343	88	-4	-2	-5
R2BLP114 - Onderwijs	24.807	10.956	24.326	10.460	482	-496	-15
R2BLP115 - Sociale integratie achterst.groepen	30.533	5.791	29.765	5.466	768	-326	443

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG020 - Sociale basis	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2BLP116 - Burgerkracht	2.657	252	2.063	291	594	39	633
R2BLP117 - Sport, bewegen en gezondheidsbeleid	2.356	127	1.985	34	371	-94	277
Totaal	**73.759**	**18.215**	**71.232**	**17.627**	**2.527**	**-588**	**1.939**

BLP001 Kunst en cultuur (voordeel € 606.000)

2.5.1 Cultuur en coronapandemie O

In de coronajaren zijn onder andere coronamiddelen ingezet ter ondersteuning van ruim 50 projecten op het gebied van kunst, cultuur, muziek, film, theater en beeldende kunst, en amateurkunst.
Op de beschikbare middelen voor het corona noodpakket van € 1,38 mln is niet volledig een beroep gedaan waardoor € 0,5 mln is overgebleven. Deze middelen zijn onderdeel van het rekeningresultaat.

BLP115 Sociale integratie achterstandsgroepen (voordeel € 443.000)
Voordeel Leeuwarden in afrekening MO/VO 2022 vanuit SDF € 91.000 en afrekening coronabudget via SDF van € 231.000. Voordeel op "geweld hoort nergens thuis" via SDF € 126.000.

BLP116 Burgerkracht (voordeel € 633.000)

2.1.1 Sociale basis O

Het voordeel is ontstaan als gevolg van onderuitputting op corona-steunpakketten van € 258.000. Daarnaast is incidenteel een overschot ontstaan op de uitvoeringskosten van € 210.000. Ook de uitvoering van het bestedingsplan voor Burgerkracht bleef achter, mede als gevolg van de nasleep van de coronapandemie, waardoor een voordeel van € 51.000 ontstaat. Ook is bij buurt-, wijk en dorpswerk een voordeel ontstaan op het in het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde budget voor compensatie van de OZB van € 73.000.

BLP117 Gezondheidsbeleid (voordeel € 277.000)
De Veiligheidsregio Fryslân heeft haar overschot op het budget voor gezondheidsbeleid over 2021 terugbetaald. Dit zorgt voor een voordeel van € 262.000.

Betrokken verbonden partijen

- Stichting Cultureel Centrum De Harmonie te Leeuwarden
- bv SPORT te Leeuwarden

Programma Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard.

Tabel 11

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
3.1	**Vernieuwing Jeugdhulp**		
3.1.1	Toegang tot Jeugdhulp	O	X
3.2	**Vernieuwing maatschappelijke ondersteuning**		
3.2.1	Voortzetting werkwijze Wmo	√	√

3.1 Vernieuwing Jeugdhulp O

3.1.1 Toegang tot Jeugdhulp: inhoudelijk O

- *Inkoop*

In 2022 is de nieuwe contractperiode Pleegzorg en Enkelvoudige Dyslexie ingegaan. Bij deze percelen is samen met de jeugdzorgaanbieders op basis van het Fries Kwaliteitskader een start gemaakt met het proces om te komen tot een doorontwikkeling van de zorg. De eerste bevindingen zijn samen met aanbieders besproken. De eerste ervaringen met dit proces zijn positief; de manier van werken komt de samenwerking ten goede.

De inkoop van Specialistische Jeugdhulp en Wonen is anders gelopen dan voorzien. De aanbesteding van Specialistische Jeugdhulp is vanwege de uitspraak van de rechtbank Leeuwarden op 15 september 2021 (met zaaknummer/rolnummer: C/17/179607/KG ZA 21-150) eind 2021 ingetrokken. In 2023 vindt de gunning van de nieuwe aanbesteding plaats. De ambities rond het aanscherpen van de reikwijdte, de begrenzing van het aantal aanbieders en de aanscherping van de kwaliteitseisen maken onderdeel uit van de nieuwe aanbesteding. Het intrekken van de aanbesteding Specialistische Jeugdhulp heeft er toe geleid dat de ingangsdatum van de nieuwe contracten 1 januari 2024 is.

- *De wachtlijsten JET stijgen weer*

Het Jeugdexpertteam maakt de inhoudelijke afweging welke zorg passend is voor de jeugdige en hij kijkt expliciet naar de mogelijkheden van algemene voorzieningen in Leeuwarden. Het Jeugdexpertteam werkt nauw samen met de poh-ggz-jeugd en de jeugdondersteuner op IKC's. Hun gezamenlijke inzet is erop gericht om problemen vroegtijdig te onderkennen en te normaliseren. En om waar mogelijk hulp snel te bieden en escalatie van problemen te voorkomen. Begin 2022 was er sprake van een wachtlijst bij het Jeugdexpertteam mede veroorzaakt door de wijziging van het woonplaatsbeginsel. Het aantal cliënten waarop regie moet worden gevoerd is hierdoor toegenomen. Door inzet van extra capaciteit is de wachtlijst voor de zomer teruggebracht. Op dat moment werden de aanvragen binnen de wettelijke termijnen afgehandeld. In het najaar liep de wachtlijst wederom op vanwege ziekte, verloop en krapte op de arbeidsmarkt.
De gemeenteraad heeft incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van extra personeel.

- *Hoog Specialistische Jeugdhulp*

In de transformatie van Jeugdhulp Plus zijn met behulp van de Specifieke Uitkering (SPUK) vastgoed transitie Jeugdhulp Plus stappen gezet. Er is een kleinschalige woonvoorziening gestart in Heerenveen met als doel om beter aan te sluiten bij de ondersteuningsbehoefte van de jeugdigen. Daarnaast is het doel om de uitstroom uit Jeugdhulp Plus te bevorderen. Er heeft een verkennend onderzoek plaatsgevonden naar de uitbreiding van dergelijke kleinschalige voorzieningen. In 2023 wordt dit verder uitgewerkt.
Door de ontwikkelingen bij Woodbrookers heeft een versnelde afbouw bij de gesloten jeugdhulp van de Jeugdhulp Plus plaatsgevonden. In bovenregionaal verband wordt gekeken naar voorzieningen die nodig blijven voor jeugdigen met multiproblematiek, die een vorm van geslotenheid nodig hebben.

We zien een afname van jeugdigen in Hoog Specialistische Jeugdhulp (intensieve hulp bij zeer complexe en/of meervoudige problematiek). Een deel van deze jeugdigen met een Hoog Specialistische hulpvraag ontvangt ondersteuning vanuit Specialistische Jeugdhulp. Binnen Specialistische Jeugdhulp wordt dan een traject op maat gerealiseerd (door de inzet van verschillende aanbieders binnen een traject).

- *Door het woonplaatsbeginsel meer jeugdigen met een jeugdhulptraject*

Het aantal cliënten met specialistische jeugdzorg is in 2022 gestegen met 255 cliënten. Dit is een stijging van 7,8 % ten opzichte van 2021. Met ingang van 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel van kracht, een wijziging van regels over welke gemeente financieel verantwoordelijk is. In de oude situatie was de gemeente waar de gezaghebbende ouder woonde financieel verantwoordelijk. In de nieuwe situatie is dat de gemeente van herkomst van de jeugdige op het moment dat de zorgvraag ontstaat. Als gevolg van het gewijzigde woonplaatsbeginsel is het aantal jeugdigen met een jeugdhulptraject Specialistische Jeugdhulp met 84 gestegen verdeeld over diverse percelen.

- *Stand van zaken ambities 2022*

In 2022 stonden de volgende ambities centraal:

a. De gemiddelde zorgzwaarte voor jeugdigen daalt met 5% ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit uit zich in minder zware profielen en/of minder zware intensiteiten van zorg.
Voor alle verwijzers geldt dat de gemiddelde zorgzwaarte is toegenomen. De stijging treedt vooral op in de categorie 12-18-jarigen. Mogelijk is dit het gevolg van de coronapandemie. We zien een toename van de gemiddelde kosten per traject van 3,9%.

b. Er vindt een verschuiving plaats van minder residentiële zorg naar meer gezinsgerichte/ ambulante behandeling. Ambulante behandelingen nemen toe met 5% ten opzichte van 2021.
In de (Hoog) Specialistische Jeugdhulp is sinds 2020 een transformatie in gang gezet. Met deze transformatie steken we in op meer ambulante behandeling van jeugdigen in de eigen leefomgeving in plaats van residentiële zorg (verblijfszorg).
In 2022 waren er 278 unieke cliënten in residentiële zorg en in 2021 waren dat er 257. Dit is het gevolg van het gewijzigde woonplaatsbeginsel. Het aandeel kinderen met verblijfszorg is wel licht gedaald (1,1%), maar blijft achter bij de beoogde 5% daling van de residentiële zorg.

c. Een afname in duur van residentiële zorg met 5%
Het aandeel jeugdigen met verblijf is slechts met 1% gedaald door wijziging van het woonplaatsbeginsel. Hierdoor komen meer cliënten voor rekening van Leeuwarden. De gemiddelde verblijfsduur is gestegen ten opzichte van 2021. De verdere afname is toe te schrijven aan de inzet op zoveel mogelijk ambulante zorg.

3.2 Vernieuwing maatschappelijke ondersteuning √

De vernieuwing van de maatschappelijke ondersteuning ligt op koers. De vernieuwde werkwijze is in 2022 voortgezet. Een van de transformaties voor de basisondersteuning (aanbieder Amaryllis/Incluzio) was zo veel mogelijk beschikkingsvrij werken. Deze doelstelling is behaald. Uit evaluatieonderzoek van NHL Stenden blijkt dat inwoners tevreden zijn met hun deelname aan de collectieve activiteiten en dat het bijdraagt aan hun ontwikkeldoelen. In 2022 is gestart met herstelgericht werken.
De indicatiestelling Hulp bij Huishouden ligt bij de aanbieders. Dit levert minder bureaucratie op, de lijnen zijn korter en de hulp wordt sneller ingezet.

Buurt- en dorpskamers: maatwerk per gebied
Op basis van de eerste ervaringen wordt gekeken naar maatwerk per gebied bij de implementatie, samen met de sociale basis, van de buurt- en dorpskamers. Bewoners kunnen naast de buurt- en dorpskamers nog altijd telefonisch een afspraak maken met Amaryllis. Voor de meeste bewoners werkt dit beter dan het bezoeken van een dorps- of buurtkamer voor het vragen van hulp. Via outreachend werken door de sociaal werkers en opbouwwerkers proberen we meer mensen en activiteiten in de dorps en buurtkamers te krijgen.

Werken met een herstelgerichte benadering is gestart
Windkracht058 is in het kader van transformatie gaan werken vanuit een herstelgerichte benadering. Herstelgericht werken is het faciliteren van het herstelproces van een inwoner met als doel dat iemand binnen zijn mogelijkheden zo goed mogelijk kan functioneren en meedoen met zo min mogelijk professionele hulp. Door het werken met de herstelgerichte benadering worden naasten, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen betrokken bij de ondersteuning. Ook wordt er aangesloten bij de eigen kracht. Tenslotte wordt er waar het mogelijk is, toegewerkt naar uitstroom naar basisondersteuning, vrijwilligerswerk, scholing, betaald werk of re-integratie.

Hulp bij Huishouden
De indicatiestelling wordt in de nieuwe situatie door de aanbieders MIEP en Thuiszorg Het Friese Land gedaan in plaats van door de gemeente. Hierdoor is er minder bureaucratie, waardoor de hulp sneller kan worden ingezet en er kortere lijnen zijn.
In 2022 heeft de samenwerking met andere Wmo-aanbieders van de gemeente meer vorm gekregen. De medewerkers van hulp bij huishouden zien veel omdat ze makkelijk bij een cliënt binnen komen. Daardoor kunnen in overleg met de cliënt of de mantelzorgers signalen doorgeven worden aan andere Wmo partners.

De voorgenomen ambities uit de begroting 2022 zijn behaald
Het is belangrijk dat onze inwoners een goede kwaliteit ondersteuning krijgen en dat zij weten waar ze met een hulpvraag naar toe moeten. Om dit in kaart te brengen vragen we aan alle Wmo cliënten hoe zij de ondersteuning hebben ervaren. Begin 2022 is het cliëntervaringsonderzoek over 2021 uitgevoerd. Dit leverde de volgende resultaten op:
a. De gemiddelde tevredenheid van de cliënten is een 8.
b. 81% van de bewoners wist waar ze met een hulpvraag naar toe moeten.
c. 84% van de bewoners vindt de kwaliteit van de Wmo ondersteuning goed. De kwaliteit van de basis- en aanvullende ondersteuning wordt door 87% van de inwoners als goed beoordeeld.
De voorgenomen ambities zijn daarmee behaald. De inwoners zitten met hun waardering ruim boven het minimum dat we als gemeente gesteld hebben (een 7). De waardering voor de kwaliteit van de basis – en aanvullende ondersteuning -waar de herijking Wmo heeft plaats gevonden- lag daarbij iets hoger dan die van alle Wmo ondersteuning.

Wat heeft het gekost?

Tabel 12 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	155.622	148.025	147.672	353
Baten	4.286	1.902	1.898	-5
Saldo van baten en lasten	**-151.336**	**-146.122**	**-145.774**	**348**
Toevoegingen aan reserves	0	0	136	-136
Onttrekkingen aan reserves	521	3.162	3.162	0
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**521**	**3.162**	**3.026**	**-136**
Resultaat	**-150.815**	**-142.960**	**-142.748**	**212**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaat uit een hogere toevoeging aan reserves:

Budgetoverheveling Buurtgezinnen	€ 136
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 136**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 13 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP084 - Zorg voor de Jeugd	55.542	2.687	59.565	2.659	-4.023	-27	-4.050
R2BLP118 - Maatschappelijke ondersteuning	92.482	2.378	88.243	2.401	4.240	23	4.262
Totaal	**148.025**	**5.065**	**147.808**	**5.060**	**217**	**-5**	**212**

BLP084 Zorg voor de Jeugd (nadeel € 4.050.000)

3.1.1 Toegang tot Jeugdhulp: financieel X

- *Woonplaatsbeginsel*

Als gevolg van het gewijzigde woonplaatsbeginsel is er een tekort van € 1,4 mln ontstaan doordat we onvoldoende gecompenseerd zijn door het Rijk. Op grond van het woonplaatsbeginsel wordt bepaald welke gemeente (financieel) verantwoordelijk is voor jeugdhulp aan de betreffende jongere. Als gevolg van het gewijzigde woonplaatsbeginsel is Leeuwarden voor een grotere populatie dan voorheen financieel verantwoordelijk. Macro-economisch gezien gaat het om een budget neutrale exercitie.
De wijze van herverdeling van budgetten sluit echter niet aan bij het werkelijke uitgaven patroon.
Leeuwarden heeft er per saldo 84 kinderen bij gekregen. De zorgkosten daarvan bedragen in 2022 € 4,8 mln, terwijl het budget met € 3,3 mln is toegenomen (€ 2,2 mln compensatie vanuit het Rijk en €1,1 mln via de mee- en tegenvallers 2022).

Voor 20 kinderen waarvan de woonplaats onbekend is, werkt het Rijk aan een compensatieregeling. In 2023 wordt deze regeling van kracht maar onduidelijk is wanneer en wat de compensatie wordt per kind.

- *Verzwaring problematiek*

Daarnaast zien we een oplopend volume als gevolg van een toename van psychische en gedragsproblematiek onder jongeren. Enerzijds wordt de problematiek bij kinderen met intensieve vormen van jeugdzorg zwaarder en daarnaast zijn er meer kinderen met psychische problemen. De zwaardere problematiek is vooral zichtbaar binnen het perceel hoogspecialistisch en in gebruik van het Landelijk Transitie Arrangement (LTA). Door ambulantisering en verdere afbouw van zware vormen van verblijf, blijft er een categorie jongeren over die intensieve vormen van begeleiding nodig heeft, vaak één op één of één op twee begeleiding.
Het gevolg van deze ontwikkelingen is dat de kosten van hoogspecialistische jeugdhulp € 753.000 hoger zijn dan geraamd en de kosten van landelijk ingekochte jeugdhulp (het gaat om specifieke vormen van jeugdzorg die regionaal niet beschikbaar zijn) leidt tot een nadeel van € 438.000.

- *Meer psychische problemen*

Er is met name een toename van het aantal jongeren met jeugdhulp in de leeftijdscategorie van 12-18 jaar, waarbij zowel de aantallen als de gemiddelde intensiteiten hoger zijn dan begroot. Dit komt tot uiting in het gebruik van hersteltrajecten. Er is een toename 159 van het aantal kinderen met een hersteltraject in 2022, een stijging van bijna 10% ten opzichte van 2021 Daarnaast is de intensiteit van de ingezette zorg hoger. Dit heeft geleid tot een overschrijding van het budget van specialistische jeugdhulp met € 1,7 mln.

Tenslotte ontstaat er een voordeel van per saldo € 241.000 op de inzet van 'Praktijk ondersteuners voor huisartsen' (POH-ers). Sinds 2021vergoedt de zorgverzekeraar een deel van de inzet van POH-ers. Omdat de continuïteit van deze afspraak op dit moment nog niet gegarandeerd is, bevat het budget ruimte voor het geval de huidige afspraak wordt beëindigd.

- *Conclusie*

De totale kosten van de jeugdzorg zijn in 2022 met € 6,2 mln toegenomen ten opzichte van de primitieve begroting. Hiervan is € 2,2 mln via de mee en tegenvallers verwerkt in de begroting. Deze uitzetting heeft voor het merendeel een structureel effect door de toegenomen inflatie en de wijziging van het woonplaatsbeginsel waardoor het volume toeneemt.

BLP118 Maatschappelijke ondersteuning (voordeel € 4.262.000)
Op het onderdeel Beschermd Wonen is regionaal een voordeel van € 11,5 mln. Met name op de zorgkosten zijn voordelen. Uit het budget voor de zorgkosten kunnen gemiddeld genomen 750 cliënten bekostigd worden. In werkelijkheid zijn er gemiddeld 564 cliënten in zorg. Dat zijn 186 cliënten minder dan begroot. Dit levert een voordeel op van € 9,3 mln. Daarnaast zijn de gemiddelde kosten per cliënt ruim € 3.000 lager dan waar in de begroting vanuit is gegaan. Dit resulteert in een voordeel van € 1,7 mln. Het aandeel van Leeuwarden in het totale regionale voordeel is € 2,2 mln.

Met de invoering van de lumpsumfinanciering per 2021 voor Zorg in Natura worden de mutaties van de Persoonsgebonden Budgetten (PGB) verrekend met de contractpartners om de verschuiving tussen Zorg in Natura en PGB op te kunnen vangen. De verrekening over 2021 kon niet meer in de rekening 2021 worden verwerkt en leidt daarom tot een incidenteel voordeel van € 400.000.

Eind 2021 heeft het Rijk structureel extra middelen beschikbaar gesteld voor de versterking van het sociaal wijkteam. Op de bestedingen van deze middelen is een voordeel van € 360.000 behaald. Daarnaast is er door vertraging van de plannen en gebrek aan capaciteit bij de zorgverleners een voordeel van € 290.000 op het knelpunten- en innovatiebudget. In het voorjaar van 2023 is de

uitvoeringsnotitie Wmo vastgesteld waarin de bestedingen van deze budgetten verder zijn vormgegeven.

Het aantal aanvragen voor een woningaanpassing is tegen de verwachting in de laatste kwartalen van het jaar afgenomen. De fluctuatie in de aantallen wordt zeer waarschijnlijk versterkt door de coronapandemie. Dat levert incidenteel een voordeel op van € 250.000. In het eerste kwartaal van 2023 nemen de aantallen aanvragen weer sterk toe.

Op het budget Hoofdlijnen akkoord GGZ is een voordeel van € 240.000. De kosten van de groep ambulante GGZ cliënten die dit jaar geleidelijk vanuit de zorgverzekering in de Wmo stromen zijn lager dan verwacht. De omvang van de groep is kleiner en de gemiddelde kosten per cliënt zijn lager.

Het gebruik van de Wmo vervoerspas blijft achter bij de verwachtingen. Als gevolg van de coronapandemie is er minder van het collectief vervoer gebruik gemaakt. We zien wel weer een toename en verwachten dat de omvang in 2024 weer op het niveau van vóór de coronapandemie zit. Het voordeel is € 200.000.

Vacatures zijn als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt lastig en met vertraging in te vullen. Dit levert een incidenteel voordeel op van € 120.000.

Betrokken verbonden partijen

Geen

Maatschappelijke effecten

Tabel 14 Maatschappelijke effecten Sociaal domein

	Indicator	eenheid	Bron	Meting 2020 Leeuwarden	Jaar meest recente meting	Leeuwarden	100.000-300.000 inwoners
1.	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO Ingrado	5,2	2021	5,5	3,2
2.	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO Ingrado	25	2021	18	20
3.	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	2,3	2021	2,3	2,2
4.	Niet-wekelijkse sporters	%	RIVM GGD'en CBS	50,5	2020	50,5	47,7
5.	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar (15-74)	LISA en CBS	784,1	2021	810,4	767,8
6.	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS Jeugd	10	2021	10	7
7.	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS	67	2022	70,3	72,2
8.	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend
9.	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS Jeugd	4	2021	3	2
10.	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	69,2	2021	71,0	49,3
11.	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15-65 jaar (15-74)	CBS	28,8	2021	26,4	12,1
12.	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	14,9	2022	17,1	13,9
13.	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	1,5	2022	1,9	1,3
14.	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 1.000 inwoners	CBS MSD Wmo	89	2022	84	79

Toelichting indicator en vergelijking met andere gemeenten: www.waarstaatjegemeente.nl.

2.1.2 Domein Fysiek

Portefeuillehouders: *Sybrand Buma, Abel Reitsma, Hein de Haan, Hein Kuiken en Evert Stellingwerf.*

Doel en ambitie 2018-2022

Strategisch algemeen doel: Een krachtige, aantrekkelijke en duurzame gemeente en regio.

Ambitie:
We bouwen aan een krachtig, aantrekkelijk en duurzaam Leeuwarden, met uitstraling naar de regio, naar de provincie en daar waar mogelijk op landsdelig en (inter)nationaal schaalniveau. Wij willen de economische kracht van Leeuwarden versterken en vernieuwen. Evenementen, toerisme en marketing dragen bij aan de dynamiek van Leeuwarden. We willen een vitale gemeente zijn, waar mensen met plezier wonen, werken, recreëren en winkelen. Ook blijven we ons inzetten voor een goede bereikbaarheid. Naast de stad heeft de gemeente een groot buitengebied en een diversiteit aan dorpen. Dynamische en veerkrachtige gemeenschappen zijn het. Allemaal staan ze voor de uitdaging om de leefbaarheid en duurzaamheid van hun leefomgeving te versterken. We formuleren een nieuwe visie op de ruimtelijke ontwikkeling van stad en platteland.
We moeten op een andere manier omgaan met grondstoffen, energie en onze leefomgeving. Op onderwerpen als energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie willen we in de voorhoede blijven. En we willen de verbinding blijven leggen met kennis en innovatie, economische structuurversterking en werkgelegenheid.

Verschillende prestaties binnen het fysiek domein dragen ook bij aan de volgende global goals:
- Duurzame landbouw en betere voeding (3)
- Duurzaam beheer van water (6)
- Toegang tot betaalbare en duurzame energie voor iedereen (7)
- Eerlijk werk en economische groei (8)
- Veilige, veerkrachtige en duurzame stad en dorpen (11)
- Duurzame consumptie en productie (12)
- Aanpak klimaatverandering (13)
- Bescherming ecosystemen, bossen en diversiteit (15)
- Partnerschap om doelstellingen te bereiken (17)

Wat is er bereikt?

√ = doelrealisatie op koers of gelukt
X = doelrealisatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af

Tabel 15 Doelrealisatie

Nr.	*Te bereiken doelstelling*	*Status doelrealisatie*
1. Programma Economie en toerisme		
1.1	Een sterke (circulaire) economie en meer werkgelegenheid	√
1.2	Bezoek Leeuwarden	√
2. Programma Wonen en milieu		
2.1	Verbeteren en verduurzamen bestaande woningvoorraad	√
2.2	Ruimte voor starters en nieuwe dynamiek	√
2.3	A. Versterken leefbaarheid en veerkracht van kwetsbare wijken	√
	B. Versterken leefbaarheid en veerkracht dorpen	O
2.4	Duurzame consumptie en afvalloze samenleving	√

Nr.	*Te bereiken doelstelling*	*Status doelrealisatie*
2.5	Verbeteren bodemkwaliteit	√
2.6	Handhaving omgevingsrecht, bouw- en milieutoezicht	O
2.7	Vitaal Platteland	√
2.8	Gezonde en duurzame voeding bevorderen	√
2.9	Versterken biodiversiteit	√
3. Programma Infrastructuur en mobiliteit		
3.1	Vrij Baan	√
3.2	Doorfietsroutes/fietsstraten	O
3.3	Oplossen knelpunten dorpen	O
3.4	Oversteek stationsgebied	√
3.5	Openbare ruimte gebied WTC/Cambuur	O
3.6	Afronding addendum GVVP	X
3.7	Verkeersveiligheid	O
4. Programma Ruimtelijke ordening		
4.1	Gebiedsontwikkeling	√
4.2	Positie Grou als watersportdorp versterken	√
4.3	Programma invoering Omgevingswet	O
5. Programma Beheer leefomgeving		
5.1	Betrekken wijken en dorpen bij vergroenen, onderhoud en andere activiteiten	√
5.2	Aantrekkelijke en gezonde Leefomgeving	√

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel 16 **Bedragen x € 1.000**

Domein R2DOM002 - Fysiek	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo	Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo	Rekening t.o.v. begroting saldo
R2PRG003 - Economie en toerisme	58.648	38.862	-19.786	81.968	56.343	-25.625	-5.839
R2PRG006 - Wonen en milieu	31.748	28.985	-2.763	31.135	28.966	-2.169	594
R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	7.909	6.238	-1.671	7.859	5.252	-2.607	-936
R2PRG012 - Ruimtelijke ordening	5.028	464	-4.564	5.489	855	-4.634	-70
R2PRG014 - Beheer leefomgeving	54.567	16.489	-38.078	53.916	16.258	-37.658	420
Totaal 2022	**157.900**	**91.038**	**-66.862**	**180.367**	**107.674**	**-72.693**	**-5.831**

Programma Economie en toerisme

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 17

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
1.1	**Een sterke economie en werkgelegenheid:** 1a. Werk voor iedereen: meer werkgelegenheid. 1b. Versterken economische structuur: kennis en innovatie, menselijk kapitaal, onderwijs en ondernemerschap.		
1.1.1	Campussen, innovatie en circulaire economie	√	O*
1.1.2	Relatiebeheer en acquisitie	√	√
1.1.3	Samenwerkingsverbanden en ondersteuning organisaties	√	√
1.2	**Bezoek Leeuwarden**		
1.2.1	Marketing	√	√
1.2.2	2-jaarlijkse blockbusters	√	√
1.2.3	Festivals en evenementen	√	√
1.2.4	Binnenstad	√	√
1.2.5	Sociaal Economisch Impuls plan	O	√

* zie voor toelichting 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

1.1 Een sterke economie en werkgelegenheid √

1a. Werk voor iedereen: meer werkgelegenheid
De ontwikkeling van het aantal banen is een indicator van de stand van de economie en wordt door veel factoren beïnvloedt. In 2022 is het aantal banen met 2.340 toegenomen (2021: 2.745) (bron: provincie Fryslân, LISA werkgelegenheidsregister, banen > 15 uur).

1b. Versterken economische structuur: kennis en innovatie, menselijk kapitaal, onderwijs en ondernemerschap
Voor de ontwikkeling van de economische structuur en het vestigingsklimaat is onder andere beleidsruimte voor ondernemers van belang. De volgende prestaties zijn geleverd en hebben bijgedragen aan de realisatie van de doelstellingen:

- Beleidskader Economische Ontwikkeling 2022-2030 voorbereid; wordt in 2023 ter besluitvorming voorgelegd.
- Beleidskader Retail vastgesteld (raadsbesluit 12 oktober 2022).
- Verordening Winkeltijden vastgesteld (raadsbesluit 9 november 2022).
- Convenant Bedrijventerreinen Noordwest Fryslân 2022 vastgesteld door B&W en door GS ingestemd in februari 2023.
- In zeer korte tijd is er een maatregelenpakket opgesteld gericht op de inflatieproblematiek bij ondernemers. De Raad heeft deze 'Aanpak gevolgen inflatie ondernemers' vastgesteld (21 december 2022) met een omvang van €1,9 mln (uitvoering in 2023 en 2024).
- Europa Agenda vastgesteld door B&W en verder uitgewerkt in een Europees projectenportfolio. Er zijn 6 Europese subsidieaanvragen ingediend, 3 zijn toegekend en 3 nog in afwachting. Met expertise-inzet van gemeente Leeuwarden is het EuropaPact Fryslân van start gegaan gericht op ondersteuning van Europese subsidieaanvragen Fryslân breed. Diverse werkbezoeken van Europese delegaties hebben plaatsgevonden.

Resultaten op het gebied van innovatie

- Innovatiefonds: 10 bedrijven ondersteund, €717.000 aan investeringen uitgelokt en 22 fte gerealiseerd. Eén van die bedrijven heeft daarmee een Europese subsidie van €2 mln toegekend gekregen.
- Lange-termijn financiering Wetsus: toekenning via het ministerie van EZK/OCW tot 2032. Principetoekenning Nationaal Groeifonds tot 2034 met minimaal €40 mln voor gehele WaterCampus ecosysteem, deze is in februari 2023 definitief toegekend. Cruciaal hiervoor was de intentie van de regionale overheden om de regionale cofinanciering ook op peil te houden voor de komende 10 jaar.
- in Friesland de sterkste groei van startup banen in Nederland met ca. €20 mln investeringen in watertech startups (LC 16-02-2023), dit mede dankzij onze inzet en deelname in het IPF-programma Founded in Friesland.
- Fusie Wateralliantie met Envaqua en daarmee de definitieve nationale positie als brancheorganisatie. Organisatie van de European Watertechnology week.
- Gestart met Noord-Nederlandse economische AgroFood agenda 2030: 'Caring for Soil, Caring for Life' met onderwijs en ondernemersorganisaties. Vanuit Fryslân deelname van het Innovatiepact Fryslân en de portefeuillehouder Economie.
- Planvorming voor de Media en InnovatieCampus (MICA) en ontwerpbestemmingsplan ondersteund (maart 2023 ter inzage). Ondersteuning van Cybercampus om het bedrijfsleven (kleine MKB) meer cyberweerbaar te maken. Onderzoek uitgevoerd naar de kansen voor landelijke en Europese subsidies voor de ontwikkeling en projecten voor MICA.
- Verkenning naar de kansen van Groen Gas voor verduurzaming te combineren met bedrijfseconomische doelen van de keten in de landbouw met FrieslandCampina/ Alliander/provincie.

Meer informatie over circulaire economie staat in paragraaf 2.2.9 Leeuwarden Duurzaam.

Veel verbinding, bedrijfsbezoeken en events

De eerste maanden van 2022 werden nog gekenmerkt door de coronapandemie, waardoor veel openingen en netwerkevenementen uitgesteld werden. In het voorjaar, met het opheffen van het gros van de coronamaatregelen, werden deze uitgestelde openingen ingehaald. Dit heeft geresulteerd in een jaar met veel verbinding, bedrijfsbezoeken en events zoals:

- Officiële openingen van grote bedrijven in de duurzaamheid Groenleven en Energie Inspectie.
- Informeren van ondernemers over ontwikkelingen, kansen en verdere relevante informatie via de verschillende sociale mediakanalen en de mail.
- Verlenging van het convenant acquisitie met de F4 gemeenten (Leeuwarden, Heerenveen, Smallingerland en Súdwest-Fryslân). Het opstellen van een gezamenlijke marketingcampagne en deelname aan beurs Provada.
- Kavelverkoop bedrijventerreinen met name op Frisia in Grou en de Zwette.

1.2 Bezoek Leeuwarden √

Onderstaande prestaties hebben bijgedragen aan het realiseren van de doelstellingen:

- versterken van het toeristische product;
- versterken van het profiel van Leeuwarden;
- faciliteren van een aantrekkelijk programma (reuring) en een aantrekkelijke binnenstad.

We hebben hiervoor de budgetten ingezet vanuit Toeristenbelasting (conform de bestedingsdoelen in de Visie Bezoek Leeuwarden), Marketing, Blockbusters, Evenementen en Binnenstad. De 'Beleidsregel Air BnB' is vastgesteld.

Marketing

Behaalde resultaten door inzet van de gemeentelijke marketingorganisatie "Visit Leeuwarden":

- Promotie van het actuele aanbod en evenementen via online (website en social media) en offline (*citydressing* en print).
- Uitvoering van de marketing van Bosk met onder andere een speciale website/*citydressing*/social media, in nauwe samenwerking met LF2028 en Merk Fryslân.
- Campagne November Festivalmaand: Muziek, Dans, Musea & Activiteiten (MDM&A), in nauwe samenwerking met de culturele sector.
- Verhuizing Leeuwarden Visitor Center naar Oldehoofsterkerkhof/Obe, met meer aanloop, betere herkenbaar, samenstellen van arrangementen, pleisterplaats voor rondwandeling, samenwerking met HCL en de opzet van een doorverkoop van tickets van derden.
- Bijdrage aan het Toeristisch Magazine Grou.

Blockbusters
Bijdrage aan en samenwerking met de *Blockbuster* Bosk van Arcadia 2022 met LF2028 en de provincie. De start kon gelukkig gehaald worden, na het opheffen van de coronarestricties. Bosk heeft ca.400.000 unieke bezoeken getrokken (bron: LF2028) en aandacht gegenereerd mede door de marketing uitgevoerd door onze eigen marketingmedewerkers. Velen van de medewerkers, inwoners, bezoekers en ondernemers waren zeer te spreken over het 100-daagse evenement in de binnenstad van Leeuwarden. In samenwerking met Arcadia/LF2018 zijn er diverse Europese delegaties op bezoek geweest vanuit het Eurocities netwerk.

Evenementen
- Ondanks dat de coronapandemie nog voor beperkingen zorgde in het begin van 2022, hebben we snel kunnen acteren op het laten doorgaan van events die al in 2021 waren voorbereid. Met onze inzet en middelen (door ons of externe partijen) zijn er een aantal mooie evenementen in Leeuwarden geweest en was de hele evenementenkalender na 2,5 coronajaren goed gevuld. Dit heeft weer sterk bijgedragen aan de doelstelling van 'Leeuwarden als bruisende stad met gevarieerde evenementen':
- Theater Tol met 3 maal een volle binnenstad en mooie persaandacht.
- Tentoonstellingen in het Natuurmuseum Friesland, het Fries Museum, Keramiekmuseum en Park Vijversburg waarmee extra bezoek is gegenereerd.
- Friesland Convention Partners heeft contacten en acquisities voor 2023 gedaan voor zakelijke evenementen en congressen. Dit moest weer volledig op gang komen na de coronacrisis.
- Stadseditie van Welcome to the Village.

Binnenstad
De in 2021 opgestelde 'Agenda binnenstad' is in het coalitieakkoord opgenomen en nader uitgewerkt in een uitvoeringsplan (vaststelling en financiering in 2023). We hebben een bijdrage geleverd aan het locatietheater 'Bieroproer' met een aantal avondvoorstellingen.

1.2.5 Sociaal economisch impulsplan O

Het impulsproject '***Leeuwarder Binnenstad als place to be and buy***' was succesvol. Doelstelling was het werken aan een vitale, toekomstbestendige en aantrekkelijke binnenstad door meer kunst, cultuur en vergroening. Door middel van *citydressing* zijn diverse fysieke maatregelen ingezet in Leeuwarden voor een gastvrij ontvangst. Dit is ook gebeurd in dorpen waar dit relevant en mogelijk was. Op diverse plekken is graffiti op blinde muren aangebracht door kunstenaars. Writers Block had hierdoor ook de gelegenheid om actief te blijven in coronatijd en dit heeft mede geresulteerd in een toekenning van subsidie vanuit We the North/Noord Nederland voor verdere groei in de drie provincies.

Voor deelname aan het project '***Kwetsbare werknemers arbeidsfit houden***' zijn vanaf september 2021 in totaal 66 kandidaten aangemeld. Van dit aantal zijn er 61 (92%)

ingestroomd in een traject. Het resultaat van de ingezette trajecten tot nu toe is dat 25 mensen zijn uitgestroomd (41% van de ingestroomde deelnemers):

- 9 naar werk met loonkostensubsidie (LKS)
- 2 naar werk zonder LKS
- 1 naar Beschut Werk
- 13 naar dagbesteding
- Er zijn nog 36 mensen actief in een arbeidsfittraject.

Gelet op het resultaat van het aantal ingestroomde deelnemers is het beoogde aantal van 50 ruimschoots gerealiseerd. Het project is succesvol gebleken. Zo zijn 12 deelnemers aan het werk. Voor 13 deelnemers is vastgesteld dat dagbesteding het maximaal haalbare is. We zetten deze dienstverlening door en het beoogde doel is om de arbeidsfit aanpak op te nemen in de reguliere dienstverlening van Uitvoering Sociaal Domein.

De impulsregeling '***Friese Projectenmachine***' heeft tot doel het ontwikkelen en verwerven van meer Europese projecten in Leeuwarden en Friesland voor het MKB, kennisinstellingen en overheden. De middelen zijn onder andere ingezet als (voor)financiering voor de inzet van externe partijen bij het schrijven van projecten. Door de additionele inzet en het inzetten van externe partijen zijn er 7 projecten de afgelopen periode ontwikkeld. De ingezette financiering van € 200.000, heeft geleid tot een toegekende subsidie van € 632.763 met de potentie tot meer toekenningen. Naast financiële effecten voor de gemeente Leeuwarden, heeft de inzet ook effecten gehad bij externe partijen in Leeuwarden en/of de regio. Een voorbeeld hiervan is het project Flexposts. Dit project levert ons geen directe financiering op, maar de Hanzehogeschool en de New Energy Coalition ontvangen een subsidie om een onderzoek voor Leeuwarden uit te voeren. Tevens is het EuropaPact Fryslân (EPF) van start gegaan.

De doelstelling van het project '***Omscholen talent voor IT***' was om mensen zonder werk om te scholen met gegarandeerde baankans in de IT. Het traject is ontworpen voor 25 deelnemers die een bijstandsuitkering ontvingen van de gemeente Leeuwarden. Alle deelnemers kwamen uit de bijstand en zijn inmiddels gestart en meer dan de helft van de deelnemers is al uitgestroomd naar een reguliere baan bij een werkgever (zonder subsidies o.i.d.). De deelnemers zijn steeds in groepjes van 5 gestart met het traject dus de laatste groepen hebben het traject nog niet afgerond. Er is slechts 1 persoon uitgevallen.

In het impulsproject '***Bedrijven bedrijfsfit en toekomstbestending maken***' zijn, na een marktonderzoek naar *reshoring* en diverse verkennende sessies met een 40-50 tal ondernemers uit de gemeente Leeuwarden, een aantal hele duidelijke wensen uitgesproken om het ondernemerschap naar de toekomst te versterken. Het doel is onderling kennis delen over actuele, complexe vraagstukken. Energie, verduurzaming, talent/arbeidsmarkt/scholing zijn de meest genoemde thema's hierbij. Er is een koplopersgroep van ondernemers ontstaan en op 1 december 2022 is de eerste kennissessies door ondernemers voor ondernemers gestart (georganiseerd door de koplopersgroep, de gemeente en Ynbusiness). Daarnaast is een masterclass gevolgd over *communities* en wordt er kennis ingewonnen over hoe we de groep kunnen verbinden, om met elkaar gemakkelijk en snel interessante informatie te delen, een *community* Toekomst*proof* Ondernemerschap.

Het project '***Actualisatie zakelijk toerisme en congressen***' is pas later op gang gekomen zodra het kon na de coronabeperkingen vanaf 2022. De planning van congressen ligt vaak verder vooruit. De vervolgfinanciering is geregeld in het Coalitieakkoord.

Van het project waarbij we versneld woningen wilde toevoegen is gebleken dat het thema "wonen" zich niet voor een versnelling liet lenen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 18 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	48.177	53.538	69.034	-15.496
Baten	31.120	25.192	52.498	27.306
Saldo van baten en lasten	**-17.057**	**-28.346**	**-16.535**	**11.811**
Toevoegingen aan reserves	2.155	5.110	12.934	-7.825
Onttrekkingen aan reserves	283	13.670	3.845	-9.825
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**-1.872**	**8.560**	**-9.090**	**-17.650**
Resultaat	**-18.929**	**-19.786**	**-25.625**	**-5.839**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Budgetoverheveling Subsidie WTC/stadion gebied	€ 500
Budgetoverheveling Sportaccommodatie	€ 600
Verkoop panden reserve Vastgoed	€ 111
Mutaties reserve grondexploitaties n.a.v. hercalculatie	€ 6.614
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 7.825**
Lagere onttrekking stimulering werkgelegenheid	€ 465
Niet onttrokken Algemene Reserve opvang Oekraïne	€ 9.360
Totaal hogere onttrekking (hogere baten)	**€ 9.825**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 19 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG003 - Economie en toerisme	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP005 - Economisch beleid	4.050	1.196	3.770	870	280	-325	-46
R2BLP061 - Vastgoedbeheer	24.740	10.166	30.035	12.256	-5.295	2.091	-3.204
R2BLP062 - Grondzaken	17.682	17.583	35.544	30.182	-17.862	12.599	-5.264
R2BLP066 - Toerisme	2.454	552	2.538	579	-85	27	-58
R2BLP122 - Wonen	9.721	9.365	10.080	12.455	-359	3.090	2.732
Totaal	**58.648**	**38.862**	**81.968**	**56.343**	**-23.320**	**17.481**	**-5.839**

BLP061 Vastgoedbeheer (nadeel € 3.204.000)
Als gevolg van de contractuele verplichting van teruglevering grond door vertraging in de oplevering van het stadion, is een afwaardering van € 1,1 mln op gedane investeringen in de openbare ruimte noodzakelijk. Door de wettelijke waarderingsgrondslagen voor investeringen in activa van derden zijn de investeringen in het gebouw De Skalm ten bedrage van € 2 mln in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. De structurele besparing op rente en afschrijving ad € 85.000 vallen vrij ten gunste van de algemene middelen.

BLP062 Grondzaken (nadeel € 5.264.000)
De hoogte van de reserve Grondexploitatie was niet toereikend om het huidige risicoprofiel van € 21,4 mln af te dekken in de grondexploitatie De Zuidlanden. Er was een aanvullende storting in de reserve Grondexploitatie nodig. Zie hiervoor ook paragraaf 2.2.7 Grondbeleid.

BLP122 Wonen (voordeel € 2.732.000)
Sinds het voorjaar van 2022 worden Oekraïense vluchtelingen opgevangen in onze gemeente. Het normbedrag vanuit het Rijk voor de vergoeding van een opvangplek voor vluchtelingen uit Oekraïne ligt hoger dan de werkelijke gemaakte kosten. De vergoeding in 2022 bedraagt € 12,2 mln en de gemaakte kosten voor de opvang zijn 9,3 mln. Dit bedrag bestaat voor € 1,5 mln uit algemene kosten, voor € 3,9 uit opvangkosten locatie Oer 't Hout in Grou, voor € 3,4 mln uit opvanglocatie Nieuw Mellens en voor € 0,5 mln uit Leefgeld. De gemaakte kosten op de beide locaties betreffen onder andere de kosten voor huur, catering en beveiliging. De algemene kosten bestaan voornamelijk uit personele kosten.

Betrokken verbonden partijen

- B.V. Sport
- Marrekrite

Programma Wonen en milieu

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 20

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
2.1	**Verbeteren sociale huursector en versterken duurzaam erfgoed**		
2.1.1	Sterke sociale huursector	√	√
2.1.2	Duurzaam versterken erfgoed	√	√
2.2	**Ruimte voor starters en nieuwe dynamiek**		
2.2.1	Studentenhuisvesting	√	√
2.2.2	Huisvestingsverordening	O	√
2.3A	**Versterken leefbaarheid en veerkracht van kwetsbare wijken**		
2.3.1	Uitvoering visie Heechterp	√	√
2.3.2	Programma Leeuwarden Oost	√	O*
2.3.3	Volkshuisvestingsfonds	√	√
2.3.4	Wijkactieplannen	√	√
2.3B	**Versterken leefbaarheid en veerkracht dorpen**		
2.3.5	Beleidskader wonen in de dorpen	√	√
2.4	**Duurzame consumptie en afvalloze samenleving**		
2.4.1	Invoeren “Goed scheiden loont” (Diftar)	√	√
2.5	**Verbeteren bodemkwaliteit**		
2.5.1	Uitvoering Bodemprogramma	√	√
2.6	**Handhaving omgevingsrecht, bouw- en milieutoezicht**		
2.6.1	Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP)	O	√
2.6.2	Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouwen	O	O*
2.7	**Vitaal landelijk gebied**		
2.7.1	Veenweideprogramma	√	√
2.8	**Gezonde en duurzame voeding bevorderen**		
2.8.1	Duurzame voedselconsumptie	√	√
2.9	**Versterken biodiversiteit**		
2.9.1	Opstellen strategische agenda biodiversiteit	√	√

* zie voor toelichting 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

2.1 Verbeteren sociale huursector en versterken duurzaam erfgoed √

Eind 2021 zijn de meerjarenafspraken 2022 - 2026 en de bijbehorende jaarschijf voor het jaar 2022 met coöperaties en huurdersorganisaties door het college vastgesteld. Hiermee zijn de volkshuisvestelijke doelen voor de komende jaren duidelijk. In maart 2022 zijn afspraken gemaakt met WoonFriesland over het toevoegen van 800 tot 1.000 huurwoningen in de komende tien jaar, waarmee we een forse toevoeging in de sociale huur kunnen realiseren. Daarnaast heeft de gemeente bemiddeld in de overname van het complex Swettehiem (corporatie Habion) door WoonFriesland. De eigendomsoverdracht vindt in het eerste kwartaal 2023 plaats.

Het Rijk heeft in 2022 een Nationale Woon- en BouwAgenda opgesteld, met daaronder 6 uitvoeringsprogramma’s, Nationale Prestatieafspraken en woningbouwafspraken met provincies.

Deze gaan grote invloed hebben op het woonbeleid in het algemeen en het volkshuisvestingsbeleid in het bijzonder. De gemeente heeft voor de woningbouwafspraken tussen Rijk en de provincie gedetailleerde overzichten aangeleverd van de beoogde productie tot en met 2030 (5.800 woningen, waarvan 30% sociale huur). In het laatste kwartaal van 2022 is begonnen met het opstellen van een regionale woondeal tussen Rijk, provincie en de gemeente Leeuwarden. Deze wordt in het voorjaar 2023 getekend.

In 2022 is gewerkt aan de volgende drie uitvoeringsactiviteiten uit de Erfgoedagenda van de toekomst:

- In de zomer van 2021 is begonnen met het opstellen van een gemeentelijke kerkenvisie. Dit is anders dan de naam doet vermoeden vooral een participatie traject met kerkeigenaren en belanghebbenden van de 84 kerkgebouwen. Een verslag van het traject zal in het eerste kwartaal van 2023 worden opgeleverd. Een van de uitkomsten is dat er gewerkt wordt aan een beleidskader kerkgebouwen. Dit wordt medio 2023 verwacht.
- De landschapsbiografie, het integrale verhaal over de vorming van het huidige cultuurlandschap (bodem, ecologie, stedenbouw, erfgoed) van Leeuwarden is eind 2022 gereedgekomen. Eind 1e kwartaal 2023 zal de lancering van de website zijn.
- In 2022 zijn de voorbereidingen getroffen om de eerste nieuwe gemeentelijke monumenten te kunnen gaan aanwijzen in het project tot uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst op het vroegere grondgebied Boarnsterhim-Noord, Leeuwarderadeel en Littenseradiel.

2.2 Ruimte voor starters en nieuwe dynamiek √

In 2022 is de eerste van de twee laatste studentenflats bij de Kenniscampus opgeleverd. De oplevering van de laatste flat wordt in 2023 verwacht. Ook is begonnen met de realisatie van studenteneenheden in het voormalige PTT-complex aan de Tweebaksmarkt. Deze worden in 2023 opgeleverd, waarmee de gemeente haar doel van het toevoegen van 1.400 studenteneenheden behaald heeft.

In 2022 is in de gemeente opnieuw een hoge bouwproductie gerealiseerd. In de dorpen, uitleglocaties en op meerdere locaties in de stad zijn 922 (bron: BAG) woningen toegevoegd, in een mix van studenteneenheden, sociale huur, middenhuur en koop. Ook in verschillende dorpen zijn woningen toegevoegd.

2.2.2 Huisvestingsverordening *O*

In 2022 is een huisvestingsverordening opgesteld waarmee een opkoopbescherming en een verbod op tweede woninggebruik in Grou mogelijk wordt gemaakt. Dit betekent dat er meer bestaande koopwoningen beschikbaar blijven voor (koop)starters en middeninkomens. Het verbod op tweede woninggebruik in Grou zal een bijdrage leveren aan het in stand houden van voldoende aanbod en de leefbaarheid van dit dorp. Vaststelling van de verordening vindt plaats in 2023.

2.3a Versterken leefbaarheid en veerkracht van kwetsbare wijken √

Op 30 november 2022 is het stedenbouwkundig plan 'Leeuwarden - Heechterp Vernieuwt' vastgesteld. Dit plan geeft de gewenste inrichting van Heechterp weer, zoals de kavels, het groen, de wegen en de parkeerplaatsen. Het stedenbouwkundige plan is een uitwerking van het door de gemeenteraad vastgestelde 'Masterplan Heechterp Vernieuwt' uit 2021. De wijkvernieuwing bestaat onder andere uit het slopen van 24 portiekflats met in totaal 567 huurwoningen. Hiervoor worden in totaal 621 woningen en appartementen in verschillende segmenten teruggebouwd.

Programma Leeuwarden Oost
In 2022 is het programmaplan Leeuwarden Oost opgesteld met de partners en vastgesteld door het bestuur Leeuwarden Oost. De eerste wijkplannen, waarin de wensen en ideeën van bewoners zijn opgehaald zijn opgeleverd. Er zijn Rijkssubsidies toegekend voor de uitvoering van de plannen in Leeuwarden Oost. Begin 2022 is een voorbereidingskrediet van € 1 mln beschikbaar gesteld om te kunnen starten met de uitvoering van de verduurzaming van de 1610 particuliere woningen. In 2022 is gestart met de voorbereiding van het een experiment waarbinnen ervaring wordt opgedaan met de verduurzaming van ongeveer 40 woningen in het werkgebied.
Het daadwerkelijk starten met de werkzaamheden bij de huiseigenaren blijkt complexer dan vooraf gedacht en vraagt daarom een langere voorbereidingstijd. De daadwerkelijke uitvoering van het experiment zal in de tweede helft 2023 plaatsvinden.

Wijkactieplannen
2022 was het laatste jaar van de uitvoering van de vastgestelde wijkactieplannen voor de wijken Heechterp-Schieringen, Schepenbuurt, Valeriuskwartier en de 3 wijken in Oud-Oost; Oldegalileën/-Bloemenbuurt, Tjerk-Hiddesbuurt/Cambuursterhoek en de Vlietzone. Voor de zomer van 2023 zal een terugblik over de periode 2019 – 2022 separaat worden voorgelegd aan de raad.

2.3b Versterken leefbaarheid en veerkracht dorpen
Op 12 oktober 2022 is door de raad het kader Wonen in de dorpen, 'Ruimte voor kwaliteit, aandacht voor eigenheid' vastgesteld. Dit kader biedt ruimte voor woningbouwinitiatieven en beoogt de woningbehoefte te faciliteren in de dorpen.

2.4 Duurzame consumptie en afvalloze samenleving √
Eind 2022 zijn de tarieven afvalstoffenheffing voor 2023 door uw raad vastgesteld. Deze tarieven zijn gebaseerd op een tarief naar de werkelijke hoeveelheid restafval per huishouden. Hiermee dringen we de hoeveelheid restafval in onze gemeente terug en verbeteren we de afvalscheiding. Het jaar 2022 is een overgangsjaar geweest waarin inwoners konden wennen aan het nieuwe systeem dat per 1-1-2023 is ingevoerd. Tegelijk hebben inwoners inzicht gekregen in de hoeveelheid afval die zij hebben. In 2022 is de communicatiecampagne over Goed Terecht In Leeuwarden doorgezet en is in contact getreden met de verschillende doelgroepen (dorpsbelangen, wijkpanels, ouderen, minima, studenten, anderstaligen, etc.).

2.5 Verbeteren bodemkwaliteit √
Bij de ontwikkeling van het nieuwe Cambuurstadion, Middelsee en Heechterp, en daarnaast bij de vele civieltechnische projecten heeft de gemeente geadviseerd over de milieu hygiënische bodemkwaliteit. Medio 2022 is een specifieke uitkering toegekend door het Rijk voor nader onderzoek naar Pfas en een onderzoek naar diffuus lood. De uitvoering van deze twee projecten zijn in voorbereiding en gaan 2023 van start.

Ook in 2022 is geen duidelijkheid over wat de komst van de Omgevingswet betekent voor de sectorale financiering vanuit de Rijksoverheid. Het gaat hierbij dan over de hoogte van de wettelijk geborgde vergoeding voor apparaatskosten door het Rijk. Tot hier duidelijkheid over komt worden jaarlijks tijdelijke afspraken gemaakt.

Het Rijksprogramma 'Water bodem sturend' geeft richting aan de transitie van 'milieu hygiënische geschikte bodemkwaliteit' naar 'vitale bodem die essentieel is voor een gezond leefklimaat'. Hierover is eind 2022 een Kamerbrief gestuurd. We werken aan het in kaart brengen van wat dit programma betekent voor het grondgebied van de gemeente Leeuwarden.

We hebben ingezet op het steeds meer sluitend krijgen van de grondstromen en de grondbalans ook in samenwerking met de andere gemeenten in Friesland.

2.6 Handhaving omgevingsrecht, bouw- en milieutoezicht O

Over de inzet van toezicht/handhaving wordt jaarlijks verslag gedaan via het Handhavings-jaarverslag. Deze wordt vóór de zomer 2023 ter kennisgeving aan de raad gestuurd. Het handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) komt voort uit de Kadernota Handhaving, Fysieke leefomgeving en veiligheid. Vanuit het HUP worden jaarlijks de integrale prioriteiten bepaald voor de inzet ten aanzien van Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en fysieke openbare ruimte, bijzondere wetten en veiligheid. In 2022 zou de Kadernota Handhaving worden geactualiseerd. Vanwege de werkdruk in verband met de coronapandemie en vanwege de verwachte invoering van de Omgevingswet is besloten dat de herziening in 2023 plaats zal vinden.

2.6.2 Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging Bouwen (WkB) O

De invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouwen is gekoppeld aan de inwerking treding van de Omgevingswet. Beide wetten zorgen voor grote veranderingen in het vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)-taakveld.
De Wet Kwaliteitsborging Bouwen verandert de gemeentelijke taken voor bouwplantoetsing en
-toezicht. Private gecertificeerde kwaliteitsborgers gaan voor een deel van de bouwwerken de technische toets vooraf en het bouwtechnisch toezicht tijdens de bouw uitvoeren. De (repressieve) handhaving blijft echter een taak van de gemeente. Dit betekent dat de gemeente achteraf, na voltooiing van het bouwwerk, eventueel handhavend moet optreden. De verwachting is dat dit tot meer juridische vervolgacties zal leiden.
In 2022 is met een werkgroep gestart specifiek voor de inwerkingtreding van deze wet. Deze is bezig met het opzetten van de werkprocessen VTH, opstellen van handhavingsscenario's, ervaringen uitwisselen met andere gemeenten en ook bijv. bouwbedrijven. Dit om zo goed als mogelijk voor te bereiden op deze wetgeving.

2.7 Vitaal landelijk gebied √

De gemeente participeert in het Veenweideprogramma via het ambtelijk en bestuurlijke overleg Feangreide. Een onderdeel binnen dit programma is een verbeterde funderingsaanpak Veenweide, met als doel een verbeterd funderingsloket te realiseren. Deze aanpak is eind 2022 vastgesteld door de besturen van Provincie en Wetterskip.

In het najaar zijn de aanwijzingen van het Rijk bekend geworden over de vele programma's die samen komen in het landelijk gebied. Daarvan is het Fries programma Landelijk gebied de grootste, maar ook het programma Water Bodem Sturend is een belangrijk programma. We participeren in de beleidsprocessen die door de provincie worden getrokken.

2.8 Gezonde en duurzame voeding bevorderen √

In 2022 zijn verschillende projecten uitgevoerd gericht op het stimuleren van gezondere en duurzamere voeding voor scholieren in het primaire onderwijs en met 8 horeca ondernemers. De projecten 'Van grond tot mond' en 'Kindermenu 2.0' leverden enthousiaste deelnemende scholen op die eetbaar groen konden bestellen en planten en rond het schoolplein. Via het Kindermenu 2.0 werden groepjes leerlingen uitgedaagd een gezondere variant te bedenken van de pannenkoek. Via het Transitieprogramma van Greendish hebben 8 horecaondernemers een maand lang een duurzamer gerecht op het menu geplaatst en hun inkoopbeleid doorgelicht op de kans om meer lokaal en duurzaam in te kopen.

2.9 Versterken biodiversiteit √

In 2022 is de pijler biodiversiteitsherstel aan het programma Volhoudbaar toegevoegd. Hiervoor is opdracht gegeven om te werken aan beleidskader biodiversiteit. Verwachting is dat het beleidskader in de tweede helft van 2023 aan de raad wordt voorgelegd. Tevens is biodiversiteit als sturend thema opgenomen in twee stedenbouwkundige plannen:

- het stedenbouwkundig plan voor Heechterp
- stedenbouwkundig plan voor Nieuw Oud Oost.

Gemeente Leeuwarden is partner van het provincie-brede Herstelplan Biodiversiteit en hierbij horende thema Natuurinclusief werken. Doel van dit thema is om natuurinclusief werken te integreren bij de Friese overheden.

Wat heeft het gekost?

Tabel 21 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	25.786	31.358	29.095	2.263
Baten	24.551	26.536	26.518	-18
Saldo van baten en lasten	**-1.235**	**-4.821**	**-2.577**	**2.244**
Toevoegingen aan reserves	390	390	2.040	-1.650
Onttrekkingen aan reserves	250	2.448	2.448	0
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**-140**	**2.058**	**408**	**-1.650**
Resultaat	**-1.375**	**-2.763**	**-2.169**	**594**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Budgetoverheveling Regionale energie strategie (RES)	€ 825
Budgetoverheveling Klimaatakkoord	€ 665
Budgetoverheveling Wet Kwaliteitsborging Bouwen	€ 160
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 1.650**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Zie programma Algemene baten en lasten voor budgetoverheveling programma Leeuwarden Oost (€ 984.000).

Tabel 22 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG006 - Wonen en milieu	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP003 - Cultuurhistorisch beheer	756	385	713	378	43	-7	37
R2BLP008 - Woningmarktbeleid	413	305	211	112	202	-193	10
R2BLP009 - Overige huisvesting	118	185	105	183	12	-2	10
R2BLP025 - Bouw- en milieutoezicht	92	0	78	0	15	0	15

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG006 - Wonen en milieu	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP029 - Omgevingsvergunning (Wabo)	4.543	4.546	4.065	4.587	477	41	519
R2BLP039 - Handhaving omgevingsrecht	1.603	0	1.646	27	-43	27	-16
R2BLP043 - Inzameling afval	18.071	20.054	19.153	21.136	-1.082	1.082	0
R2BLP045 - Milieubeleid	5.459	3.165	4.429	2.195	1.030	-970	60
R2BLP046 - Bodem en geluid	694	345	735	347	-41	2	-40
Totaal	**31.748**	**28.985**	**31.135**	**28.966**	**613**	**-18**	**594**

BLP029 Omgevingsvergunning (Wabo) (voordeel € 519.000)
Een lagere benodigde inzet personeel en niet ingevulde vacature ruimte voor de afhandeling van de bouwvergunningen zorgen voor lagere personeelskosten.

BLP043 Inzameling afval
In 2022 is er sprake van een voordeel van € 1.326.099. Het resultaat van het product inzameling afval wordt verrekend met de voorziening egalisatie heffingen. Het saldo in de voorziening bedraagt per 31 december 2022 € 2.515.964. Op de volgende onderdelen is dit resultaat ontstaan:

Lasten (voordeel € 244.000)
De kosten voor de inzameling van met name grof huishoudelijk afval zijn in 2022 lager als gevolg van lagere tonnage dan begroot.

Baten (voordeel 1.082.000)
De opbrengst oud papier is € 350.000 hoger dan de raming. Dit komt voornamelijk door de hogere marktprijzen voor oud papier. Het dividend is € 780.000 hoger dan begroot door meer dividend van zowel NV Fryslân Miljeu Noordwest (FM) als Afvalsturing Friesland NV.

Betrokken verbonden partijen

- Afvalsturing Friesland NV (Omrin)
- NV Fryslân Miljeu (Omrin)
- GR FUMO
- GR Hûs en Hiem

Programma Infrastructuur en mobiliteit

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 23

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
3.1	**Vrij Baan**		
3.1.1	Reconstructie Prof. Mr. P.S. Gerbrandyweg	√	O
3.2	**Doorfietsroutes/fietsstraten**		
3.2.1	Inrichting Wergeasterdyk	O	√
3.2.2	Doorfietsroute Leeuwarden-Heerenveen (door Jirnsum):	√	√
3.2.3	Leeuwarden-Franker-Harlingen	O	√
3.3	**Oplossen knelpunten dorpen**		
3.3.1	Snelheid remmende maatregelen in de dorpen	O	O
3.4	**Oversteek stationsgebied**		
3.4.1	Aanpassing fietsoversteekplaats voor het station.	√	√
3.4.2	Inregelen verkeerslichten Zuiderplein	√	√
3.4.3	Aanpassing bewegwijzering	O	O
3.5	**Openbare ruimte gebied WTC/Cambuur**		
3.5.1	Bijdrage infrastructurele aanpassingen	√	√
3.6	**Afronding addendum GVVP**		
3.6.1	Aanpak fietspad langs de Stûkenwei	X	X
3.7	**Verkeersveiligheid**		
3.7.1	Optimalisatie verkeersveiligheid	O	√
3.7.2	Vervangingswerkzaamheden verkeersregelinstallaties	O	√

In zijn algemeenheid merken we op dat de uitvoering van diverse projecten zijn doorgeschoven naar 2023. In de meeste gevallen heeft dit te maken met het gecombineerd willen uitvoeren van werk. Omdat het combineren van reconstructiewerkzaamheden met onderhouds- en/of rioleringswerkzaamheden kosteneffectief is. Het doorschuiven heeft verder geen consequenties voor het voor de werkzaamheden beschikbaar gestelde krediet en de dekking daarvan. De financiële middelen blijven meerjarig beschikbaar en toereikend.

3.1 Vrij Baan √

In juli 2021 heeft het college de raad geïnformeerd over het functioneren van het hoofdwegennet autoverkeer in- en rond de stad. Daarbij is een vergelijking gemaakt tussen de oude verkeersstructuur (2012) zonder Haak om Leeuwarden en de nieuwe/huidige verkeersstructuur met de Haak. De conclusie is dat de uitwerking van het programma Vrij-Baan in positieve zin heeft bijgedragen aan de leefbaarheid, de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van de stad.

3.1.1 Reconstructie Prof. Mr. P.S. Gerbrandyweg: Financiële verantwoording in 2023 O

Met de reconstructie van de Prof. Mr. P.S. Gerbrandyweg in 2022 is het gehele programma Vrij-Baan uitgevoerd. De aanleg van het groen is begin 2023 afgerond en eind februari feestelijk opgeleverd. De financiële verantwoording en decharge wordt in 2023 verwacht.

3.2 Doorfietsroutes/fietsstraten O

Met de aanleg van doorfietsroutes en fietsstraten geeft het college uitvoering aan de door de raad hierover aangenomen moties. De gemeente bevordert daarmee het lange afstandsfietsverkeer in overeenstemming met het visiedocument Fiets op 1, Leeuwarden actieve duurzame Fietsstad, dat op 1 december 2021 is besproken in de raad. In de basis is een doorfietsroute een benaming voor een fietspad voor lange afstandsfietsverkeer, een rechtstreekse, verkeersveilige en comfortabele fietsverbinding met ruim voldoende breedte tussen twee economische centra. Daar waar een doorfietsroute door woongebieden/woonstraten lopen, wordt de route veelal vormgegeven als fietsstraat.

3.2.1 Inrichting Wergeasterdyk: uitvoering in 2023 O

Voor wat betreft de Wergeasterdyk geldt dat er een langere voorbereidingstijd nodig is. Dit omdat er werk met werk wordt gemaakt. Het integrale project koppelt de inrichting tot fietsstraat met werkzaamheden aan riolering, groen en onderhoud. De uitvoering vindt naar verwachting plaats medio 2023. De nieuwe fietsstraat zal het toenemende fietsverkeer van en naar de buurtschappen in De Zuidlanden zoals de Klamp faciliteren.

3.2.3 Leeuwarden-Franeker-Harlingen: uitvoering in 2023 O

Ook voor een deel van de doorfietsroute Leeuwarden Franeker – Harlingen is besloten het werk, vanwege kosteneffectief, te combineren met de aanpak van het kruispunt Harlingerstaatweg/Slauerhoffweg. De uitvoering zal in 2023 plaatsvinden.

3.3 Oplossen knelpunten dorpen O

Het college heeft in 2020 het rapport Infrastructuur en Openbare Ruimte projecten in dorpen vastgesteld, inclusief een actieplan dat tot doel heeft om met ruimtelijke ingrepen de leefbaarheid in de dorpen te vergroten. Daarbij is prioriteit gelegd bij maatregelen in de dorpskernen met het doel de leefbaarheid in de dorpen te vergroten.

3.3.1 Snelheid remmende maatregelen in de dorpen: uitvoering in 2023 O

Bij de uitwerking van het actieplan bleek dat in de dorpen Feinsum, Hijum en Britsum het vinden van draagvlak voor de plannen langer duurt dan was voorzien. De uitvoering is daardoor naar 2023 opgeschoven. In Koarnjum zijn de parkeerplaatsen uitgevoerd. De snelheid remmende maatregelen worden in 2023 gecombineerd met de dan geplande onderhoudswerkzaamheden.
De uitvoering van de snelheid remmende maatregelen in Wergea worden gecombineerd met onderhoud van de verharding en de riolering als ook het groen ter plaatse van deze route. Hierdoor kan met een integrale aanpak de doorgaande route in 2023 worden gerealiseerd.

3.4 Oversteek stationsgebied √

Naar aanleiding van o.a. raadsdebatten, raadsvragen en evaluaties over het stationsgebied is onderzocht welke optimalisaties mogelijk zijn om de verkeersveiligheid en comfort, voor met name fietsers en voetgangers, te vergroten. Dit heeft geleid tot een succesvolle aanpassing in 2022 van de fietsoversteek in combinatie met de aanleg van groen. Overstekende fietsers vallen beter op door de afwijkende rode oversteekplaats en het loodrecht oversteken (in plaats van diagonaal). De verkeersveiligheid is daarmee verbeterd. Daarnaast zijn de verkeerslichten op het Zuiderplein zodanig aangepast dat voetgangers, fietsers en bussen minder lang hoeven te wachten. Per saldo krijgen deze categorieën weggebruikers meer groen licht ten opzichte van de oude situatie.

3.4.3 Aanpassing bewegwijzering: uitvoering in 2023 O

De bewegwijzering wordt integraal meegenomen in aanpassingen die ook nodig zijn voor het WTC. Hiervan zal de uitvoering in het najaar 2023 plaatsvinden.

3.5 Openbare ruimte gebied WTC/Cambuur √

De benodigde investeringen in de openbare ruimte zijn afhankelijk van de voortgang van de realisatie van het project WTC/Cambuur (zie programma Ruimtelijke ordening). In 2022 is de planning op de latere oplevering van het stadion aangepast.

3.6 Afronding addendum Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) X

3.6.1 Aanpak fietspad langs de Stûkenwei X

In het addendum worden diverse specifieke verkeersmaatregelen beschreven in- en rond de dorpen en in het buitengebied. Een belangrijke verkeersveiligheidsmaatregel die in het addendum beschreven staat is het fietspad langs de Stûkenwei (tussen Fonejachtbrug en Warten). Voor de aanleg van dat fietspad blijkt dat meer grondverwervingen nodig zijn. Daarom is er een aanvullend subsidieverzoek gedaan bij de Provincie Fryslân in het kader van de aanleg van fietsvoorzieningen. Bij de aanleg moet bovendien rekening worden gehouden met de invloedssfeer van Natura 2000 gebied De Alde Feanen en de stikstofdepositie. Om die redenen is nog niet duidelijk wanneer het project kan worden gerealiseerd.

3.7 Verkeersveiligheid O

Verkeersveiligheid heeft in zijn algemeenheid altijd structurele aandacht bij de voorbereiding en uitvoering van projecten. Verkeersveiligheid is een integraal onderdeel van diverse (ontwerp)processen. Soms zijn er specifieke verkeersveiligheidsprojecten. Zo is in 2022 de eerder genoemde fietsoversteek bij het stationsplein aangepast, waarmee een verkeersveiliger situatie is ontstaan. Evenals eerdere jaren zijn er ook in 2022 diverse verkeerseducatieprojecten uitgevoerd in het kader het manifest verkeersveiligheid. In overleg met de provincie zijn diverse educatieplannen opgesteld en uitgevoerd, waarbij zowel de provincie als de gemeente in totaal 1 euro per inwoner beschikbaar heeft gesteld. Deze projecten worden uitgevoerd door diverse maatschappelijke organisaties zoals fietsexamens op basisscholen door Veilig Verkeer Nederland.

3.7.1 Optimalisatie verkeersveiligheid: risico's bepaald met risicoanalyse O

In de gemeente Leeuwarden vallen ieder jaar minder verkeersslachtoffers. Om deze dalende trend vast te houden- en het streven van 0 verkeersslachtoffers te kunnen halen, blijven we inzetten op een veilig verkeersysteem.

Op 11 oktober 2022 is door het college de Risicoanalyse Verkeersveiligheid gemeente Leeuwarden vastgesteld en ter informatie aan de raad gezonden. Het Rijk, de provincies, de gemeenten en de vervoersregio's hebben samen met maatschappelijke partijen een nieuwe aanpak bedacht en beschreven om de verkeersveiligheid structureel te verbeteren: het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV). Het achterliggende doel van het SPV is het streven om landelijk het aantal verkeersdoden terug te brengen naar 0 in 2050. Om het aantal verkeersslachtoffers terug te brengen wordt de focus gelegd op die risico's in het verkeersysteem waar de grootste veiligheidswinst is te behalen. Om deze risico's te bepalen is een Risicoanalyse Verkeersveiligheid van het verkeerssysteem van Leeuwarden gemaakt. In het nog op te stellen uitvoeringsprogramma zal de prioriteitsvolgorde van de aan te pakken verkeersveiligheidsprojecten duidelijk worden.

3.7.2 Vervangingswerkzaamheden verkeersregelinstallaties: uitvoering in 2023 O

De vervanging van de verkeerslichten bij het kruispunt Westeinde zal in 2023 plaatsvinden in combinatie met aanpassingen van het kruispunt.

De vervanging van de verkeerslichten in de Prof. Mr. P.S. Gerbrandyweg zijn in 2022 uitgevoerd, tegelijk met de grote reconstructie van de Gerbrandyweg.

Wat heeft het gekost?

Tabel 24 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	8.495	7.909	7.859	50
Baten	7.115	5.615	5.106	-509
Saldo van baten en lasten	**-1.380**	**-2.294**	**-2.753**	**-459**
Toevoegingen aan reserves	1.500	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	623	623	145	-478
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**-877**	**623**	**145**	**-478**
Resultaat	**-2.257**	**-1.671**	**-2.607**	**-936**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijkingen in de reserve parkeren worden hieronder toegelicht.

Tabel 25 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP012 - Openbaar vervoer	75	120	52	44	23	-76	-53
R2BLP018 - Verkeer en vervoer	1.193	54	1.310	150	-117	96	-21
R2BLP019 - Parkeren	2.980	6.064	2.889	5.058	91	-1.006	-915
R2BLP074 - Grond-, weg- en waterbouwk. werken	3.660	0	3.607	0	53	0	53
Totaal	**7.909**	**6.238**	**7.859**	**5.252**	**50**	**-986**	**-936**

BLP019 Parkeren (nadeel € 915.000)
Het nadeel ontstaat met name door lagere parkeeropbrengsten. In het 1e kwartaal 2022 was er nog sprake van coronamaatregelen wat heeft gezorgd voor lagere opbrengst (straat en garage) van ruim € 400.000. Tevens zijn er ook in de overige kwartalen 2022 minder opbrengsten uit met name het straatparkeren, onder andere door meer autoluwe gebieden. In 2022 is het restantsaldo van de reserve parkeren van € 145.000 opgevraagd ter dekking van de gederfde inkomsten. Het saldo van de reserve Parkeren is per 31 december 2022 nihil.

Betrokken verbonden partijen

- Parkeergarages Leeuwarden CV

Programma Ruimtelijke ordening

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 26

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
4.1	**Gebiedsontwikkeling**		
4.1.1	Binnenstad	√	√
4.1.2	WTC-gebied /Stadion Cambuur	O	X
4.1.3	De Zuidlanden	√	√
4.1.4	De Skalm Stiens (MFC)	√	√
4.1.5	Transformatie Spoordok	√	√
4.1.6	Ontwikkeling NDC	√	√
4.1.7	Vaststelling bestemmingsplan De Groene Ster	O	√
4.1.8	Herontwikkeling locatie oud Cambuurstadion	√	√
4.2	**Positie Grou als watersportdorp versterken**		
4.2.1	Bouw woningen aan de Minne Finne, Volmawei en Hellingshaven	√	√
4.3	**Programma invoering Omgevingswet**		
4.3.1	Uitwerking omgevingsplan Leeuwarden Buitengebied Zuid	√	√
4.3.2	Aanpassing processen en werkwijze	O*	O*
4.3.3	Invoering Digitaal Stelsel Omgevingswet	O*	O*

* zie voor toelichting 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

4.1 Gebiedsontwikkeling √

Er zijn inmiddels meerdere vergunningen verleend voor nieuwbouw of transformatie van leegstaande panden voor het Amelandskwartier. Voor het nieuwe park op het Bonifatiusplein is een ontwerpschets gemaakt.

De Zuidlanden

Het woonrijp maken van fase 2 in Wiarda is in volle gang. Het bestemmingsplan De Klamp Bijzonder wonen is vastgesteld. Op het bestemmingsplan De Hem wordt de beantwoording op de zienswijzen voorbereid. Voor verdere woningbouwontwikkelingen wordt verwezen naar paragraaf 2.2.7 Grondbeleid.

De Skalm Stiens (MFC)

Het MFC onder de nieuwe naam “De Nije Skalm” en haar activiteiten zijn verhuisd naar het verbouwde voormalige gemeentehuis. Het gebouw dat leeg achterblijft (St. Vitusplein) maakt onderdeel uit van een nieuwe gebiedsontwikkeling.

Transformatie Spoordok

In 2022 is gestart met de nadere uitwerking van de gebiedsvisie “Grensverleggend Spoordok” om te komen tot een ontwikkelkader die eind 2023 wordt aangeboden aan de Raad. Er is een subsidieaanvraag in het kader van de versnellingsopgave woningbouw gehonoreerd.

Ontwikkeling NDC

Het Ontwikkelkader is in 2022 door de raad vastgesteld. Het definitieve bestemmingplan wordt medio 2023 ter vaststelling aangeboden aan de Raad.

Herontwikkeling locatie oud Cambuurstadion
Het stedenbouwkundig plan is in 2022 door de raad vastgesteld. Na het sluiten van de overeenkomst tussen Leyten BV en de gemeente Leeuwarden kan worden gestart met de planologische procedure.

4.1.2 WTC-gebied /Stadion Cambuur: latere oplevering O
De bouw van het Cambuurstadion is gestart. Op 7 juli is de eerste paal geslagen. De verwachting is dat het Cambuurstadion bij de start van het voetbalseizoen 2024-2025 in gebruik kan worden genomen. Door diverse omstandigheden kan nog geen exacte opleveringsdatum gegeven worden. Een van de omstandigheden is dat nog onbekend is wanneer het stadion op het elektriciteitsnetwerk kan worden aangesloten.

4.1.7 Vaststelling bestemmingsplan De Groene Ster: vertraagd O
Vanwege juridische procedures zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd. Deze hebben geleid tot een vertraging. Naar verwachting kan het ontwerpbestemmingsplan in 2023 ter inzage gelegd worden en zal het bestemmingsplan voor het zomerreces aan de Raad worden aangeboden.

4.2 Positie Grou als watersportdorp versterken √
De bouw van woningen aan de Minne Finne, Volmawei en Hellingshaven vordert gestaag. Op de Minne Finne en de Volmawei zijn bijna alle woningen gerealiseerd. Voor de Hellingshaven vindt er nog een planaanpassing plaats. De formele aanvraag wordt in het voorjaar 2023 verwacht.

4.3 Programma invoering Omgevingswet O
De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2024.
Het deel-omgevingsplan van het Buitengebied Zuid (voormalig Boarnsterhim) vordert gestaag. Voor het plan is ook een omgevingseffect rapport (OER) nodig. Dit is een bredere variant van het milieueffectrapport (MER). Het streven is om het omgevingsplan Buitengebied Zuid in de Q4 2023 ter vaststelling aan de Raad te kunnen aanbieden. Dit is nog vóór de definitieve invoering van de Omgevingswet. Daarnaast wordt een nieuw gebied gezocht om het volgende omgevingsplanproces te starten.

Samen met de provincie is en wordt er gewerkt aan een 3D ketenontwerp en een gedeelde data infrastructuur (Dataplein). Door het delen van data versterken we elkaar en doen we geen dingen dubbel. Data Fryslân en het Wetterskip sluiten op termijn ook aan. Hiermee kunnen er simulaties worden uitgevoerd ten behoeve van beleidskeuzes en kan er ook worden gevisualiseerd hoe initiatieven eruitzien bij participatiedoeleinden. De fundamenten (gegevensverzamelingen) voor de invoering van een Dataplein of ‘Datacatalogus' staan. De komende jaren worden deze fundamenten verrijkt met meer gegevens sets en thema’s ten behoeve van de omgevingsvisie en omgevingsplannen, maar ook als open data voor initiatiefnemers (inwoners en bedrijven). Naast het Dataplein wordt technisch maar ook functioneel getest met ketenpartners, zoals de Provincie, Fumo, Wetterskip maar ook de Veiligheidsregio. De komende tijd zal dit ook meer en meer met initiatiefnemers zijn ter versterking van de dienstverlening. Vanuit deze regionale aanpak is er ook veel contact met Binnenlandse zaken, VNG en leveranciers.

De digitalisering van bouwdossiers is in volle voorbereiding bij het Historisch centrum Leeuwarden (HCL) en wordt in 2023 afgerond.

Wat heeft het gekost?

Tabel 27 Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	3.268	5.028	4.115	913
Baten	237	237	428	191
Saldo van baten en lasten	**-3.030**	**-4.791**	**-3.687**	**1.104**
Toevoegingen aan reserves	0	0	1.374	-1.374
Onttrekkingen aan reserves	0	227	427	200
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**227**	**-947**	**-1.174**
Resultaat	**-3.030**	**-4.564**	**-4.634**	**-70**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Budgetoverheveling Transitiekosten Omgevingswet	€ 899
Budgetoverheveling Invoering Omgevingswet	€ 275
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 1.174**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 28 Bedragen x € 1.000

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG012 - Ruimtelijke ordening	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP036 - Ruimtelijke ordening	834	170	966	241	-131	71	-61
R2BLP037 - Geometriebeheer	774	0	859	11	-85	11	-74
R2BLP121 - Ruimtelijke ordening omgevingszorg	3.420	295	3.664	604	-244	309	65
Totaal	**5.028**	**464**	**5.489**	**855**	**-461**	**391**	**-70**

Binnen de **beleidsproducten** zijn geen noemenswaardige afwijkingen.

4.1.2 WTC-gebied /Stadion Cambuur: onontkoombaar tekort X

De gerealiseerde kosten voor WTC-gebied/Stadion Cambuur bedragen op dit moment ongeveer € 7 mln. Daarnaast is er voor een bedrag van € 2,2 mln aan lopende verplichtingen (met name opdracht bouwrijp maken stadiongebied door Van Wijnen). Op basis hiervan is er op dit moment sprake van een onontkoombaar tekort van € 0,7 mln ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet.

Betrokken verbonden partijen

- Blitsaerd Beheer BV
- CV Blitsaerd

Programma Beheer leefomgeving

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 29

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
5.1	**Betrekken wijken en dorpen bij vergroenen, onderhoud en andere activiteiten**		
5.1.1	Stimulerende maatregelen ter vergroening	√	√
5.1.2	Uitbreiding van overgedragen onderhoudswerkzaamheden naar andere activiteiten	O	√
5.2	**Aantrekkelijke en gezonde Leefomgeving**		
5.2.1	Duurzaam natuurvriendelijk beheer en onderhoud openbaar groen	√	√
5.2.2	Gezond en gevarieerd bomenbestand	√	√
5.2.3	Voldoende speelruimte voor kinderen	√	√

5.1 Betrekken wijken en dorpen bij vergroenen, onderhoud en andere activiteiten √
In 2022 is voor ongeveer 65.000 euro aan klimaatadaptieve subsidies verleend aan de inwoners. We zien met name een toename in de aanvragen van regentonnen, groene daken en groene tuinen. Daarmee dragen ook zij bij aan de klimaatopgave. Om het proces nog efficiënter en effectiever te maken is gewerkt aan de aanpassing van de subsidieregeling, deze wordt begin 2023 aan het college aangeboden om vast te stellen.

Binnen het project buitenkans hebben we de handen ineengeslagen met als doel een maximaal aantal bijstandsgerechtigden te laten meetellen en te laten meedoen, naar maximaal vermogen werken of participeren op een plek bij; de Buitendienst, Caparis, een bewonersorganisatie of bij een reguliere werkgever (de Buitenkans). De verkenningsfase is afgesloten en komend jaar start de eerste uitvoering.

5.1.2 Uitbreiding van overgedragen onderhoudswerkzaamheden naar andere activiteiten O
De werkzaamheden die door de verschillende bewonersbedrijven zijn gedaan zijn niet uitgebreid maar gecontinueerd. De in 2022 uitgevoerde verkenning naar de mogelijkheden in het kader van het project Buitenkans leidt tot een beperkte start van activiteiten in 2023.

5.2 Aantrekkelijke en gezonde Leefomgeving √
Er is volop gewerkt op de verschillende genoemde thema's.

Duurzaam natuurvriendelijk beheer en onderhoud openbaar groen
Er is in de begroting 2022 extra budget beschikbaar gekomen voor natuurvriendelijker beheer. In 2022 is een analyse gemaakt van het klepelbeheer in het buitengebied. Ruim 8000 are is potentieel geschikt om binnen deze middelen om te vormen naar natuurvriendelijk beheer. In 2023 wordt beoordeeld hoe dit in uitvoering gebracht kan worden.

Ook in het reguliere beheer is natuurvriendelijk beheer een belangrijke insteek. Een voorbeeld is het gebruik van de groene reststromen, waarmee de beplanting vitaler wordt en het gunstiger is

voor het onderhoud. Een ander voorbeeld is het aanbrengen van meer biodiversiteit rondom plekken waar de eikenprocessierups voorkomt. Dit helpt in de bestrijding hiervan door het aantrekken van natuurlijke vijanden.

Gezond en gevarieerd bomenbestand
Van de ongeveer 63.000 straatbomen in de Gemeente Leeuwarden is 9% van een matige tot slechte kwaliteit. Ook in 2022 zijn er diverse bomen vervangen. Een groot deel betrof zieke en dode essen. Deze herplant is gedaan met diverse soorten bomen die in een goede groeiplaats zijn geplant. Waar het voorheen alleen essen waren wordt er nu een divers assortiment terug geplant. Dat geldt ook voor andere projecten. In het algemeen geldt dat de variatie in het bomenbestand toeneemt.

We werken ook samen met Wageningen Universiteit in een onderzoekstraject om goede, klimaatbestendige, boomsoorten te selecteren voor de toekomst.

Voldoende speelruimte voor kinderen
Op basis van het vastgestelde beleid "Kom mee naar buiten" zorgen we voor het bestaande areaal. Er zijn in 2022 in overleg met wijkpanels en dorpsbelangen 44 gemeentelijke toestellen en 5 valondergronden vervangen. Ook zijn er weer een aantal bewonersinitiatieven voor nieuwe voorzieningen afgerond. In dat kader zijn er 9 speeltoestellen (waaronder een geheel nieuwe speeltuin in Stiens) en 8 fitness toestellen (in Warten) geplaatst. Verder zijn er 2 Jeu de Boules banen aangelegd in Nylân en Camminghaburen. Tot slot zijn er bij de vluchtelingenopvang Nieuw Mellens tijdelijk 8 speeltoestellen geplaatst. Naast het spelen voor kinderen is het bewegen voor iedereen daarmee een steeds belangrijker thema.

Om bewoners, wijkpanels en dorpsbelangen beter te kunnen ondersteunen, is eerder ingezet op de ontwikkeling van de digitale basiskaart. Het doel was om hiermee gerichter keuzes te maken voor voorzieningen. Het is gebleken dat verdere ontwikkeling niet efficiënt is. Daarom wordt hier niet verder op ingezet. Het blijft wel mogelijk om te zien welk speel- of beweegtoestel waar staat via dit systeem. En we blijven de wijkpanels en dorpsbelangen ondersteunen met het aanleveren van kengetallen zoals leeftijdsopbouw van een wijk of dorp.

Ook is er in 2022 een begin gemaakt met de evaluatie van het speel- en beweegbeleid door vragen uit te zetten via de inwonersenquête.

Wat heeft het gekost?

Tabel 30 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	52.158	54.417	53.649	768
Baten	15.845	15.926	15.845	-81
Saldo van baten en lasten	**-36.313**	**-38.491**	**-37.804**	**687**
Toevoegingen aan reserves	150	150	267	-117
Onttrekkingen aan reserves	150	563	413	-150
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**413**	**146**	**-267**
Resultaat	**-36.313**	**-38.078**	**-37.658**	**420**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Budgetoverheveling Terrein Baard	€ 160
Lagere storting reserve Compensatie Groen	€ -43
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 117**
Niet onttrokken uit reserve Compensatie Groen	€ 150
Totaal hogere onttrekking (hogere baten)	**€ -150**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 31 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG014 - Beheer leefomgeving	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP013 - Spoorlijnen	290	0	281	0	9	0	9
R2BLP014 - Waterwerken	3.393	771	3.415	820	-22	49	27
R2BLP015 - Verhardingen	12.648	95	12.912	375	-264	281	17
R2BLP016 - Kunstwerken	4.982	0	4.931	0	51	0	51
R2BLP017 - Verkeersmaatregelen	900	0	868	0	31	0	31
R2BLP026 - Wijkaanpak	1.078	0	1.031	4	47	4	51
R2BLP035 - IJswegen	11	0	4	0	7	0	7
R2BLP044 - Riolering	10.425	12.354	10.077	12.007	347	-347	0
R2BLP049 - Begraafplaatsen	981	910	866	796	115	-115	0
R2BLP051 - Voorzieningen honden	322	579	322	579	0	0	0
R2BLP054 - Straatverlichting	2.166	0	2.103	0	62	0	62
R2BLP055 - Reiniging verhardingen	2.381	0	2.375	0	6	0	6
R2BLP056 - Openbaar groen	12.301	778	12.087	638	215	-139	75
R2BLP057 - Zwerfvuilbestrijding	53	0	52	0	1	0	1
R2BLP063 - Recreatiegebieden	953	54	933	51	20	-3	17
R2BLP064 - Recreatievaart	1.109	427	1.228	568	-119	141	21
R2BLP085 - Speelplaatsen	496	0	407	-24	89	-24	64
R2BLP090 - Buitenreclame	79	522	22	446	57	-76	-19
Totaal	**54.567**	**16.489**	**53.916**	**16.258**	**651**	**-231**	**420**

BLP044 Riolering
In 2022 is er sprake van een nadeel van € 69.964. Het resultaat van het product riolering wordt verrekend met de voorziening egalisatie heffingen. Het saldo in de voorziening bedraagt per 31 december 2022 € 2.168.910. Op de volgende onderdelen is dit resultaat ontstaan:

Lasten (voordeel € 347.000)
Door onderuitputting op de kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen en besparing op de geraamde onderhoudswerkzaamheden zijn de kosten lager dan geraamd.

Baten (nadeel € 417.000)
De opbrengsten van de niet-woningen zijn door onder andere meer leegstand lager dan de begrote baten ad € 2,97 mln.

Betrokken verbonden partijen

Geen.

Maatschappelijke effecten

Tabel 32 Maatschappelijke effecten domein fysiek

	Indicator	eenheid	Bron	Meting 2020 Leeuwarden	Jaar meest recente meting	Leeuwarden	100.000 - 300.000 inwoners
1.	Functiemenging	%	LISA	54,5	2021	55,2	56,2
2.	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	137,3	2022	147,7	154,2
3.	Omvang huishoudelijk restafval (bruto)	Kg/inwoner	CBS	217	2022	213	174
	Grof huishoudelijk restafval	*Kg/inwoner*	*CBS*	40	2021	35	27
4.	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	Niet bekend	2020	12,7	9,3
5.	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	6,7	2022	8,4	9,5
6.	Demografische druk	%	CBS	66,2	2022	66,5	63,9
7.	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	Paragraaf lok.heff.	600	2022	625	834
8.	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	Paragraaf lok.heff.	739	2022	764	913

Toelichting indicator en vergelijking met andere gemeenten: www.waarstaatjegemeente.nl.

2.1.3 Domein Veiligheid

Portefeuillehouder: *burgemeester Sybrand Buma.*

Doel en ambitie 2018-2022

Strategisch doel: Een veilige omgeving voor mensen die wonen, werken en recreëren in Leeuwarden.

Ambitie:
Wij willen een veilige woon-, werk- en leefomgeving bieden. We continueren de stabiele veiligheidssituatie waarin Leeuwarden zich bevindt en investeren in de aanpak van:

- drugsoverlast,
- (buren)overlast in wijken en dorpen en
- in het verbeteren van de beleving van (on)veiligheid

Fenomenen als:

- ondermijnende criminaliteit
- cybercrime
- en de groeiende problematiek van mensen met onbegrepen gedrag vragen om een integrale en innovatieve aanpak

We continueren de aanpak van:

- drugshandel, waaronder illegale hennepteelt
- inbraak
- illegale prostitutie en mensenhandel
- druggerelateerd geweld en andere vormen van criminaliteit en misdaad

We willen dat regels worden nageleefd. Handhaving draagt bij aan een veilige, leefbare, schone en toegankelijke stad. Met partners als Handhaving, politie en justitie, reclassering, het Veiligheidshuis, het RIEC, woningbouwcorporaties en een grote diversiteit aan zorginstellingen werken we intensief samen aan de veilige leefomgeving.

Meerdere prestaties in het Veiligheidsdomein dragen ook bij aan global goal:

- Veiligheid, publieke diensten en recht voor iedereen (16)

Wat is er bereikt?

√ = doelrealisatie op koers of gelukt
X = doelrealisatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af

Tabel 33 Doelrealisatie

Nr.	*Te bereiken doelstelling*	*Status doelrealisatie*
Programma Veiligheid		
1	Waarborgen algemene veiligheid binnenstad	√
2	Aanpak jeugdoverlast, personen met verward gedrag en overlastgevers	O
3	Bestrijden ondermijnende criminaliteit	√
4	Leeuwarden cyberproof 2023	√
5	Bestrijden criminaliteit en misdaad	√
6	Veilig verloop evenementen	O
7	Toezicht en Handhaving	√

8	Realisatie fysieke veiligheid	0

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel 34 **Bedragen x € 1.000**

Domein R2DOM003 - Veiligheid	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo	Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo	Rekening t.o.v. begroting saldo
R2PRG010 - Veiligheid	15.339	1.038	-14.302	15.346	1.173	-14.173	128
Totaal 2022	**15.339**	**1.038**	**-14.302**	**15.346**	**1.173**	**-14.173**	**128**

Programma Veiligheid

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 35

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
1	**Waarborgen algemene veiligheid binnenstad**		
1.1	Inzet op goed verloop demonstraties	√	√
1.2	(Camera)toezicht en handhaving	√	O
1.3	Verlenging aanwijzing veiligheidsrisicogebied	√	√
1.4	Reguliere inzet met politie om overlast en criminaliteit aan te pakken	√	√
2	**Aanpak jeugdoverlast, personen met verward gedrag en overlastgevers**		
2.1	Aanpak jeugdoverlast	√	√
2.2	Inzet buurtpreventieteams	O	O
2.3	Bestuurlijke aanpak drugsoverlast	√	√
2.4	Bestuurlijke aanpak samenscholing en ongeregeldheden	√	√
2.5	Gebiedsgerichte aanpak overlast	O	√
2.6	Innovatieve oplossingen voor overlast door personen met verward gedrag	O	√
3	**Bestrijden ondermijnende criminaliteit**		
3.1	Procesregie op onderzoek naar ondermijnende criminaliteit	√	√
3.2	Volharden in aanpak ondermijning en inzet intelligence	√	√
3.3	Evaluatie app ‘Meld een Vermoeden’	O	√
4	**Leeuwarden cyberproof 2023**		
4.1	Citydeal: cyberpreventie agrarische sector	√	√
4.2	cybercrisisoefening	X	√
4.3	Aanpak ondermijning en cyber jeugd	O	√
4.4	Continuering preventieactiviteiten cybercrime	√	√
5.	**Bestrijden criminaliteit en misdaad**		
5.1	Continuering gezamenlijke aanpak onvrijwillige prostitutie en mensenhandel	√	√
5.2	Doorontwikkeling preventieve aanpak (druggerelateerde) overlast en geweld	O	√
5.3	Huisverboden	√	√
5.4	Continuering aanpak woninginbraken en heling in hotspotwijken	O	O
5.5	Onverminderd aandacht voor samenwerking in aanpak winkeldiefstallen en bedrijventerreinen	√	√
5.6	Uitvoering projectplan Licht verstandelijk beperkte personen	O	√
6	**Veilig verloop evenementen**		
6.1	Continuering centrale coördinatie	√	√
6.2	Voorbereiding eventuele Elfstedentocht	X	√
6.3	Uitvoering veiligheidsaspecten evenementen	√	√
6.4	Intensivering samenwerking jongerenwerk en Cambuur	√	√
8	**Realisatie fysieke Veiligheid**		
8.1	Rampenbestrijding, crisisbeheersing en brandveiligheid	O	√

Algemeen
Vanwege niet geplande ontwikkelingen is een aantal voorgenomen prestaties niet of minder volledig uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn de inzet in het laatste deel van de coronaperiode, de opvang van vluchtelingen, bestrijding van overlast in de Prinsentuin en de boerenprotesten.

De gemeente scoort in de Veiligheidsprestatieindex 2022 (vpi) een 6,80. Dit is een vergelijkbare score met het jaar daarvoor (6,83). Er zijn 3 code rood wijken (binnenstad, Oud-oost en Heechterp & Schieringen). Met uitzondering van de binnenstad vallen de code rood wijken onder het programma Leeuwarden Oost en Preventie met Gezag.

1. Waarborgen algemene veiligheid binnenstad O

De binnenstad is het concentratiegebied van de gemeente, waar verschillende functies en gebruikers bijeen komen. In sommige gevallen conflicteren die functies. Een voorbeeld hiervan is de Prinsentuin in de zomer. Deze locatie wordt dan gebruikt als jachthaven en recreatiegebied, terwijl er ook horeca en bewoning in de nabije omgeving is. Rust, beleving, spanning en ontspanning worden gezocht in één gebied, maar gaan niet altijd goed samen.
De binnenstad is volgens de vpi 2022 opnieuw een code rood wijk met een score van 4,17.
Onze inzet is er op gericht geweest de algemene veiligheid te waarborgen en dat is ook in verreweg de meeste gevallen gelukt.
De afgelopen jaren hebben we gezien dat er in toenemende mate sprake is van maatschappelijke onrust. Deze onrust wordt vaak in de binnenstad zichtbaar door incidenten en demonstraties. Het in goede banen leiden hiervan vergde de nodige inzet. De binnenstad is in 2022 opnieuw aangewezen als veiligheidsrisicogebied, zodat er gecontroleerd kan worden op wapenbezit door preventief fouilleeracties.

2. Aanpak jeugdoverlast, personen met verward gedrag en overlastgevers O

In grote lijnen is de inzet op het tegengaan van overlast gepleegd zoals we hadden voorzien. Niet alle vormen van overlast zijn echter volledig te voorkomen.
In algemene zin neemt het aantal meldingen bij het Meldpunt Overlast (MOL) de afgelopen jaren toe. Ook na de coronacrisis ligt het aantal meldingen substantieel hoger dan voor 2020.

Tabel 36 Aantal meldingen bij het Meldpunt Overlast

	2018	2019	2020	2021	2022
Meldingen MOL	998	1009	1805	1689	1561

Bron: Meldpunt Overlast Leeuwarden

Ons beeld is dat jongeren na de coronapandemie opnieuw hun weg moesten vinden in de maatschappij. De onrust die we breder in de samenleving terugzien, herkennen we ook bij jongeren. We zien dat jeugd die betrokken is bij overlastsituaties steeds jonger is. Ondanks dat, is de ervaren jeugdoverlast is na de coronajaren in 2022 gelukkig weer gedaald. Dit is ook te zien aan het aantal meldingen overlast jeugd bij politie.

Tabel 37 Aantal meldingen van overlast door jeugd

	2019	2020	2021	2022
Meldingen overlast jeugd	700	1652	1313	807

Bron: Cijfers Politie Leeuwarden

De hotspots voor jeugdoverlast zijn in beeld en bij overlast wordt daar geacteerd vanuit de Taskforce Jeugd en in samenwerking met Amaryllis. Er is een tweetal jeugdgroepen gecategoriseerd als problematisch. Daarop wordt extra ingezet, door middel van een specifieke, op maat gemaakte aanpak.

2.2 Buurtpreventieteams O

Gelet op de beschikbare capaciteit in relatie tot de prioriteiten is er minder aandacht besteed aan de buurtpreventieteams. De inzet is beperkt gebleven tot het verzorgen van de jaarlijkse aangevraagde gemeentelijke bijdragen. Het beschikbare budget is daardoor niet helemaal benut.

2.5 Gebiedsgerichte aanpak overlast O

Er is de nodige aandacht besteed aan de gebiedsgerichte aanpak van overlast in de Vlietzone. De aanpak is echter nog niet afgerond. De ervaren overlast in Oud Oost (jeugd en overig) is met uitzondering van drugsoverlast in de vpi 2022 licht gedaald, maar blijft erg hoog. De gebiedsgerichte aanpak krijgt een vervolg in 2023, zowel in de Vlietzone als in het kader van de programma's Leeuwarden-Oost en Preventie met gezag.

2.6 Innovatieve oplossingen voor overlast door personen met onbegrepen gedrag O

Het vinden van oplossingen voor overlast veroorzaakt door personen met onbegrepen gedrag is weerbarstig. We werken op dit terrein nauw samen met het Sociaal Domein.

Tabel 38 Overlast door personen met onbegrepen gedrag (aantallen)

	2019	2020	2021	2022
Overlast door persoon met onbegrepen gedrag	1341	1416	1461	1600

Bron: Cijfers Politie Leeuwarden

In algemene zin wordt het steeds lastiger om mensen met onbegrepen gedrag ergens te plaatsen, waardoor zij vaak aangewezen zijn op de straat. We zien dat mensen hulpverlening in een vrijwillig kader vaak niet accepteren of dat er geen passende hulpverlening is.
De problematiek in maatwerkoverleggen wordt steeds complexer.
Er wordt gezocht naar nieuwe oplossingen binnen onconventioneel wonen.

3. Bestrijden ondermijnende criminaliteit √

We liggen op koers met de aanpak van ondermijnende criminaliteit. In nauwe samenwerking met RIEC, politie, OM, belastingdienst, arbeidsinspectie, douane, NVWA en gemeentelijke afdelingen DOK, burgerzaken en Meldpunt Overlast geven we vorm aan de aanpak, bijvoorbeeld door integrale controles.
In 2022 is de intentieverklaring 'Friese Norm' ondertekend waarin de ambities van de Friese overheden op het gebied van de aanpak van ondermijnende criminaliteit zijn vastgelegd.
De aanpak van ondermijnende criminaliteit blijft onze aandacht houden.

3.3 Evaluatie app 'Meld een Vermoeden' O

De app Meld een Vermoeden biedt de mogelijkheid aan een groep medewerkers van de gemeente om vermoedens van ondermijnende criminaliteit te melden. Zoals verzocht in de aangenomen motie op 26 januari 2022, zijn de evaluaties uitgevoerd door een externe partij. De gemeenteraad is geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie en er is in 2023 een nieuwe motie aangenomen waarin de burgemeester onder meer wordt verzocht het gebruik van de app te onderwerpen aan een ethische toetsing.

4. Leeuwarden cyberproof √

Cybercrime en cyberaanvallen op gemeente of vitale infrastructuur kunnen een ontwrichtende

werking hebben op de maatschappij. De ontwikkelingen gaan snel en we blijven inzetten op dit doel. Incidenten rond cybercrime nemen toe

Tabel 39 Aantal cybercrime incidenten

	2019	2020	2021	2022
Cybercrime	46	81	98	104

Bron: Cijfers Politie Leeuwarden

Daarom hebben we in 2022 ingezet op het versterken van interne en externe samenwerking en op het borgen van voldoende expertise binnen het Veiligheidsdomein om de snelle ontwikkelingen te kunnen signaleren en duiden. De geplande inspanningen gericht op deelname aan landelijke overleggen, deelname aan Citydeals, bewustwording en preventie zijn grotendeels uitgevoerd.

4.2 cybercrisisoefening X

De voor 2022 geplande cybercrisisoefening is vanwege capaciteitsgebrek niet georganiseerd en zal nu medio 2023 plaatsvinden.

4.3 Aanpak ondermijning en cyber jeugd O

Het project om samen met het RIEC, het Cyberteam van Politie Nederland, de ROC's Friese Poort en Friesland College en ROC's Groningen schoolgaande jongeren tussen 12 en 18 weerbaar te maken tegen risico's van cyber en ondermijning loopt door in 2023 en wordt in samenwerking met het RIEC doorontwikkeld.

5. Bestrijden criminaliteit en misdaad √

Ook in 2022 is ingezet op het tegengaan van criminaliteit en misdaad. Dit is bijvoorbeeld gedaan door woningen te sluiten van waaruit in drugs wordt gehandeld (27), straatdealers aan te pakken door het opleggen van een last onder dwangsom (3), uitvoering te geven aan de afhandeling van huisverboden (17) en de aanpak van illegale prostitutie (onder meer door het sluiten van een woning).

5.2 Doorontwikkeling preventieve aanpak (druggerelateerde) overlast en geweld O

De doorontwikkeling van de persoonsgerichte aanpak (PGA) is nog niet afgerond en wordt in 2023 voortgezet. Er is een casusoverleg gestart. De samenwerking met de verschillende partners binnen deze aanpak wordt verder versterkt, hierin wordt de rol van het Meldpunt Overlast nadrukkelijk meegenomen.

Tabel 40 Aantallen drugs/drankoverlast

	2019	2020	2021	2022
Drugs/ drankoverlast	629	692	711	827

Bron: Cijfers Politie Leeuwarden

5.4 Continuering aanpak woninginbraken en heling in hotspotwijken. O

Het aantal woninginbraken was in de coronaperiode sterk gedaald, inmiddels zien we weer een stijging. Ook zien we een flinke toename in het aantal winkeldiefstallen.

Tabel 41 Aantal (winkel)diefstallen

	2019	2020	2021	2022
Diefstal/ inbraak woning	425	357	243	285
Winkeldiefstallen	491	380	347	612

Bron: Cijfers Politie Leeuwarden

De politie heeft situationeel repressief ingezet in gebieden waar veel werd ingebroken. Er was onvoldoende capaciteit om preventiebijeenkomsten te organiseren waarin bewoners worden geïnformeerd over de mogelijkheden tot voorkomen van inbraken. Hiervoor zijn dus ook geen kosten gemaakt. De reden hiervoor is enerzijds gelegen in de beschikbare capaciteit in relatie tot andere prioriteiten en anderzijds in het feit dat de woninginbraken een tijd lang veel lager lagen. Het beschikbare budget is daardoor niet volledig benut.

5.6 Uitvoering projectplan Licht verstandelijk beperkte personen O
De uitvoering heeft enige vertraging opgelopen. De trainingen over (h)erkennen LVB zijn van start gegaan, maar de zogenaamde kampvuursessies zijn door ziekte en uitval bij meerdere partners uitgesteld. Dit wordt in 2023 verder opgepakt.

6. Veilig verloop van evenementen √
De reguliere inzet met betrekking tot de voorbereiding en veilig verloop van evenementen is ook in 2022 geleverd. Er hebben zich geen grote incidenten voorgedaan.

6.2 Voorbereiding eventuele Elfstedentocht X
Het actueel houden van de draaiboeken kost jaarlijks veel tijd en inzet. In de coronajaren kon hier vanwege andere prioriteiten bij alle betrokken partijen minder aandacht aan worden besteed, waardoor er een inhaalslag nodig is. De actualisatie van de draaiboeken is op dit moment gepland voor 2023.

7. Toezicht en Handhaving √
De verantwoording over de inzet van het Team Handhaving verloopt via het jaarverslag van het Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP). De kadernota Handhaving wordt in 2023 geëvalueerd en er wordt een nieuwe kadernota VTH opgesteld. Bij deze kadernota en het HUP 2024 wordt ook gekeken naar de bij het Coalitieprogramma beschikbaar gestelde capaciteit in relatie tot de toegenomen taken.
In 2022 liep de pilot wapenstok voor BOA's af. Leeuwarden heeft in 2022 een aanvraag bij het ministerie van Justitie en Veiligheid ingediend om de wapenstok te mogen blijven gebruiken, maar er is in 2022 geen besluit genomen op deze aanvraag.
Het Toezichtmodel is ook in 2022 ingezet in de binnenstad, het stationsgebied en in enkele aangrenzende aandachtsgebieden (Schrans en Vlietzone).

8. Realisatie fysieke veiligheid O
De reguliere taken op het gebied van fysieke veiligheid zijn vanwege onder meer de extra werkzaamheden tijdens de laatste coronamaanden en de organisatie van de crisisnoodopvang vluchtelingen op de achtergrond geraakt. De opvang van vluchtelingen is gedurende een aantal maanden via de crisisorganisatie georganiseerd.

8.1 Rampenbestrijding, crisisbeheersing en brandveiligheid O
De voorgenomen inspanningen op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn deels uitgevoerd. Het draaiboek en crisisplan zijn geactualiseerd. Opleiding, training en oefening heeft bijna niet plaatsgevonden. Op het gebied van vakbekwaamheid is alleen voor de kernfunctionarissen het noodzakelijke uitgevoerd. Ook dit had te maken met andere prioriteiten (coronacrisis en opvang vluchtelingen), zowel bij de gemeente als bij de Veiligheidsregio.

Wat heeft het gekost?

Tabel 42 Bedragen x € 1.000

	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	13.828	15.339	15.346	-7
Baten	145	621	756	135
Saldo van baten en lasten	**-13.683**	**-14.719**	**-14.590**	**128**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	417	417	0
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**417**	**417**	**0**
Resultaat	**-13.683**	**-14.302**	**-14.173**	**128**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De reservemutaties zijn conform begroting.

Tabel 43 Bedragen x € 1.000

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG010 - Veiligheid	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP020 - Integraal veiligheidsbeleid	4.601	962	5.023	1.050	-423	87	-335
R2BLP022 - Rampenbestrijding	8.692	0	8.654	120	38	120	158
R2BLP052 - Evenementen	316	75	253	2	63	-74	-11
R2BLP119 - Stadstoezicht	1.731	0	1.416	1	315	1	316
Totaal	**15.339**	**1.038**	**15.346**	**1.173**	**-7**	**135**	**128**

Algemeen
Er is een positief saldo voor het totale programma Veiligheid van € 128.000. Binnen het programma is er een aantal afwijkingen op niveau van beleidsproducten, waarbij het goed is te realiseren dat er tussen de beleidsproducten een zekere samenhang is. Zo betreft bijvoorbeeld een deel van het overschot op het beleidsproduct Rampenbestrijding een vergoeding voor de inzet van medewerkers die vanuit het budget Integraal Veiligheidsbeleid worden betaald. Het tekort en het overschot binnen het programma heffen elkaar in belangrijke mate op.
Onderzocht wordt welke (technische) mogelijkheden er zijn om een representatiever beeld te geven van de financiën van dit programma.

R2BLP020 Integraal veiligheidsbeleid (saldo € -335.000)
Het nadelig resultaat op de lasten van € 335.000 is terug te voeren op een aantal oorzaken.
Zo zijn er in afwachting van de nieuwe visie op de Prinsentuin afgelopen jaar extra kosten gemaakt voor beveiliging en sanitair (en de schoonmaak daarvan) op deze locatie. En met betrekking tot Cambuur zijn extra uitgaven gedaan in het kader van veiligheidsmaatregelen, ook in preventieve zin.
Op personeelsgebied zijn vanwege ziekte en vertrek van collega's en een hoge werkdruk extra kosten voor incidentele inhuur gemaakt. Daarnaast is een transitieovereenkomst gesloten met een medewerker.

1.2 (Camera)toezicht en handhaving O
We zien dat door de gestegen gebruiks- en onderhoudskosten van het cameratoezicht het daarvoor gereserveerde budget niet langer toereikend is. In de nieuwe Veiligheidsagenda wordt het budget voor cameratoezicht verhoogd door te schuiven binnen budgetten.

R2BLP022 Rampenbestrijding (saldo € 158.000)
Het overschot wordt grotendeels veroorzaakt door de niet begrote maar wel gerealiseerde piketvergoeding 2022 € 120.000. Samen met enkele kleinere verschillen geeft per saldo een voordeel van € 158.000.

R2BLP119 Stadstoezicht (saldo € 316.000)
In 2022 vielen de werkelijke personele lasten per medewerker gemiddeld lager uit dan de begrote lasten (€ 311.000). Dit voordeel heeft een tijdelijk karakter en wordt veroorzaakt door het feit medewerkers hun maximale salarisschaal nog niet hebben bereikt. Daarnaast was er in 2022 sprake van een aantal vacatures die niet (direct) ingevuld konden worden. Samen met enkele kleinere verschillen geeft dit voordeel van € 316.000.

Betrokken verbonden partijen

- Veiligheidsregio Fryslân

Maatschappelijke effecten

Tabel 44 Maatschappelijke effecten domein veiligheid

	Indicator	eenheid	Bron	Meting 2020 Leeuwarden	Jaar meest recente meting	Leeuwarden	100.000-300.000 inwoners
1.	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	7	2021	8	10
2.	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	politie	3,1	2022	4,9	3,3
3.	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	5,4	2022	5,4	5,2
4.	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,9	2022	2,4	1,5
5.	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	9	2022	8,4	7
6.	Jongeren met een delict voor de rechter Verdachten)	% jongeren (12 t/m 21 jaar)	CBS	1	2021	1	1
7.	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,4	2022	0,4	0,4

Toelichting indicator en vergelijking met andere gemeenten: www.waarstaatjegemeente.nl.

2.1.4 Domein Bestuur en middelen

Portefeuillehouders: *Burgemeester Buma, wethouder Gijs Jacobse en Hein Kuiken.*

Doel en ambitie 2018-2022

Strategisch doel: Een gemeente die transparant, flexibel en resultaatgericht wordt bestuurd en blijvend financieel gezond is.

Ambitie:
Deze bestuursperiode kiezen we voor een nieuwe en eigentijdse manier van besturen: transparant, flexibel en resultaatgericht. We willen de dialoog met de samenleving versterken en staan open voor nieuwe vormen van samenwerking. Wij zetten ons in voor een stevige positie van Noord-Nederland op nationaal en Europees niveau. We gaan door met de samenwerking op Noordelijke schaal, met de provincie Fryslân, het Wetterskip, Groningen, Drenthe en de Friese gemeenten. We onderzoeken welke samenwerkingsverbanden het meeste aansluiten bij onze doelstellingen en waar nodig versterken we de samenwerking.
Voor het goed functioneren van onze gemeente is het nodig dat we financieel gezond zijn en blijven. En dat we zorgen voor een sluitende begroting. Om dat voor elkaar te krijgen, moest er afgelopen collegeperiode flink bezuinigd worden.
Tegelijkertijd zijn we terughoudend met het doen van nieuwe uitgaven.
Met een krachtige aanpak willen we de kansen van digitalisering beter benutten, de kwaliteit van ons datagebruik verhogen, en zaken als privacy en informatiebeveiliging blijven waarborgen. Wij streven naar grotere tevredenheid over onze (digitale) dienstverlening. Dat bewerkstelligen we door meer in verbinding te staan met de samenleving en besluiten over zaken die minder standaard zijn meer te nemen met gezond verstand. De bejegening door onze medewerkers moet uitstekend zijn en de afhandeltermijnen kort. Zodat de contacten met inwoners, ondernemers, instellingen, bezoekers en partners soepel verlopen.

Enkele prestaties in dit domein dragen ook bij aan global goal:
- Veiligheid, publieke diensten en recht voor iedereen (16)

Wat is er bereikt?

√ = doelrealisatie op koers of gelukt
X = doelrealisatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af

Tabel 45 Doelrealisatie

Nr.	*Te bereiken doelstelling*	*Status doelrealisatie*
1. Programma Bestuur		
1.1	Gemeenteraadsverkiezingen	√
1.2	Stevige positie Noord-Nederland op nationaal en Europees niveau	√
1.3	Kennisuitwisseling en belangenbehartiging grote steden	√
1.4	Dialoog met de samenleving versterken	√
1.5	Als Global Goals gemeente de Global Goals actief uitdragen	√
2. Programma Algemene baten en lasten		
2.1	Blijvend gezonde financiële positie	√
2.2	Toegankelijke en bereikbare dienstverlening	O

Wat heeft het in totaal gekost?

Tabel 46 **Bedragen x € 1.000**

Domein R2DOM004 - Bestuur en middelen	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo	Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo	Rekening t.o.v. begroting saldo
R2PRG009 - Bestuur	4.664	10	-4.655	5.515	1.527	-3.988	666
R2PRG015 - Algemene baten en lasten	44.017	31.684	-12.332	47.301	32.569	-14.732	-2.400
Totaal 2022	**48.681**	**31.694**	**-16.987**	**52.817**	**34.096**	**-18.721**	**-1.734**

Programma Bestuur

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 47

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
1.1	**Gemeenteraadsverkiezingen**		
1.1.1	Op 16 maart 2022 verkiezingen	√	√
1.1.2	Installatie nieuw gekozen raadsleden	√	√
1.1.3	Vorming van een nieuw college	O	O
1.1.4	Doelen, ambities en financiële kaders vastleggen in meerjarenbegroting	√	√
1.1.5	Inwerkprogramma voor raadsleden	√	√
1.2	**Stevige positie Noord-Nederland op nationaal en Europees niveau**		
1.2.1	Samenwerking op Europees niveau	√	√
1.2.2	Bestuurlijke samenwerking met Rijk, provincie en gemeenten	O	√
1.2.3	Bestuurlijke samenwerking (coördinatie en verbinding) op Noord-Nederlandse schaal (Belangenbehartiging en lobby richting Den Haag en Brussel, nieuw regeerakkoord, SNN 3.0, NG4)	√	O*
1.3	**Kennisuitwisseling en belangenbehartiging grote steden**		
1.3.1	Actief bestuurlijk bijdragen in netwerken (o.a. VNG, G40, Brede regiegroep sociaal domein en Strategisch Beraad Ondermijning)	O	√
1.4	**Dialoog met de samenleving versterken**		
1.4.1	Ruimte geven aan burgerinitiatief en participatie	√	O*
1.4.2	Burgers proactief informeren in begrijpelijke taal, conform Wet- en regelgeving (Wet open overheid)	√	O*
1.5	**Als Global Goals gemeente de Global Goals actief uitdragen**		
1.5.1	samen met maatschappelijke organisaties, inwoners, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven werken aan het behalen van de doelen	√	√

* zie voor toelichting 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

1.1 Gemeenteraadsverkiezingen √

Het lag in de lijn der verwachting dat bij de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022 de opkomst hoger was (51%) dan in 2017 (40,6%). In 2017 ging het namelijk om een herindelingsverkiezing en konden partijen niet meeliften op landelijke publiciteit die bij 'gewone' verkiezingen op gang komt.

Eind maart werden de 39 nieuw gekozen raadsleden geïnstalleerd. Er zitten nu 10 partijen in de gemeenteraad. In circa 3 maanden tijd werd een nieuw college gevormd.

1.1.3 Vorming van een nieuw college: samenstelling gewijzigd O

Het nieuwe college bestaat naast burgemeester Buma en de gemeentesecretaris uit 6 (in de vorige bestuursperiode 5) wethouders, 2 van de PvdA, 2 van Groenlinks, 1 van Gemeentebelangen en 1 van het CDA. Deze partijen sloten een coalitieakkoord "Nu investeren in de toekomst, vergroenen, verbinden, verwaarden, 2022-2026. In het coalitieakkoord zijn alle ambities van de nieuwe coalitie vastgelegd. Beleidsdoelen en

benodigde budgetten zijn vertaald naar de begroting en meerjarenraming en in november als kader voor de komende 4 jaar door de raad vastgesteld.

1.2 Stevige positie Noord-Nederland op nationaal en Europees niveau √

Via het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) zijn positieve resultaten geboekt met de lobby voor het Europese Joint Transition Fund (JTF) en de Lelylijn. Door als overheden richting Rijk en Europa op te trekken, is de Lelylijn zowel in het regeerakkoord als in het Europese TEN-T netwerk (2023) opgenomen. Dat verbetert de kans op realisatie. Alleen had Leeuwarden dit resultaat nooit bereikt.

1.2.2 Bestuurlijke samenwerking: Nieuwe samenwerkingsafspraken met de provincie O

In 2022 is de nodige ambtelijke en bestuurlijke aandacht besteed aan het proces op weg naar nieuwe samenwerkingsafspraken. De vorige set afspraken liep van 2013-2025, maar het overgrote deel van de afspraken is (vrijwel) afgerond en een beperkt deel is niet meer actueel. Er is een duidelijke wens en noodzaak om in de grote maatschappelijke opgaven waarmee de Friese samenleving geconfronteerd wordt, als provinciale overheid en als gemeente van de Friese hoofdstad samen op te trekken. De colleges van Gedeputeerde Staten van Fryslân en burgemeester en wethouders van Leeuwarden hebben een intentieverklaring getekend (maart 2023). De definitieve samenwerkingsafspraken worden ondertekend na de afronding van de coalitievorming bij de provincie Fryslân.
In 2022 is mede met inzet van de gemeente Leeuwarden door de gemeente Waadhoeke en in samenwerking met de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en gemeente Harlingen een aanvraag voor een Regiodeal bij het Rijk ingediend en gehonoreerd (februari 2023).

1.3 Kennisuitwisseling en belangenbehartiging grote steden √

Door de gemeenteraadsverkiezingen en wisseling van bestuurders is ook de vertegenwoordiging in diverse netwerken gewijzigd. Leeuwarden is nog steeds goed vertegenwoordigd zowel ambtelijk als bestuurlijk in het G40 stedennetwerk. Steden kunnen gezamenlijk een sterkere vuist maken. Dat is bijvoorbeeld gedaan rond het thema financiële verhoudingen en positie van lokale overheden. De lobby voor het opnemen van Regiodeals in het regeerakkoord is eveneens succesvol geweest.

1.3.1 Actief bestuurlijk bijdragen in netwerken: Aangepaste vertegenwoordiging in VNG O

Er zitten minder Leeuwarder bestuurders in VNG-commissies. Na de gemeenteraadsverkiezing is wethouder Jacobse gekozen als lid van het college voor Arbeidszaken en zit wethouder de Haan opnieuw in de commissie Ruimte, wonen en mobiliteit. Bij de selectie voor lidmaatschappen van commissies wordt altijd rekening gehouden met de politieke kleur van de bestuurder en met regionale spreiding. Lidmaatschap zorgt ondermeer voor vroegtijdige betrokkenheid bij in voorbereiding zijnde wetgeving/actuele dossiers en biedt de mogelijkheid tot het inbrengen van Leeuwarder casuïstiek. In het college voor Arbeidszaken waren de CAO-onderhandelingen bijvoorbeeld een belangrijk onderwerp van gesprek. De commissie Ruimte, wonen en mobiliteit heeft in 2022 onder andere uitgebreid gesproken over de Omgevingswet en de Nationale Woon- en Bouwagenda.

1.4 Dialoog met de samenleving versterken √

De gemeente versterkt de dialoog met de samenleving door op verschillende manieren burgerinitiatieven en participatie te stimuleren en faciliteren. Wij hebben gedaan wat we ons hadden voorgenomen. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

Met het beproefde instrumentarium voor initiatieven (zoals de tafel voor bewonersinitiatieven, het Mienskipfonds en het online-participatieplatform De Stem van Leeuwarden) zijn vele initiatieven praktisch en/of financieel ondersteund.

- Met de Leeuwarder wijken en dorpen is gewerkt aan wensen en zorgen van Leeuwarders in die wijken en dorpen.
- Vanuit de gemeenteraad is veel inzet gepleegd op het onderwerp Andere Overheid.
- Er is gestart met het maken van een participatieleidraad voor ambtenaren, die hen moet ondersteunen bij het inrichten van een participatieproces.
- Op basis van een motie van de gemeenteraad wordt extra aandacht besteed aan jongerenparticipatie. Daarbij is nauw samengewerkt met een aantal jongerenorganisaties: Tienskip, Claim Your Future, het InterBestuurlijk OverlegStudentenverenigingen (IBOS) en jongerenwerk Jimmy's.
- En in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers is aandacht besteed aan de noodzaak om de dialoog met de samenleving aan te gaan.

Of de inspanningen tot meer betrokkenheid hebben geleid is lastig meetbaar. Feit is dat sinds 2018 het percentage Leeuwarders dat zich verbonden voelt met de gemeente op circa 45% blijft steken (bron: Inwonersenquête 2018, 2020 en 2022).

1.4.2 Burgers proactief informeren: Wet open overheid gedeeltelijk in werking getreden O

- *Beleid en technische realisatie*

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) gedeeltelijk in werking getreden. Leeuwarden voldoet aan de huidige eisen en bereid de volgende fase van invoering voor. Veel informatie wordt al actief gepubliceerd en is opvraagbaar voor burgers.
In de volgende fase gaan we ook de afgehandelde Woo-verzoeken, klachten (2023) en beschikkingen (2024) actief publiceren (de 3 resterende verplichte informatiecategorieën uit de Woo). Daartoe willen we niet openbare gegevens in documenten zoveel mogelijk geautomatiseerd kunnen anonimiseren en publiceren, op een nog te realiseren landelijk overheidsplatform PLOOI. De technische realisatie hiervan in regioverband is vertraagd, omdat de realisatie veel afstemming vraagt en PLOOI nog niet voor gemeenten beschikbaar is. Vooralsnog heeft dit geen effect op de informatievoorziening aan onze inwoners of op onze ambitie voor 2023. Er zijn namelijk ook handmatige en tijdelijke oplossingen voor het anonimiseren en publiceren van Woo-verzoeken en klachten mogelijk.

- *Uitvoering*

Met betrekking tot de uitvoering van de Woo kan gemeld worden dat er in 2022 40 formele Wob-/Woo-verzoeken zijn behandeld. Daarvan was er in 2023 nog 1 in behandeling. 29 verzoeken zijn (deels) toegekend en 10 afgewezen. Tegen 2 beslissingen is bezwaar gemaakt. Het ene bezwaar is niet toegekend, het andere wel. 24 zijn er binnen de gestelde termijnen afgehandeld en 15 daar buiten. De complexiteit van verzoeken lijkt toe te nemen en is vaak reden tot verdaging en een langere afhandelingstijd. Het e-formulier op Leeuwarden.nl is diverse keren ook gebruikt voor 'gewone' verzoeken om informatie of documenten. Die verzoeken zijn over het algemeen snel, d.w.z. binnen 4 weken, afgehandeld.

1.5 Als Global Goals gemeente de Global Goals actief uitdragen √

Er worden regelmatig duurzaamheidsmarkten georganiseerd door de gemeente. Via de raadswerkgroep Fair Trade worden bedrijven en organisaties die voldoen aan de criteria van Fair Trade en SDG's genomineerd. Voor het meten van de gemeentelijke vorderingen in doelrealisatie van alle 17 global goals heeft de VNG een set van landelijke indicatoren voor gemeenten ontwikkeld. Wij hebben een deel van die indicatoren verwerkt in de nog verder te ontwikkelen Brede Welvaarts Index Leeuwarden (zie bijlage 8). Voor inzicht in de score van Leeuwarden per

global goal en de vergelijking met andere gemeenten wordt verwezen naar waarstaatjegemeente.nl.

Wat heeft het gekost?

Tabel 48 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	4.528	4.664	5.126	-462
Baten	10	10	1.218	1.208
Saldo van baten en lasten	**-4.519**	**-4.655**	**-3.908**	**746**
Toevoegingen aan reserves	0	0	390	-390
Onttrekkingen aan reserves	0	0	310	310
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**-80**	**-80**
Resultaat	**-4.519**	**-4.655**	**-3.988**	**666**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Budgetoverheveling motie Andere overheid	€ 80
Budgetoverheveling Regionale samenwerking (tevens onttrekking)	€ 309
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 389**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Zie programma Overhead voor budgetoverheveling Wet open overheid (€ 112.000).

Tabel 49 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG009 - Bestuur	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP071 - Gemeenteraad	2.638	0	2.524	8	115	8	122
R2BLP072 - College van B&W	2.026	10	2.992	1.520	-966	1.510	544
Totaal	**4.664**	**10**	**5.515**	**1.527**	**-851**	**1.518**	**666**

BLP071 Gemeenteraad (voordeel € 122.000)
In 2022 is een voordeel ontstaan van afgerond € 122.000, hoofdzakelijk door lagere lasten dan begroot van € 115.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een verruiming van het personeelsbudget in 2022 via de mee- en tegenvallers die in 2022 niet volledig is besteed. Dit budget was beschikbaar gesteld voor verwachte hogere kosten als gevolg van een functiewaardering. Door de inschalingssystematiek kwamen de werkelijke kosten van deze functiewaardering in 2022 echter lager uit.

BLP072 College van B&W (voordeel € 544.000) *O*
Het voordeel bestaat hoofdzakelijk uit de mutaties in de reserve budgetoverheveling (zie toelichting reservemutaties) en de mutatie in de voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen. Er is sprake van een extra storting in de voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen van € 594.000 (hogere last) die hoofdzakelijk het gevolg is van een storting in de voorziening wachtgeld en een vrijval van de voorziening pensioen (voormalig) bestuurders van € 1.194.000 (hogere bate) als gevolg van de

gestegen rekenrente. De additionele storting houdt verband met de wachtgeldverplichting voor bestuurders die niet in het nieuwe college zijn teruggekeerd.

Betrokken verbonden partijen

Geen.

Programma Algemene baten en lasten

Toelichting op wat er is bereikt en gedaan

√ = voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken op koers of gelukt
X = voorgenomen prestatie niet op koers/niet gelukt
O = wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 50

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*	
		inhoudelijk	*financieel*
2.1	**Blijvend gezonde financiële positie**		
2.1.1	Aansluiten op uitgangspunten financieel beleid	√	√
2.1.2	Herziening risicomanagement	√	√
2.1.3	Realisatie ombuigingen	√	√
2.2	**Toegankelijke en bereikbare dienstverlening**		
2.2.1	Verbeteren toegankelijkheid en bereikbaarheid	X	√

2.1 Gezonde financiële positie √

De financiële positie is op het gewenste niveau gebleven. De laatste prognose van de ontwikkeling van de financiële positie bij de opmaak van de begroting 2023-2026 liet een positief saldo zien van circa € 1 mln in 2026. De in de begroting gemelde onzekerheid over de ontwikkeling van de inflatie en de toekomstige financieringssystematiek van het gemeentefonds blijven evenwel onverkort van toepassing. Daarom blijft behoedzaamheid en een continuering van het strakke financieel beleid nodig.
Ook onze incidentele financiële positie i.c. de stand van de Algemene Reserve (AR) is solide. De stand van de AR blijft boven de vastgestelde nieuwe ondergrens van € 15 mln en is voldoende om de geïnventariseerde risico's op te vangen (zie paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement). De verhoging van de ondergrens van de AR van € 10 naar € 15 mln is bepaald in de nieuwe Kadernota risicomanagement (raadsbesluit 12 oktober 2022). Met de in de nota omschreven aanpak zetten we een volgende stap naar integraal risicomanagement; risicomanagement dat geïntegreerd is in de bedrijfsprocessen en opgenomen is in het DNA van de organisatie. Met deze werkwijze bepalen we de risico's vanuit de organisatie (in plaats vanuit de onderdelen) en krijgen we een volledig en betrouwbaar beeld van de risico's om daadwerkelijk op te kunnen sturen.

Alle ombuigingen waartoe is besloten in het kader van de vorige bestuursperiode zijn inmiddels volgens plan gerealiseerd of krijgen hun afronding in 2023.

2.2 Beter toegankelijk en bereikbaar O

De toegankelijkheid en bereikbaarheid van onze dienstverlening is in 2022 minder verbeterd dan we ons hadden voorgenomen. We wilden een aantal verbeteringen doorvoeren. Zo is de gemeentelijke website vernieuwd en leveren we langs deze weg betere en toegankelijker informatie aan onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Ook is geëxperimenteerd met videobellen en een *chatbot*. Dat leverde informatie op waarmee we in 2023 door ontwikkelen. Maar we komen onvoldoende toe aan onze terugbelbelofte en moesten onze nieuwe kanalen aanpak (*omnichannel*, d.w.z. diverse communicatiekanalen bestaan naast elkaar en werken samen) temporiseren. Onze dienstverlening is in de meest recente inwonersenquête opnieuw beoordeeld met het rapportcijfer 7,2 (2021: 7,2).

2.2.1 Niet alle voornemens zijn gerealiseerd X

De gemeentelijke klachtenbemiddelaar heeft in 2022 170 klachten over een afhandeltermijn binnengekregen, waarvan een deel voortkomt uit het niet terugbellen door een ambtenaar. Publieke dienstverlening voert regie op klantcontacten, dit is noodzakelijk om onze

gemeentelijke afspraken en servicenormen met de inwoners na te komen. Het gebruik van ons nieuwe zaaksysteem geeft weliswaar inzicht in de mate van afhandeling van terugbelbeloften in de hele organisatie. Maar er moet organisatiebreed nog beter gestuurd worden op het voldoen aan die terugbelbelofte.
Verder is het implementeren van een *omnichannel* klantenservice met integraal klantbeeld (meerdere samenwerkende kanalen = *omnichannel*), voor optimale service aan onze inwoners, vertraagd. Het beschikbare budget voor de implementatie is niet toereikend, waardoor we moesten temporiseren. De ambitie blijft gelijk, maar zal later bereikt worden. Tot slot hadden we op de planning staan om in 2022 een nieuwe visie op dienstverlening te presenteren. Maar door grote druk op de ambtelijke capaciteit (Oekraïne, energietoeslag) is ervoor gekozen dat in 2023 te doen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 51 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	25.951	30.078	32.099	-2.021
Baten	15.892	22.598	23.364	767
Saldo van baten en lasten	**-10.059**	**-7.481**	**-8.735**	**-1.254**
Toevoegingen aan reserves	5.680	13.938	15.202	-1.264
Onttrekkingen aan reserves	4.635	9.087	9.205	118
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**-1.045**	**-4.852**	**-5.997**	**-1.146**
Resultaat	**-11.105**	**-12.332**	**-14.732**	**-2.400**

Toelichting resultaat met kort overzicht reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Hogere storting reserve budgetoverheveling Lwd-Oost	€ 984
Hogere storting reserve budgetoverheveling ISI	€ 179
Hogere storting reserve kunst in de openbare ruimte	€ 100
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 1.264**
Hogere onttrekking reserve budgetoverheveling	€ 118
Totaal hogere onttrekking (hogere baten)	**€ 118**

De hogere onttrekking is het gevolg van een administratieve correctie.

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 52 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG015 - Algemene baten en lasten	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP006 - Dienstverlening voor derden	20.521	20.521	20.738	20.738	-217	216	0
R2BLP053 - Stelposten c.a.	1.527	2.567	4.345	2.741	-2.819	174	-2.645
R2BLP067 - Burgerzaken	4.162	2.297	4.262	2.356	-100	59	-41
R2BLP079 - Algemene baten en lasten	16.071	6.299	16.366	6.732	-295	433	138
R2BLP120 - Vergunningen & leefomgeving	1.736	0	1.590	2	146	2	148

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG015 - Algemene baten en lasten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Totaal	44.017	31.684	47.301	32.569	-3.284	885	-2.400

BLP053 Stelposten c.a. (nadeel € 2.645.000)
Het nadeel is hoofdzakelijk het gevolg van een storting in de voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen van € 2,7 mln. De storting houdt voor € 2 mln verband met het bovenwettelijk vakantie-uren sparen van onze medewerkers (ingegaan per 1 januari 2022). Bij verlofsparen is volgens het BBV namelijk sprake van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen. Daarnaast is sprake van een storting van € 0,7 mln voor een nabetalingsverplichting overwerkvergoeding bij roosters boven 36 uren (buitendienst).

BLP079 Algemene baten en lasten (voordeel € 138.000)
Dit beleidsproduct bevat hoofdzakelijk administratieve boekingen. Het resultaat op zowel de baten als de lasten wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door mutaties in de voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen. Per saldo is sprake van een voordeel van € 184.000 ten opzichte van de begroting.

BLP120 Vergunningen & leefomgeving (voordeel € 148.000)
Het voordeel van € 148.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere personeelslasten dan begroot. In 2022 zijn extra incidentele middelen ontvangen ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet en het verlenen van vergunningen voor evenementen. Deze incidentele middelen zijn niet geheel aangewend, omdat het niet mogelijk was om alle vacatures te vervullen als gevolg van de gespannen arbeidsmarkt. Een aantal taken rondom de invoering van de Omgevingswet zijn uitgesteld doordat deze wet later wordt ingevoerd.

Betrokken verbonden partijen

Geen.

Kengetallen

Tabel 53 Kengetallen Bestuur en middelen

	Indicator	Eenheid	Bron	Meting 2021	Meting 2022
1.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	12,1 fte 125.510 inw.	11,97 fte 127.088 inw*
2.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	13,0 fte 125.510 inw.	13,41 fte 127.088 inw.
3.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	932	1.012
4.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	14,3	17,07
5.	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	7,2	6,85
6.	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	183	204

* berekening o.b.v. formatie 2021

2.1.5 Domein Overige lasten en baten

Algemene dekkingsmiddelen

Tabel 54 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	1.943	4.077	4.478	-401
Baten	388.628	422.455	431.939	9.484
Saldo van baten en lasten	**386.685**	**418.378**	**427.461**	**9.082**
Toevoegingen aan reserves	300	300	2.868	-2.568
Onttrekkingen aan reserves	300	300	1.212	912
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**-1.656**	**-1.656**
Resultaat	**386.685**	**418.378**	**425.805**	**7.426**

Toelichting resultaat reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Hogere storting reserve budgetoverheveling decentralisatie uitkeringen	€ 930
Hogere storting reserve voorwaardelijke budgetoverheveling december circulaire	€ 1.638
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 2.568**
Hogere onttrekking reserve budgetoverheveling (vrijval circulaires 2021)	€ 912
Totaal hogere onttrekking (hogere baten)	**€ 912**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 55 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP077 - Algemene belastingen	3.187	36.914	4.080	37.512	-893	598	-295
R2BLP086 - Gemeentefonds	0	385.575	2.568	395.164	-2.568	9.589	7.021
R2BLP094 - Dividend	37	266	42	474	-5	208	204
R2BLP100 - Financiering	1.153	0	657	0	496	0	497
Totaal	**4.377**	**422.755**	**7.346**	**433.151**	**-2.969**	**10.396**	**7.426**

BLP077 Algemene belastingen (nadeel € 295.000)

OZB en invordering
Bij het bepalen van de OZB-opbrengsten moet voor een aantal posten (WOZ-waarde, percentage oninbaar, toegekende bezwaren) een schatting worden gemaakt. In de realisatie wijkt de opbrengst dus altijd van de begroting. Dit jaar is sprake van een opbrengst die iets hoger ligt (€ 329.000) dan vooraf geraamd. Verder zijn er (met terugwerkende kracht) ruim 3.000 extra dwangsommen opgelegd wat zorgt voor een hogere opbrengst (€ 207.000). Daar staan hogere personeelslasten tegenover als gevolg van ziektevervanging, wegwerken achterstanden en efficiency verbeteringen.

Toeristenbelasting en Precariobelasting
Per saldo is er een extra last van € 23.000 voor deze belastingen.

BLP086 Gemeentefonds (voordeel € 7.021.000)
Op een totale begrote uitkering uit het Gemeentefonds van bijna € 386 mln, is in 2022 sprake van een voordeel van ongeveer € 7,0 mln. Dit komt met name door onderstaande ontwikkelingen:

- Extra baten uit de decembercirculaire 2022 (€ 4.897.000)
- Extra baten uit de septembercirculaire 2022 zoals vermeld in de raadsbrief d.d. 25 oktober 2022
  (€ 3.592.000)
- Extra lasten door mutatie reserve (voorwaardelijke) budgetoverheveling (€ 2.568.000)
- Voordeel uit vrijval decembercirculaire 2021 (€ 912.000)
- Voordeel afwikkeling van eerdere jaren (€ 281.000)

BLP094 Dividend (voordeel € 204.000)
Het van de BNG Bank ontvangen dividend is € 208.000 hoger dan begroot.

BLP100 Financiering (voordeel € 497.000)
De geraamde rentelasten vallen lager uit doordat minder rente is verschuldigd dan begroot (leningen portefeuille) en door een hogere doorbelasting van rente op de grondexploitaties.

Overhead

Tabel 56 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	44.209	48.705	47.295	1.411
Baten	527	604	1.594	990
Saldo van baten en lasten	**-43.682**	**-48.102**	**-45.701**	**2.400**
Toevoegingen aan reserves	0	325	1.793	-1.468
Onttrekkingen aan reserves	223	1.918	1.885	-33
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**223**	**1.593**	**92**	**-1.501**
Resultaat	**-43.459**	**-46.509**	**-45.609**	**900**

Toelichting resultaat reservemutaties

De afwijking tussen begrote en gerealiseerde reservemutaties bestaan uit:

Budgetoverheveling Leeuwarder digitale agenda	€ 368
Budgetoverheveling Wet open overheid	€ 112
Budgetoverheveling O&I-prioritering	€ 676
Budgetoverheveling Beveiliging gemeentehuis	€ 312
Totaal hogere toevoeging (hogere lasten)	**€ 1.468**
Lagere onttrekking reserve afschrijving	**€ 33**

Zie hoofdstuk 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen voor een toelichting op budgetoverhevelingen.

Tabel 57 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG017 - Overhead	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
R2BLP102 - Management	6.055	145	6.157	141	-102	-4	-105
R2BLP103 - Financiën, toezicht en controle	6.493	27	6.256	108	238	81	319
R2BLP104 - P&O/HRM	4.726	21	5.224	437	-498	416	-82
R2BLP105 - Inkoop, aanbest. & contractman.	594	0	697	0	-102	0	-102
R2BLP106 - Interne en externe communicatie	3.094	0	2.799	9	296	9	305
R2BLP107 - Juridische zaken	1.925	0	1.925	0	0	0	0
R2BLP108 - Bestuurszaken en best.ondersteuning	3.636	336	3.500	478	137	143	279
R2BLP109 - Informatievoorziening & automatis.	14.504	1.912	14.561	2.251	-57	339	282
R2BLP110 - Facilitaire zaken en huisvesting	5.770	81	5.824	46	-54	-35	-89
R2BLP111 - Documentaire informatievoorziening	1.178	0	1.143	0	35	0	35
R2BLP112 - Managementondersteuning	4.039	0	4.013	7	26	7	33
R2BLP113 - Correctie overhead	-2.985	0	-3.010	0	24	0	24
Totaal	**49.030**	**2.522**	**49.088**	**3.479**	**-57**	**957**	**900**

BLP102 Management (nadeel € 105.000)
Binnen het beleidsproduct management worden naast de salarissen van leidinggevenden ook secundaire personeelslasten en enkele gemeentebrede budgetten verantwoord. De overschrijding van de lasten is veroorzaakt door meerdere kleine voor- en nadelen.

BLP103 Financiën (voordeel € 319.000)
Het voordeel is voor € 300.000 veroorzaakt door onderuitputting van de personeelslasten. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het bij het vertrek van collega's tijd kosten om de vacatures ingevuld te krijgen.

BLP105 Inkoop, aanbesteding & contractmanagement (nadeel € 102.000)
De formatie voor inkoop en contractmanagement is uitgebreid vanwege een toename in werkzaamheden. Het was niet meer mogelijk om de daarvoor beschikbare budgettaire ruimte via een begrotingswijziging te corrigeren naar het juiste beleidsproduct.

BLP108 Bestuurszaken en bestuursondersteuning (voordeel € 279.000)
Het voordeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door nog niet ingevulde vacatures (€ 105.000) en detacheringsvergoedingen (€ 125.000).

BLP109 Informatievoorziening & automatisering (voordeel € 282.000)
Resultaat wordt veroorzaakt door lagere kosten voor mobiele telefonie, infra beveiliging en mobile device management en een voordeel op middelen ten behoeve van de Wet Open Overheid. Daar staan hogere kosten voor onder andere software en kapitaallasten tegenover. Ten aanzien van de infrabeveiliging zijn verder extra ontvangen incidentele middelen deels niet aangewend als gevolg van onderbezetting door de gespannen arbeidsmarkt.

Leeuwarder digitale agenda

Waardevolle vernieuwingsexperimenten uitgevoerd
Binnen de Leeuwarder digitale agenda (LDA) zijn er in 2022 twaalf vernieuwingsexperimenten uitgevoerd. Door de coronacrisis is de uitvoering ervan vertraagd met circa 3 maanden. Bij alle experimenten die gestart zijn, is gekeken of het in potentie toegevoegde waarde heeft voor inwoners, bedrijven of instellingen. Verschillende experimenten waren in die zin succesvol en zijn of worden breder ingezet. Zo zal, na experimenten met spraaktechnologie, een ‘spraakrobot’ ingezet gaan worden bij meldingen over de openbare ruimte. Inwoners die problemen hebben met lezen en schrijven hoeven dan niet te wachten tot ze een medewerker aan de lijn krijgen en we kunnen toe met minder formulieren.
Ook is er een experiment gedraaid rond woning verduurzaming in het kader van de energie armoede en er is een experiment gedraaid rond energiemanagement. Beide experimenten krijgen een vervolg in 2023 binnen de organisatie ten behoeve van Leeuwarden Oost en de Oranje wijk (op termijn heel Leeuwarden) en ten behoeve van het verlagen van de energiekosten van alle gebouwen die in het bezit zijn van de gemeente.

Data-ethisch verantwoord gewerkt
Er zijn experimenten gedaan op het gebied van ‘monitoring op het water’ en ‘Leeuwarden van boven’. Hierbij is met behulp van *sensoring* in kaart gebracht hoeveel verkeer er op het water was en of er ook oneigenlijk gebruik werd gemaakt van ligplaatsen. Bij deze experimenten speelde data-ethisch verantwoord werken een belangrijke rol en is uitdrukkelijk gekeken of het belang en de privacy van inwoners niet werd geschaad.
Naast de uitvoering van ethische risicoanalyses (bij alle projecten die zijn gestart) is de inzet van een onafhankelijke ethische commissie onderzocht. Hierover zijn we in gesprek met Data Fryslân.

Vijfde ronde experimenten uitgesteld naar 2023

Voor uitvoering van de Leeuwarder digitale agenda was incidenteel € 120.000 (2022) + €336.000 (overgeheveld uit 2021) en structureel € 400.000 begroot. Naast de twaalf experimenten zijn hieruit eenmalige stimuleringsbijdragen voor het breder toepassen van robotisering en Studio Leeuwarden (aanschaf studio apparatuur) bekostigd. Ook is de bijdrage aan DataFryslân eruit betaald (€126.500). Voorgesteld wordt om € 362.000 beschikbaar te houden in 2023 voor de uitvoering van de vijfde ronde experimenten die, door eerder genoemde vertraging, is uitgesteld tot het 1e half jaar van 2023. Zie verder 2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen.

Start kansenanalyse
We zien kansen in het met data en technologie helpen realiseren van ondermeer duurzaamheidsthema's, inclusie, cyber en circulaire economie. In het coalitieakkoord is daarover afgesproken dat we binnen de planvorming van grote projecten de mogelijke bijdrage van data en technologie standaard gaan afwegen (kansenanalyse). Echte kansen maken we betaalbaar door 5% van het projectbudget hiervoor te reserveren. Daartoe is in 2022 een inventarisatie traject gestart om te bepalen welke opgaven met digitalisering kunnen worden ondersteunt.

Onvoorziene uitgaven

Tabel 58 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	137	137	0	137
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-137**	**-137**	**0**	**137**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-137**	**-137**	**0**	**137**

Toelichting resultaat reservemutaties

Er zijn in 2022 geen reservemutaties.

Tabel 59 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG018 - Onvoorziene uitgaven	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP091 - Onvoorzien	137	0	0	0	137	0	137
Totaal	**137**	**0**	**0**	**0**	**137**	**0**	**137**

BLP091 - Onvoorzien (voordeel € 137.000)
In de begroting 2022 is voor onvoorzien een bedrag geraamd van € 137.000. Hiervan is niets uitgegeven, waardoor er een positief resultaat van € 137.000 is.

Vennootschapsbelasting

Tabel 60 **Bedragen x € 1.000**

Programma	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Lasten	50	50	2.000	-1.950
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**-50**	**-50**	**-2.000**	**-1.950**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-50**	**-50**	**-2.000**	**-1.950**

Toelichting resultaat reservemutaties

Er zijn in 2022 geen reservemutaties.

Tabel 61 **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproduct	Begroting		Rekening		Rekening t.o.v. begroting		
R2PRG019 - Vennootschapsbelasting	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
R2BLP101 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	50	0	2.000	0	-1.950	0	-1.950
Totaal	**50**	**0**	**2.000**	**0**	**-1.950**	**0**	**-1.950**

BLP101 - Vennootschapsbelasting (nadeel € 1.950.000)
Met ingang van 1 januari 2016 hebben gemeenten te maken met de Wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht Overheidsondernemingen. Dit betekent dat de gemeente vennootschapsbelastingplichtig is voor winstgevende ondernemingsactiviteiten.

Gemeente Leeuwarden is vennootschapsbelastingplichtig voor de exploitatie van haar parkeergarages. Met de belastingdienst is er verschil van inzicht over de waardering van de parkeergarages. Er ligt nu een compromis voor. Op basis van dat compromis is de vennootschapsbelasting voor de periode 2016 t/m 2022 opnieuw berekend en is de daarbij behorende last in het resultaat verwerkt.

Daarnaast is er discussie met de belastingdienst over de vraag of gemeente Leeuwarden vennootschapsbelastingplichtig wordt voor haar reclameactiviteiten. Er is een inschatting gemaakt van de mogelijke last. Deze last is in 2022 voorzichtigheidshalve in het resultaat verwerkt. Inmiddels wordt over dit onderwerp een aantal proefprocedures gevoerd. Als daaruit blijkt dat er geen vennootschapsbelastingplicht ontstaat voor reclame activiteiten, dan zal er sprake zijn van een voordeel.

Tot op heden was het risico op een hogere aanslag vennootschapsbelasting over de jaren vanaf 2016 opgenomen in paragraaf 2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het voorliggende compromis met betrekking tot de waardering van de parkeergarages en recente jurisprudentie inzake reclame activiteiten, zorgen ervoor dat nu een last wordt genomen. Daarom komt dit risico te vervallen in paragraaf 2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2.2 Paragrafen

2.2.1 Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen gaat over de verantwoording van de gerealiseerde opbrengsten van de gemeentelijke belastingen, heffingen, retributies en de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid.

2.2.1a Algemeen

De totale opbrengst aan belastingen en overige heffingen bedraagt in 2022 ruim € 79 mln. Dit komt overeen met nagenoeg 12% van de totale gemeentelijke baten.

In onderstaande tabel wordt inzicht verschaft in de gerealiseerde opbrengsten in verhouding tot de raming lokale heffingen en retributies.

Tabel 62 Opbrengsten van de diverse lokale heffingen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving heffing	Begroting 2022	Rekening 2022	Resultaat 2022
R2KDH001 - Algemene heffingen			
R2KDH110 - Onroerende-zaakbelastingen	35.249	35.579	329
R2KDH111 - Precariobelasting	287	258	-29
Subtotaal	**35.536**	**35.837**	**301**
R2KDH002 - Bestemmingsheffingen			
R2KDH101 - Afvalstoffenheffing	18.373	18.167	-206
R2KDH102 - Hondenbelasting	567	579	11
R2KDH103 - Rioolheffing	12.354	11.930	-424
R2KDH104 - Begraafrechten	895	781	-114
R2KDH107 - Leges omgevingsvergunning	4.509	4.401	-108
R2KDH108 - Havengelden	381	530	149
R2KDH109 - Parkeerbelasting	3.515	2.855	-660
R2KDH112 - Toeristenbelasting	707	760	53
R2KDH113 - Leges Burgerzaken	1.743	1.705	-39
R2KDH114 - Veerdiensten	57	108	51
R2KDH199 - Overige heffingen	112	550	438
Subtotaal	**43.212**	**42.365**	**-847**
Totaal	**78.748**	**78.202**	**-546**

Op de afwijkingen groter dan € 100.000 volgt hieronder een toelichting.

2.2.1b Onroerendezaakbelastingen

De areaaluitbreiding en de lagere leegstand hebben gunstiger uitgepakt dan begroot. Ook zijn enkele grote objecten na onderzoek wezenlijk hoger vastgesteld. Dit heeft geleid tot extra opbrengst, voornamelijk OZB-gebruik voor niet-woningen. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een meeropbrengst ten opzichte van de raming.

2.2.1c Afvalstoffenheffing

De lagere opbrengst van de afvalstoffenheffing van € 206.000 wordt grotendeels veroorzaakt door een aanpassing op de baten als gevolg van een verwachte hogere oninbaarheid. Ultimo 2022 waren nog niet alle openstaande bedragen inzake heffingen ontvangen en is hiervoor gecorrigeerd met de debiteurenvoorziening.

2.2.1d Rioolheffing
De realisatie van de rioolheffing laat een nadelig resultaat zien van € 424.000. De minderopbrengst op rioolheffing, onderdeel niet-woningen, wordt enerzijds veroorzaakt doordat het werkelijke aantal volle eenheden van 250 m3 waterverbruik minder (20%) blijkt te zijn dan het aantal eenheden waarmee bij de begroting 2022 rekening is gehouden. De toename van leegstand van veel winkel- en bedrijfspanden is hierop van invloed geweest. Daarnaast zijn de WOZ-waarden van vooral horecapanden en culturele instellingen minder in waarde gestegen als na-effect van de coronapandemie en dat heeft daarmee indirect een negatief effect op de opbrengst. Anderzijds wordt de minderopbrengst veroorzaakt door een aanpassing op de baten als gevolg van een verwachte hogere oninbaarheid. Ultimo 2022 waren nog niet alle openstaande bedragen inzake heffingen ontvangen en is hiervoor gecorrigeerd met de debiteurenvoorziening.

2.2.1e Begraafrechten
De baten op begraafrechten kennen een nadeel van € 114.000 ten opzichte van de begroting. Dit is het gevolg van een daling van het aantal begrafenissen en het aantal verlengingen van grafrechten. Daarnaast is een tendens zichtbaar dat er vaker gekozen wordt voor cremeren.

2.2.1f Leges omgevingsvergunning
De opbrengsten uit de leges zijn € 108.000 lager uitgevallen dan begroot. Dit komt doordat het aantal aangevraagde bouwvergunningen iets lager is dan geraamd. Het inschatten van het aantal aanvragen en de waarde van bouwvergunningen is moeilijk te voorspellen.

2.2.1g Havengelden
Binnen de gemeente Leeuwarden moet onder andere bij de haven Prinsentuin in Leeuwarden havengeld worden betaald. In Grou zijn er vier verschillende havens waar havengelden betaald dienen te worden. Hier gaat het onder andere om de Pikmeerhaven en de Nieuwe Kade. In de dorpen Warten en Jirnsum zijn ook een aantal ligplaatsen waarvoor havengelden betaald dienen te worden.
De meeropbrengst havengelden van € 149.000 is het gevolg van een hogere bezetting van ligplaatsen in de havens Grou-Warten en de Prinsentuin. Het binnenlands boottoerisme was in 2022 zeer goed binnen de gemeente Leeuwarden.

2.2.1h Parkeerbelasting
De inkomsten uit parkeerbelasting zijn ruim € 660.000 lager dan begroot. In het 1e kwartaal was dit nog als gevolg van de coronapandemie (€ 440.000). Daarnaast zijn er minder opbrengsten uit parkeren, onder andere door meer autoluwe gebieden.

2.2.1i Overige heffingen
De opbrengsten uit overige heffingen bestaan onder andere uit de opbrengsten onder andere verkregen uit verkeersontheffingen, gehandicapten parkeerplaatsen, werkzaamheden ten behoeve van kabel en leidingwerk en de uitvoering toezicht en handhaving.
De afwijking op de baten wordt met name veroorzaakt door meer vergoedingen voor graafwerkzaamheden (KLIC graafmeldingen). Vanwege deze toekomstige herstraatwerkzaamheden is de netto meeropbrengst van € 250.000 in de onderhoudsvoorziening verhardingen gestort.

2.2.1j Lastendruk
Onderstaande tabel geeft het verschil weer tussen de gemiddelde lokale lasten van de gemeente Leeuwarden en het landelijk gemiddelde.

Tabel 63 Belastingcapaciteit **Bedragen x in €**

	Jaarrekening 2021	Primaire begroting 2022	Jaarrekening 2022
OZB-lasten gezin gem. WOZ-waarde	235	245	247
Rioolheffing gezin gem. WOZ-waarde	163	171	169
Afvalstoffenheffing gezin	343	337	348
Totale woonlasten	741	753	764
Woonlasten landelijk gemiddelde t-1	776	811	904
(bron: Coelo, Atlas van de lokale lasten)			
gemiddelde WOZ-waarde	183.000	201.000	204.000
Belastingcapaciteit	**95,5%**	**92,8%**	**84,5%**

2.2.1k Kostendekkendheid heffingen en rechten

De kostendekkendheid van de heffingen wordt berekend op basis van hetgeen is opgenomen in de financiële verordening. Als onderdeel van de jaarrekening wordt gekeken in hoeverre de gerealiseerde baten op het toepasselijke niveau de gerealiseerde lasten niet overschrijden. Bij de afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting wordt het werkelijke saldo van lasten en baten na afloop van het jaar verrekend met een voorziening 'Egalisatie heffingen'.

Voor leges geldt ook dat de opbrengst de lasten niet mag overschrijden, maar dat wordt beoordeeld op het niveau van de verordening waar de leges op zijn gebaseerd en daar kunnen meerdere legessoorten onder één verordening vallen. De meest omvattende verordening is de Legesverordening en daar vallen de leges voor bijvoorbeeld de Omgevingsvergunningen maar ook de leges voor Burgerzaken onder. Op het niveau legessoorten mag de kostendekkendheid groter zijn dan 100%, mits het op totaal van de leges die onder een verordening vallen maar niet het geval is.

Tabel 64 Kostendekkendheid heffingen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving heffing	Werkelijke lasten*	Perceptie-kosten	Onin-baarheid	Overhead	BTW	Lasten totaal	Baten	Kosten-dekking
R2KDH101 - Afvalstoffenheffing	16.484	108	186	354	3.078	20.209	18.167	89,9%
R2KDH102 - Hondenbelasting	480	3	5	117	48	654	579	88,5%
R2KDH103 - Rioolheffing	10.053	71	125	709	984	11.942	11.930	99,9%
R2KDH104 - Begraafrechten	843	5	8	259	59	1.173	781	66,6%
R2KDH107 - Leges omgevingsverg.	3.444	26	44	1.433	107	5.054	4.401	87,1%
R2KDH108 - Havengelden	922	3	5	301	98	1.330	530	39,8%
R2KDH113 - Leges Burgerzaken	2.064	10	17	645	45	2.781	1.705	61,3%
R2KDH114 - Veerdiensten	410	1	1	173	29	613	108	17,6%
R2KDH199 - Overige heffingen	1.583	3	6	488	112	2.192	550	25,1%
Totaal-generaal	**36.284**	**230**	**396**	**4.479**	**4.560**	**45.948**	**38.751**	

* Betreft de netto-lasten, dus de lasten minus de baten die geen belastingopbrengsten zijn (onttrekking voorziening bijvoorbeeld)

2.2.1l Uitvoering Wet Waardering onroerende zaken

Op grond van de Wet WOZ wordt jaarlijks de waarde van de onroerende zaken in Leeuwarden bepaald. Voor het belastingjaar 2022 geldt als waardepeildatum 1 januari 2021. De gemeente Leeuwarden omvat circa 76.136 objecten waarvan circa 8.846 niet-woningen. Daarnaast voert de gemeente Leeuwarden de waardering uit voor de gemeenten Texel en Vlieland.

Waardeontwikkeling
In vergelijking met het jaar 2021 is de waarde van de woningen gemiddeld met 15,68% gestegen. Bij de niet-woningen was sprake van een stijging van gemiddeld 4,35%. De Waarderingskamer (toezichthouder kwaliteitsbewaking waardebepaling) heeft geoordeeld dat de waardebepaling correct is uitgevoerd.

Bezwaar en beroep
In 2022 zijn 1.768 bezwaren ingediend. Dit is 18% minder dan in 2021. Deze afname is mogelijk veroorzaakt doordat de veranderde waarderingsmethodiek van m^3 naar m^2 nu verwerkt zijn, waardoor de kwaliteit van de objectkenmerken is verbeterd.

Er is in 2022 tegen circa 1.462 woningen en 333 niet-woningen bezwaar gemaakt tegen de waardevaststelling (exclusief bulk- en ingetrokken bezwaren). Dit komt neer op ongeveer 2,17% van het woningbestand en ongeveer 6,1% van het niet-woningbestand. Hiervan is bij de woningen circa 47% verlaagd en bij de niet-woningen 24%. Verder geldt dat bij de bezwaarafhandeling bij 756 van de 1.462 (51%) woningen een *no-cure-no-pay* bureau is ingeschakeld. Bij de categorie niet-woningen geldt dat voor 182 (33%) niet-woningen een no-cure-no-pay bureau is ingeschakeld.

In 2021 zijn tot nu toe 73 beroepsprocedures ingediend, waarvan 64 door een gemachtigde. Het aantal beroepen gevoerd door gemachtigden is enorm gestegen ten opzichte van 2021. Het opkomen van de no-cure-no-pay bedrijven kan hier een verklaring voor zijn.

Proces- en gerechtskostenvergoeding
De vergoeding van proceskosten aan commerciële rechtsbijstandverleners en *no-cure-no-pay* bureaus is € 40.000 lager dan begroot. Dit bedrag is exclusief de nog te vergoeden proceskosten die in beroep kunnen worden toegewezen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de duur van een beroepsprocedure. Dit kan een jaar tot twee jaar duren. Eventueel te vergoeden proceskosten die samenhangen met toegekend bezwaar, kunnen oplopen tot circa € 800. Gaat het om een uiteindelijk toegekend beroep, dan kunnen de kosten oplopen tot circa € 1.900.

2.2.1m Kwijtscheldingsbeleid
Inwoners met een laag inkomen hebben recht op kwijtschelding van de afvalstoffenheffing, OZB en de rioolheffing. In de gemeente Leeuwarden wordt de meest ruime regeling voor kwijtschelding binnen de wettelijke mogelijkheden toegepast.

Tabel 65 Kwijtgescholden belastingbedragen per belastingsoort **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving heffing	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022	Resultaat 2022
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	1.736	1.613	1.588	25
Kwijtschelding OZB	15	15	-7	23
Kwijtschelding rioolheffing	490	491	431	60
Totaal	**2.241**	**2.119**	**2.011**	**108**

Een verzoek tot het verkrijgen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt getoetst aan de betalingscapaciteit en de hoogte van het vermogen van de aanvrager. Hier zijn landelijke normeringen voor. Vanaf het jaar 2021 is er een kleine afname te zien in het aantal aanvragen en toekenningen van kwijtschelding. In 2022 is circa € 108.000 minder kwijtgescholden dan begroot.

2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf staat in welke mate de gemeente in staat is om onverwachte gebeurtenissen (risico's) met een financiële impact op te vangen, zonder ingrijpende beleidswijzigingen: het weerstandsvermogen.

2.2.2a Aanleiding en achtergrond
Net als in de afgelopen jaren is ook in deze begroting het risicoprofiel bekeken. Met ingang van de begroting 2023 geldt als basis de Kadernota Risicomanagement 2022 (raadsbesluit 12 oktober 2022). In de kadernota wordt onderscheid gemaakt in drietal risico's;

Begrip	Toelichting
Operationele risico's	Interne risico's die te beheersen zijn en die in principe vermijdbaar of te voorkomen zijn. Voorbeelden zijn continuïteitsrisico's in routinematige operationele processen, bijvoorbeeld door tekort schietende interne beheersing, onvoldoende capaciteit of deskundigheid en onethisch handelen van medewerkers of managers. Deze risico's worden proactief aangepakt door (het regelmatig) checken van processen en regels rondom gedrag en besluitvorming.
Strategische risico's	Gerelateerd aan de beleidsstrategie en daarmee vrijwillig geaccepteerde risico's zoals bij besluitvorming rond een risicovol project of programma. Risico's en rendement worden hierbij afgewogen. Bij deze risico's dient de kans van optreden dan wel de mogelijke impact te worden verkleind. Hierdoor kunnen weer nieuwe risico's worden genomen. Bij deze risico's dient een terugkerende dialoog tussen ambtelijk en bestuurlijk betrokkenen te worden georganiseerd. In onderstaande risicoanalyse gaat het om lening WTC/Stadion en de grondexploitaties.
Externe risico's	Niet beïnvloedbare, van buiten de organisatie komende risico's. Denk hierbij aan natuurrampen, macro-economische-, politieke- en demografische omstandigheden. Maar ook de 'Zwarte Zwanen', totaal onverwachte, niet voorzienbare gebeurtenissen met een hoge impact. Deze risico's moeten voor zover mogelijk geïnventariseerd worden en ook hier dient dialoog over plaats te vinden. De beheersing op externe risico's moet vooral gericht worden op het opvangen/verzachten van de impact van de gebeurtenis.

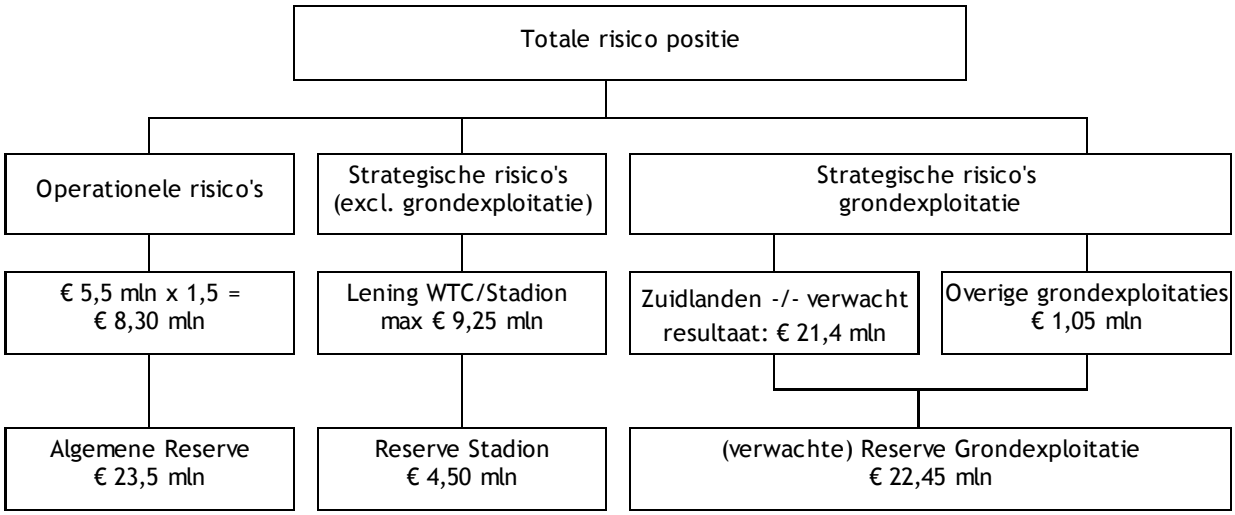
Anders dan voorgaande jaren is bij deze risicoanalyse teruggekeken naar de geïnventariseerde risico's zoals opgenomen in de begroting 2023. Daarbij is beoordeeld in welke mate deze risico's zich hebben voorgedaan in 2022 en hoeverre sprake is van doorlopende restrisico's. Hierbij zijn de risico's ook geactualiseerd en indien nodig ook opnieuw gekwantificeerd voor de nieuwe risicosimulatie. Hierbij wordt rekening gehouden met een 90% zekerheid.

2.2.2b Resultaten risicoanalyse
Over het risico dat samenhangt met de sterk opgelopen inflatie sinds 2022 zijn reeds maatregelen getroffen. De budgetten in de primitieve begroting 2023 en verder zijn zoals elk jaar aangepast voor de loon- en prijsontwikkeling. De gebruikte indices zijn ontleend aan de recente publicaties van het Centraal Planbureau (zoals opgenomen in de meicirculaire 2022). Voor wat betreft de prijsontwikkeling gaat het dan om de index *Prijs bruto binnenlands product* en wordt voor 2022 uitgegaan van 3,4%; in 2023 van 3% en de jaren daarna 2,5%. Deze percentages wijken af van de inflatiecijfers (de consumentenprijs index) van de afgelopen tijd. Daarom zijn er eind 2022 en begin 2023 extra middelen in de begrotingsbudgetten opgenomen met als dekking de Algemene Reserve. De inflatieproblematiek is verder onderwerp geweest van afzonderlijke besluitvorming en laat geen risico's in deze weerstandsparagraaf zien. Op 30 november 2022 heeft de raad een besluit genomen

op de eenmalige energietoeslag van inwoners en studenten in de gemeente Leeuwarden. In dit besluit is een bedrag van € 4,4 mln ten laste gebracht van de Algemene Reserve.
Op 21 december 2022 heeft de raad besloten tot een pakket structuurversterkende maatregelen voor ondernemers met een bedrag van € 1,9 mln, verdeeld over 2023 en 2024, ten laste van de Algemene Reserve.
Op 22 maart 2023 heeft de raad een besluit genomen tot ondersteuning van een aantal gecontracteerde, gesubsidieerde en verbonden partijen ten laste van de Algemene Reserve. Verder worden onontkoombare tegenvallers als gevolg van inflatie in de jaarschijf 2023 ten laste gebracht van de Algemene Reserve en opgenomen in de Begroting 2024.

In het volgende figuur staan de risicogebieden en de bijbehorende weerstandscapaciteit weergegeven alsmede de bedragen die uit de risicosimulatie zijn gerold.

Figuur 5 Risicogebieden en bijbehorende weerstandscapaciteit

Operationele risico's
De actuele positie m.b.t. de operationele risico's is ten opzichte van de begroting 2023 gestegen naar € 5,5 mln (na vermenigvuldiging met de zekerheidsfactor van 1,5 € 8,3 mln). Er zijn 7 risico's in de risicosimulatie verwerkt en dat is gelijk aan de begroting 2023. De mate van invloed en daarmee de volgorde, is wel gewijzigd

Strategische risico's
Voor de bouw van het voetbalgerelateerde deel van het stadion heeft de gemeente een lening verstrekt van € 14 mln. Het maximale risico (bedrag van openstaande lening) bedraagt gedurende de eerste 10 jaar € 9,25 mln euro bestaande uit € 14 mln minus de garantstelling van Van Wijnen ad € 4,75 mln. Na de eerste tien jaar van de lening vervalt de garantstelling van Van Wijnen.
Tegenover dit risico zijn een aantal zekerheden overeengekomen.
- Instelling reserve van € 4,5 mln
- Het hypotheekrecht en de garantstelling van Van Wijnen.

Daarnaast zullen de inkomsten van Cambuur rechtstreeks ingezet worden voor de rente- en aflossing. De komende jaren is het maximale risico € 9,25 mln. Uitgaande van een risicoprofiel van 50% is in de reserve voldoende weerstandsvermogen aanwezig.
In 2022 is hiervan € 5 mln verstrekt aan Van Wijnen. Het restant zal gedurende de bouw van het stadion worden uitgekeerd. Na de oplevering van het stadion zal worden gestart met het betalen van rente en aflossing.

Naast het verstrekken van de lening en de subsidie voor het voetbalgerelateerde deel van het stadion zorgt de gemeente ook voor de herinrichting van de openbare ruimte. Bij brief d.d. 13 december 2022 is de raad geinformeerd over het huidige tekort m.b.t. de herinrichting van € 0,7 mln en de nog verwachte kosten van € 2 mln. Daarnaast is de gemeenteraad bij brief d.d. 17 januari 2023 geïnformeerd over de claim van WTC inzake de teruglevering van de in januari 2019 geleverde gronden aan de gemeente. Dit had als gevolg dat de kosten van de verrichte werkzaamheden op deze gronden (inmiddels ingericht als parkeerterrein) ten bedrage van € 1,1 mln moesten worden afgewaardeerd ten laste van het rekeningresultaat 2022. Hierdoor bedraagt het verwachte nadeel op de inrichting van de openbare ruimte nu € 1,6 mln op basis van het huidige prijspeil en planning. Hiervoor zal in 2023 een voorstel voor een verhoging van het krediet aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

In de volgende tabellen staan de operationele- en strategische risico's die zijn geïnventariseerd en zijn ingevoerd in de risicosimulatie NARIS.

Tabel 66 Overzicht operationele risico's

Nr.	Gebeurtenis	Begroting 2023		Effect jaarstukken 2022	Actualisatie 2023		Invloed	Maatregel
		Kans	Max €		Kans	Max €		
1 (3)	Tekort op budget voor Jeugdhulp	70,00%	€ 2.000.000	Het risico op de Jeugdhulp in 2022 heeft geresulteerd in een tekort van € 4.050.000. Voor 2023 wordt een tegenvaller verwacht van € 3.364.000. Deze wordt meegenomen in de financiële positie bij de begroting 2024. Het risico op het tekort Jeugdhulp betreft de volgende factoren: • Toename van aantal cliënten door autonome instroom en invoering van het woonplaatsbeginsel. • Cliënten vereisen een intensievere begeleiding.	100%	€ 3.364.000	43,06%	Instroombeperkende maatregelen. Stimuleren van de uitstroom. Dialoog met aanbieders over de transformatie in de jeugdzorg.
2 (1)	Onvoldoende financiering BUIG	60,00%	€ 3.000.000	Het risico op de BUIG in 2022 heeft geresulteerd in een netto tekort (na verrekening van de vangetbijdrage en het eigen risico) van € 90.000 omdat de uitstroom van cliënten minder snel gaat dan verwacht. Voor 2023 wordt door een bijgestelde prognose een tegenvaller verwacht van € 2.542.000 en voor 2024 € 3.418.000. Deze worden meegenomen in de financiële positie bij de begroting 2024.	100%	€ 2.542.000	32,54%	Interventies op begeleiding naar werk en onderwijs, en samenwerking met UWV, het onderwijsveld en gemeenten. Verleggen van de aandacht naar doelgroepen met minder kans op werk.
3 (2)	Garantstellingen	8,12%	€ 20.160.808	De gemeente heeft voornamelijk in het kader van economisch beleid een aantal garantstellingen verstrekt aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Indien deze partijen niet aan de verplichtingen voldoen, dan moet de gemeente die overnemen. Ten opzichte van de begroting 2023 is het risicoprofiel iets verlaagd. Er is geen beroep gedaan op de gemeente.	7,76%	€ 20.160.808	20,23%	Het risico ontstaat zodra een privaatrechtelijke rechtspersoon niet meer kan bijsturen en dientengevolge ook niet meer aan de verplichtingen tegenover de gemeente kan voldoen. Bij tijdig bericht kan de gemeente over het algemeen nog meesturen en naderend onheil voorkomen. Als tegenmaatregel bezoeken accounthouders nu

Nr.	Gebeurtenis	Begroting 2023		Effect jaarstukken 2022	Actualisatie 2023		Invloed	Maatregel
		Kans	Max €		Kans	Max €		
								frequenter de rechtspersonen aan wie de garantstelling is verstrekt met als doel de meest actuele informatie te krijgen.
4 (6)	Leningen	6,34%	€ 4.643.603	De gemeente heeft meerdere leningen verstrekt aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Indien deze partijen niet aan de verplichtingen voldoen, dan bestaat de kans dat de betreffende leningen afgewaardeerd moeten worden. Het gepresenteerde bedrag is het totaalbedrag van de afzonderlijke leningen. Ten opzichte van de begroting 2023 is het risicoprofiel iets verlaagd.	5,0%	€ 4.643.603	2,88%	Het risico ontstaat zodra een privaatrechtelijke rechtspersoon niet meer kan bijsturen en dientengevolge ook niet meer aan de verplichtingen tegenover de gemeente kan voldoen. Bij tijdig bericht kan de gemeente over het algemeen nog meesturen en nader onheil voorkomen. Als tegenmaatregel bezoeken accounthouders nu frequenter de rechtspersonen aan wie de lening is verstrekt met als doel de meest actuele informatie te krijgen.
5 (4)	Naheffing Vennootschaps-belasting	40,0%	€ 2.250.000	De gemeente Leeuwarden is sinds 2016 in gesprek met de belastingdienst over onze vennootschapsbelastingpositie vanaf 2016 en dan met name over de grondexploitatie, de reclame en de parkeergarages. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan kan dit nog leiden tot een belastingplcicht waarin niet is voorzien. Het risico is in 2022 voor € 2 mln afgenomen door verwerking van als dit bedrag als tegenvaller in het resultaat.	40%	€ 250.000	1,28%	Met betrekking tot dit onderwerp en de gesprekken met de belastingdienst wordt de gemeente ondersteund door een extern specialistisch bureau.
6 (5)	Kwaliteitskader nieuwe inkoop Jeugd leidt tot hogere kosten.	80,00%	€ 900.000	Het nieuwe contract voor de inkoop van de jeugdzorg is met een jaar uitgesteld naar 2024, en daardoor doet het risico zich niet voor in 2023. Er lopen nog juridische procedures die mogelijk tot	0	0	0%	Afspraken met de aanbieders over de wijze van de conversie. Deels toepassen van een sterfhuisconstructie op de

Nr.	Gebeurtenis	Begroting 2023		Effect jaarstukken 2022	Actualisatie 2023		Invloed	Maatregel
		Kans	Max €		Kans	Max €		
				aanpassingen leiden. Daarnaast moet mogelijk compensatie aan aanbieders worden vergoed door uitstel van de oveereenkomst.				lopende trajecten waardoor de conversie tot een minimum wordt beperkt.
7 (7)	Conversie inkoop jeugd 2023 leidt tot incidenteel hogere kosten	70,00%	€ 150.000	Met de invoering van de nieuwe contracten zal een aantal cliënten overgaan naar nieuwe aanbieders als het contract met de oude aanbieder niet is verlengd. De overdacht van de cliënten met lopende trajecten brengt mogelijk extra kosten met zich mee omdat de zorgprofielen bij de nieuwe inkoop anders zijn ingericht waardoor een traject in een andere prijscategorie kan vallen.	0	0	0%	Afspraken met de aanbieders over de wijze van de conversie. Deels toepassen van de een sterfhuisconstructie op de lopende trajecten waardoor de conversie tot een minimum wordt beperkt.

De uitkomst van bovengenoemde risicosimulatie voor operationele risico's bedraagt € 5,5 mln. Deze actuele risico inschatting laat ten opzichte van de weerstandsparagraaf bij de begroting 2023 een afname zien van € 0,2 mln. Dit wordt met name veroorzaakt door de afname van het risico voor de vennootschapsbelasting met € 2 mln. Deze last is in 2022 tot uiting gekomen en verwerkt in het rekeningresultaat 2022. Daarnaast zijn de risico's voor Buig en Jeugdhulp toegenomen. De kans op dit risico is voor 2023 op 100% gesteld en wordt meegenomen in de nieuwe financiële positie. Voor de weerstandsparagraaf bij de begroting 2024 wordt een nieuwe risico inschatting gemaakt.

Tabel 67 Overzicht strategische risico's (overige grondexploitatie)

Nr.	Gebeurtenis	Kans	Max €	Opmerking	Invloed 2022
1	Haalbaarheid verkoopprijzen lopende grondexploitaties bedrijventerreinen	50,0%	€ 1.279.000	Veranderende vraag beïnvloedt verkoopprijzen lopende grondexploitaties bedrijventerreinen.	92,24
2	Vertraging in programma op overige bedrijventerreinen	25,0%	€ 200.393	Rentenadeel op vertraging in de uitgifte van kavels. De rekenrente is t.o.v. de begroting 2023 toegenomen van 1,38% naar 1,66%	7,21%
3	Niet in exploitatie genomen gronden	25,0%	€ 22.729	Vertraging van het plan Zwette VI geeft aanvullende renterisico. De rekenrente is t.o.v. de begroting 2023 toegenomen van 1,38% naar 1,66%	0,55%

De uitkomst van de risicosimulatie voor ontwikkelrisico's en risico's gronden in voorraad (exclusief De Zuidlanden) voor de korte termijn kent een risico van € 1,05 mln. Dit is ten opzichte van de begroting 2023 simulatie verbeterd met € 0,07 mln.

De Zuidlanden
In het kader van de jaarrekening is voor de grondexploitatie De Zuidlanden een zogenaamde tussencalculatie opgesteld met als peildatum 1-1-2023. Deze calculatie heeft een netto contante waarde (ncw) van € 0,1 mln voordelig. Op basis van een risico-analyse is het risico berekend op € 21,5 mln. Dat bestaat enerzijds uit een bedrag van € 8,2 mln aan projectspecifieke risico's en anderzijds uit een bedrag van € 13,3 mln aan conjunctuurrisico's. Na aftrek van de ncw van € 0,1 mln resteert een risico van € 21,4 mln dat afgedekt dient te worden binnen de reserve grondexploitaties.

Ten opzichte van paragraaf 2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing begroting 2023 is de ncw gedaald van € 8,9 naar € 0,1 mln en is het risico gestegen van € 17,9 naar € 21,5 mln. De daling van de ncw is met name veroorzaakt door het inrekenen van het stedenbouwkundig plan Middelsee fase 2 en heeft tot gevolg dat een groter deel van de risico's opgevangen dient te worden binnen de reserve grondexploitatie. Daarnaast is het risicoprofiel iets toegenomen door een toename van de kosten en opbrengsten als gevolg van het doorrekenen van de indexeringen waardoor ook het risicobedrag mee stijgt.

Het risicobedrag voor de totale grondexploitaties van € 22,5 mln wordt opgevangen binnen de grondexploitatie van De Zuidlanden door het resultaat ad € 0,1 mln (netto contante waarde) en € 22,4 mln ten laste van de reserve Grondexploitatie.

2.2.2c Weerstandsvermogen
De operationele risico's bedragen in totaal € 5,5 mln. Die risico's moeten opgevangen kunnen worden door de aanwezige weerstandscapaciteit.
Het beleid is dat de verhouding tussen de operationele risico's en de weerstandscapaciteit 1,5 moet zijn. Ofwel dat de Algemene Reserve minimaal 1,5 keer zo groot moet zijn als de uitkomst van de risicosimulatie. Dit betekent, dat de weerstandscapaciteit minimaal 1,5 x € 5,5 mln = € 8,3 mln moet bedragen. Bovendien is in de Kadernota risicomanagement vastgelegd dat de minimale positie van de Algemene Reserve € 15 mln bedraagt.
Het werken met een 'overdekking' moet gezien worden als een extra veiligheidsklep. Het werken met een norm voor de weerstandscapaciteit die hoger ligt dan de uitkomst van de risicoanalyse werkt stabiliserend. In de praktijk van risicomanagement wordt de volgende classificatie gebruikt als het gaat om de beoordeling van de verhouding (het weerstandsvermogen) tussen de aanwezige weerstandscapaciteit (beschikbare reserves) en de uitkomst van de risicoanalyse:

Verhouding	Betekenis
>2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
<0,6	Ruim onvoldoende

De in Leeuwarden gehanteerde verhouding van 1,5 bevindt zich in de klasse 'ruim voldoende' en is daarmee een evenwichtige norm (niet te krap, niet te ruim).
De gewenste weerstandscapaciteit van € 8,3 mln zetten we af tegen de meest actuele prognose van de Algemene reserve. Die prognose is € 23,4 mln en is gebaseerd op de financiële positie die voor de begroting 2023 is vastgesteld aangevuld met enkele mutaties die gevolg zijn van de eerste wijziging van de begroting 2023.
In de begroting is nog een post Onvoorzien opgenomen van € 0,1 mln die ook aangemerkt kan worden als weerstandscapaciteit. Het totaal van deze twee (AR € 23,4 mln + post Onvoorzien € 0,1 mln) bedraagt € 23,5 mln.

2.2.2d Financiële kengetallen

Met ingang van 2016 maken de kengetallen deel uit van de van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer. Doel is inzicht te geven in de ontwikkeling van de schuldpositie van de gemeente Leeuwarden. De volgens het BBV verplichte balans (zie hoofdstuk 3.3) is de basis voor de kengetallen m.b.t. de schuldpositie. Het betreft de volgende kengetallen:

1. Netto Schuldquote
2. Solvabiliteit
3. Kengetal Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

Tabel 68 Schematische toelichting op de kengetallen

kengetal:	duidt op:	relevantie:
Netto Schuldquote	• Beslag van de rentekosten op de baten en de grondexploitaties. • Risico van onhoudbare schuld.	De schuldquote is het kengetal waarmee de ontwikkeling van de schuldpositie wordt gevolgd en het beslag van de rentekosten op de totale baten en de grondexploitaties. Indien nodig kan op basis hiervan worden bijgestuurd.
Solvabiliteit	Vermogen om aan de langlopende verplichtingen te voldoen.	Voor het financieel beleid is de ontwikkeling van de Algemene Reserve relevant als onderdeel van het Eigen Vermogen in relatie tot de risico's die gemeente loopt (het kunnen opvangen daarvan) en de egalisatiefunctie van de Algemene Reserve.
Grondexploitatie	• Omvang van het deel van de schuld dat samenhangt met de financiering van de grondpositie en afgelost kan worden uit de opbrengsten van de grondverkopen. • Omvang van de rentekosten die *niet* ten laste van de reguliere exploitatie komen maar van de grondexploitaties.	Het is een correctie op de berekende Netto Schuldquote omdat een deel van de schuld uit grondverkopen kan worden afgelost en de rentekosten voor rekening van de grondexploitaties komen.
Structurele exploitatieruimte	Mate waarin structurele lasten gedekt worden door structurele baten.	Het financieel beleid van de gemeente Leeuwarden is er op gericht om een structureel sluitende meerjarenraming te realiseren. Dit betekent dat dit kengetal in ieder geval het laatste jaar van de meerjarenraming 0 of hoger moet zijn. Relevant daarom voor de meerjarenraming.
Belastingcapaciteit	Verschil tussen de gemiddelde lokale lasten en het landelijk gemiddelde.	Met name relevant voor de politieke afweging over de hoogte van de lokale lasten.

De kengetallen

In bijlage E is de berekening van de kengetallen opgenomen. Het onderstaande overzicht laat de ontwikkeling van de financiële kengetallen zien.

Tabel 69 Financiële kengetallen **in %**

		Realisatie 31-12-2021	Prognose 31-12-2022	Realisatie 31-12-2022
1a	Netto schuldquote	72,5	89,0	65,4
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	71,1	87,2	64,6
2	Solvabiliteit	15,8	8,5	17,2
3	Grondexploitatie	25,1	27,9	25,0
4	Structurele exploitatieruimte	4,8	2,8	3,5
5	Belastingcapaciteit	95,5	92,8	84,5

De *netto schuldquote* is in 2022 lager uitgevallen dan werd voorzien in de begroting. De ontwikkeling van de schuld(qoute) is in belangrijke mate het resultaat van investeringsbeslissingen waarbij andere overwegingen dan de ontwikkeling van de schuld een hoofdrol spelen. Het sturen op de omvang van de baten met als doel het realiseren van een bepaalde schuldquote vindt dan ook niet plaats: de omvang van de baten wordt, voor zover daar invloed op uitgeoefend kan worden, bepaald binnen de kaders van het begrotingsbeleid. De daling van quote ten opzichte van de begroting komt o.a. doordat minder geleend hoefte te worden dan begroot.

Met betrekking tot de *Solvabiliteit* is in de begroting aangegeven dat deze voor ons financieel beleid minder relevant is. Hoewel de solvabiliteit geen rol van betekenis speelt in het te voeren financieel beleid doet een component van die de solvabiliteit dat wel degelijk: de ontwikkeling van het eigen vermogen en dan met name de Algemene Reserve wordt door het periodiek vaststellen van de financiële positie voor de begroting nauwlettend bewaakt. Als de stand van de Algemene Reserve onder een bepaalde omvang dreigt te zakken, worden maatregelen getroffen om dat te voorkomen. Noodzaak daartoe wordt niet op basis van de solvabiliteit bepaald maar op basis van de stand van de Algemene Reserve en de prognose van het verloop daarvan.

Wat voor het kengetal solvabiliteit geldt, geldt feitelijk ook voor het kengetal *Grondexploitatie*. Het kengetal wordt niet gebruikt bij het te voeren grondbeleid, maar uiteraard worden de grondexploitaties wel strak gestuurd. Het kengetal speelt daarbij geen rol.

Van het kengetal *Structurele exploitatieruimte* is vooral het teken (+ of -) van belang: er wordt gestuurd op het dekken van structurele lasten door structurele baten, waarbij in ieder geval in het laatste jaar van de meerjarenraming sprake is van een structureel evenwicht.

Het kengetal *Belastingcapaciteit* geeft de verhouding weer tussen de totale woonlasten in Leeuwarden (bij een gemiddelde WOZ-waarde) en het landelijke gemiddelde. In Leeuwarden liggen die lasten onder het landelijk gemiddelde.

2.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

2.2.3a Omvang van het te onderhouden areaal
Om inzicht te bieden in de onderhoudsopgave van de gemeente wordt in onderstaande tabel aangegeven wat de omvang van het te onderhouden areaal is en wat de bijbehorende financiële middelen zijn.

Tabel 70 Te onderhouden areaal in 2022

Te onderhouden areaal Leeuwarden in 2022	Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022	Resultaat 2022
Onderhoud wegen Onderhoud van ca. 799 ha verharding	**16.505**	**16.426**	**79**
Riolering Onderhoud van ca. 734 km riool Onderhoud van ca. 17.050 inspectieputten Schoonmaken van ca. 56.600 straatkolken Reinigen van ca. 100 km riool Vervangen en relinen van ca. 1,6 km riool	**9.986**	**9.509**	**477**
Kunstwerken 37 beweegbare bruggen 675 vaste bruggen, tunnels, viaducten en steigers	**4.146**	**4.080**	**66**
Water 14,2 km walmuren 37,7 km zware walbeschoeiing 58,9 km lichte walbeschoeiing 1.790 ha wateroppervlak (meren, kanalen en vaarten) 493 km (berm)sloot	**2.622**	**2.595**	**27**
Groen Groene Ster (ca. 400 ha), Froskepôlle (ca. 13 ha), Lwd. Bos (ca. 110 ha), Hempenser Bos (110 ha), Diverse locaties bos Leeuwarden Zuid (ca. 5 ha) Gras ca. 714 ha Gazons ca. 250 ha Beplanting ca. 380 ha Bomen ca. 62.660 stuks	**12.396**	**12.312**	**84**
Reiniging verhardingen Schoonhouden wegen en pleinen Onkruidbestrijding op ca. 258 ha	**2.381**	**2.375**	**6**
Zwerfvuilbestrijding Zwerfvuilbestrijding op 356 ha	**107**	**106**	**1**
Totaal	**48.143**	**47.403**	**740**

De belangrijkste kapitaalgoederen in de openbare ruimte (zoals wegen, riolering, groen) zijn opgenomen in een beheerpakket. Met behulp van dit pakket zijn voor de diverse kapitaalgoederen Meerjaren Onderhouds Planningen (MJOP) opgesteld. Deze planningen zijn getoetst aan het beleid en integraal afgestemd op ontwikkelingen, plannen, projecten en/of programma's.

In 2022 is de nota Beheer en onderhoud openbare ruimte opgesteld. In deze nota staan de huidige kaders en werkwijzen voor de verschillende assets beschreven. Ook ontwikkelingen, zoals de beheerstrategie en duurzaamheid, zijn verwerkt in de nota. De koers gaat in plaats van norm gestuurd naar meer risico gestuurd beheer en effectsturing op de verschillende kapitaalgoederen. De nota is in november 2022 door de raad vastgesteld.

Ten behoeve van het beheer van de kapitaalgoederen zijn er voorzieningen voor verhardingen, civiele kunstwerken, en waterwegen/baggeren (en rioleringen). De beheerplannen vormen de onderbouwing voor deze voorzieningen. Deze zijn eind 2022 geactualiseerd en in december 2022 door de raad vastgesteld. Met deze werkwijze wordt voldaan aan de BBV-regels.

De diverse onderdelen van de openbare ruimte zijn onderhouden in overeenstemming met de vastgestelde kwaliteitsniveaus en op basis van risico gestuurd beheer. In 2022 zijn er twee schouwrondes gedaan voor het in beeld brengen van het verzorgingsniveau. Gemiddeld scoorden alle onderdelen het afgesproken niveau. In de binnenstad, de parken en de kantorenhaak werd op een aantal locaties niveau basis in plaats van hoog gescoord op zwerfafval en onkruid. Beide zijn sterk afhankelijk van de weersomstandigheden en daarmee het gebruik van de openbare ruimte én de groeiomstandigheden.

Op 28 maart 2023 heeft de raad het raadsvoorstel "Aanpak inflatie in Leeuwarden deel 2" vastgesteld. Daarin is onder andere aangegeven dat in het traject voor de Jaarstukken 2022 zoals gebruikelijk wordt getoetst in hoeverre de voorzieningen toereikend zijn. Op basis van de laatste inspecties en indexaties zijn de stortingen in de voorzieningen groot onderhoud Vastgoed en onderhoud gymlokalen ontoereikend om het onderhoud de komende jaren uit te voeren conform het afgesproken onderhoudsniveau. De voorziening Vastgoed daalt in 2024 naar € 0,8 mln negatief en de voorziening gymlokalen daalt in 2032 naar € 1,3 mln negatief. In het kader van de jaarrekening 2022 zijn aanvullende stortingen nog niet aan de orde, maar voor de Begroting 2024 zal in kaart worden gebracht wat hiervan de impact is op de financiële positie is en welke mogelijkheden er zijn om dit tekort eventueel te mitigeren.

2.2.3b Wegen
Op basis van de tweejaarlijkse inspectiecyclus is in 2022 de MJOP wederom bijgesteld en aangevuld. De weginspecties worden uitgevoerd volgens de CROW-normering. Tevens wordt op basis van de cyclische planning de onderhoudsbehoefte bepaald ten behoeve van de onderbouwing van de voorziening. De staat van de verhardingen wordt op “gemiddeld kwaliteitsniveau basis” onderhouden.

Er zijn in 2022 grootschalige onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd of voorbereid aan onder andere De Tilbarten in Goutum, De kanaalweg, de Bollemansteeg, Oostergrachtswal, Fietspaden Dammelaan, fietspaden Aldlânsdyk, Wurgedyk, Trijehoeksdyk en Nylânsdyk te Stiens en de Falderserwei tussen Baard en Mantgum. Daarnaast hebben ook kleinschaligere onderhouds- en herstelwerkzaamheden plaatsgevonden.

2.2.3c Riolering en water

Riolering
De rioleringswerkzaamheden (vervanging en verbetering) worden uitgevoerd op basis van het klimaatactieve rioleringsplan. In december 2022 is het nieuwe Programma Water en Riolering (PWR 2023-2027) vastgesteld. Met dit PWR is voor de komende vijf jaar invulling gegeven aan de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afval-, hemel-, grondwater en klimaat welke bijdragen aan de gemeente brede ambities.

In 2022 zijn uitgevoerd en/of voorbereidingen gestart voor: vervangen van de riolering in de Kerkstraat in Grou, de Cambuurstraat in Leeuwarden en vogelbuurt in Stiens incl. aanleg regenwaterriool. Het relinen van de riolering in de Zuidergrachtswal, Emmakade, Maria Louisastraat en onder het Vrijheidsplein in Leeuwarden. Klimaatmaatregelen worden genomen in It Noarderfjild, Truerderdyk, Lege en Hege Hearewei en Boarskulp in Stiens, Pottebakkersplaat, Leeuwerikstraat, Lijsterstraat, Spechtstraat en Mr. P.J.Troelstraweg in Leeuwarden. Daarbij zijn verhardings- en

rioleringswerkzaamheden op elkaar afgestemd met het oog op een efficiënte uitvoering en het verminderen van de overlast voor omwonenden en weggebruikers.

Voor het onderdeel klimaatadaptatie wordt ook verwezen naar paragraaf 2.2.9 Leeuwarden Duurzaam.

Water
Ook in 2022 zijn er reguliere hekkelwerkzaamheden aan de watergangen en vijvers uitgevoerd. Het betreft ca. 545 km watergang en ca. 40 ha vijver. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart voor de baggerwerkzaamheden in het Nieuwe Kanaal in Leeuwarden.

2.2.3d Beweegbare-, vaste bruggen, viaducten en tunnels
In 2022 is aan diverse bruggen onderhoud gepleegd, zoals het vervangen van dekken, leuningen en voegovergangen en het uitvoeren van schilderwerk. Ook is de inspectie van de beweegbare bruggen, zowel een zogenaamde “instandhoudingsinspectie” als een NEN veiligheidsinspectie verder afgerond. Mede op basis van de inspecties is de vervangingsopgave voor de komende jaren bepaald. Samen met de onderhoudsopgave is het totaal aan benodigde middelen inzichtelijk gemaakt.

Het project centralisering van brugbediening wordt in samenwerking met de provincie Fryslân gedaan. De provinciale medewerkers zijn eerder al overgegaan naar het nieuwe ‘Swettehûs’. Inmiddels zijn de eerste vier gemeentelijke bruggen (Palmabrege,Tutsebrege, Gallebrege en de Slauerhoffbrug) en de (provinciale) Rogslootbrug succesvol aangesloten. Het aansluiten van de andere bruggen is in voorbereiding. In 2022 zijn voor het vervangen van de Oxenabrids herberekeningen uitgevoerd en op basis daarvan tijdelijke verstevigingsmaatregelen uitgevoerd. De Greijdanus- en de Pylkwiersterbrege zijn in uitvoering gekomen en die aansluitingen worden komend jaar afgerond. Naar aanleiding van de motie Warten zijn 3 binnenstedelijke bruggen nader onderzocht. Bij alle aan te sluiten bruggen ligt er ook een onderhouds-vervangingsopgave. De bedoeling is om dat gelijktijdig met het aansluiten van de bruggen mee te nemen.

Groot onderhoud is o.a. uitgevoerd aan de Vrouwenpoortsbrug en de Eebrug. Daarnaast zijn een aantal beweegbare kunstwerken – waaronder de Eebrug en o.a. de Slauerhoffbrug grootschalig geconserveerd. Een groot aantal houten bruggen zijn voorzien van nieuwe onderdelen zoals brugdekken en/ of leuningen. Op gebied van de walkeringen is de damwand in de Hellinghaven en (deels) langs de Dokkumer Ee (ter hoogte van Havankpark) vervangen. Daarnaast is er veel kleinschalig onderhoud uitgevoerd.

Verkeersvoorzieningen
De ruim 16.000 objecten, zoals verkeersborden en bewegwijzeringsinstallaties, zijn opgenomen in een beheerapplicatie. Het reguliere onderhoud en de vervanging wordt in eigen beheer uitgevoerd; dit naast de inzet van marktpartijen. Vervanging van verkeersborden van zowel RVV alsook NBD (voorheen ANWB) heeft in 2022 op diverse locaties plaatsgevonden.

2.2.3e Groen
In 2022 is conform het groenbeleidsplan weer gewerkt aan twee hoofdpunten.

> ***1. Hoogwaardig beheer waar het moet en sober beheer waar het kan***
> In bijna alle wijken zijn delen van verouderd openbaar groen omgebouwd. Hierbij wordt invulling gegeven aan beter aanzicht én efficiënter beheer. Ook worden naast de doelen uit het groenbeleidsplan goed gekeken naar de doelen voor klimaatadaptatie. Waar mogelijk is overgestapt van intensief naar extensief beheer. Op de online maaikaart kunnen bewoners het maairegime in hun eigen omgeving zien. In 2022 zijn naast de verschillende kleinschalige groenbeheeractiviteiten ook groenprojecten uitgevoerd. Ten laste van het budget vervanging slechte bomen is er herplant gerealiseerd of voorbereid bij onder andere

de Gerbrandyweg, Oostergrachtswal, Aldlânsdyk, Schrans, Juckemastate en Dennenstraat, Van Beverwijckstraat, Finsterbuorren (Jelsum), Himdyk (Jirnsum) en Rengerslaan. Vanuit het project Bosk hebben honderden bomen een plek gevonden in de gemeente Leeuwarden; onder andere ten behoeve van vervangen zieke en dode essen voor essentaksterfte)

2. Natuurlijk beheer en traditioneel beheer: verhoging biodiversiteit
Bij de inrichting en beheer van het openbaar groen is ook in 2022 ingezet op verhoging van de biodiversiteit. Dit komt onder andere tot uiting in het maaibeheer binnen de bebouwde gebieden en de diversiteit van soorten in het openbaar groen. Ook is er in 2022 een inventarisatie gedaan van bermen in het buitengebied waar klepelbeheer kan worden omgezet in beheer voor meer biodiversiteit.
De aanpak van exoten vraagt om structurele inzet. In 2022 zijn meerdere grotere haarden van de Japanse Duizendknoop machinaal verwijderd. Het overgrote deel is stelselmatig handmatig verwijderd. Een goede monitoring, voorlichting, gebruik maken van inheemse concurrerende planten, juiste aanpak en afvoer en samenwerking met andere grondeigenaren blijven de belangrijkste aandachtspunten. De aangepaste aanpak van bestrijding van de Reuzenberenklauw (koppen van de bloemhoofden) lijkt effectief te zijn, dit wordt de komende jaren voortgezet. Gemeente Leeuwarden is in 2022 deelnemer geworden in het CIEF: Collectief Invasieve Exoten Friesland.

Voor het Rengerspark en de Algemene Begraafplaats zijn er BRIM-subsidies verleend. Op basis van een historisch onderzoek van deze beide parken en overleg met omwonenden en wijkpanel is de planvorming gedaan. In 2022 zijn hier diverse kleinschalige renovatiewerkzaamheden uitgevoerd.

De onderdelen spelen/bewegen, het bomenbestand en de burgerinitiatieven/bewonersbedrijven in relatie tot groenonderhoud staan beschreven in de het programma Beheer leefomgeving.

2.2.3f Vastgoedbeheer

Gebouwen
De meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) voor de gebouwen is middels Planon in beeld gebracht. Voor de betreffende vastgoedobjecten zijn de planmatige onderhoudsmiddelen opgenomen in de begroting. Periodiek worden door medewerkers, welke gecertificeerd zijn voor uitvoering NEN-2767 inspecties, de MJOP geactualiseerd. Dat houdt hier in dat we bepaalde grotere onderhoudswerken nauwkeuriger in de tijd kunnen plannen, en sommige daarvan kunnen uitstellen of juist eerder gaan uitvoeren. Zo houden wij een goed actueel beeld van de bouwkundige staat, de onderhoudsplanning en daarmee van de bruikbaarheid van de panden voor de bedoelde functie, nu en in de toekomst. Aan de hand van de inspecties worden aan alle bouwkundige- en installatietechnische elementen van een object een conditiescore toegekend. Voor gebouwen geldt, zoals vastgesteld in de Notitie vastgoed (sept. 2020) dat we onderhoud uitvoeren op het niveau van conditie 3: (‘redelijke conditie, plaatselijk lichte veroudering, functievervulling van bouw- en installatie delen niet in gevaar’). Met name aan de in eigen gebruik zijnde gebouwen HCL, Stadhuis en Gemeentekantoor zijn groot onderhoudsinspanningen gepleegd. Ook in de panden aan de J.W. Visserwei en de IJshal zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd.

Gymlokalen
De meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) voor de gymlokalen is middels Planon in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de huidige voorziening op lange termijn niet meer voldoende is. De uitgaven hebben zich vooral geconcentreerd op de onderhoudsinspanningen aan de Wollegaastdam in Leeuwarden en aan de B.K. van den Bergstrjitte te Wergea.

2.2.4 Financiering

2.2.4a Inleiding

In de door de Raad vastgestelde financiële verordening 2020 van Gemeente Leeuwarden liggen algemene uitgangspunten vast om uitvoering te geven aan het financieringsbeleid van de gemeente.

2.2.4b Uitgangspunten renteontwikkeling in de begroting

In de begroting 2022 werd rekening gehouden met een stabiel laag renteniveau, met eventueel een lichte stijging van het rentetarief. In werkelijkheid waren de tarieven hoger dan begroot. De gemiddelde rente op de langlopende schuld is van 1,92% naar 1,60% gedaald. In 2022 zijn er geen kasgeldleningen aangetrokken.

2.2.4c Financiering en omslagrente

De omslagrente voor de grondexploitaties kent zijn eigen verplichte systematiek. In 2022 is voor de grondexploitaties gerekend met 1,49% en voor de resterende investeringen met 1,00%. Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijke rentelast groter wordt dan 0,5% dient de gehanteerde omslagrente aangepast te worden. Onderstaande tabel geeft inzicht tussen de rentekosten en rentedekking binnen de jaarrekening 2022.

Tabel 71 Treasury resultaat 2022 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving			
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		7.479
b.	De externe rentebaten (idem)		-432
	Saldo rentelasten en rentebaten		7.047
c1.	De rente die aan de grondexploitaties **moet** worden doorberekend	2.438	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	146	
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	0	
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		-2.584
d1.	Rente over eigen vermogen		-
d2.	Rente over voorzieningen		-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		4.463
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		4.377
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury		86

Doordat er een verschil is tussen het gehanteerde omslagpercentage en het werkelijke percentage (toegestaan binnen een bandbreedte van -0,5% en 0,5%) ontstaat een renteresultaat.

Het gepresenteerde renteresultaat van € 86.000 voordelig betekent dat de gehanteerde omslagrente van 1,0% hoger is dan het werkelijke percentage (0.96%). Er wordt meer rente doorberekend naar de activa, dan dat er daadwerkelijke aan rente wordt betaald aan de geldverstrekkers. Het verschil bevindt zich binnen de gestelde bandbreedte, wat betekent dat een reëel rentepercentage wordt toegerekend aan de activa.

2.2.4d Renterisicobeheer

De gemiddelde netto vlottende schuld per kalenderkwartaal wordt getoetst aan de kasgeldlimiet. Het begrotingstotaal aan lasten conform de primitieve begroting 2022, exclusief het structureel begrotingsresultaat van € 3,0 mln, is € 589,2 mln. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van dit bedrag ofwel € 50,1 mln. Uit onderstaande tabel blijkt dat de vlottende schuld in 2022 binnen de door de wet FIDO vastgestelde kasgeldlimiet is gebleven.

Tabel 72 Kasgeldlimiet (wet Fido) **Bedragen x € 1.000**

rapportage wet Fido	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
gemiddelde per kwartaal	-24.850	-938	-34.957	-33.937
kasgeldlimiet wet Fido 8,5% van € 589,2 mln	-50.085	-50.085	-50.085	-50.085
ruimte onder de kasgeldlimiet	25.235	49.147	15.128	16.148

De hoogte van de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen van opgenomen leningen wordt getoetst aan de renterisiconorm. In de wet FIDO is het renterisico bepaald op 20% van het begrotingsvolume. Uit onderstaande tabel blijkt dat we in 2022 binnen de renterisiconorm zijn gebleven. Ook de komende jaren verwachten we onder deze norm te blijven.

Tabel 73 Rente risiconorm en renterisico's vaste schuld **Bedragen x € 1 mln**

		2022	**2023**	**2024**	**2025**
1	Renteherziening	0.0	0.0	0.0	0.0
2	Aflossing	100.9	51.2	47.9	35.4
3	**Rente risico (1+2)**	**100.9**	**47.9**	**43,2**	**35.4**
4	**Rente risiconorm**	**117.8**	**117,8**	**117,8**	**117,8**
5	**Ruimte onder risiconorm**	**16.9**	**66.6**	**69.9**	**82.4**
	Berekening rente risiconorm				
	Het normpercentage	20%			
	Begrotingstotaal 2022	589.2			
	Rente risiconorm	**117.8**			

Conform de financiële verordening wordt er geen gebruik gemaakt van financiële derivaten. Het toegestane gebruik hiervan is door de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) overigens al beperkt tot het afdekken van financiële risico's.

2.2.4e Kredietrisico op verstrekte geldleningen

Van de uitgezette gelden kan het volgende overzicht worden gegeven.

Tabel 74 Verstrekte geldleningen **Bedragen x € 1 mln**

Risicogroep	**Met/zonder (hypothecaire) zekerheid**	**Restant-vordering 31-12-2021**	**Restant-vordering 31-12-2022**
Woningcorporaties met garanties WSW	Zonder	0,1	0,1
Leningen uit hoofde van leenbijstand en bijzondere bijstand	Zonder	4,5	2,2
Leningen uit hoofde van krediethypotheken bijstand	Met	0,8	0,9
Leningen aan deelnemingen en verbonden partijen	Zonder	7,7	5,2
Overige toegestane instellingen (volgens de Wet FIDO)	Zonder	10,4	21,1
Totale nominale restantvordering		**23,9**	**29,5**
Voorziening		1,1	-0,6
Boekwaarde verstrekte geldleningen		**22,8**	**30,1**

Voor vertrekte leningen geldt dat er per soort vertrekte lening een risicoprofiel wordt opgesteld. Afhankelijk van de zekerheden, zoals een hypothecaire zekerheid, wordt een eventuele voorziening getroffen. In de paragraaf 2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt verder ingegaan op de risico's als ook in de paragraaf 2.2.6 Verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden.

2.2.4f Financieringsstrategie

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt uitgegaan van integrale financiering. Steeds wordt gekeken naar de totale financieringsbehoefte. In 2022 is ervoor gekozen om de financieringsbehoefte voor dit jaar af te dekken met een viertal langlopende leningen. Er is in totaal voor € 59 mln aan langlopende leningen aangetrokken.

Tabel 75 Overzicht leningen en aflossingen

Omschrijving	Bedrag x € 1 mln	Gemiddeld rente %	Invloed op gemiddelde rente
Stand op 31 december 2021	417,5	1,78%	
Nieuwe leningen	59,0	1,79%	0,00%
Reguliere aflossingen	100,9	2,45%	-0,18%
Vervroegde aflossingen	0	0.00%	0,00%
Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%	0,00%
Stand per 31 december 2022	**375,6**	**1,60%**	**-0,18%**

2.2.4g Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat lagere overheden zoals provincies, gemeenten en waterschappen hun geld niet meer kunnen onderbrengen bij reguliere banken, maar verplicht zijn vanaf 2013 dit bij het ministerie van Financiën te doen.

Tabel 76 Schatkistbankieren

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	27	126	0	0
Drempelbedrag	10.178	10.178	10.178	10.178
Ruimte (+) overschrijding (-)	**10.151**	**10.052**	**10.178**	**10.178**

2.2.4h Betalingsgedrag

In 2022 werd ca. 89% van de facturen door de gemeente Leeuwarden tijdig betaald binnen 30 dagen, ca 60% werd binnen 14 dagen betaald. In 2021 werd ca. 91% binnen 30 dagen betaald. Reden voor deze daling is dat medio februari een nieuw systeem is gebruik is genomen welke wat aanloopproblemen kende.

2.2.4i Gewaarborgde geldleningen

De gemeente staat borg voor diverse leningen. Voor een overzicht van de gewaarborgde geldleningen, wordt verwezen naar Bijlage C. Gewaarborgde geldleningen en garanties.

2.2.5 Bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft inzicht in de bedrijfsvoering van de gemeente Leeuwarden.

2.2.5a Inleiding
Het college ziet het als zijn taak om te zorgen dat de organisatie de veranderende rol van de overheid uitdraagt en ondersteunt. De rol van de overheid, - de gemeente Leeuwarden-, beweegt zich steeds meer naar een ondersteunende en verbindende rol. De gemeente faciliteert en stimuleert initiatieven uit de samenleving. Het resultaat is een succesvolle samenwerking tussen bewoners en de ambtelijke organisatie waarbij de ambities en talenten van de bewoners zijn gebruikt.

2.2.5b Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?
Het college bouwt, samen met management en medewerkers, aan een compacte en lenige organisatie waarin mensen het beste uit zichzelf kunnen en willen halen, die in staat is om de ambities van het coalitieakkoord te helpen realiseren en die adequaat kan inspelen op Rijksbeleid en maatschappelijke vraagstukken. Daarbij streeft het college naar:

- Een platte organisatie, waarbij verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie worden belegd.
- Meer ruimte voor professionals, minder leidinggevenden.
- Efficiënte inrichting van de werkprocessen.
- Een organisatie die integraal werkt én denkt.

2.2.5c De belangrijkste prestaties die de bedrijfsvoering hebben verbeterd

Organisatieontwikkeling 'Robuust, Lenig én In verbinding'
Ook in 2022 is gewerkt aan de organisatieontwikkeling 'Robuust, Lenig én In verbinding.
De gemeente Leeuwarden werkt aan een organisatie die het mogelijk maakt continu in te spelen op de veranderingen in de samenleving. Aansluitend hierop is het afgelopen jaar een leiderschapsprogramma gestart. Belangrijke uitkomst is de gezamenlijke ambitie die als volgt is verwoord: "Wij willen een organisatie zijn waarin mensen willen samenwerken en ruimte krijgen om te experimenteren, creatief te zijn en van gebaande paden af te wijken om tot betere resultaten te komen".

HR op Koers
Medewerkers bepalen het succes van onze organisatie en zijn daarmee van groot belang waar het gaat om het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord. Met hun kennis, vaardigheden én vitaliteit voegen zij waarde toe en weten zij creatief in te spelen op veranderingen.

Veranderingen in de samenleving zijn zeker ook in 2022 aan de orde geweest en vroegen onze organisatie en medewerkers daarop in konden spelen. Daarom is er in 2022 vanuit HR perspectief volop aandacht geweest voor de duurzame inzetbaarheid van medewerkers en het aantrekken en behouden van (nieuw) talent.

Dit is intern gedaan door stimuleren en faciliteren op het gebied van leren en ontwikkelen met extra nadruk afgelopen jaar op vitaliteit van medewerkers en het stimuleren van het goede gesprek tussen medewerker en leidinggevende.

Extern willen wij een aantrekkelijke inclusieve werkgever zijn en we hebben daarin een voorbeeldrol te vervullen. In 2022 is er ingespeeld op de krappe arbeidsmarkt door de inzet van recruitment en het proactief werven van moeilijk vervulbare profielen. Ook de regionale samenwerking en zichtbaarheid is opgezocht en vormt zich o.a. in een samenwerkingsverband tussen een aantal overheden in de Fryske Flekspool.

Ter ondersteuning aan de visie is er in 2022 gewerkt aan een optimale inrichting van dienstverlening en is er gewerkt aan diverse regelingen, met de nadruk op het zijn en blijven van een aantrekkelijke werkgever. Tot slot is er gewerkt aan het optimaliseren van bedrijfsprocessen door o.a. de voorbereiding en implementatie van het personeelsinformatiesysteem AFAS Profit en het contracteren van een nieuwe arbo dienstverlener.

'Overal samen werken – Oeral gearwurkje'
Door de coronapandemie is de manier waarop we samen werken veranderd. De in 2021 opgestelde visie 'Overal samen werken – Oeral gearwurkje' geeft richting aan de manier waarop medewerkers samen werken. Uitgangspunt is activiteitgericht en hybride samen werken. Deze nieuwe manier van (samen) werken vraagt ook aanpassingen in het Gemeentehuis. De eerste etage Carré wordt hier als eerste op aangepast. In 2022 zijn de wensen voor het hybride werken breed geïnventariseerd, is er een concept ontwerp gemaakt voor de eerste etage Carré en is circulariteit binnen dit project een belangrijk speerpunt geworden. Medio 2023 volgt de verhuizing van diverse medewerkers en verbouw van de etage. Naar verwachting is de verbouw begin 2024 klaar en kunnen vervolgens alle medewerkers ervaring opdoen en gebruik maken van deze etage.

Rechtmatigheidsverantwoording en In control statement
De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld van 2022 naar 2023. Dit betekent dat het college vanaf begrotingsjaar 2023 een rechtmatigheidsverklaring zal afgeven, als onderdeel van de jaarrekening. Hierdoor verantwoordt het college zich rechtstreeks aan de gemeenteraad over de (financiële) rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. Alle voorbereidingen op dit terrein zijn in gang gezet om dit mogelijk te maken, in nauwe afstemming met de accountant en de auditcommissie. Daarnaast werkt het college in de jaren 2021-2025 aan een zogenaamd 'in control statement'(ICS). Een ICS gaat verder en dieper dan de rechtmatigheidsverantwoording, omdat het de (financiële) beheersing in algemene zin betreft. In 2022 zijn ook voor het ICS-traject verdere voorbereidingen gedaan.

Frauderisicomanagement
De gemeente benadert het risicomanagement integraal. Fraude is hier een onderdeel van. Dat wordt ondermeer gedaan vanuit de context van het type organisatie dat de gemeente is. De wijze waarop de gemeente als publieke instelling uitvoering geeft aan deze integrale benadering maakt dat de risicoanalyse en rapportage specifiek gericht op fraude is geborgd binnen het huidige proces. De kaders en beheersmaatregelen blijken effectief te zijn, waarbij zich in de afgelopen jaren geen fraudegevallen hebben voorgedaan.

2.2.5d Personeelsmonitor

Personele sterke 2022

Tabel 77 Overzicht personele sterkte 2022 (in fte's)

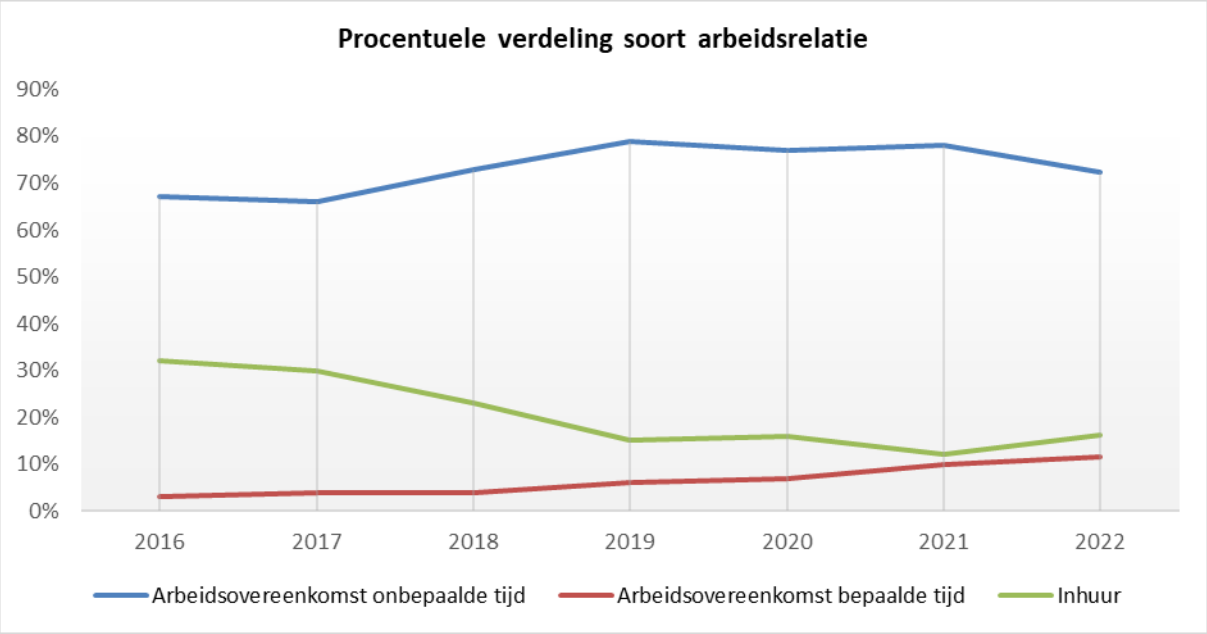
	Bezetting 31-12-2021	Bezetting 31-12-2022
Raadsleden	39	39
Burgemeester en Wethouders	6	7
Overig gemeentepersoneel		
Griffie	7,7	7,7
Directie	3,0	4,0
Concern	20,3	21,0
Sociaal domein	328,6	345,3
Fysiek domein	561,1	566,0
Sociaal Domein Fryslân	38,5	43,1

Shared Service Centrum	280,9	307,2
Publieke dienstverlening	212,6	228,5
Veiligheidsdomein	129,2	131,8
Vereniging Friese gemeenten	2,7	3,6
Totaal	**1.629,6**	**1.704,4**

Bron: Personeelsinformatiesysteem (2021: PIMS, 2022: Profit). Per 1-1-2022 heeft migratie plaats gevonden naar het nieuwe systeem Profit.

De totale bezetting (structureel en tijdelijk) bedroeg 1704,4 fte op peildatum 31-12-2022. Ten opzichte van de totale bezetting op 31-12-2021 bedraagt het verschil 74,8 fte. Dit verschil wordt o.a. veroorzaakt doordat in de loop van het jaar tijdelijke middelen zijn ontvangen waarvoor tijdelijke formatie wordt ingezet (bijvoorbeeld opvang Oekraïne) of doordat langdurige ziekte is vervangen.

Figuur 6 Arbeidsrelatie (in aantallen)

Bron: Personeelsinformatiesysteem (tot en met 2021: PIMS, 2022: Profit), peildatum 31-12

In 2019 is de raad geïnformeerd over het beleid met betrekking tot externe inhuur en is inzicht gegeven over de procentuele verdeling naar vormen van arbeidsrelaties binnen de Gemeente Leeuwarden in de afgelopen jaren. Het percentage arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd is gedaald van 78% in 2021 naar 73,5% in 2022. Het percentage arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (10,5%) is licht gestegen ten opzichte van 2021 (11%). Het percentage inhuur (16%) is met name gestegen ten opzichte van 2021 (12%). Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de krapte op de arbeidsmarkt. De gemeente zetin op het behouden en aantrekken van personeel.

Tabel 78 Personele kosten **Bedragen x € 1.000**

	Begroting 2022	Rekening 2022
Kosten personeel	112.236	107.500
Inhuur personeel	13.563	21.576
Vergoedingen voor personeel	-441	-786
Totaal	**125.358**	**128.290**

Bron: Coda

De totale personele lasten bedroegen ca. € 128 mln. Dit is ongeveer € 2.9 mln meer dan was begroot. De kosten van vast personeel zijn lager uitgevallen dan geraamd, namelijk € 108 mln tegen

€ 112 mln geraamd. De kosten van inhuur personeel zijn hoger dan geraamd. De kosten voor personeel en voor inhuur moeten worden gezien als onderling communicerende vaten. Op het geheel is een hogere last gerealiseerd dan was begroot. Dit heeft onder andere te maken met ziektevervanging en het uitvoeren van additionele taken met een tijdelijk karakter en budget, waarvoor tijdelijk personeel is ingehuurd. Bijvoorbeeld voor projecten, de opvang en het uitvoeren van SiSa-regelingen zoals de Tozo. Daarnaast wordt het steeds lastiger om vacatures te vervullen door middel van arbeidsovereenkomsten.

Tabel 79 Mutaties voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen **Bedragen x € 1.000**

	Rekening 2021	Rekening 2022
Storting	1.462	4.280
Vrijval	-722	-1.574
Besteding	-1.237	-1.485
Totaal	**-497**	**1.221**

Bron: Coda

Ten aanzien van de voorzieningen personeel zijn in 2022 stortingen gedaan voor drie nieuwe onderdelen: verlofrechten (€ 2 mln), nabetalingen overwerk (€ 0,7 mln) en onregelmatigheids-toeslag (ORT)-vergoeding (€ 0,2 mln). De nieuwe CAO 2022 biedt mogelijkheden aan medewerkers om verlof te sparen. BBV verplicht ons echter ook om hiervoor een voorziening op te nemen. Daarnaast is uit de interne CAO analyse gebleken dat enkele zaken uit het verleden verrekend moeten worden. Hiervoor is ten laste van 2022 een voorziening getroffen.

Voor het verloopoverzicht van alle onderdelen (inclusief verplichtingen voormalig bestuurders en voormalig personeel) verwijzen we naar de toelichting op de balans.

Ziekteverzuim
Het ziekteverzuim (excl. zwangerschapsverlof) bedroeg 6,57%. Dit is iets hoger dan 2021 (6,04%). Het ziekteverzuim blijft relatief hoog. Dit ligt net als voorgaande jaren met name aan het langdurig verzuim. In 2022 was er lange tijd beperkt managementinformatie beschikbaar i.v.m. de overstap naar een nieuw personeelsinformatie systeem en is er vooral geïnvesteerd in het goede gesprek tussen manager, medewerker en HR. Er is daarnaast geïnvesteerd in het op orde brengen van een goed vitaliteitsaanbod, ter preventie van verzuim. In 2022 heeft er een aanbesteding plaats gevonden voor een nieuwe bedrijfsarts, welke gestart is op 1 januari 2023. Er is geen analyse beschikbaar vanuit de bedrijfsarts. De landelijke cijfers (A&O fonds) over 2022 laten een verzuimpercentage van 6,7% (2021: 5,8%) zien bij alle gemeenten en van 6,4% (2021: 5,4%) voor >100.000 gemeenten.

Stages
Het totaal aantal stageplaatsen en werkervaringsplaatsen over 2022 bedroeg 93 (2021: 136).

Wet Banenafspraken
De Wet banenafspraken komt voort uit het Sociaal akkoord 2013, waarbij is afgesproken 125.000 extra banen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervan moeten gemeenten er 4.430 realiseren. Voor Leeuwarden komt dit neer op 45 extra banen per 2024. Van de 45 extra banen per 2024 zijn er vanaf 2016 in totaal 23 plaatsen gerealiseerd. De invulling is blijven steken en blijft een uitdaging, ondanks de inspanningen die zijn verricht.

Meldingen vermoeden misstanden
In het afgelopen jaar zijn 19 meldingen gedaan van vermoeden van misstanden (2021: 14). Deze meldingen hadden betrekking op (seksuele) intimidatie, onheuse bejegening, pesten en integriteit. De meeste meldingen zijn via de (interne of externe) vertrouwenspersonen binnengekomen. Alle meldingen zijn onderzocht en sommige meldingen zijn opgelost of hebben geleid tot disciplinaire maatregelen.

Informatiebeveiliging en Privacy
In 2022 zijn we gestart met een nieuw bewustzijnsprogramma voor informatiebeveiliging en privacy in de vorm van een digitale leeromgeving. Hierin leren medewerkers hoe ze zich kunnen beschermen tegen cybercrime zoals oplichting, phishing (hengelen naar informatie) en het voorkomen van datalekken. Door cybercrime te herkennen en weten wat we moeten doen en verminderen we met elkaar het risico en beperken we de schade als het onverhoopt toch een keer misgaat. Daarnaast zijn er in 2022 voorbereidingen getroffen voor een inkooptraject (aanbesteding) voor Monitoring en Response (M&R) dienstverlening. M&R houdt in: het continue monitoren en analyseren van acties en gedrag op de digitale infrastructuur -en het acteren bij afwijkingen.

Er zijn in 2022 totaal 38 datalekmeldingen gedaan. Daarvan zijn er 10 ook gemeld aan de autoriteit persoonsgegevens. Het totaal aantal is nagenoeg gelijk aan het aantal gemelde incidenten in 2021 (40). Er is een stijging te zien in datalekken die ook zijn gemeld aan de autoriteit persoonsgegevens. (2021: 3 meldingen). In een geval is er sprake geweest van een zeer groot datalek (TOZO regeling). Datalekken worden geanalyseerd en geëvalueerd om zoveel mogelijk te leren. Bewustwording is en blijft van groot belang.

Klachten
De klachtenbemiddelaar heeft in 2022 412 klachten ontvangen, in 2021 waren dat er 374. Van de 412 klachten zijn er 373 (90,5%) informeel opgelost. Er zijn geen klachten gegrond verklaard. 7 klachten zijn buiten behandeling gesteld. Dit zijn bijvoorbeeld klachten waarbij er geen contact kan worden gelegd met de indiener van de klacht of klachten die niet bij de gemeente maar bij een andere organisatie thuishoren.

In 2022 zijn er iets minder agressie- en intimidatiemeldingen geregistreerd dan in 2021. Dit betreft waarschuwingen, telefoon-, e-mail- en whatsappverboden. Het aantal pandverboden (toegang tot het gebouw) is in 2022 juist toegenomen. Ook is de aard van de agressie- en intimidatiemeldingen ernstiger geworden.

Bij de Nationale Ombudsman zijn in 2022 in totaal 19 klachten over de gemeente Leeuwarden binnengekomen. 16 klachten zijn afgehandeld zonder nader onderzoek. Dit waren vooral klachten van inwoners die niet eerst bij de gemeente waren ingediend of die met een eenvoudige reactie konden worden afgehandeld. Op 1 januari 2023 waren er nog 3 verzoeken in behandeling bij de Nationale Ombudsman.

WNT verantwoording
De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) verplicht gemeenten sinds 2013 verantwoording af te leggen over het totaal aan betalingen aan een werknemer in enig jaar dat uitgaat boven het toetsloon. In 2022 bedroeg de algemene norm € 216.000 incl. belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage. Voor de gemeente Leeuwarden zijn de gemeentesecretaris en de griffier gekwalificeerd als topfunctionarissen.
Voor de gemeentesecretaris (de heer E. de Jong) komt het bedrag op € 170.976. Voor de griffier (de heer F. van der Heide) luidt dit bedrag € 138.738.

Zie overzichten in paragraaf 3.2.3 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

2.2.6 Verbonden partijen

Deze paragraaf biedt informatie over alle partijen waarmee de gemeente bestuurlijke en financiële banden onderhoudt. Het verscherpt toezicht op verbonden partijen met een hoog risicoprofiel wordt hierin toegelicht.

2.2.6a Inleiding

Definitie verbonden partijen
Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft door een vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Het financiële belang betreft het bedrag dat de gemeente aan de verbonden partij ter beschikking heeft gesteld en dat zij kwijt is in geval van een faillissement van de verbonden partij, respectievelijk het bedrag waarvoor de gemeente aansprakelijk kan worden gesteld als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Instellingen waarmee alleen een subsidierelatie is aangegaan zonder dat het hiervoor beschreven bestuurlijk en financieel belang aanwezig is, vallen buiten de definitie van verbonden partij.

Kadernota Verbonden partijen
Op 13 november 2017 is de Kadernota Verbonden partijen 2017 geamendeerd door de raad vastgesteld. In deze kadernota komt vooral de rol van de verbonden partijen aan de orde, belicht vanuit een gemeentebrede visie en beleid op deze partijen.

Andere samenwerkingsverbanden
Naast de verbonden partijen bevat deze paragraaf ook de centrumregelingen die op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn getroffen. Deze vorm van samenwerking kent geen eigen rechtspersoonlijkheid en is formeel gezien geen gemeenschappelijke regeling en in die zin geen verbonden partij. Omdat in de afgelopen tijd meerdere centrumregelingen zijn ontstaan als variant voor diverse samenwerkingsverbanden tussen onze gemeente en andere Friese gemeenten is onder 2.2.6d een overzicht van deze regelingen opgenomen. Hiermee wordt ook voldaan aan het verzoek van de raad om een dergelijk overzicht.

2.2.6b Bijzonderheden met betrekking tot de verbonden partijen met een hoog risicoprofiel

Er wordt onderscheid gemaakt tussen partijen op basis van het risicoprofiel. Hieronder staat informatie over partijen met een hoog risicoprofiel. Die informatie gaat verder dan wat voorgeschreven is voor de lijst van verbonden partijen.

Bijzonderheden gemeenschappelijke regeling FUMO
De FUMO bereidt zich voor op de implementatie van de Omgevingswet die naar verwachting per 1 januari 2024 van kracht is. In samenwerking met de deelnemers wordt onderzocht en worden afspraken gemaakt over hoe om te gaan met de verschillende aspecten van de Omgevingswet en welke rol de FUMO daar in heeft. Een deel van de regelgeving van het Omgevingsstelsel moet nog uitgekristalliseerd worden en door de wetgever worden vastgelegd. De FUMO zal dit nauwlettend volgen en de eventuele consequenties ervan in kaart brengen. Voor de begroting 2023 is een voorstel gedaan tot wijziging om de financiële gevolgen te dekken. Voor de begroting 2024 is nog geen rekening gehouden met alle mogelijke gevolgen van de invoering van de Omgevingswet. Als er meer duidelijk is, volgt er mogelijk nog een begrotingswijziging.

NB: Bij de financiële kerngegevens van de verbonden partijen ontstaat in een aantal gevallen een discrepantie tussen enerzijds de standen per 31 december 2022 en de standen per 1 januari 2023. Dit heeft als reden dat de cijfers 2022 veelal afkomstig zijn uit de (concept) jaarstukken en de cijfer 2023 uit de meerjarenbegroting 2023 en verder. De meerjarenbegroting wordt eerder vastgesteld dan de jaarstukken 2022. Ten tijde van de begroting wordt derhalve een inschatting gemaakt van de cijfers. In de tabel is aangegeven welke bron is gebruikt voor de gepresenteerde cijfers.

2.2.6c Lijst van de verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen			**Fysiek: Economie en toerisme, Infrastructuur en mobiliteit**			
De Marrekrite te UITWELLINGERGA						
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag					
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Aanleg en onderhoud aanlegvoorzieningen watersport, onderhoud fietsknooppunten.					
Gemeentelijk belang	De gemeente Leeuwarden heeft tot doel de voorzieningen op het gebied van watersport en het onderhoud van fietsknooppunten op een goed niveau te houden. Hieronder valt ook het verwijderen van afval op de recreatieplaatsen. Een beleidsvoornemen dat vele andere gemeenten en ook de provincie hebben. Om dit beleid uniform gestalte te geven nemen deze partijen deel in de gemeenschappelijke regeling Marrekrite die uitvoerend is voor de beleidsvoornemens.					
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**				
	2022	130				
	2023	161				
	2024	166				
	2025	166				
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur door de wethouder (stemverhouding: 1/18).					
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2022	4.795	0	4.704	4.000	196
	2023	4.704	4.000	4.250	3.866	5
	2024	4.250	3.866	4.169	3.773	10
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					
	Status financiële cijfers					
	2022	Vastgestelde jaarrekening				
	2023	Prognose				
	2024	Prognose				
Bestuur	Directeur	L. Touwen				
	Voorzitter	A. Fokkens-Kelder (Gedeputeerde Provincie Fryslân)				
Overige informatie	-					

Gemeenschappelijke regelingen	**Fysiek: Wonen en milieu**

Hûs en Hiem te Leeuwarden

Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag					
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het objectief en onafhankelijk laten toetsen van bouwvoornemens.					
Gemeentelijk belang	De gemeente heeft tot doel kritisch te zijn op bouwvoornemens die effect hebben op het aanzien van de stad. Om die reden neemt de gemeente deel in een onafhankelijk toetsing- en beoordelingsorgaan dat bouwvoornemens toetst op architectonische waarde en inpassing in de omgeving. Sinds kort is de 'kan bepaling' van toepassing waarmee de Rijksoverheid beoogt dat gemeenten zelfstandig (dus niet via een extern orgaan) mogen toetsen. Hiervan zijn beschermde stads- en dorpsgezichten uitgezonderd. De gemeente heeft zich vooralsnog niet uitgesproken of deze bepaling actief zal worden toegepast.					
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**				
	2022	200				
	2023	200				
	2024	200				
	2025	200				
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in zowel het dagelijks als algemeen bestuur. Elke gemeente in Friesland heeft 1 stem (stemverhouding: 1/18)					
Financieel belang	Verrekening resultaat naar rato inwoneraantal.					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	350	81	455	136	96
	2022	455	136	338	483	-109
	2023	338	483			
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Concept jaarrekening				
	2023	Prognose				
Bestuur	Directeur	M. Visser				
	Voorzitter	Wethouder Hein de Haan (Leeuwarden)				
Overige informatie	-					

Gemeenschappelijke regelingen	**Sociaal en Veiligheid**

Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden

Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag					
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De Veiligheidsregio Fryslân, bestaande uit de GGD, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en de Brandweer Fryslân, is een gemeenschappelijke regeling van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor alle inwoners van Fryslân.					
Gemeentelijk belang	Uitvoering van wettelijke taken, zoals bepaald in de Wet Publieke gezondheid (WGP) en de wet Veiligheidsregio. In de begroting van de Veiligheidsregio Fryslân met daarin opgenomen de beleidsvoornemens, wordt onderscheid gemaakt in drie programma's: gezondheid, crisisbeheersing en brandweer. De *governance* van de regeling bestaande uit twee bestuurscommissies (gezondheid en veiligheid), sluit hierop aan.					
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**				
	2022	13.812				
	2023	14.435				
	2024	15.528				
	2025	16.231				
Bestuurlijk belang	Elke gemeente in Friesland heeft 1 stem (stemverhouding: 1/24) in het Algemeen Bestuur. De burgemeester van de gemeente Leeuwarden is ook voorzitter van het Algemeen Bestuur van de regeling en van de bestuurscommissie Veiligheid.					
Financieel belang	Elke deelnemende gemeente is aansprakelijk voor tekorten die ontstaan bij de regeling en is gehouden de jaarlijkse bijdrage die door het Algemeen Bestuur wordt vastgesteld in de begroting op te nemen.					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	6.075	72.002	9.753	87.724	2985
	2022	9.753	87.724	9.526	81.045	893
	2023	9.526	81.045	7.801	80.075	0
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Concept jaarrekening				
	2023	Concept begroting				
Bestuur	Directeur	W. Kleinhuis				
	Voorzitter	S. Buma (burgemeester gemeente Leeuwarden)				

Gemeenschappelijke regelingen	**Sociaal en Veiligheid**
Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden	
Overige informatie	www.veiligheidsregiofryslan.nl

Gemeenschappelijke regelingen		**Sociaal: Werk en Inkomen**	
Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten			
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag		
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening en werkgeverschap van de medewerkers die bij Caparis NV werkzaamheden verrichten.		
Gemeentelijk belang	Effectieve uitvoering van de WSW als onderdeel van de Participatiewet.		
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	2	
	2023	4	
	2024	4	
	2025	4	
Bestuurlijk belang	Vanaf 1 januari 2008 is er sprake van vertegenwoordiging in het bestuur (stemverhouding: 1/8).		
Financieel belang	Mogelijke bijdrage ter verrekening van een nadelig resultaat (via Caparis NV). Daarnaast worden de kosten de secretariskosten, accountantskosten, kosten voor de cliëntenraad, bankkosten en overige lasten doorbelast aan de deelnemende gemeenten.		
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-		

Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021		7.172		6.386	0
	2022		6.386		3.719	0
	2023					0
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Concept jaarrekening				
	2023	Prognose				
Bestuur	Directeur	n.v.t.				

Gemeenschappelijke regelingen		**Sociaal: Werk en Inkomen**
Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten		
	Voorzitter	Wethouder Abel Reitsma (Leeuwarden)
Overige informatie	-	

Gemeenschappelijke regelingen			**Fysiek: Wonen en milieu**		
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Leeuwarden					
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Hoog				
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het doen uitvoeren van diverse handhavingstaken. Het betreft hier een RUD (Regionale Uitvoeringsdienst).				
Gemeentelijk belang	Het effectief uitvoeren van vergunning en handhavingstaken door expertise in de Provincie Friesland te bundelen binnen een uitvoeringsorgaan. Het taakgebied is primair de complexere en risicovolle bedrijven, waarbij ook een bovenlokale handhavingsaanpak nodig is. Secundair kan de FUMO aanvullende taken op verzoek van de deelnemers uitvoeren. Alle gemeenten, de provincie en het Wetterskip in Friesland nemen deel in de FUMO. De gemeente Leeuwarden streeft correcte handhaving en vergunningverlening na, de FUMO voert uit.				
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**			
	2022	1.127			
	2023	1.127			
	2024	1.127			
	2025	1.127			
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur.				
Financieel belang	Verrekening resultaat naar rato van de begrote afname in enig jaar (ligt rond de 5,4%)				
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-				
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**	
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	1.626	5.572	1.422	622	472
	2022	1.422	622	1.300	4.000	0
	2023	1.300	4.000	1.300	4.000	0
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Prognose				

Gemeenschappelijke regelingen		**Fysiek: Wonen en milieu**
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Leeuwarden		
	2023	Prognose
Bestuur	Directeur	P. Hofstra
	Voorzitter	A. Postma
Overige informatie	www.fumo.nl	

Stichtingen en verenigingen		**Sociaal: Sociale basis**
Stichting Cultureel Centrum De Harmonie te Leeuwarden		
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag	
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De stichting De Harmonie beheert en exploiteert de gemeentelijke schouwburg in de stad Leeuwarden. Zij programmeert en distribueert een gevarieerd aanbod aan theater- en muziekvoorstellingen. Ook ondersteunt de stichting een aantal festivals en speciale culturele projecten en verhuurt zij zaalruimten aan uiteenlopende organisaties en instellingen.	
Gemeentelijk belang	Met haar activiteiten levert de stichting De Harmonie een bijdrage aan begrotingsdoelen die in het programma Cultuur zijn opgenomen. Dit betreft bijvoorbeeld het ontwikkelen van het cultureel bewustzijn van bewoners, het zorgen van een sterke culturele basis-infrastructuur en het aanbieden van een breed geschakeerd cultureel aanbod. De visie van de gemeente ten aanzien van deze verbonden partij is dat op deze wijze de uitvoering van de hiermee verbonden taken zo goed mogelijk is gediend.	
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de stichting wordt benoemd door de gemeente. Bestuursbesluiten met belangrijke financiële gevolgen hebben de goedkeuring nodig van het college.	
Financieel belang	De gemeente is gehouden eventuele exploitatietekorten met een bijdrage te dekken. Dit is vastgelegd in de statuten van de stichting.	
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-	

Financiële kerngegevens

Jaar	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
	Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
2021	1.400	3.520	2.442	4.443	1.233
2022	2.442	4.443	n.n.b.	n.n.b.	0
2023	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	0

NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving

Status financiële cijfers	
2021	Vastgestelde jaarrekening
2022	Prognose

Stichtingen en verenigingen		**Sociaal: Sociale basis**
Stichting Cultureel Centrum De Harmonie te Leeuwarden		
	2023	Prognose
Bestuur	Directeur	M. van der Woude
	Voorzitter	M. Kuipers
Overige informatie	www.harmonie.nl	

Stichtingen en verenigingen		**Sociaal: Werk en inkomen**
Stichting Kredietbank Nederland (KBNL) te Leeuwarden		
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag	
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De stichting Kredietbank Nederland is een sociale kredietbank die o.a. mensen met financiële problemen helpt. De belangrijkste diensten die de bank in dit verband aanbiedt zijn o.a.: sociale kredietverlening, schuldhulpverlening, inkomensbeheer, preventie en beschermingsbewind. Een ander openbaar belang dat gediend wordt is de uitoefening van het toezicht op de bank door de gemeente op basis van Wet op het Financieel Toezicht.	
Gemeentelijk belang	De KBNL voert in het kader van het gemeentelijk minimabeleid de schuldhulpverlening uit op basis van de gemeentelijke visie. Ook de sociale kredietverlening aan inwoners van de gemeente Leeuwarden wordt door de KBNL uitgevoerd.	

Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	0	
	2023	0	
	2024	0	
	2025	0	

Bestuurlijk belang	De gemeente heeft de bevoegdheid om 2 leden in de Raad van Toezicht te benoemen. Verder dient de gemeente de begroting en de jaarrekening goed te keuren.
Financieel belang	Veel gemeenten waar de KBNL actief is financieren de kredietbank met langlopende leningen. De gemeente heeft € 1,352 mln geleend. Dit bedrag heeft de bank weer uitgeleend aan de inwoners van de gemeente Leeuwarden.
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-

Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	2.713	34.549	2.657	37.636	-57
	2022	2.657	37.636	2.956	36.172	0
	2023	2.956	36.172	3.317	36.914	361
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					

Stichtingen en verenigingen		**Sociaal: Werk en inkomen**
Stichting Kredietbank Nederland (KBNL) te Leeuwarden		
	Status financiële cijfers	
	2021	Prognose
	2022	Vastgestelde begroting
	2023	Prognose
Bestuur	Directeur	H. v.d. Meulen
	Voorzitter	S. Feitsma
Overige informatie	www.kredietbanknederland.nl	

Vennootschappen en coöperaties			**Fysiek: Wonen en milieu, Ruimtelijke ordening**		
CV Blitsaerd te Drachten					
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag				
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Woningbouw in het hogere segment.				
Gemeentelijk belang	Voor een evenwichtige woningvoorraad heeft de gemeenteraad in 2003 (en 2005) besloten tot het aangaan van een PPS waarmee marktpartijen het hogere segment bedienen. Hierbij zijn kaders vastgesteld voor 400 woningen. De gemeente is alleen commanditaire vennoot in de CV				
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**			
	2022				
	2023				
	2024				
	2025				
Bestuurlijk belang	Commanditair of stille vennoot (49%).				
Financieel belang	CV Commanditair kapitaal € 2.262.094.				
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-				
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**	
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	-696	16.544	691	10.287	1387
	2022	691	10.287	295	2.712	1.104
	2023	295	2.712	n.n.b.	n.n.b.	

Vennootschappen en coöperaties			**Fysiek: Wonen en milieu, Ruimtelijke ordening**
CV Blitsaerd te Drachten			
	eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving		
	Status financiële cijfers		
	2021	Vastgestelde jaarrekening	
	2022	Prognose	
	2023	Prognose	
Bestuur	Directeur	H. Wind	
	Voorzitter		
Overige informatie	-		

Vennootschappen en coöperaties			**Overhead**
DataFryslân			
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag		
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het doel van DataFryslân is om als overkoepelende data-autoriteit bij te dragen aan beter beleid en effectievere dienstverlening door Friese maatschappelijke organisaties voor de inwoners van Fryslân.		
Gemeentelijk belang	DataFryslân is voor de gemeente als onafhankelijke Friese data-autoriteit het platform waar regionale partijen samen investeren in en experimenteren met data en kennis delen. De gemeente kan zo betere beleidsbeslissingen nemen, gebaseerd op objectieve (micro)data.		
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	126.500	
	2023		
	2024		
	2025		
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Gijs Jacobse is lid van de ledenvergadering en bevoegd om namens het college, in overeenstemming met de gemeentelijke begroting en het gemeentelijk beleid in een ledenvergadering, goedkeuring te geven aan begrotingen en jaarverslagen van de coöperatie. De gemeentesecretaris van de gemeente Leeuwarden is voorzitter van het bestuur.		
Financieel belang	De gemeente Leeuwarden is lid van de coöperatie. Een lid van de coöperatie betaalt eenmalig een bedrag aan entreegeld en vervolgens jaarlijks een bedrag aan contributie.		
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	De ledenvergadering bepaalt wie er uit hun midden gekozen wordt in het bestuur van de coöperatie. De ledenvergadering stelt ook jaarlijks de begroting en jaarstukken vast.		
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**	**Stand 31 december (x 1.000 euro)**

Vennootschappen en coöperaties						
				Overhead		
DataFryslân						
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021					
	2022			101		101
	2023			26		127
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					
	Status financiële cijfers					
	2021					
	2022	Prognose				
	2023	Prognose				
Bestuur	Directeur	R. Simons				
	Voorzitter	E. de Jong				
Overige informatie	-					

Vennootschappen en coöperaties			
	Fysiek: Infrastructuur en mobiliteit		
Parkeergarages Leeuwarden CV te Leeuwarden			
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag		
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het in eigendom verwerven, behouden, beheren en exploiteren van parkeergarages in Leeuwarden en in het bijzonder de parkeergarages Klanderij, Oldehoofsterkerkhof, Hoeksterend, Zaailand en Oosterstraat.		
Gemeentelijk belang	Voorzien in een adequate hoeveelheid toegankelijke overdekte parkeervoorzieningen, primair voor de bezoekers aan de binnenstad. Hierbij wordt gestreefd naar een (financieel evenwicht) tussen parkeergarages aan de rand van de binnenstad en het hart van de binnenstad. Tevens voorzien de parkeergarages in reductie van ongeoorloofd parkeren in de openbare ruimte.		
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	0	
	2023	0	
	2024	0	
	2025	0	
Bestuurlijk belang	Zeggenschap bedraagt 50%.		
Financieel belang	Het resultaat van de parkeergarages CV wordt conform statuten verrekend met het commanditair kapitaal van de gemeente in de CV. Het commanditaire kapitaal van de gemeente bedraagt op 1 januari 2022 € 3.625.000		

Vennootschappen en coöperaties						
Fysiek: Infrastructuur en mobiliteit						
Parkeergarages Leeuwarden CV te Leeuwarden						
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	3.959	549	3.959	399	-510
	2022	3.959	399	4.367	334	407
	2023	4.367	334	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Concept jaarrekening				
	2023	Prognose				
Bestuur	Directeur	A.J. Zantman				
	Voorzitter	N.v.t.				
Overige informatie	-					

Vennootschappen en coöperaties			
Fysiek: Ruimtelijke ordening			
Afvalsturing Friesland NV te Leeuwarden (handelsnaam Omrin)			
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag		
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Afvalsturing Friesland richt zich op de nascheiding van herbruikbare materialen uit huishoudelijk afval. Daarvoor ontvangt zij afvalstromen van onder meer de gemeente Leeuwarden.		
Gemeentelijk belang	De gemeente heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om het verwerken van huishoudelijk afval op een efficiënte en milieuvriendelijke manier. Tevens is de doelstelling van de gemeente om met een goede afvalscheiding (ook bij de bron) de verwerkingskosten laag te houden. Om deze doelstellingen te bereiken wordt de uitvoering door Afvalsturing Friesland NV uitgevoerd. De Reststoffen Energiecentrale (REC) die door Afvalsturing in 2011 is gestart, beschikt over een grote capaciteit die – naast de scheiding van afvalstromen – zorgt voor acceptabele verwerkingskosten. Dit gewenste effect wordt teruggezien in de lokale heffingen.		
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	0	
	2023	0	
	2024	0	

Vennootschappen en coöperaties						**Fysiek: Ruimtelijke ordening**
Afvalsturing Friesland NV te Leeuwarden (handelsnaam Omrin)						
	2025	0				
Bestuurlijk belang	Zeggenschap als aandeelhouder.					
Financieel belang	De gemeente Leeuwarden bezit 426 aandelen ofwel een belang van 14,2%					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	www.omrin.nl					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	61.055	132.770	64.757	128.437	4.936
	2022	64.757	128.437	70.303	119.141	7.870
	2023					4.360
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Concept jaarrekening				
	2023	Vastgestelde begroting				
Bestuur	Directeur	J. Vernooij				
	Voorzitter	n.v.t.				
Overige informatie	-					

Vennootschappen en coöperaties			**Fysiek: Ruimtelijke ordening**
NV Fryslân Miljeu te Leeuwarden (handelsnaam Omrin)			
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag		
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Inzameling van (huishoudelijk) afval.		
Gemeentelijk belang	De gemeente heeft een wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen. Dit in de breedste zin van het woord. De operationele taak van deze inzameling wordt gedaan door Fryslân Miljeu. Het gemeentelijk belang is om op deze manier, naast adequate afvalinzameling, ook het daarbij behorende tarief dat wordt doorbelast aan bewoners onder controle te houden.		
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	0	

Vennootschappen en coöperaties						
NV Fryslân Miljeu te Leeuwarden (handelsnaam Omrin)						
	2023	0				
	2024	0				
	2025	0				
Bestuurlijk belang	Zeggenschap als aandeelhouder.					
Financieel belang	De gemeente Leeuwarden bezit 41.612 aandelen A ofwel een belang van 51,7 % in de regio Noordwest respectievelijk 26,5 % in de NV.					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	9.426	20.976	11.485	25.342	2834
	2022	11.485	25.358	9.500	21.064	1.000
	2023					
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Prognose				
	2023	Prognose				
Bestuur	Directeur	J. Vernooij				
	Voorzitter	G. Gerbrandy				
Overige informatie	www.omrin.nl					

Vennootschappen en coöperaties			
BV Sport te Leeuwarden			
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag		
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid met als strategisch doel: een sportieve, gezonde en leefbare samenleving.		
Gemeentelijk belang	De BV Sport beheert en exploiteert de gemeentelijke sportaccommodaties en voert een breed scala aan activiteiten uit om de doelstellingen van het gemeentelijke sportbeleid te realiseren.		
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	0	

Vennootschappen en coöperaties						
			Fysiek: Economie en toerisme			
BV Sport te Leeuwarden						
	2023	0				
	2024	0				
	2025	0				
Bestuurlijk belang	Statutaire bevoegdheden als aandeelhouder					
Financieel belang	De gemeente Leeuwarden is enig aandeelhouder van de BV Sport. Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt € 45.000 en een kapitaalstorting van € 950.000.					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	3.868	13.230	3.858	11.011	-9
	2022					
	2023					
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Prognose				
	2023	Prognose				
Bestuur	Directeur	J. van der Kooi				
	Voorzitter	J. Staal				
Overige informatie	www.bvsport.nl					

Vennootschappen en coöperaties	**Sociaal: Werk en Inkomen**
Caparis NV te Drachten	
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting	Hoog
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Caparis NV is het bedrijf waar mensen met een WSW-indicatie werken, maar ook mensen met indicaties voor beschut werk en baanafspraakbanen. Caparis NV sluit dienstverleningsovereenkomst (DVO) af met 8 gemeenten waarvan 4 aandeelhouder zijn, waaronder de gemeente Leeuwarden.

Vennootschappen en coöperaties			**Sociaal: Werk en Inkomen**		
Caparis NV te Drachten					
Gemeentelijk belang	Bij Caparis NV werken mensen met een WSW-indicatie, maar ook mensen met een indicatie beschut werk of mensen die tijdelijk bij Caparis werken om afstand tot de (reguliere) arbeidsmarkt te verkleinen. Caparis heeft de opdracht om de arbeidsmogelijkheden van WSW-ers te ontwikkelen en zo goed mogelijk te benutten. Als het moet binnen het eigen bedrijf maar als het kan daarbuiten. Deze opdracht moet bovendien binnen de financiële kaders van de afgesloten DVO uitgevoerd worden.				
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**			
	2022	0			
	2023	0			
	2024	0			
	2025	0			
Bestuurlijk belang	Zeggenschap als aandeelhouder.				
Financieel belang	De gemeente Leeuwarden bezit 9.954 aandelen ofwel een belang van 35,25% van het aantal uitstaande aandelen. Het geplaatst aandelenkapitaal bedraagt € 45.000.				
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-				
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**	
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2022	8.496	26.850	8.724	23.613	228
	2023	7.530	25.127	7.228	23.809	-302
	2024	7.920	22.997	8.100	21.990	
	NB: eigen vermogen is zonder de egalisatiereserves voor rente en afschrijving					
	Status financiële cijfers					
	2022	Vastgestelde jaarrekening				
	2023	Vastgestelde begroting				
	2024	Vastgestelde begroting				
Bestuur	Directeur	A. Bonnema				
	Voorzitter	G. Jaarsma				
Overige informatie	www.caparis.nl					

Vennootschappen en coöperaties	**Bestuur en middelen: Algemene baten en lasten**

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag					
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De BNG is de bankier van en voor overheden evenals instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.					
Gemeentelijk belang	De BNG is de huisbankier van de gemeente. Daarnaast deelt de gemeente mee in een eventuele dividenduitkering op grond van de aandelen die de gemeente in de BNG bezit.					
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**				
	2022	0				
	2023	0				
	2024	0				
	2025	0				
Bestuurlijk belang	Zeggenschap als aandeelhouder.					
Financieel belang	De gemeente Leeuwarden bezit 207.990 aandelen (geplaatst en volgestort aandelenkapitaal van de BNG bedraagt 55.690.720 aandelen).					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	5.097	155.262	5.062	143.995	236
	2022	5.062	143.995	4.615	107.459	300
	2023					
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Vastgestelde jaarrekening				
	2023	Prognose				
Bestuur	Directeur	G. Salden				
	Voorzitter	H. Arendse (voorzitter RvC)				
Overige informatie	www.bngbank.nl					

Vennootschappen en coöperaties	**Bestuur en middelen: Algemene**

Diverse rechtspersonen voortvloeiend uit de verkoop van Essent

Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland, diende Essent uiterlijk voor 01 januari 2011 gesplitst te worden in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf. Deze verplichte splitsing is doorgevoerd per 30 juni 2009. De aandelen van de productie -en leveringsbedrijf zijn daarop verkocht aan het energiebedrijf RWE. Het netwerkbedrijf is Enexis Holding NV geworden. Daarnaast omvatte Essent ook een milieubedrijf, Essent Milieu Holding NV, dat zich richtte op afvalverwijdering en afvalverwerking. Dit bedrijf bleef achter en kreeg de naam Attero BV. In 2014 zijn de aandelen van deze laatste BV verkocht aan de private equity organisatie Waterland. Verder leidde de verkoop van Essent tot verzelfstandiging van het 50% belang dat Essent had in de Elektriciteitsproductiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Hiervoor is een nieuwe BV opgericht, Publiek Belang Elektric iteitsproductie BV (PBE), waarvan de aandelen worden gehouden door de voormalige publieke aandeelhouders van Essent. Doel hiervan was het veilig stellen van het publiek belang, dat indertijd geacht werd mogelijk geschaad te worden door de verkoop van dit belang aan RWE (met het oog op het belang van de kerncentrale). Op dit moment is er overeenstemming bereikt met Delta NV, de andere grootaandeelhouder van EPZ, over de verkoop van EPZ aan RWE. Daardoor is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een Special Purpose Vehicle (verkoop vennootschap). De splitsing en verkoop van Essent heeft verder geleid tot een aantal vennootschappen die meer technisch van aard zijn, in de zin dat ze als tijdelijke constructie dienen om mogelijke verplichtingen, claims en overige zaken, voortvloeiende uit de verkoop van Essent, te dekken respectievelijk definitief af te wikkelen. Deze vennootschappen zijn: CBL Vennootschap BV , CSV Amsterdam BV, Verkoop Vennootschap BV en Vordering op Enexis BV. Deze laatste 4 vennootschappen worden hieronder niet verder toegelicht gezien hun geringe financiële en bestuurlijke belang.
Gemeentelijk belang	Er is geen directe relatie tussen de activiteiten van de verbonden partij en de gemeentelijke begrotingsdoelstellingen.

Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	0	
	2023	0	
	2024	0	
	2025	0	

Bestuurlijk belang	Per BV verschillend.
Financieel belang	Per BV verschillend. Cijfers zijn opgenomen voor CSV Amsterdam BV
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-

Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	393	27	312	23	-42

Vennootschappen en coöperaties			**Bestuur en middelen: Algemene**			
Diverse rechtspersonen voortvloeiend uit de verkoop van Essent						
	2022	312	23	210	13	-102
	2023	210	13			
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Concept begroting				
	2023	Prognose				
Bestuur	Directeur	Niet opgenomen vanwege het geringe financiële en bestuurlijke belang.				
	Voorzitter	Niet opgenomen vanwege het geringe financiële en bestuurlijke belang.				
Overige informatie						

Vennootschappen en coöperaties		**Bestuur en middelen: Algemene baten en lasten**
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV te Den Bosch		
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag	
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (“PBE”). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.	
Gemeentelijk belang	Er is geen directe relatie tussen de activiteiten van de verbonden partij en de gemeentelijke begrotingsdoelstellingen.	
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**
	2022	0
	2023	0

Vennootschappen en coöperaties						**Bestuur en middelen: Algemene baten en lasten**
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV te Den Bosch						
	2024	0				
	2025	0				
Bestuurlijk belang	Aantal aandelen 155.738 stuks.					
Financieel belang	De gemeente Leeuwarden bezit 2.080 aandelen, ofwel een belang van 0,01%.					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	1.569	20	1.532	7	-37
	2022	1.532	7	1.480	10	-52
	2023					0
	Niet opgenomen gezien het geringe financiële en bestuurlijke belang.					
	Status financiële cijfers					
	2021	Vastgestelde jaarrekening				
	2022	Concept jaarrekening				
	2023	Vastgestelde begroting				
Bestuur	Directeur	Niet opgenomen gezien het geringe financiële en bestuurlijke belang.				
	Voorzitter	Niet opgenomen gezien het geringe financiële en bestuurlijke belang.				
Overige informatie	-					

Vennootschappen en coöperaties			**Fysiek: Wonen en milieu, Ruimtelijke**
Blitsaerd Beheer BV te Drachten			
Risicoprofiel (hoog/middel/laag) *zie toelichting*	Laag		
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Woningbouw in het hogere segment.		
Gemeentelijk belang	Voor een evenwichtige woningvoorraad heeft de gemeenteraad in 2003 (en 2005) besloten tot het aangaan van een PPS waarmee marktpartijen het hogere segment bedienen. Hierbij zijn kaders vastgesteld voor 400 woningen. De gemeente is aandeelhouder van de BV.		
Gemeentelijke bijdrage	**jaar**	**bijdrage (x 1.000 euro)**	
	2022	0	

Vennootschappen en coöperaties						**Fysiek: Wonen en milieu, Ruimtelijke**
Blitsaerd Beheer BV te Drachten						
	2023	0				
	2024	0				
	2025	0				
Bestuurlijk belang	Zeggenschap als aandeelhouder (50%).					
Financieel belang	Aandelenkapitaal € 9.000.					
Toelichting benoeming en besluitvormingsproces	-					
Financiële kerngegevens	**Jaar**	**Stand 1 januari (x 1.000 euro)**		**Stand 31 december (x 1.000 euro)**		
		Eigen vermogen	**Vreemd vermogen**	**Eigen vermogen**	**Vreemd vermogen**	**Resultaat**
	2021	-685	701	24	5	709
	2022	24	5	44	7	19
	2023	44	7	n.n.b	n.n.b	
	Status financiële cijfers					
	2020	Vastgestelde jaarrekening				
	2021	Concept jaarrekening				
	2022	Concept jaarrekening				
Bestuur	Directeur	H. Wind				
	Voorzitter					
Overige informatie	-					

2.2.6d Lijst van de centrumregelingen

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Centrumregeling samenwerking sociaal domein Friese gemeenten	
Risicoprofiel	Laag
Startjaar	2015
Openbaar belang (doel van de samenwerking)	Beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de gezamenlijke Friese gemeenten.
Gemeentelijk belang	De gemeente Leeuwarden is centrumgemeente en voert voor alle 18 Friese gemeenten de inkoop, de daarmee samenhangende beleidsvoorbereiding en het financieel beheer uit.
Bestuurlijke belang	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
Financieel belang	De kosten voor uitvoering van de taken van de centrumgemeente worden verdeeld onder alle Friese gemeenten, deels op basis van inwonersaantal en deels op basis van het percentuele aandeel cliënten Jeugdwet.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Centrumregeling samenwerking gemeente Noardeast Fryslân en de gemeente Leeuwarden	
Risicoprofiel (hoog of laag)	Laag
Startdatum	2015
Openbaar belang (doel Centrumregeling)	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
Gemeentelijk belang	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.
Bestuurlijk belang	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
Financieel belang	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Centrumregeling samenwerking Dienst Sociale zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslan en de gemeente Leeuwarden	
Risicoprofiel	Laag
Startjaar	2015
Openbaar belang (doel van de samenwerking)	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
Gemeentelijk belang	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Centrumregeling samenwerking Dienst Sociale zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân en de gemeente Leeuwarden	
Bestuurlijke belang	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
Financieel belang	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Centrumregeling samenwerking gemeente Waadhoeke en de gemeente Leeuwarden	
Risicoprofiel (hoog of laag)	Laag
Startdatum	2015
Openbaar belang (doel Centrumregeling)	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
Gemeentelijk belang	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.
Bestuurlijk belang	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
Financieel belang	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.

Centrumgemeente regeling (Art.8, lid 4 WGR, geen rechtspersoonlijkheid)	
Centrumregeling samenwerking gemeenten Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland en de gemeente Leeuwarden	
Risicoprofiel	Laag
Startjaar	2016
Openbaar belang (doel van de samenwerking)	De centrumregeling is getroffen in verband met het tot stand brengen van facilitaire voorzieningen (in dezen vooreerst ICT) ter ondersteuning van de uitvoering van de aan de gemeentelijke bestuursorganen opgedragen taken.
Gemeentelijk belang	Intensieve samenwerking met diverse overheidspartners op het terrein van de bedrijfsvoering en belastingen, past binnen de ambitie van de gemeente Leeuwarden om de regionale samenwerking te intensiveren en uit te breiden.
Bestuurlijke belang	Het college van de gemeente Leeuwarden heeft mandaat, volmacht en machtiging verkregen om alle besluiten te nemen ter uitvoering van de taken die in deze regeling zijn opgedragen aan de gemeente Leeuwarden.
Financieel belang	De kosten voor uitvoering van de opgedragen taken van de centrumgemeente worden op basis van een integrale kostprijsberekening en op basis van evenredigheid van de afname.

2.2.7 Grondbeleid

Deze paragraaf gaat over het grondbeleid van de gemeente en over het opvangen van de risico's van grondexploitaties.

Inleiding
Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en in de jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. Hierin komt aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. Jaarlijks worden alle grondexploitaties herijkt op peildatum 1 januari (tussencalculatie bij het opstellen van de jaarrekening) en worden de grondexploitaties rond 1 september in het betreffende jaar geactualiseerd (hercalculatie).

2.2.7a Kaders van het grondbeleid
De grondexploitaties worden uitgevoerd binnen diverse (beleids)kaders. Voorbeelden van deze kaders zijn de wettelijke regelgeving vanuit het BBV en de gemeentelijke financiële verordening, de nota's Grondbeleid en Grondprijsbeleid.

De meest recente nota Grondbeleid is op 7 oktober 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. In de Nota grondbeleid 2020 heeft de raad keuzes gemaakt welke instrumenten van grondbeleid de gemeente inzet. Een Nota grondbeleid wordt meestal elke vier jaar herzien, tegelijk met een college- en raadsperiode. De voorbereidingen voor een nieuwe nota grondbeleid zijn inmiddels opgestart. De gemeente Leeuwarden voert overwegend een actief grondbeleid uit. Maar ook faciliterend grondbeleid evenals mengvormen van actief en faciliterend grondbeleid.

De nota Grondprijsbeleid is geactualiseerd en op 7 september 2021 vastgesteld door het college. In de gebiedsontwikkeling moet sinds eind 2021 rekening gehouden worden met het Didam arrest. Eén-op-één-uitgiftes kunnen niet zomaar meer. In de nota grondprijs en uitgiftebeleid 2023 legt de gemeente Leeuwarden de methoden voor bepaling van grondprijzen, de wijze van gronduitgifte en grondprijsvorming vast. Deze nota zal in 2023 worden vastgesteld.

2.2.7b Visie op het grondbeleid
Overheidsbeleid is van grote invloed op de woningbouw en dan met name de sturing op de ruimtelijke ordening. Hierbij is de sturing van de Provincies op de bestemmingsplannen van groot belang. De provincie ziet voor de komende jaren genoeg ruimte voor groei in Leeuwarden, wat ook blijkt uit de trendprognoses van de bevolkingsgroei en het aantal huishoudens. De bevolking van Leeuwarden blijft voorlopig nog doorgroeien, waarbij de groei zich met name concentreert in het aantal kleine huishoudens. Het aandeel gezinnen blijft stabiel, en daarmee is er een goede basis voor het voortzetten van een nieuwbouwprogramma in uitleglocaties dat al in belangrijke mate op gezinnen gericht was. In 2023 komt de provincie met nieuwe prognoses. Dit kan aanleiding zijn om de afspraken te herzien. De verwachting is dat de we nog iets sneller groeien dan werd voorzien.

Marktomstandigheden
Als gevolg van de hoge inflatie door de oorlog in Oekraïne en de oplopende hypotheekrente staan de grondprijzen onder druk. De bouwprijzen blijven nog onverminderd hoog mede als gevolg van de hoge prijzen voor bouwmaterialen. Over heel 2022 is er bij bestaande bouw in Noord Friesland (de regio waar Leeuwarden onderdeel van uitmaakt) sprake van een waardedaling. Makelaars merken dat nu de nadruk in de markt steeds meer op energiekosten komt te liggen, slecht geïsoleerde en onderhouden huizen minder goed worden verkocht. De wel courante woningen zullen volgens makelaars goed blijven verkopen. Voor nieuwbouw is er nog geen sprake van dalende grondprijzen.

Wel hebben ontwikkelaars moeite om de woningprijzen enigszins betaalbaar te houden. De verwachte grondopbrengsten kunnen alsnog tegenvallen als de bouwkosten verder stijgen door vergaande duurzaamheidmaatregelen/ambities.

Bouw en woonrijpmaken
De effecten van de oorlog in Oekraïne hebben ook een negatief effect op de resultaten van de grondexploitaties. Door tekorten aan bouwmateriaal (bv de staalprijs, een veelgebruikt bouwmateriaal in de GWW-sector), zijn de prijzen in 2022 enorm hard gestegen.

Planning woningbouw
In De Zuidlanden zijn het afgelopen jaar minder kavels verkocht dan geprognotiseerd. Er zijn 130 kavels verkocht in plaats van de geraamde 236 kavels. De oorzaak van deze achterblijvende aantallen komt enerzijds door vertraging in het bouwrijpmaken waardoor geplande verkopen naar achteren zijn geschoven en anderzijds zien ontwikkelaars stagnatie in de verkopen door de stijgende rente en de hoge bouwkosten. Dit leidt tot planaanpassingen en latere afname van de gronden.

De Zuidlanden/Middelsee
De eerste woningen in Middelsee fase 1 zijn inmiddels opgeleverd. Vorig jaar zijn de loodswoningen opgeleverd en de bouw van MWPO (Huis aan de Haven) is gestart. De eerste projecten in Wettersted zijn in de verkoop.
Met de aanleg van de Middelseefeart met bijbehorende kades en bruggen en het bouwrijpmaken incl. de aanleg van de Redbadwei is inmiddels gestart.

Het stedenbouwkundig plan en het bestemmingsplan Middelsee fase 2 zijn in februari 2023 vastgesteld. Hierin vallen onder andere de Fellingen, Sport, de voorzieningenzone en Wonen aan de staande mast. Ook wordt samen met de stakeholders in het gebied en toekomstige bewoners onderzocht wat de behoefte is aan een ontmoetingsplek in de wijk.

Ook bestemmingsplan Barrahus is voorjaar 2023 vastgesteld.

De correctie op het bestemmingsplan voor Unia fase 1 is voor de zomer vastgesteld en in oktober 2022 onherroepelijk geworden.

Op de plek van het tijdelijke informatiecentrum Iglo in Techum zijn woningen verrezen en is de openbare ruimte ingericht. De definitieve inrichting van de Molkenkelder staat gepland vanaf het voorjaar van 2023. In dit ontwerp zijn onder andere opgenomen het vergroten van de ijsbaan, de aanleg van een haventje voor kleine bootjes en een parkeerterrein voor de school De Pionier. Met de school lopen gesprekken over de wens om uit te breiden in relatie tot het gebruik van de tijdelijke huisvesting.

Het ontwerp van het woonrijp maken van fase 2 Wiarda is afgerond. De uitvoering start in het voorjaar van 2023. Zo spoedig mogelijk na de ingebruikname van de laatste woningen in fase 3 wordt ook dat deelgebied woonrijp gemaakt. Voor het perceel met een bedrijfsbestemming bij de entree van het buurtschap is nog geen invulling.

Voor het onderdeel Bijzonder Wonen is het bestemmingsplan en het stedenbouwbouwkundig plan op 12 oktober 2022 vastgesteld. Fase 1 van De Klamp is in samenspraak met bewoners ontworpen en in het voorjaar van 2023 start het woonrijp maken. In fase 2 is de woningbouw in volle gang. Over de realisatie van een paviljoen lopen gesprekken met een mogelijke initiatiefnemer.

Het ontwerp Techumerfjild is in nauw overleg met omwonenden opgesteld en inmiddels als definitief afgerond. Het uitvoeringsontwerp en bestek worden gemaakt, zodat de uitvoering in de loop van 2023 kan starten. Het gebied tussen Techum en De Klamp wordt ingericht als natuurgebied waar schapen grazen. Elementen als een avonturen pad, vissteiger, tweede hondenloslooopterrein en ruimte voor bewonersinitiatieven maken het gebied toegankelijk en leefbaar.

De laatste woonstraat in Goutum Sud is in de zomer van 2022 woonrijp gemaakt. In nauw overleg met Noorderbreedte wordt de tweede fase van de Jabikshof voorbereid. De benodigde parkeerruimte voor bewoners, bezoekers en personeel en de openbare ruimte rond het complex wordt ontworpen, zodat deze aangelegd kan worden, zodra de bouw is afgerond.

Overige Woningbouw
Ontwikkeling van woningbouw in de dorpen vindt plaats bij Stiens, Wirdum, Wytgaard en Wergea. Het gaat om totaal 310 woningen, waarvan de kavels gefaseerd uitgegeven worden. Ook hier heeft de opleving en belangstelling in de markt zich voortgezet. Eind 2022 is Steenslân 1 afgesloten. Het woonrijpmaken is nagenoeg geheel afgerond. Het resterende deel zal begin 2023 afgerond worden. In Wytgaard zijn in 2022 de laatste kavels van de 2e fase verkocht zodat in 2024 het laatste deel woonrijp gemaakt kan worden. In 2023 zal de uitwerking van het bestemmingsplan voor de tweede fase in Wirdum aan het college worden aangeboden. Er zijn overigens nog kavels in de 1e fase uit te geven zodat het bouwrijpmaken van deze 2e fase naar verwachting pas in 2024 zal starten.

In maart 2022 is het stedenbouwkundig plan Nieuw Oud-Oost ter inzage gelegd.

Bedrijventerreinen
In 2022 is er tot nu toe ca. 1,83 Ha verkocht voornamelijk in Frisia. Momenteel wordt er met diverse partijen nog onderhandeld over mogelijke opties c.q. verkoop van bouwterrein. De vraag ligt iets lager dan het gemiddelde per jaar.
In totaal is voor Leeuwarden tot 2035 de vraag geraamd op 52 ha, waarvan 10,2 ha op bestaande bedrijventerreinen ingevuld kan worden. Daarnaast kan op kleine bedrijventerreinen voor lokale vraag ca. 20 ha ingevuld worden. Hierdoor is er nog ruimte voor ca. 22 ha nieuw bedrijventerrein ten behoeve van Zwette VI. De planvorming voor Zwette VI is inmiddels gestart. Met de Zwette VI wordt een bijdrage geleverd aan het faciliteren van toekomstgericht, emissie vrij, groen en klimaat adaptief ondernemen op een landschappelijk goed ingepast en bereikbaar bedrijventerrein. Voor de ontwikkeling van Zwette VI zal eerst een stedenbouwkundig- en beeldkwaliteitsplan worden opgesteld voordat een bestemmingsplan procedure kan worden opgestart.

Overige ontwikkelingen
Op 23 november 2021 is de gebiedsvisie Grensverleggend Spoordok door de raad vastgesteld. Hiermee bereikte de ontwikkeling van het Spoordok een nieuwe fase. In deze fase wordt de gebiedsvisie verder ontwikkeld tot een ontwikkelkader en vervolgens tot een Stedenbouwkundig plan. Er worden afspraken gemaakt met alle eigenaren uit het gebied. Ook wordt er gewerkt aan de financiële uitgangspunten van het plan en zijn er subsidies vanuit het Rijk toegekend. In deze fase maakt de gemeente kosten voor de ontwikkeling. Het gaat dan onder andere om het nader uitwerken van de gebiedsvisie tot ontwikkelkader, het opzetten van stedenbouwkundig plan, het uitvoeren van taxaties, strategische en rekenkundige begeleiding, het opstellen van een duurzaamheidsplan, begeleiding bij subsidieaanvragen en ambtelijke begeleiding. In een later stadium zullen de gemaakte kosten middels kostenverhaal worden verhaald op ontwikkelaars in het gebied.

Voor het uitbreidingsplan Steenslân 2 te Stiens (90 woningen) zijn in een aantal participatiesessies een bouwprogramma en een stedenbouwkundige opzet tot stand gekomen. Dit wordt uitgewerkt in een stedenbouwkundigplan, een beeldkwaliteitsplan en een bestemmingsplan.

Aan de Nylânsdyk te Leeuwarden wordt de haalbaarheid van een woonzorgconcept (ca. 30 woningen) onderzocht. Om de haalbaarheidsfase tot en met het ruimtelijk plan te kunnen bekostigen is in 2022 een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.

2.2.7c Financiële verantwoording grondexploitaties

Jaarlijks worden alle grondexploitaties volledig herzien. In 2022 zijn de hercalculaties op 12 december 2022 door de gemeenteraad vastgesteld.

Ten behoeve van de jaarrekening 2022 zijn de hercalculaties herzien per 1-1-2023. Hiervoor zijn de volgende parameters gebruikt:

Tabel 80 Overzicht advies kosten- en opbrengstenstijging (%)

	1-1-2023	2023	2024	2025 ev
Parameters kostenstijging				
Woningbouw	8,50% a)	2,90%	2,00%	2,00%
Niet-woningbouw	13,00 % a)	2,90%	2,00%	2,00%
Parameters opbrengstenstijging				
Woningbouw	2,50% a)	1,00%	1,50%	2,00%
Niet-woningbouw	1,00% a)	1,00%	1,00%	1,00%
Parameter rekenrente				
Rekenrente	1,49%	1,66%	1,66%	1,66%

a) gemiddelde prijspeilaanpassing / indexering door de gemeente op basis van actuele taxaties, ramingen en adviezen

Op basis van deze laatste herziening bedraagt de voorziening negatieve complexen € 2,4 mln en is gevormd ter afdekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitaties Wirdum - Hikkemieden, Grut Palma en Frisia. Onderstaand een overzicht van de Netto Contante Waarde per hercalculatie van zowel bij de jaarrekening 2021 gebruikte hercalculaties, door de raad vastgestelde hercalculaties in 2022 alsmede de herziene hercalculaties per 1-1-2023. Het totale resultaat op contante waarde per 31 december 2022 van de overig lopende grondexploitaties bedraagt € 596.000 voordelig na de diverse winstnemingen.

In de loop van 2023 zullen de actuele hercalculaties 2023 aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.

Tabel 81 Overzicht verwachte resultaten lopende grondexploitaties per hercalculatie en voorziening negatieve complexen per de laatste herziening

Woningbouw	Resultaat Hercalculaties (CW)			Voorziening Verlies complexen
	Jaarstukken 2021	1-1-2022	1-1-2023	
51 Grut Palma	€ -1.717.000	€ -1.173.000	€ -1.117.000	€ -1.117.000
53 Wirdum Hikkemieden	€ -484.000	€ -578.000	€ -994.000	€ -994.000
54 Steenslan	€ 533.000	€ 555.000	€ -	€ -
56 Wytgaard uitbreiding	€ 102.000	€ 87.000	€ 222.000	€ -
De Zuidlanden (totaal)	€ 8.971.096	€ 289.000	€ 93.000	€ -
Totaal woningbouwlocaties	**€ 7.405.096**	**€ -820.000**	**€ -1.796.000**	**€ -2.111.000**
Bedrijven				
77 Zwette IV	€ 133.000	€ 133.000	€ 37.000	€ -
84 Zwette V	€ 391.000	€ 391.000	€ 244.000	€ -
85 Frisia	€ -98.000	€ -98.000	€ -293.000	€ -293.000
Totaal bedrijvenlocaties	**€ 426.000**	**€ 426.000**	**€ -12.000**	**€ -293.000**

2.2.7d Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitatie is bedoeld om de risico's in de grondexploitatie op te vangen. Daarnaast worden de exploitatieresultaten verrekend met de reserve.

In de nota Hercalculatie grondexploitaties 2022 was het verwachte saldo van de reserve per 31 december 2022 € 11,07 mln. Het verschil ten opzichte van de werkelijke stand per 31-12-2022 is afgerond € 7,67 mln hoger. De belangrijkste voordelige afwijking is veroorzaakt door de vrijval van de voorziening negatieve complexen, de gerealiseerde winsten bij verkopen erfpachtpercelen, verkoop Brandemeer, noodzakelijke storing voor de risicovoorziening De Zuidlanden en de afrekening Steenslân.

In grote lijnen bestonden de mutaties van de reserve grondexploitaties in 2022 uit:

Tabel 82 Mutaties reserve Grondexploitatie	Bedragen x €1.000	
Stand reserve grondexploitatie 1-1-2022	**10.017**	
Vrijval voorziening negatieve complexen cf. hercalculatie 2022	352	V
Storting voorziening negatieve complexen cf. jaarrekening 2022	-565	N
Afrekening Steenslân	1.079	V
Verkoop Eeskwerd	252	V
Verkoop Brandemeer	223	V
Rente Ontwikkellocaties	-58	N
Aanvullende storting risico afdekking grondexploitaties	5.532	V
Resultaat grondexploitatie, waaronder afkoop erfpacht	1.908	V
Stand reserve grondexploitatie 31-12-2022	**18.740**	

Tabel 83 Meerjarenperspectief

	2023	2024	2025	2026
Stand per 1 januari	18.740	18.682	18.623	22.513
Ontwikkelbudget	-58	-59	-60	-62
Resultaat afgesloten complexen			3.950	
Aanvullende storting Risicoreservering				
Stand reserve per 31 december	**18.682**	**18.623**	**22.513**	**22.451**

In paragraaf 2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing is voor ontwikkelrisico's en risico's gronden in voorraad (exclusief De Zuidlanden) voor de korte termijn rekening gehouden met een risico van € 1,05 mln.

Voor De Zuidlanden is een risico berekend van totaal € 21,5 mln. Dit risico is in kaart gebracht op basis een risicosimulatie. Hierbij worden de effecten van de aanpassing van de gehanteerde parameters zoals de opbrengsten, kosten, rente en inflatie doorgerekend.
Naast macro economische risico's zijn ook de project specifieke risico's in kaart gebracht. De aanwezigheid van zoute klei en puinhoudende grond in het deelgebied Middelsee is het belangrijkste risico aan de kostenkant. Het belangrijkste risico aan de opbrengstenkant zijn wijzigingen in de trendsetting en de gewijzigde vraag naar de aangeboden woningtypen.

Het risico van € 21,5 mln wordt opgevangen binnen de grondexploitatie door het resultaat ad € 0,1 mln (Netto Contante Waarde) en € 21,4 mln binnen de reserve Grondexploitatie.

Om het totale risico van € 22,5 mln binnen de reserve grondexploitatie af te kunnen dekken heeft in 2022 een extra storting plaatsgevonden van afgerond € 5,5 mln ten laste van de exploitatie 2022.

2.2.8 Investeringsprogramma

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste investeringen en op de verschuivingen in de stand van het Strategisch investerings- en ontwikkelingsfonds (SIOF).

2.2.8a Toelichting Investeringsprogramma 2022

Sociaal

- *Sociale basis*

Binnen het programma Sociale basis is in 2022 voor in totaal € 9,6 mln uitgegeven aan investeringen in onderwijshuisvesting. Op de IKC's Albert Agnes (€ 1,7 mln) en De Oldenije (€ 1,0 mln) zijn de nieuwbouw en uitbreidingsinvesteringen verder gegaan. De feestelijke openingen vonden plaats op respectievelijk 1 juni en 14 december. Op de twee locaties van de Wilhelminaschool, waaronder ook de kinderopvang, zijn aanpassingen en verbeteringen ten bedrage van € 1,8 mln doorgevoerd.
In de uitleglocatie De Zuidlanden is geïnvesteerd in de school Teresa (€ 0,5 mln), kinderopvang (€ 0,7 mln) en in de IKC Middelsee (€ 2,7). Tot slot zijn er nog aan huisvestingsinvesteringen op diverse locaties gepleegd voor € 1,2 mln.

Fysiek

- *Economie en toerisme*

Aan gebouwen in eigendom zijn diverse aanpassingen verricht, waaronder de Westerkerk (€ 0,5 mln) en aan meubilair in inrichting Gemeentehuis € 158.000. Voor verduurzamingsmaatregelen aan diverse panden zijn ter hoogte van € 0,35 mln verbeteringen aangebracht. In 2022 is er voor € 0,25 mln geïnvesteerd in reconstructie van kunstgrasvelden en het hekwerk er rondom. Voor verbeteringen aan en instandhouding van de sportaccommodaties, waaronder de zwembaden, is € 0,3 mln uitgegeven.

- *Infrastructuur en mobiliteit*

In 2022 is de reconstructie aan de Gerbrandyweg afgerond. De investering in 2022 bedroeg € 3,9 mln. Ter uitvoering van de Modelaanpak Veiliger Fietsen en snelfietsroutes zijn diverse fietspaden voor € 1,25 mln opgeknapt en aangepakt, waaronder Leeuwarden Zuid. Tevens is een vervolg gegeven aan het verbeteren van de knelpunten en fietsveiligheid (€ 0,6 mln), aan het 30 km programma buiten de stad (€ 0,15 mln) en smart mobility en VRI's (€ 0,55 mln). Tot slot is eind december de fietsoversteek op het Zuiderplein aangepast ten bedrage van € 0,28 mln.

Voor het inrichten van de openbare ruimte in het WTC-gebied is in 2022 € 2,1 mln geïnvesteerd. Conform contractuele verplichting inzake terug levering grond ten gevolge van vertraging van de oplevering van het stadion is op gedane investeringen in de openbare ruimte € 1,1 mln afgeboekt.

- *Beheer leefomgeving*

Binnen dit programmaonderdeel valt de vervanging van rioleringen. Dit gebeurt op basis van het gemeentelijk rioleringsprogramma. In 2022 is voor € 3 mln aan rioleringswerkzaamheden uitgevoerd in onder andere de Kooistrawei in Wergea en diverse straten in Grou vervangen. Ook is in combinatie met de reconstructie van de Gerbrandyweg de riolering hier vervangen. Daarnaast zijn er herstraat werkzaamheden verricht en verbetering in hemelwaterafvoer aangebracht.

Aan vervangingen in straatverlichting in diverse wijken en dorpen is in 2022 € 0,6 mln geïnvesteerd en aan speelvoorzieningen € 0,38 mln. Verder zijn er binnen dit

programmaonderdeel nog diverse, zeer uiteenlopende investeringen gepleegd voor onder andere vervanging van auto's buitendienst en ander materieel (€ 1 mln), vervanging van de Weidumerhoutbrug (€ 0,4 mln), klimaat adaptieve maatregelen (€ 0,3 mln), reconstructies in verhardingen (€ 0,26 mln) en aan de Hellingshaven en damwanden (€ 0,6 mln). In totaal is € 3,9 mln uitgegeven.

Bestuur en middelen
In 2022 zijn er voor totaal € 3,2 mln aan vervangingsinvesteringen in de ICT gepleegd. Voor de digitale werkplekken ter waarborging van de continuïteit van de technische infrastructuur is € 0,6 mln uitgetrokken en zijn er voor € 2,6 mln aan investeringen in Arbowaardige (thuis)werkplekken en *devices* gepleegd.

2.2.8b Strategisch investerings- en ontwikkelingsfonds (SIOF)
Hieronder is het verloop van de stand van het SIOF over 2022 weergegeven.

Tabel 84 Verloop stand van het SIOF	**Bedragen x € 1.000**
Beginstand 1-1-2022	**1.167**
Onttrekkingen in 2022	
University campus Fryslân	-325
Eindstand 31 december 2022	**842**

2.2.9 Leeuwarden duurzaam

Algemeen

Diverse inspanningen genoemd in deze paragraaf dragen bij aan de volgende global goals:
- Toegang tot betaalbare en duurzame energie voor iedereen (7)
- Duurzame consumptie en productie (12)
- Aanpak klimaatverandering (13)

In het programma Volhoudbaar van 2018 werkten we aan een duurzaam Leeuwarden. In 2018 zijn 3 ambities vertaald naar concrete aanpakken: een klimaatbestendige gemeente in 2035, een klimaatneutrale energie- en warmtevoorziening en het stimuleren van de circulaire economie. Aan deze ambities is gewerkt vanuit 3 uitvoeringsagenda's. Dit zijn:
1. De Leeuwarder Energieagenda (LEA);
2. Uitvoeringsagenda Circulaire economie;
3. Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie.
In de uitvoeringsagenda's staan concrete inspanningen.

In deze paragraaf staat de status van de inspanningen uit de uitvoeringsagenda's.
Het programma Volhoudbaar uit 2018 is, met de vaststelling van de uitvoeringsagenda's en inrichting van de organisatie, afgrond. Daarom is, naast uitvoering van de uitvoeringsagenda's, in 2022 een nieuw programmaplan Volhoudbaar 2.0 opgesteld voor de periode 2023-2026. Dit is in 2023 vastgesteld.

In het nieuwe programmaplan Volhoudbaar 2.0 zijn de ambities vanuit het coalitieakkoord en de omgevingsvisie vertaald naar strategie en concrete doelen. In het nieuwe programmaplan zijn, naast de bestaande programmalijnen energie, circulariteit en klimaataanpassing, de programmalijnen biodiversiteitsherstel en de verduurzaming van de eigen organisatie toegevoegd.

De lasten van de verschillende programmalijnen worden verantwoord in verschillende programma's.
De Leeuwarder Energieagenda zit in programma 6 – Wonen en milieu.
Circulaire economie zit in programma 3 – Economie en toerisme.
Klimaatadaptatie zit in programma 14 – Beheer en Leefomgeving.

Wat is bereikt?

√ = Op koers of gelukt
X = Niet op koers/niet gelukt
O = Wijkt anderszins af en is daarom het toelichten waard

Tabel 85

Nr.	*Te bereiken ambitie*	*Status realisatie ambitie*
1. Klimaatneutrale energie- en warmtevoorziening		
1.1	Uitvoeringsagenda: Leeuwarder Energieagenda	√
2. Stimuleren van de circulaire economie		
2.1	Uitvoeringsagenda: Circulaire economie	√
3. Klimaatbestendige stad (in 2035)		
3.1	Uitvoeringsagenda: Klimaatadaptatie	√

Toelichting op wat bereikt en gedaan is

Algemene Toelichting op wat is bereikt
In het afgelopen jaar is, op basis van de drie uitvoeringsagenda's, gewerkt aan: energie, circulariteit en klimaataanpassing. Hieronder noemen we de inspanningen uit de uitvoeringsagenda's en of deze behaald zijn.

1.1 Uitvoeringsagenda: Leeuwarder Energieagenda √
We willen ons energieverbruik fors terugbrengen. De energie die nog wel gebruikt wordt, moet duurzaam opgewekt zijn. De gemeente voert regie op het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving, besparen van energie en het verduurzamen van de eigen organisatie. Voor de opwek van duurzame energie bepalen we de kaders. Inwoners zijn volop bezig met de energietransitie, door het plaatsen van zonnepanelen en door de deelname aan energiecoöperaties. In 2022 ging de energietransitie gepaard met grote uitdagingen. Grondstoffen voor bijvoorbeeld warmtepompen en zonnepanelen werden schaars en isolatiemateriaal was niet altijd voorhanden. Het stroomnet kon de vraag en de teruglevering van elektriciteit niet aan. De prijs van elektriciteit en aardgas steeg enorm met inflatie en energiearmoede tot gevolg. Daarnaast was er tekort aan mensen die de transitie vormgeven.

Tabel 86

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*
		Inhoudelijk
1.1	**Uitvoeringsagenda: Leeuwarder Energieagenda**	
1.1.1	Nieuwe uitvoeringsagenda energie 2021-2024	√
1.1.2	Een gezamenlijke Regionale Energiestrategie samen met andere overheden	√
1.1.3	9% (441Tj) energiebesparing in de gebouwde omgeving (LEA t/m 2024)	O
1.1.4	Opstellen transitievisie warmte	√
1.1.5	Wijkuitvoeringsplannen voor 5 - 10 gebieden in Leeuwarden	O
1.1.6	Ondersteunen 20 'koploperinitiatieven'	√
1.1.7	Sociaal energiebeleid; advies en hulp voor 800 huishoudens per jaar	O
1.1.8	Gereedschapskist met energie-bespaartips waarmee we 10.000 huishoudens bereiken. En 1.000 adviezen per jaar geven	√
1.1.9	Uitvoering sociaal krediet en subsidie 'duurzame dorpen en wijken'	√
1.1.10	Ondersteuning en advies aan 40 VvE's	√
1.1.11	Stimulerend toezicht voor energiebesparing bij bedrijven. Minimaal 50 bedrijfsbezoeken per jaar	√
1.1.12	Prestatieafspraken sociale woningbouwcorporaties t.b.v. minimaal 16.000 woningen	√
1.1.13	38% (1674Tj) opwek van duurzame elektriciteit en warmte (LEA t/m 2024)	O
1.1.14	Warmtenet gevoed door geothermie voor 6.000 woningequivalenten	X
1.1.15	668 TJ duurzame warmte	O
1.1.16	Faciliteren ten aanzien van de investeringen in de elektriciteitsnet- werken door Liander en TenneT	√
1.1.17	Verduurzamen van de eigen organisatie	O

1.1.3 O
Momenteel zijn er meerdere regelingen gericht op energiebesparing (bijna) in uitvoering. Met de herijking van de LEA in 2024 toetsen we of de 9% is behaald.

1.1.5 O
In 5 verschillende buurten zijn we gestart met gesprekken voor de Wijkuitvoeringsplannen (WUPS). We hebben nog niet de gewenste omvang wat nodig is om de doelen te halen. Dit

heeft ook te maken met het tot nu ontbrekende geld vanuit het Rijk voor de uitvoering hiervan.

1.1.7 O

Aanvullend op het bestaand sociaal energiebeleid hebben we in 2021 en 2022 een Specifieke uitkering van het Rijk gekregen voor de aanpak van energiearmoede. Daarop is het 'Geactualiseerde plan van aanpak energiearmoede 2022' geschreven die op 29-11-2022 vastgesteld.

1.1.13 O

Door de krapte op het elektriciteitsnet worden er geen grote energieopwek-projecten gerealiseerd. Daarom is het halen van de doelstelling lastig. De groei die zichtbaar is, is van 'zon op dak' en kleinschaligere projecten.

1.1.14 O

Momenteel is er een investeringsstop van het warmtebedrijf en het warmte-consortium. Dit heeft te maken met de aangekondigde warmtewet. Totdat er duidelijkheid is over deze wet, staan de aanleg van het warmtenet en de boring stil.

1.1.15 O

Het halen van deze doelstelling, valt voor een deel samen met het warmtenet en geothermie als bron. Wel werken we aan kleinschalige collectieve systemen. En loopt er een onderzoek naar de publieke rol in warmtenetten en de levering van warmte. Daarnaast verduurzamen inwoners op eigen tempo hun huis met duurzame warmtealternatieven.

1.1.17 O

Het verduurzamen van de eigen organisatie is een doorlopend proces. In 2022 konden collega's deelnemen aan een cursus: 'Hoe verduurzaam ik mijn woning'. Op grootschalig niveau is, voor ons eigen vastgoed, het volgende uitgevoerd:

- Stadhuis: Isolatie van de gevel door toepassing van Fineo glas (vacuüm glas) voor monumentale gebouwen en het doorvoeren van LEDverlichting.
- Hania-gebouw: Isolatie gevel door toepassing Fineo glas en enkele voorzetramen. Vervanging deel gaskachels door elektrische infrarood panelen en vloerverwarming.
- Princessehoff: LEDverlichting doorgevoerd.
- Zuidergrachtswal Leger des Heils: Zuidgevel vervangen en geïsoleerd door middel van nieuwe kozijnen.
- Plaatsen zonnepanelen op daken van het gemeentehuis, MFC Mozaïek en HCL.
- Voorbereidende maatregelen vanuit de energietransitie van de 4 gebouwen (HCL, Stadstoezicht, Gemeentehuis en Stadhuis) en de 19 buurthuizen.
- Voor 4 panden is een DUMAVA subsidie aangevraagd.

1.2 Uitvoeringsagenda: Circulaire economie √

Onze manier van consumeren en produceren zorgt voor een tekort aan grondstoffen. We willen het gebruik van grondstoffen terugbrengen en tegelijkertijd daarmee gepaard gaande risico's voor onszelf en het milieu vermijden, zoals CO2 uitstoot, milieuvervuiling en biodiversiteitsverlies. De gemeente investeerde in samenwerking en kennisdeling. We gaven het goede voorbeeld en werkten aan bewustwording bij inwoners en bedrijven. Ook het feit dat grondstoffen door de inflatie en hoge energieprijzen flink duurder zijn geworden, heeft inwoners en bedrijven gestimuleerd om nog bewuster om te gaan met materialen en spullen.

Tabel 87

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*
		Inhoudelijk
1.2	**Uitvoeringsagenda: Circulaire economie**	
1.2.1	Plan van aanpak voor 2021 en 2022 met meetbare doelstellingen	√
1.2.2	Inzet van afvalcoaches en buurtinterviews	√
1.2.3	Nascheiding van luiers en inzet van de BEST tas voor hergebruik en recycling van producten	√
1.2.4	Optimaliseren van inzameling van afval	O
1.2.5	Opstellen 'Roadmap naar maximaal circulair inkopen in 2025'	√
1.2.6	Innovatiefonds voor circulaire bedrijvigheid	O
1.2.7	Faciliteren van CIRCO tracks voor het MKB	O
1.2.8	Actieve rol in 'startup in residence'-programma.	√
1.2.9	*Launching customer* voor circulaire producten en diensten	√
1.2.10	Samenwerking met studenten en onderwijsinstellingen	√
1.2.11	Bedrijven en kennisinstellingen helpen bij (Europese) projectontwikkeling en financiering	√
1.2.12	Evenementen en communicatie	√
1.2.13	Aanstellen van een aanjager circulair inkopen	√
1.2.14	Onderzoek, leren en toepassen van circulaire methodieken	√
1.2.15	Actieve deelname vereniging circulair Fryslân	√

1.2.4 O

Hier werken we aan via Diftar, de 'Goed terecht in Leeuwarden' campagne. Dit is een doorlopend project.

1.2.6 en 1.2.7 O

Er wordt een nieuw innovatiefonds vanuit het inflatiepakket opgezet. In december 2022 zijn voor structuurversterkende maatregelen extra middelen beschikbaar gesteld. Zie ook hoofdstuk 1.2 Inflatie.

1.3 Uitvoeringsagenda: Klimaatadaptatie √

Steeds vaker zijn er extreme buien, hebben we te maken met meer droogte en hogere temperaturen. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor de gezondheid, de leefbaarheid en de economie. 74% van de inwoners ervaart wel eens hinder van een veel te warm huis. Leeuwarden is groen, maar heeft veel minder bomen (12%) vergeleken met Nederland (25%). We bereiden ons voor op de gevolgen van klimaatverandering. De gemeente is verantwoordelijk voor een klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte in de gebouwde omgeving. We hebben inwoners

en bedrijven gestimuleerd tot klimaataanpassing (o.a. operatie steenbreek, subsidiëring) en gaan daar de komende jaren mee door.

Tabel 88

Nr.	*Voorgenomen prestatie om doelstelling te bereiken*	*Te verantwoorden afwijking*
		Inhoudelijk
1.3	**Uitvoeringsagenda: Klimaatadaptatie**	
1.3.1	Opstellen plan van aanpak voor de uitvoering. En benoemen van een meetbare doelstelling in de periode 2021 t/m 2025	√
1.3.2	Vastgesteld gemeentelijk rioleringsplan/Programma Riolering en Water (GRP/PRW)	√
1.3.3	Aanpakken van 17 wateroverlastknelpunten. In totaal 8,2 hectare (voor 2025)	O
1.3.4	Aanpakken van 9 hittestress knelpunten, 53.015m2 aan schaduw creëren. Dit komt overeen met aanplanten van ca. 300 bomen. (voor 2025)	O
1.3.5	Onderzoek doen naar de gevolgen van droogte op funderingen, groen en wegen	√
1.3.6	Informeren inwoners over maatregelen op eigen terrein - via operatie Steenbreek	√
1.3.7	Via (promotie van) subsidieregelingen, inwoners stimuleren om op eigen terrein tegels weg te halen. (Beplanting toe te voegen en waterberging zoals vijvers en regentonnen aan te leggen.)	√
1.3.8	Bij nieuwbouw of herinrichting van een gebied de leefomgeving klimaatadaptief inrichten	√

1.3.3 en 1.3.4 O

Sinds de start van de uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie, hebben we een groot aantal plekken in beeld, waar we maatregelen willen treffen tegen wateroverlast en/of hittestress. De doorlooptijd van deze projecten is langer dan verwacht. Bij voorkeur kijken we namelijk hoe we deze kunnen combineren met andere noodzakelijke of wenselijke ingrepen in de openbare ruimte. Dat vraagt de nodige afstemming. Dit vraagt ook om een andere manier van werken. Waarbij we eenduidiger en gebiedsgericht tot projecten met meervoudige doelstellingen komen. Deze manier van afstemming en samenwerking is ook echt nodig, omdat we in het huidige tempo de doelstelling om in 2035 klimaatadaptief te zijn anders niet behalen. Het tempo moet omhoog.

Daarom gaan we onze manier van werken anders inrichten. Het stapelen en afstemmen van de opgaven willen we nadrukkelijk vooraf laten gaan aan de projectdefinitie. Zo werken we momenteel niet. Op dit moment formuleren we projecten vanuit elke afzonderlijke opgave. Dus vanuit klimaatadaptatie (en daarbinnen vanuit wateroverlast enerzijds en hittestress anderzijds), vanuit onderhouds/ vervangingsopgave riolering, vanuit het meerjarenprogramma infrastructuur etc.

Door de andere manier van werken, komen we eenduidiger en gebiedsgericht tot projecten met meervoudige doelstellingen. Dit maakt dat de afbakening van een project nauwelijks nog kan veranderen. Dit zal veel tijd besparen ten opzichte van de huidige werkwijze en/of de werkwijze veel meer stroomlijnen.

2.2.10 Sociaal Domein Fryslân

Inleiding
Met ingang van het jaar 2021 is voor het Sociaal Domein Fryslân een aparte plek ingericht in de jaarstukken van de gemeente Leeuwarden.
Door het opnemen van deze paragraaf is de aansluiting met het Leeuwarder financieel systeem geborgd. Deze paragraaf dient ook als verantwoordingsdocument voor alle Friese gemeenten. Voor de verantwoording worden geen afzonderlijke rapportages meer opgesteld en gepresenteerd.

Deze paragraaf geeft het resultaat weer van het Sociaal Domein Fryslân 2022 waarbij achtereenvolgens de resultaten worden weergegeven van:

- de dienstverlening voor derden (Instandhouding en dienstverlening),
- Sociale integratie en achterstandsgroepen (Maatschappelijke- en Vrouwenopvang, OGGZ en verslavingszorg).
- Maatschappelijke ondersteuning (Beschermd Wonen)
- Zorg voor jeugd (regionale Jeugdzorg).

Onderstaande tabel geeft het totaal van taken en resultaten aan.
Verder in de paragraaf wordt ingegaan op de afzonderlijke programma's.

Tabel 89 Totaal van taken en resultaten **Bedragen x € 1.000**

Programma/beleidsproduct	Begroot		Realisatie		Resultaat	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
R2PRG015 - Algemene baten en lasten						
R2BLP006 - Dienstverlening voor derden	4.229	4.229	4.038	4.038	191	191
R2PRG020 - Sociale basis						
R2BLP115 - Soc. Integr. achterst.groepen	28.198	4.899	27.319	4.020	879	879
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning						
R2BLP118 - Maatsch. ondersteuning	42.160	610	42.184	634	-24	-24
Totaal	**74.587**	**9.738**	**73.541**	**8.692**	**1.046**	**1.196**

Het aandeel per gemeente in de kosten van bedrijfsvoering (instandhouding en dienstverlening) staat vermeld in het overzicht lastenverdeling per gemeente PRGR015.
De resultaten van de Maatschappelijke opvang, Vrouwenopvang en Beschermd wonen worden verrekend met alle Friese gemeenten en staan vermeld in de overzichten afrekening PRGR020 Sociale basis en PRGR021 Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning.

Dienstverlening voor derden
De kosten voor de uitvoering van dienstverlening voor derden bestaan uit personele lasten en materiele kosten en worden verdeeld over 18 gemeentes. De uitvoeringskosten voor de zorgadministratie worden verdeeld over de 4 gemeentes die hiervoor diensten afnemen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 90 **Bedragen x € 1.000**

PRGR015 Algemene baten en lasten	Begroot		Realisatie		Resultaat	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Sociaal Domein Fryslân Instandhouding	3.215	3.429	2.655	2.864	560	565
Uitvoeringskosten Zorg v Jeugd Friesland	214	0	419	210	-205	-210
Foar Fryske Bern	633	633	108	108	525	525
Project Inkoop Jeugd	0	0	779	779	-779	-779
Verbeterplan GI	*167*	*167*	*77*	*77*	*90*	*90*
Totaal	4.229	4.229	4.038	4.038	191	191
Corr. baten en lasten instandhouding *	2.024	2.024	2.082	2.082	-58	-58
Eindtotaal	**6.253**	**6.253**	**6.120**	**6.120**	**133**	**133**

* In de kolom begroting is de bijdrage van Leeuwarden ad € 575.000 en de bijdrage vanuit Beschermd wonen van € 1.449.000 als negatieve last verwerkt om te voorkomen dat er sprake is van dubbele lasten in de exploitatie van Leeuwarden. In de realisatie is een bijdrage van Leeuwarden verwerkt als negatieve last van € 633.000.

In bovenstaande tabel is de verrekening met de Friese gemeenten verwerkt.

Toelichting:
Het resultaat over 2022 bedraagt € 133.000 en wordt veroorzaakt door:

- ***Instandhoudingskosten***
  Het resultaat op dit onderdeel wordt voor € 365.000 veroorzaakt door lagere personeelskosten. In 2022 is de begroting bijgesteld als gevolg van de nieuwe centrumregeling en de afspraken die daarbij zijn gemaakt. Deze afspraken hielden o.a. verband met de taakomvang van SDF en de daarvoor benodigde formatie. Daarnaast is een deel van de flexibele schil omgezet naar vaste contracten en is er een extra manager in dienst getreden.
  In 2022 is het niet gelukt om de gewenste formatie ook te realiseren. Het blijkt lastig om vacatures in te vullen. Door de lagere bezetting zijn doelen gedeeltelijk nog niet behaald. We hopen dat de bezetting in 2023 op het gewenste niveau is en zal een inhaalslag voor de realisatie van doelen plaatsvinden.
  Daarnaast ontstaat een voordeel van € 200.000 door een terug te betalen bedrag aan Friese gemeentes uit 2019 die nog op de balans stond bij de gemeente Leeuwarden.
- ***Uitvoeringskosten Zorg voor jeugd***
  Deze post is bedoeld voor de financiering van de instandhouding van de verwijsindex, van de consulente jonge risicokinderen en de inzet van Zorgbelang Fryslân als het gaat om clientparticipatie.
  In 2022 zijn op deze post ook de kosten Regionaal Expertiseteam Jeugd (REX) geboekt waarvoor een subsidie is ontvangen van de gemeente Groningen van € 210.000.
- ***Foar Fryske Bern***
  Het resultaat wordt veroorzaakt doordat taken niet volgens planning konden worden uitgevoerd wegens moeilijk in te vullen vacatures. Hiervoor zal in 2023 een inhaalslag plaatsvinden.

Tabel 91 Overzicht Foar Fryske Bern (€)

Overzicht Foar Fryske Bern		
Beschikbaar budget	633.000	
Restant budget Leeuwarden	353.712	
Beschikbaar budget		986.712
Uitgaven 2022	176.735	
Doorgeschoven budget naar 2023	311.000	
Reeds verrekend aandeel Leeuwarden	-26.592	
Totaal uitgaven		**462.143**
Saldo 2022		**524.569**

- Project Inkoop jeugd.
  Naar aanleiding van het besluit van het college van B en W van Leeuwarden in september 2021 om de aanbesteding voor de segmenten "Specialistische Jeugdhulp A en B" in te trekken, is de inkoop voor Specialistische Jeugdhulp (SJH) opnieuw opgestart met als doel om per 1 januari 2023 nieuwe contracten met aanbieders te hebben. Het PO SDF heeft hier op 17 maart 2022 mee ingestemd.
  In verband hiermee is extra inzet gepleegd voor € 779.000.
  Deze extra kosten zijn niet verwerkt in de begroting.

- Verbeterplan Gecertificeerde Instellingen (GI).
  Voor het verbeterplan GI zijn Rijksmiddelen ontvangen van € 167.000. De uitgaven in 2022 bedroegen € 77.000. Het resterende budget van € 90.000 is overgeheveld naar 2023.

Afrekening Friese gemeentes 2022, onderdeel bedrijfsvoeringkosten

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de af te rekenen bedragen met de Friese gemeentes per onderdeel. De nog af te rekenen bedragen zijn al verwerkt in de exploitatie en de balans.

Tabel 92 Afrekening Friese gemeentes **Bedragen x € 1.000**

	Totaal te verrekenen	Betaald voorschot	Nog af te rekenen
Totale lasten	6.120		
Overige baten	-295		
Bijdrage Beschermd Wonen	-1.449		
Verbeterplan GI*	-77		
Te verrekenen	4.299		
Verdeling:			
Instandhouding en dienstverlening	3.203	633	2.569
Foar Fryske Bern	134	26	108
Project inkoop jeugd	962	184	779
Totaal	**4.299**	**843**	**3.456**

Tabel 93 Overzicht lastenverdeling PRGR015 Algemene baten en lasten per gemeente (€)

Gemeente	Instand-houding	Dienst-verlening	Zorgadmi-nistratie jeugd	Project inkoop jeugdhulp	Foar Fryske Bern	Totaal	Voorschot	Afrekening 2022
Achtkarspelen	93.856	42.348	0	41.186	5.736	183.126	0	183.126
Ameland	12.602	2.800	3.934	5.530	770	25.635	0	25.635
Dantumadeel	65.258	26.599	23.540	28.637	3.988	148.022	0	148.022
Fryske Marren	174.182	51.098	0	76.435	10.645	312.360	0	312.360
Harlingen	53.175	19.949	0	23.334	3.250	99.708	0	99.708
Heerenveen	170.387	71.047	0	74.770	10.413	326.617	0	326.617
Leeuwarden	418.755	214.542	0	183.759	25.592	842.649	842.649	0
Noardeast-Fryslân	152.998	63.348	55.447	67.139	9.351	348.283	0	348.283
Ooststellingwerf	85.661	33.599	0	37.590	5.235	162.085	0	162.085
Opsterland	100.288	43.398	0	44.008	6.129	193.824	0	193.824
Schiermonnikoog	3.132	700	979	1.374	191	6.376	0	6.376
Smallingerland	188.519	107.096	0	82.726	11.521	389.863	0	389.863
Súdwest-Fryslân	302.757	113.746	0	132.857	18.503	567.863	0	567.863
Terschelling	16.383	5.250	0	7.189	1.001	29.823	0	29.823
Tytsjerksteradiel	107.850	41.649	0	47.327	6.591	203.417	0	203.417
Vlieland	4.017	0	0	1.763	245	6.025	0	6.025
Waadhoeke	155.246	57.048	0	68.125	9.488	289.907	0	289.907
Weststellingwerf	87.902	32.199	0	38.573	5.372	164.046	0	164.046
Totaal	**2.192.967**	**926.417**	**83.900**	**962.322**	**134.023**	**4.299.629**	**842.649**	**3.456.980**

Programma 020 - Sociale Basis

Maatschappelijke opvang, verslavingszorg en Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2022 zijn voor de instandhouding van de voorzieningen voor maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg subsidies verleend. De dekking voor de instandhouding van betreffende voorzieningen is afkomstig uit de Decentralisatie Uitkering Maatschappelijke Opvang (DUMO) dit betrof het bedrag van € 14.221.000. Het gaat om subsidies aan 8 instanties voor het uitvoeren van activiteiten op het gebied van opvang, outreachend werken, bieden van ondersteuning en samenwerking met de keten van zorg, ondersteuning en veiligheid. Daarnaast zijn in het kader van het programma Brede Aanpak Daklоosheid (BAD) projecten uitgevoerd. De dekking hiervoor is afkomstig uit incidentele Rijksmiddelen (Blokhuisgeld) en structurele Rijksmiddelen vanaf 2022. De projecten uit de BAD bevinden zich in verschillende stadia van uitvoering.

Wat heeft het gekost?

Tabel 94 **Bedragen x € 1.000**

R2PRG020 - Sociale Basis	Begroot		Realisatie		Resultaat	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Maatschappelijke opvang verslavingszorg	14.221	0	14.221	0	0	0
Geweld hoort nergens thuis	0	0	75	75	-75	-75
Sexting en Grooming	0	0	40	40	-40	-40
Samenwerken aan veiligheid	0	0	34	34	-34	-34
Regeling heroinebehandeling	789	789	803	803	-14	-14
Corona gerelateerde projecten	660	995	1.484	1.484	-824	-489
Brede aanpak daklоosheid	5.416	3.115	3.668	1.367	1.748	1.748
Totaal Maatschappelijke opvang	21.086	4.899	20.325	3.803	761	1.096
Vrouwenopvang	6.172	0	6.172	0	0	0
Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming	605	0	605	0	0	0
Corona gerelateerde projecten	335	0	217	217	118	-217
Totaal Vrouwenopvang	7.112	0	6.994	217	118	-217
Totaal PRGR020	**28.198**	**4.899**	**27.319**	**4.020**	**879**	**879**

In bovenstaande tabel zijn de af te rekenen bedragen verwerkt.

Tabel 95 Afrekening PRGR020 – Sociale basis **Bedragen x € 1.000**

Programma	Realisatie		Waarvan is opgenomen als	
	Lasten	Baten	Afrekening	Budgetover-heveling/ reservering
Maatschappelijke opvang	14.221	0	399	
Geweld hoort nergens thuis	75	75		
Sexting en Grooming	40	40		
Samenwerken aan veiligheid	34	34		
Regeling heroinebehandeling	803	803	14	
Corona gerelateerde projecten	1.701	1.701	1.208	111
Brede aanpak dakloosheid	3.668	1.367		2.301
Vrouwenopvang	6.172	0	-578	0
Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming	605			883
Proeftuin toekomstscenario				400
Totaal	**27.319**	**4.020**	**1.043**	**3.695**

Toelichting:

1. Maatschappelijke opvang. De voor maatschappelijke opvang beschikbare gestelde Rijksmiddelen zijn niet volledig besteed in 2022 door een aantal verwerkte afrekeningen van zorgaanbieders over 2021. Het af te rekenen bedrag bedraagt in totaal € 399.000.

2. Regeling heroïnebehandeling. Voor deze taak is een Rijksvergoeding ontvangen die niet geheel besteed is in 2022. Het niet bestede deel van € 14.000 wordt terugbetaald aan het Rijk omdat het een Specifieke Uitkering betreft.

3. Corona gerelateerde projecten. Vanuit de coronamiddelen zijn projecten benoemd waarvan de besteding gedeeltelijk in 2022 heeft plaatsgevonden. Voor 2023 is totaal nog een bedrag van € 751.000 nodig voor de afronding van de projecten Sexting & Grooming/Sexy & Safe, Geweld in afhankelijkheidsrelaties en de tussenvoorzieningen jongeren 16-24 jaar.
Dit is beschikbaar in de reserve. De resterende middelen in de reserve van € 1.208.000 zullen worden uitgekeerd aan de Friese gemeentes.

4. Brede aanpak dakloosheid. In 2022 is een bedrag beschikbaar gesteld van € 2.301.000. Daarnaast stond er op 1 januari een bedrag in de reserve van € 3.256.000. In 2022 is een bedrag van € 1.367.000 uitgegeven. Op 31 december 2022 is voor de brede aanpak dakloosheid een bedrag beschikbaar van € 4.190.000 waarvoor in 2023 een bestedingsplan wordt vastgesteld.

5. Vrouwenopvang. In de kosten vrouwenopvang is een voordelig resultaat Veilig Thuis uit voorgaande jaren verwerkt die dubbel is afgerekend met de Friese gemeentes (€ 618.000). Zonder deze verrekening zijn de beschikbare Rijksmiddelen voldoende.
Het af te rekenen bedrag bedraagt in totaal € 578.000.

6. Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.
In de decentralisatie uitkering vrouwenopvang is een bedrag van € 605.000 opgenomen voor het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Daarnaast is het overgehevelde bedrag voor schadelijke praktijken uit 2021 van € 294.000 overgeheveld naar het toekomstscenario. Het totaal beschikbare bedrag in 2022 bedroeg dus € 899.000.
De uitgaven in 2022 waren € 16.000, waardoor een bedrag van € 883.000 wordt overgeheveld naar 2023.

7. Proeftuin toekomstscenario.
   Hiervoor is eind 2022 een voorschot van het Rijk ontvangen van € 400.000. Dit bedrag is volledig overgeboekt naar 2023.

Afrekening PRGR020 - Sociale basis per gemeente
In onderstaande tabel worden de af te rekenen bedragen per gemeente weergegeven voor de onderdelen maatschappelijke- en vrouwenopvang. Tevens is opgenomen de correctie afrekening Veilig Thuis 2019-2021 en de afrekening coronamiddelen.
Per saldo wordt in totaal een bedrag van € 1.028.803 gerestitueerd aan de Friese gemeentes.

Tabel 96 Afrekening PRG020 - Sociale basis per gemeente (€)

Gemeente	Maatschap-pelijke opvang	Vrouwen-opvang	Afrekening corona-middelen	Totaal afrekening
Achtkarspelen	-13.317	25.100	-51.685	-39.902
Ameland	-1.196	3.430	-6.939	-4.705
Dantumadeel	-9.630	17.414	-35.937	-28.152
Noardeast-Fryslân	-23.726	40.711	-84.254	-67.268
De Fryske Marren	-14.377	47.633	-95.919	-62.663
Harlingen	-10.311	13.939	-29.282	-25.654
Heerenveen	-31.230	44.849	-93.829	-80.210
Leeuwarden	-117.731	106.054	-230.601	-242.278
Ooststellingwerf	-17.153	22.400	-47.172	-41.925
Opsterland	-16.117	26.628	-55.227	-44.716
Schiermonnikoog	-727	809	-1.725	-1.643
Smallingerland	-40.013	49.066	-103.814	-94.761
Súdwest-Fryslân	-52.932	79.952	-166.723	-139.704
Terschelling	-1.403	4.475	-9.022	-5.950
Tytsjerksteradiel	-15.240	28.849	-59.391	-45.782
Vlieland	-731	1.058	-2.212	-1.885
Waadhoeke	-21.687	41.552	-85.491	-65.626
Weststellingwerf	-11.209	23.636	-48.406	-35.979
Totaal	-398.728	577.554	-1.207.629	-1.028.803

Programma 021 - Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning

Deelprogramma regionale Wmo

Beschermd Wonen

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?
2022 heeft in het licht gestaan van de implementatie Inkoop Beschermd wonen 2022 en de start daarvan. In het eerste kwartaal is de aandacht vooral uitgegaan naar definitieve gunning van de contracten voor Beschermd wonen en scholing van alle medewerkers in de Toegang die aanvragen voor Beschermd wonen afhandelen.
Op 1 april 2022 was de startdatum van de nieuwe inkoop Beschermd wonen en zijn de nieuwe raamovereenkomsten van kracht geworden. Dit betekende dat we van een aantal aanbieders afscheid hebben genomen. De zorgcontinuïteit voor cliënten is gewaarborgd gebleven doordat indicaties van de cliënten bij deze aanbieders zijn uit gefaseerd tot de einddatum.

Op 12 december 2022 heeft het PO SDF in het kader van de op handen zijnde doordecentralisatie besloten over te gaan tot het vaststellen van het regioplan door alle Friese gemeenteraden voor 1 juli 2023. Daarnaast heeft het PO SDF besloten om de middelen voor de uitvoering van Beschermd wonen in 2024 en 2025 bij elkaar te brengen. Dit in tegenstelling tot de landelijke afspraak om met ingang van 1 januari 2024 ook de middelen voor Beschermd wonen te gaan verdelen over alle gemeenten conform het landelijk financieel verdeelmodel.

Wat heeft het gekost?

Tabel 97 **Bedragen x € 1.000**

R2PRG021 - Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning	Begroot		Realisatie		Resultaat	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Basis GGZ	42.160	0	41.675	0	485	0
Eigen bijdrage Beschermd wonen	0	760	0	634	0	126
Expertteam Beschermd wonen	0	0	359	0	-359	0
Uitstapprogramma prostitutie	0	-150	150	0	-150	-150
Totaal BLP118 Maatschappelijke ondersteuning	42.160	610	42.184	634	-24	-24
Totaal PRGR021	**42.160**	**610**	**42.184**	**634**	**-24**	**-24**

In bovenstaande tabel zijn de te verrekenen bedragen met de Friese gemeentes verwerkt.

Afrekening PRGR021 – Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning

Tabel 98 **Bedragen x € 1.000**

Afrekening Friese gemeentes	Begroting	Realisatie	Terug te betalen
DU-Beschermd wonen:			
Basis GGZ	42.160	30.223	11.937
Eigen bijdrage Beschermd Wonen	-760	-634	-126
Expertteam Beschermd Wonen	0	359	-359
Uitstapprogramma prostitutie	150	150	0
Totaal afrekening DU Beschermd Wonen	**41.550**	**30.098**	**11.452**

Toelichting:
Het resultaat op beschermd wonen wordt veroorzaakt door:
- 186 cliënten minder in zorg dan begroot;
- gemiddelde kosten per cliënt € 3.000 lager dan geraamd.

Met de openstelling van de Wet Langdurige Zorg (WLZ) voor de beschermd wonen cliënten per 1 januari 2021 is een grote groep cliënten in de WLZ ingestroomd. Ook de eerste maanden van 2022 zagen we die beweging nog. Het lijkt erop dat het aantal cliënten in beschermd wonen nu is gestabiliseerd.

Afrekening per gemeente PRGR021 – Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning
In de volgende tabel worden de af te rekenen bedragen per gemeente weergegeven voor de onderdelen Beschermd wonen, regioplan Beschermd wonen en inkoop Beschermd wonen. Voor Beschermd wonen is minder uitgegeven dan aan decentralisatie uitkering is ontvangen hetgeen leidt

tot terugbetaling aan de gemeentes. Voor het regioplan Beschermd wonen zijn de in 2020 betaalde voorschotten niet volledig besteed en leiden daarom tot terugbetaling. Voor inkoop Beschermd wonen moeten de gerealiseerde lasten worden afgerekend met de gemeentes omdat daar geen voorschot voor is betaald.

Tabel 99 Resultaat te verrekenen Beschermd wonen(€)

Gemeente	2022
Achtkarspelen	490.133
Ameland	65.808
Noardeast-Fryslân	798.987
Fryske Marren	909.609
Harlingen	277.689
Heerenveen	889.793
Dantumadeel	340.792
Leeuwarden	2.186.819
Ooststellingwerf	447.339
Opsterland	523.722
Schiermonnikoog	16.355
Smallingerland	984.482
Súdwest-Fryslân	1.581.056
Terschelling	85.554
Tytsjerksteradiel	563.214
Vlieland	20.976
Weststellingwerf	459.038
Waadhoeke	810.722
Totaal	**11.452.088**

Deelprogramma Jeugd

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

SDF verzorgt het contractmanagement met de gecontracteerde jeugdhulpaanbieders namens alle Friese gemeenten. SDF biedt gemeenten daarnaast ondersteuning in de beleidsvoorbereiding. Hiermee komen we tot een regionale visie op de invulling van jeugdhulp.

Wat hebben we bereikt?

In 2022 hebben alle gemeenten een regionale visie op jeugdhulp goedgekeurd. In het contractmanagement is in samenwerking met gemeenten gewerkt aan een goede invulling van de raamovereenkomsten specialistische jeugdhulp, ernstige dyslexie, pleegzorg, spoed voor jeugd en hoogspecialistische jeugdhulp.

Wat heeft het gekost?

De gemeenten worden rechtstreeks door het Rijk gecompenseerd voor dit onderdeel. Het Sociaal Domein Fryslân draagt zorg voor de afspraken met zorgaanbieders en de afwikkeling van betalingen van geleverde zorg. Deze betalingen worden vervolgens verrekend met de betrokken gemeenten. De betreffende baten en lasten worden daarom niet door het Sociaal Domein Fryslân verantwoord, maar door de betrokken gemeenten zelf.

2.3 Voorgenomen budgetoverhevelingen

Tabel 100 Saldo ultimo 2022 reserves budgetoverhevelingen **Bedragen x € 1.000**

PRG / Omschrijving	Saldo ultimo 2022	Waarvan gemeld in Turap 2022
In reserve Budgetoverheveling		
Sociaal domein		
R2PRG005 - Werk en inkomen		
REACT-EU en herstelmiddelen lokaal	1.934.917	1.125.000
REACT-EU en herstelmiddelen regionaal	2.442.000	100.000
Samen werken aan een armoedevrij Leeuwarden	525.000	
Toeslagenaffaire kinderopvang	203.000	
Compensatie energieprijzen minima	4.598.000	
Uitvoering Tozo	372.000	
Verschuiving schulden en Visiedocument Armoede en schuldhulp	38.000	
R2PRG020 - Sociale basis		
Brede Aanpak Dakloosheid (BAD) 1e tranche	4.190.281	1.750.000
Brede Aanpak Dakloosheid (BAD) 2e tranche	110.000	
Laaggeletterdheid regionaal	121.400	
Onderwijshuisvesting voor leerlingen door het COA	293.127	
Maatschappelijke begeleiding voor statushouders en passende ondersteuning inburgeraars	321.000	
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning		
Buurtgezinnen	136.470	
Coronamiddelen SDF	750.973	
Fysiek domein		
R2PRG003 - Economie en toerisme		
Subsidie WTC/stadion gebied: voorgenomen budgetoverheveling	3.000.000	
Watertechnologie en innovatie: voorgenomen budgetoverheveling	200.000	120.000
Sportaccommodatie	600.000	
R2PRG006 - Wonen en milieu		
Regionale energie strategie	825.000	
Klimaatakkoord	665.000	500.000
Wet kwaliteitsborging bouwen	160.000	
R2PRG012 - Ruimtelijke ordening		
Invoering omgevingswet	300.000	
Transitiekosten omgevingswet	899.000	
Digitaal stelsel (DSO)	475.000	

PRG / Omschrijving	Saldo ultimo 2022	Waarvan gemeld in Turap 2022
R2PRG014 - Beheer leefomgeving		
Terrein Baard	160.000	
Bestuur en middelen		
R2PRG009 - Bestuur		
Motie Andere overheid	80.000	
R2PRG015 - Algemene baten en lasten		
Programma Leeuwarden Oost	984.000	
Regionale samenwerking	309.500	
Overige baten en lasten		
R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen		
ISI - Impuls Sociale Investeringen	179.550	
Decentralisatie uitkeringen decembercirculaire 2022	930.000	
R2PRG017 - Overhead		
Projecten automatisering en informatisering	675.793	
Wet open overheid	112.000	207.000
Leeuwarder Digitale Agenda (LDA)	368.362	
Beveiliging gemeentehuis	311.784	
Totaal reserve budgetoverheveling	**27.271.157**	**3.802.000**
In reserve Voorwaardelijke budgetoverheveling		
Sociaal domein		
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning		
Aanpak problematiek (regionale) jeugdzorg	2.361.800	
Overige baten en lasten		
R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen		
DU decembercirculaire 2022	1.638.000	
Totaal reserve voorwaardelijke budgetoverheveling	**3.999.800**	**0**

Reserve budgetoverhevelingen

Sociaal domein

- **Programma Werk en Inkomen**

REACT-EU en herstelmiddelen lokaal: € 1.935.000
Om werkgelegenheids- en sociale effecten van de coronacrisis aan te pakken heeft het Rijk in 2020 en in 2021 in totaal bijna € 2,7 mln voor Leeuwarden beschikbaar gesteld. Door extra in te zetten op het in beweging brengen van bijstandsgerechtigden worden achterstanden opgelost die tijdens de coronacrisis zijn ontstaan. Leeuwarden heeft deze middelen met name ingezet voor: intensievere participatiedienstverlening, digitalisering van werkwijzen en extra aandacht voor jongeren in de bijstand. Eind 2022 is € 0,8 mln besteed. Het resterende bedrag van ruim € 1,9 mln wordt in 2023 en 2024 ingezet om de dienstverlening aan bijstandsgerechtigden verder te intensiveren. Hiervoor is in de Collegevergadering van 20 december 2022 het bestedingsplan vastgesteld.

REACT-EU en herstelmiddelen regionaal: € 2.442.000
Regionaal is in 2022 van de beschikbare middelen uit 2021 van € 5,3 mln ruim € 4,2 mln besteed, waardoor er € 1,1 beschikbaar is gebleven. Leeuwarden heeft als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Friesland aanvullend via de meicirculaire 2022 € 1,1 mln ontvangen als onderdeel van de crisisdienstverlening in de Aanpak Jeugdwerkloosheid en via de septembercirculaire 2022 voor het actieplan 'Dichterbij dan je denkt' een bedrag van € 478.000. Hiervan is een klein deel besteed in 2022, waardoor er € 1,3 mln resteert. In de Collegevergadering van 29 november 2022 is voor de resterende regionale middelen een bestedingsplan met een looptijd van 2023 t/m 2026 vastgesteld. Voorgesteld wordt € 2,4 mln via budgetoverheveling beschikbaar te houden voor de inzet vanaf 2023.

Samen werken aan een armoedevrij Leeuwarden: € 525.000
De raad heeft op 26 januari 2022 de Visie Armoede en schuldhulp, Samen werken aan een armoedevrij Leeuwarden' vastgesteld. Hierin is een bestedingsplan opgenomen voor 2022 en 2023. Het bestedingsplan wordt gedekt uit de coronamiddelen die het Rijk hiervoor beschikbaar heeft gesteld. Voor de uitvoering is per jaar € 488.000 beschikbaar. In 2022 is € 37.000 nog niet besteed omdat een experiment later is gestart dan gepland en doorloopt in 2023.
Omdat de middelen voor beide jaren in de begroting 2022 zijn opgenomen wordt voorgesteld het niet bestede deel van € 38.000 van 2022 en de middelen voor 2023 ad € 488.000 in te zetten voor 2023.

Verschuiving schulden en Visiedocument Armoede en schuldhulp: € 38.000
Zie toelichting "samen werken aan een armoedevrij Leeuwarden" in vorige alinea.

Toeslagenaffaire kinderopvang: € 203.000
Voor coördinatie en uitvoering toeslagenaffaire kinderopvang heeft het Rijk in 2022 een eenmalige vergoeding uitgekeerd voor meerder jaren. De uitvoering en kosten lopen door in 2023 en 2024, waardoor de resterende middelen van € 203.000 voor deze jaren beschikbaar moeten blijven.

Compensatie energieprijzen minima: € 4.598.000
De Raad heeft eind 2022 in de nota "aanpak gevolgen van inflatie" budget beschikbaar gesteld om de hoge energieprijzen voor minima te compenseren. Compensatie vindt plaats vanaf december 2022 en loopt door in 2023. Voorgesteld wordt het resterende budget van € 4.598.000 te storten in de reserve budgetoverheveling.

Uitvoering Tozo: € 372.000
Van het Rijk is per verstrekte Tozo-uitkering eenmalig een vergoeding ontvangen voor dekking van de uitvoeringskosten over de hele looptijd van het traject (2020 - 2026).
De Tozo-regeling kent doorlopende activiteiten. Daardoor lopen ook de kosten door, bijvoorbeeld voor het debiteurenbeheer van kapitaalverstrekkingen. De afhandelingsperiode is verlengd van drie naar vijf jaar en eindigt vooralsnog in 2026. Van de beschikbare vergoeding van € 585.000 is in 2022 € 213.000 uitgegeven. Op basis van een prognose van de afhandeling van de kosten voor de periode 2023 tot 2026 stellen we voor een bedrag van € 372.000 beschikbaar te houden en daarom te storten in de reserve budgetoverheveling.

- **Programma Sociale Basis**

Brede Aanpak Dakloosheid (BAD) 1e tranche: € 1.889.000
Het uitvoeringsplan Brede Aanpak Dakloosheid is op 21 april 2021 door het College vastgesteld. Het doel van BAD is de maatschappelijke opvang te transformeren, minder instroom, kortere opvangduur en minder plekken op de langere termijn. Om in de komende jaren deze doelen te bereiken en het programma BAD uit te voeren zijn de hiervoor beschikbaar gestelde middelen nodig. Daarbij is het de bedoeling om alle pilots af te sluiten met een evaluatie, een besluit en kader voor financiële borging.
In 2021 is gestart met het opzetten van een programmastructuur voor BAD en het uitwerken van een negental projecten waarvan de uitvoering voor een deel in 2022 heeft plaatsgevonden. In 2023 vindt de verdere uitvoering van de projecten plaats waardoor het resterende budget beschikbaar moeten blijven gedurende de looptijd van de onderliggende projecten.

Brede Aanpak Dakloosheid (BAD) 2e tranche: € 110.000
Zie toelichting bij voorwaardelijke budgetoverheveling.

Laaggeletterdheid regionaal: € 121.000
Leeuwarden heeft in 2022 namens de regiogemeenten € 180.000 aanvullende Rijksmiddelen voor de bestrijding van laaggeletterdheid voor de projectperiode 2020-2024 ontvangen. Verder was via budgetoverheveling uit 2021 nog € 65.000 beschikbaar aan regionale middelen. In 2022 is van deze middelen € 124.000 besteed. Het restant van € 121.000 moet beschikbaar blijven voor de regiogemeenten voor besteding in 2023. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen.

Onderwijshuisvesting voor leerlingen door het COA: € 293.000
Voor het schooljaar 2023/2024 ligt er een grote opgave met betrekking tot de onderwijshuisvesting voor leerlingen uit AZC's. De gemeente kan dan niet meer beschikken over de onderwijslocatie uit de Heliconstate. In 2022 heeft het COA middelen beschikbaar gesteld voor onderwijs aan leerlingen uit AZC's. Van deze middelen resteert ultimo 2022 nog € 293.127. De middelen van het COA zijn bedoeld voor het oplossen van knelpunten bij de onderwijshuisvesting voor deze leerlingen. Deze knelpunten gaan zich voordoen in 2023 en 2024. Derhalve wordt voorgesteld de daarvoor in 2022 beschikbare middelen via de reserve budgetoverheveling beschikbaar te houden in 2023 en 2024.

Maatschappelijke begeleiding voor statushouders en passende ondersteuning inburgeraars: € 321.000
Bij de septembercirculaire zijn er middelen beschikbaar gekomen voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders en om passende ondersteuning te bieden aan inburgeraars in tijden van een hogere instroom. Door de hoge caseload is het in de laatste maanden van 2022 niet gelukt om instrumenten op te tuigen. Om in 2023 zowel inhoudelijk als formatief passende invulling te kunnen geven aan de hogere taakstelling wordt voorgesteld om een bedrag van € 321.000 beschikbaar te houden en daarom te storten in de reserve budgetoverheveling.

- **Programma Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning**

Buurtgezinnen: € 136.000
Bij een van de geplande onderdelen van het programma ('buurtgezinnen') is vertraging opgelopen bij de aanbesteding, met als gevolg een vertraging in de uitvoering van dit programmaonderdeel naar 2023. Het budget voor dit onderdeel van € 136.470 zal daarom via budgetoverheveling worden overgeheveld naar 2023.

Coronamiddelen SDF: € 751.000
Regionale inzet coronamiddelen Zorg; o.a. Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang 2023

Aanleiding en context
Vanuit het Rijk is er in 2021 een bedrag van € 3 mln beschikbaar gesteld aan de gemeente Leeuwarden voor de regionale inzet op de nadelige effecten van de coronapandemie op het gebied Zorg, waaronder Vrouwen- en de Maatschappelijke opvang. Op het PO SDF van 17 juni 2021 hebben de wethouders van het PO SDF besloten over de inzet van deze middelen Zorg. Voor de besteding van deze middelen heeft de centrumgemeente Leeuwarden daarna in twee tranches besluiten genomen: zaaknummer 2021-012508 (besluit van 21-7-2021) en zaaknummer 2022-119629 (besluit van 07-06-2022).

Het betreft hier regionale middelen waarop besluitvorming met gemeenten van toepassing is op basis van de centrumregeling. Een aantal activiteiten lopen door in 2023 waarvoor totaal € 751.000 aan bestedingen plaatsvindt voor de volgende activiteiten.

Sexy en Safe (voorheen Sexting en Grooming)
Door de lockdown en het beleid van scholen om tijdens het laatste deel van de pandemie eind 2021 en begin 2022 geen externen binnen scholen toe te laten, hebben de voorlichtingen aan leerlingen, hun ouders en docenten over online seksuele weerbaarheid op de scholen vertraging opgelopen. We liepen hierdoor achterstand op en konden in de tweede voorlichtingsronde (mei-december 2022) minder nieuwe scholen bedienen dan gewenst. We organiseren in 2023 daarom nogmaals een voorlichtingsronde om te voldoen aan de vraag van scholen en regelen de borging van de ontwikkelde producten binnen het project Sexy en Safe.

Geweld Hoort Nergens Thuis
De middelen voor een campagne GHNT en aandacht voor geweld in afhankelijkheidsrelaties zijn in 2022 ten dele uitgegeven. De resterende middelen worden in 2023 ingezet om de campagne af te ronden.

Tussenvoorziening jongeren 16-24 jaar
De pilot tussenvoorziening 16-24 jaar was voorzien in de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Dit kregen we echter niet rond en daarom is gezocht naar een alternatieve locatie. Dat lijkt te lukken in de gemeente Smallingerland. Er is dus vertraging opgetreden en dat is de reden dat de middelen niet zijn ingezet in 2022, maar voor 2023 is dat wel voorzien.

Fysiek domein

- **Programma Economie en toerisme**

Subsidie WTC/stadion gebied: € 3.000.000
De gemeenteraad heeft op 7 juli 2021 ingestemd met de gebiedsontwikkeling WTC-Cambuur en de bijbehorende financiën waaronder € 5 mln als subsidie voor de bouw van het stadion. Hiervan is een

beschikking afgegeven van € 3,9 mln in 2022 waarvan € 2 mln is uitgekeerd. Het restant van € 3 mln wordt meegenomen naar 2023 en zal worden uitgekeerd op basis van de voortgang van de bouw van het stadion.

Watertechnologie en innovatie: € 200.000
Op basis van het collegebesluit d.d. 25 augustus 2020 inzake subsidieverlening aan Wetsus en Watercampus, is nog € 100.000 beschikbaar dat wordt ingezet voor ondersteuning in 2023. Voor de afhandeling van aanvragen Innovatiefonds en bijdragen vanuit het stimuleringsfonds wordt een bedrag van € 100.000 doorgeschoven naar 2023.

Sportaccommodatie: € 600.000
In de begroting 2022 zijn middelen opgenomen voor de verplaatsing van voetbalvereniging FVC van sportcomplex Wiarda naar het nieuwe sportgebied Middelsee. De verhuizing wordt naar verwachting in 2024 gerealiseerd.

- **Programma Wonen en milieu**

Regionale energie strategie: € 825.000
Op 19 november 2019 heeft het College het startdocument Regionale energie strategie vastgesteld. Middels een Friese samenwerking wordt gewerkt aan de voorbereiding van deze RES als onderdeel van het nationale Klimaatakkoord. Het Rijk heeft voor een periode van 3 jaar € 1.514.000 beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van dit traject waarbij Leeuwarden optreedt als penvoerder. Hier is in 2022 door het Rijk € 520.000 aan toegevoegd. Gezien het feit dat het middelen zijn voor de regio, die gedurende meerdere jaren zullen worden ingezet, wordt voorgesteld om de resterende middelen van € 825.000 in de reserve budgetoverheveling te storten.

Klimaatakkoord: € 665.000
In de meicirculaire 2022 is € 697.000 vanuit het Rijk ontvangen voor het klimaatakkoord. De uitvoering van deze klimaatambitie vindt plaats middels het programma Volhoudbaar (zie paragraaf 2.2.9 Leeuwarden duurzaam). In 2022 is gewerkt aan een nieuw programmaplan, voor de periode 2023-2026. Het nieuwe programma Volhoudbaar kent de volgende programmalijnen;
- Energietransitie (Leeuwarder Energie Agenda)
- Klimaataanpassing
- Circulaire Economie
- Biodiversiteit en Ecologie
- Eigen Organisatie

Op basis van de vastgestelde programmalijnen zal dit de komende jaren worden besteed.
Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb): € 160.000
In de septembercirculaire 2022 is € 160.000 vanuit het Rijk ontvangen voor de Wkb. De uitvoeringsorganisatie is al enkele jaren bezig met voorbereiden op de omgevingswet en de WKB. De wet treedt gelijk aan de omgevingswet in werking. Onder deze wet zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels en krijgen gemeenten er extra wettelijke taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. De ontvangen middelen van 2022 worden ingezet in 2023.

- **Programma Ruimtelijke ordening**

Digitaal stelsel Omgevingswet: € 300.000
Via budgetoverheveling is uit 2020 € 650.000 meegenomen naar 2021 voor de invoering van de Omgevingswet. Via de MTR is er voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) nog 2x € 400.000 bijgekomen, waardoor er in 2022 in totaal € 1.450.000 beschikbaar was. De invoering is opnieuw uitgesteld en vraagt veel tijd en voorbereiding. Daarom stellen we voor om de per eind 2022 nog

niet bestede middelen van € 300.000 in te zetten voor de nu verwachtte implementatie per 1 januari 2024.

Transitiekosten Omgevingswet: € 899.000
In de septembercirculaire 2022 is € 899.000 vanuit het Rijk ontvangen voor de transitiekosten Omgevingswet. De uitvoeringsorganisatie is al enkele jaren bezig met voorbereiden op de Omgevingswet en de WKB. Na definitieve invoering per 1 januari 2024 zullen er tijdelijk extra kosten worden gemaakt tijdens de transitiefase. De ontvangen middelen van 2022 worden ingezet in 2023.

Invoering Omgevingswet: € 475.000
Binnen de digitale agenda zijn en worden diverse verbeteringsprocessen opgepakt. Vanuit de MTR is er in 2020 en 2021 € 400.000 beschikbaar gesteld. Twee businesscases zijn eind 2022 opgestart en zullen in 2023 worden uitgevoerd. Dit betreffen visualisatie van GIS € 200.000 en het digitaal archiveren van bouwdossiers ad € 275.000

- **Programma Beheer leefomgeving**

Terrein Baard: € 160.000
De gemeente gebruikt diverse terreinen voor onder andere opslag, recycling en composteren. Het terrein in Baard wordt gebruikt voor lokale opslag voor de rayonteams die daar werkzaam zijn. Om het terrein optimaal te kunnen inzetten en een aanzienlijke bijdrage te leveren aan verduurzaming en hergebruik van onze groene afvalstromen is een renovatie noodzakelijk. In 2021 is hiervoor € 200.000 beschikbaar gesteld. De uitvoering heeft echter flinke vertraging opgelopen. De werkzaamheden zullen medio 2023 afgerond zijn.

Bestuur en middelen

- **Programma Bestuur**

Motie Andere overheid: € 80.000
De raad heeft middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de motie Andere overheid. Door onderbezetting, als gevolg van wisselingen van medewerkers en tijdelijke opschorting van de werving en selectie ten tijde van de Gemeenteraadsverkiezingen heeft de uitvoering van de motie vertraging opgelopen. Daarom stellen we voor om de niet bestede middelen van € 80.000 in 2023 beschikbaar te houden voor verdere inzet.

- **Programma Algemene baten en lasten**

Programma Leeuwarden Oost: € 984.000
Op 26 januari 2022 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet van € 1 mln beschikbaar gesteld voor de voorbereiding - en experimenteerfase van het project Verduurzaming Leeuwarden Oost.
In 2022 is gewerkt aan de uitvoering van het experiment om de eerste woningen te verduurzamen en 3 labelstappen te zetten. Op basis van dit experiment, wat qua uitvoering doorloopt in de eerste helft van 2023, wordt gewerkt aan een draaiboek waarin de werkwijze voor de verduurzaming van overige ruim 1500 woningen beschreven is. Vanuit de voorfinanciering van € 4,5 mln uit de Algemene Reserve was € 1 mln voor jaarschijf 2022 geraamd.

ISI – Impuls Sociale Investeringen: € 179.550
In 2022 is door de Raad € 100.000 toegevoegd aan het budget ISI. Conform de financiële verordening blijft dit bedrag via de reserve budgetoverheveling beschikbaar voor 2023. Daarnaast is nog € 79.550 beschikbaar uit voorgaand jaar.

Regionale samenwerking: € 309.000
Op 22 november 2022 heeft het college van B&W een bestedingsplan Restitutie Stadsregiogelden vastgesteld, waarin het dit budget heeft bestemd voor aanwending per 1 januari 2023 en verder. Per 1 januari 2020 is het regionale samenwerkingsverband Stadsregio Leeuwarden beëindigd. Dit betekent dat de Stadsregio is vereffend en de (formele) samenwerking op een ordentelijke wijze is beëindigd. Door de beëindiging van het formele samenwerkingsverband Stadsregio met de Friese gemeenten heeft een financiële afrekening plaats gevonden. De Stadsregio beschikte over eigen middelen (in beheer bij de gemeente Tytsjerksteradiel). Voor Leeuwarden heeft dit geleid tot een restitutie van € 309.500. Bij de jaarrekening 2021 zijn via de voorwaardelijke budgetoverheveling middelen opgenomen voor de regionale samenwerking van € 309.500, zijnde deze restitutie. Bij de beëindiging van de Stadsregio is afgesproken dat deze gelden aangewend worden voor toekomstige samenwerking in de regio. Het college heeft het Bestedingsplan voor de besteding van deze gelden vastgesteld zodat de gelden conform dit plan kunnen worden besteed aan diverse doelen voor regionale samenwerking en in de begroting kunnen worden verwerkt.

Overige lasten en baten

- **Programma Algemene dekkingsmiddelen**

Decentralisatie uitkeringen decembercirculaire 2022: € 930.000
Via de decembercirculaire hebben we voor een zestal posten incidentele bedragen voor bestaand beleid ontvangen. Deze bedragen zouden normaal gesproken -via een begrotingswijziging- worden toegevoegd aan de respectievelijke budgetten voor besteding in het lopende jaar, maar omdat dat gezien het tijdstip van verstrekken niet meer kon, worden deze bedragen toegevoegd aan de reserve budgetoverheveling, zodat ze beschikbaar blijven voor besteding in 2022. Het betreft de volgende posten:

- Bijzondere bijstand	€ 255.000
- Bijzondere bijstand zelfstandigen	€ 58.000
- Compensatieregeling Voogdij 18+	€ 274.000
- Stedelijke vernieuwingsgebieden	€ 100.000
- Gezond in de stad	€ 59.000
- Meerkosten Sociaal Domein Oekraïne	€ 184.000

- **Programma Overhead**

Projecten automatisering en informatisering: € 675.000
Voor O&I-projecten is in de financiële verordening vastgelegd dat onder- en overputting worden geëgaliseerd met een reserve. Eind 2022 bedraagt de eindstand van de reserve € 675.000. Deze middelen worden in 2023 en verder ingezet voor de realisatie van verschillende projecten.

Wet open overheid: € 112.000
Het Rijk heeft financiële middelen beschikbaar gesteld ter ondersteuning bij de implementatie en uitvoering van de Wet open overheid die per 1 mei in werking is getreden. Het deel van de middelen dat voor 2022 beschikbaar kwam, is bestemd voor de inrichting en het beheer van de benodigde informatievoorziening. De voorbereiding in regioverband heeft vertraging opgelopen. Omdat het project meer tijd en afstemming kost en de landelijke ontwikkeling van het publicatieplatform PLOOI op zich laat wachten. Dat laat onverlet dat via de website van Leeuwarden, vooruitlopend op de volgende fase van in werking treden van de wet, het grootste deel van de verplichte informatiecategorieën al wel raadpleegbaar is. We stellen voor om de niet bestede middelen in 2023 en verder beschikbaar te houden voor de verdere realisatie van de nodige techniek.

Leeuwarder Digitale Agenda (LDA): € 368.000
Met name door de coronapandemie is vertraging ontstaan in het uitvoeringsprogramma van de LDA in 2022. Ruwweg zijn alle LDA-activiteiten die gepland stonden in 2022 een kwartaal opgeschoven.

De uitvoering van de vijfde ronde experimenten is daardoor uitgesteld tot het 1e half jaar van 2023. Daarom wordt voorgesteld om de daarvoor benodigde incidentele middelen beschikbaar te houden in 2023.

Beveiliging gemeentehuis: € 312.000
Om de beveiliging van het gemeentehuis weer op peil te krijgen is een bedrag van € 325.000 beschikbaar gesteld. Door de huidige eisen moeten worden toegepast op de materialen ten tijde van de bouw van het gemeentehuis (1992) gebruikte materialen, kost de uitvoering meer tijd. Schaarste van materialen en componenten speelt daarbij ook een grote rol. Eind 2022 ligt er een gedegen aanpak van de zwakten in de toegangen als ook een voorstel qua haalbare technische oplossingen. De offerte is weggezet in opdrachten en materialen zijn nu besteld, kozijnen en deuren zijn of worden in productie genomen. Omdat uitvoering in 2023 plaatsvindt, wordt voorgesteld de middelen beschikbaar te houden in 2023.

Reserve voorwaardelijke budgetoverhevelingen

Sociaal domein

- **Programma Sociale basis**

Brede Aanpak Dakloosheid (BAD) 2e tranche: € 2.301.000
Het kabinet heeft voor de BAD in 2022 structureel € 65 mln beschikbaar gesteld waarvan Leeuwarden als centrumgemeente € 2.301.000 ontvangt.
In het 2e kwartaal van 2023 zal het college van B en W Leeuwarden worden voorgesteld om de middelen te besteden voor de transformatie van de BAD om zodoende een ombuiging binnen het bestaande budget van Beschermd Wonen structureel vorm te kunnen geven (nieuw voor oud). Daarmee voldoen wij ook aan wat door het ministerie van VWS in het landelijk actieprogramma dakloosheid is uitgezet. Voordat het voorstel naar het college gaat, wordt het onderwerp voorgelegd aan het PO SDF – Wmo. Het PO SDF is op 11 oktober 2022 geïnformeerd in de 2e voortgangsrapportage BAD. In de voortgangsrapportage is naast een inhoudelijke toelichting op de projecten ook een voorlopig financieel kader gepresenteerd.

- **Programma Jeugd en maatschappelijke ondersteuning**

Aanpak problematiek (regionale) jeugdzorg: € 2.361.000
Gemeenten hebben extra (eenmalige) middelen gekregen om acute problemen in de jeugdzorg aan te pakken. Voor Leeuwarden gaat het in totaal om een bedrag van € 4,503 mln dat grotendeels via de meicirculaire 2021 beschikbaar is gekomen (en een klein deel via de septembercirculaire 2021 van € 477.000). De planvorming voor de inzet van deze middelen vindt gefaseerd plaats. Het eerste deel is al qua planvorming vastgesteld en voor een bedrag van € 1.951.200 verwerkt in de diverse begrotingsjaren 2022 en 2023 (€ 110.000 beschikbaar in de reserve budgetoverheveling).
Een bedrag van € 2.551.800 is gereserveerd voor het tweede deel van de planvorming. In 2022 is hiervan op basis van een motie € 190.000 besteed. Planvorming voor het resterende bedrag van € 2.361.800 vindt plaats in samenwerking met de regio.

Overige baten en lasten

- **Programma Algemene dekkingsmiddelen**

DU decembercirculaire 2022: € 1.638.000
Via de decembercirculaire hebben we voor een vijftal posten incidentele bedragen voor nieuw of aanvullend beleid ontvangen. Deze bedragen worden toegevoegd aan de voorwaardelijke reserve

budgetoverheveling, zodat ze beschikbaar blijven voor besteding in 2022. Het betreft de volgende posten:

- Breed offensief € 114.000
- Dichterbij dan je denkt € 239.000
- Versterken sociale basis € 75.000
- Maatschappelijke- en vrouwenopvang € 1.132.000
- Beschermd wonen € 78.000

3. JAARREKENING

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Deze uiteenzetting van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling is bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de in de jaarrekening gepresenteerde financiële gegevens.

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid en de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Waardering van passiva en activa en de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld , zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden hieronder verder toegelicht.

De in de jaarrekening genoemde bedragen zijn opgenomen in euro's, tenzij anders is vermeld.

Balans

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa
Het BBV kent de volgende drie soorten immateriële vaste activa:
- kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio (op dit moment niet van toepassing voor onze gemeente);
- kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven, te starten vanaf het moment van het in gebruik nemen van het gerelateerde materieel of financieel vast actief. Als geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:
- het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- het actief genereert in de toekomst economisch of maatschappelijk nut;
- de uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden voor maximaal vijf jaar geactiveerd. Er vinden geen periodieke afschrijvingen plaats. De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst van het Besluit Ruimtelijke Ordening (artikel 6.2.4);
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, of worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat;
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of -indien gedelegeerd- collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd op het moment dat aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde;
- de investering draagt bij aan de publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- de bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, als de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, conform hetgeen hieronder wordt genoemd bij 'waardering, activeren en afschrijven'. Hiervan wordt afgeweken als de afschrijvingstermijn die door de derde wordt gehanteerd korter is. In dat geval wordt die kortere termijn gehanteerd.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Op grond van de financiële verordening (art. 9) worden investeringen beneden de € 25.000 bij voorkeur niet geactiveerd. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.

Erfpacht
In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Ook de in eeuwigdurende erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Omdat deze prijzen per m2 erg laag zijn, is er feitelijk sprake van waardering tegen registratiewaarde. Ontvangen afkoopsommen worden verantwoord als vooruit ontvangen bedragen.

Financiële vaste activa
De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op historische kostprijs c.q. nominale waarde. Leningen u/g zijn gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met de aflossingen op

de geldleningen. Deelnemingen worden tegen marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs. Bij oninbaarheid van een lening wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening.

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:
1. kapitaalverstrekkingen aan:
   1.1. deelnemingen;
   1.2. gemeenschappelijke regelingen;
   1.3. overige verbonden partijen;
2. leningen aan:
   2.1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden;
   2.2. woningbouwcorporaties;
   2.3. deelnemingen;
   2.4. overige verbonden partijen;
3. overige langlopende leningen;
4. uitzettingen in 's Rijksschatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
5. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
6. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Waardering, activeren en afschrijven
Op grond van artikel 63, lid 1 BBV worden alle activa gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (de verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten; de vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend; voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs). Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

De afschrijvingen zijn niet afhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Er wordt afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt in het algemeen lineair afgeschreven behoudens de woonruimten waarop annuïtair wordt afgeschreven. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Er wordt gestart met afschrijving vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereed komt/verworven wordt.

Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Een actief dat buiten gebruik is gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling als de restwaarde lager is dan de boekwaarde. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Als aangekochte stroken grond niet binnen een grondexploitatie worden ontwikkeld, worden deze gronden afgewaardeerd tot cultuurgrond (€ 2,00 /m2). Deze gronden worden geactiveerd onder 'cultuurgronden'.

De volgende afschrijvingstermijnen gelden (Nota afschrijvingen gemeenten Leeuwarden 2020)

Code	Omschrijving	
10900	Voorbereidingskosten grondexploitaties	geen afschrijving*
11001	Erfpachtgronden (EN)	geen afschrijving
11102	Cultuurgronden (EN)	geen afschrijving
11150	Gronden & terr. waardevermind. (EN)	25 tot 40 jaar

Code	Omschrijving	
11151	Gronden bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling	geen afschrijving
11199	Overige gronden (EN)	geen afschrijving
11200	Woonruimten (EN)	40 jaar
11210	Woonruimten ontv. huuropbrengsten (EN)	40 jaar annuïtair
11220	Woonruimten strat. verkoop (EN)	geen afschrijving
11300	Bedrijfsgebouwen (EN)	40 jaar
11340	Inrichting gebouwen (EN)	10 jaar
11350	Noodgebouwen (EN)	10 jaar
11360	Verbouw gebouwen (EN)	5 - 20 jaar
11370	Sportvoorzieningen (EN)	40 jaar
11371	Kunstgrasvelden (EN)	10 jaar
11400	Grond-, weg- en waterbouwk. wrk. (MN)	40 jaar
11430	Aanleg plantsoenen, openb. groen (MN)	20 jaar
11500	Vervoermiddelen (EN)	5 tot 12 jaar
11601	Computers en software (EN)	5 jaar
11699	Ov. mach., app. en installaties (EN)	5 tot 20 jaar
11700	Grond-, weg- en waterbouwk. wrk. (EN)	60 jaar
n.v.t.	Rioleringen: vervangingsinvesteringen (EN)	geen afschrijving, maar via voorziening
11720	Voorzieningen parkeerterreinen (EN)	10 jaar
11800	Overige materiële vaste activa (MN)	5 jaar
11810	Vervanging verkeersborden/speel (MN)	10 jaar
11840	Inrichting schoolgebouwen (MN)	1 jaar
11850	Inventaris gebouwen (MN)	10 jaar
11900	Overige materiële vaste activa (EN)	5 jaar
11950	Inrichting/inventaris gebouwen (EN)	10 jaar
12000	GWW werken EN (heff. bestrijd. kn.)	60 jaar
12020	VRZ parkterr EN (heff. bestrijd. kn.)	10 jaar
12900	Bijdragen aan activa van derden	afschrijven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente, met dien verstande dat de afschrijvingstermijn niet langer is dan de termijn die door de derde wordt gehanteerd
13000	Verkeersregelinstallaties (MN)	15-20 jaar
13099	Ov. mach., app. en installaties (MN)	5 tot 10 jaar
13799	Ov. mach.; app.& install.-en heff. bestr.	5 tot 20 jaar
13800	Ov. mat. v.a. heff. bestrijd. kn.	5 jaar
13850	Inricht/inven. gebouw (EN) heff. best.	10 jaar

* De kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat.

De restwaarde kan alleen worden toegepast bij activa met de balansgroep 011300 (bedrijfsgebouwen) en 013400 (verbouw gebouwen) als aan de volgende criteria is voldaan:

1. wanneer een externe partij huur betaalt aan de gemeente en de externe partij tevens gesubsidieerd wordt door de gemeente;
2. wanneer de gemeente zelf eigenaar en gebruiker van het object is.

Voor de toepassing van de restwaarde gelden de volgende aanvullende eisen:

a. Het maximum te hanteren restwaarde percentage bedraagt 10%.
b. Het percentage wordt bepaald over de aanschafwaarde van het gebouw.
c. De WOZ-waarde mag niet lager zijn dan de restwaarde.
d. Bij aanpassingen en/ of vervangingen aan het object wordt de restwaarde niet aangepast, mits de eis onder c benoemd hieronder van toepassing wordt.

Als de huurovereenkomst van de hierboven genoemde partij komt te vervallen dan wel dat de gemeente niet langer de gebruiker is van het object, wordt de restwaarde pas bij opnieuw in gebruik name beoordeeld op eventuele toepassing van restwaarde en zo nodig aangepast.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden
De voorraden hebben betrekking onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie en overige voorraden. In principe is de maximale looptijd voor een grondexploitatie 10 jaren. Voor zover daarvan wordt afgeweken wordt dit nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

De bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd of verminderd met de voorraadmutaties.
De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst, zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen, zoals bijvoorbeeld loonkosten van de ambtelijke organisatie en is de werkelijk over het vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.
De voorraadmutaties omvatten de toe te rekenen jaarlijkse baten en lasten (o.a. rente) gecorrigeerd met de gerealiseerde winsten of de op contante waarde berekende voorzienbare verliezen. Voor exploitaties die naar verwachting verlieslatend zijn, worden voorzieningen opgenomen tegen contante waarde. De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde voor het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van 2% van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone.

Winstneming vindt plaats op het moment dat de exploitatie van een complex wordt beëindigd of wanneer tussentijds met redelijke zekerheid vast te stellen is, dat er winst gerealiseerd wordt. Voor het bepalen van de hoogte van tussentijdse winstneming wordt de *Percentage of Completion* (POC) methode gehanteerd. Deze methode wordt voorgeschreven door het BBV. Door gebruik te maken van de POC-methode wordt naar rato van de voortgang van het project tussentijds winst genomen.

Als de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen.

De overige voorraden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. De overige voorraden worden gewaardeerd tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa
De waardering van de overlopende activa vindt plaats tegen nominale waarde.

VASTE PASSIVA

Algemeen
De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd

anders staat vermeld.

Eigen vermogen/reserves
In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Reserves worden onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming, dan wordt het een Algemene Reserve genoemd.
In artikel 11 van de financiële verordening gemeente Leeuwarden 2020 is bepaald dat het college van burgemeester en wethouders bevoegd is om voor de volgende reserves in de jaarrekening mutaties op te voeren zonder dat daar door de raad een toereikend bedrag in de begroting voor is goedgekeurd (uitzonderingsmogelijkheid conform het BBV): de reserve parkeren, de reserve grondexploitatie, de reserve sociaal domein, de reserve budgetoverheveling en de reserve vastgoed. Het nog te bestemmen rekeningresultaat maakt ook deel uit van het eigen vermogen.

Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd als er sprake is van:
- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven;
- middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. Conform Artikel 49 BBV worden deze onder de overlopende passiva opgenomen.

De vorming van een voorziening, of een dotatie aan een bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds-)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht. Voor geconstateerd toekomstig achterstallig onderhoud wordt ten laste van de exploitatie een bedrag in de voorziening gestort.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

De voorziening voor pensioen van wethouders wordt verantwoord tegen netto contante waarde. Voor de actuariële pensioenberekeningen wethouders gelden de grondslagen zoals gepubliceerd bij circulaire van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op 9 december 2022. Deze grondslagen zijn: Berekeningsdatum: 31 december 2022; Rekenrente: 2.472% (31 december 2021: 0,528%); Sterftetafel: GBM/GBV 2015/2020 met leeftijdsterugstelling (31 december 2021: GBM/GBV 2014/2019 met leeftijdsterugstelling).

In de Cao Gemeenten is bepaald dat medewerkers vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren kunnen sparen. Aangezien sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, is een voorziening gevormd. De omvang van het bovenwettelijke verlof per balansdatum is afgezet tegen het bruto uurloon van de medewerker per balansdatum.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
Voor zover van toepassing worden hieronder afzonderlijk opgenomen de obligatieleningen, onderhandse leningen, door derden belegde gelden en de waarborgsommen.
De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

VLOTTENDE PASSIVA

Algemeen
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De netto-vlottende schulden kunnen bestaan uit kasgeldleningen, banksaldi en overige schulden.

Overlopende passiva
De overlopende passiva zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De bedragen waarvoor borgstelling of garantstellingen zijn verstrekt zijn buiten de balanstelling opgenomen. Het betreft hier waarborgen van geldleningen en leasecontracten.
Op grond van artikel 53 BBV worden de belangrijke niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen, waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is gebonden, in de toelichting bij de balans beschreven.

Grondslagen ter bepaling van het resultaat

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat:
a. per programma en beleidsproduct de gerealiseerde baten en lasten en het saldo daarvan;
b. het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, de gerealiseerde kosten van de overhead en het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting;
c. het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten, volgend uit de onderdelen a en b;
d. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
e. het gerealiseerde resultaat, volgend uit de onderdelen c en d.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat van de onderdelen genoemd in het eerste lid ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging.

Voor bepaling van het resultaat wordt het stelsel van baten en lasten gehanteerd. Verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar zijn. Winsten worden pas verantwoord nadat deze daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Daarbij worden de baten en lasten opgenomen ongeacht of zij tot inkomsten of uitgaven in het jaar hebben geleid. De baten en lasten worden verantwoord tot hun brutobedrag.

In paragraaf 3.2.4 Overzicht incidentele lasten en baten is inzichtelijk gemaakt welke baten en lasten 'incidenteel' zijn. Daarbij is als uitgangspunt gehanteerd dat structurele lasten de regel en incidentele lasten de uitzondering zijn.
De aard van de baten en lasten is in eerste instantie bepalend of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt. Tevens is gekeken naar het aantal jaren dat de baten/lasten zijn begroot. Als dit maximaal drie jaren is, zal in principe sprake zijn van een incidentele post. Voor een nadere uitwerking van de gehanteerde definitie wordt verwezen naar de notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV.

Overig

Rente en afschrijvingen
De afschrijvingen worden maandelijks conform de afschrijvingsmethodiek berekend. De rentelasten worden op basis van de afgesproken percentages ten laste van de exploitatie gebracht.

Begroting
De begrotingscijfers zijn ontleend aan de door de gemeenteraad op 8 november 2021 vastgestelde primitieve begroting 2022 en aan de in 2022 door de gemeenteraad geautoriseerde begrotingswijzigingen.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo
Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, beschermd wonen of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.
Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, bepaalt de wetgever in feite, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.
De door de gemeente van het CAK ontvangen eigen bijdrage bedroeg in 2022 € 1.681.000.

Vakantiegeld bijstandsuitkeringen
De kosten van bijstandsuitkeringen worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende verplichtingen van vergelijkbaar volume, wordt het opgebouwde vakantiegeld behorende bij deze uitkeringen toegerekend aan de periode waarin uitbetaling ervan plaatsvindt.

3.2 Financieel resultaat

3.2.1 Financiële overzichten

Tabel 101 Overzicht van baten en lasten (1) **Bedragen x € 1.000**

Programma's	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Rekening 2022			Rekening t.o.v. begroting 2022
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo
R2DOM001 - Sociaal										
R2PRG005 - Werk en inkomen	137.834	87.749	-50.085	162.214	78.482	-83.732	154.399	81.336	-73.064	10.669
R2PRG020 - Sociale basis	60.091	8.822	-51.269	73.759	13.930	-59.828	68.084	13.062	-55.022	4.806
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning	155.622	4.286	-151.336	148.025	1.902	-146.122	147.672	1.898	-145.774	348
R2DOM002 - Fysiek										
R2PRG003 - Economie en toerisme	48.177	31.120	-17.057	53.538	25.192	-28.346	69.034	52.498	-16.535	11.811
R2PRG006 - Wonen en milieu	25.786	24.551	-1.235	31.358	26.536	-4.821	29.095	26.518	-2.577	2.244
R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	8.495	7.115	-1.380	7.909	5.615	-2.294	7.859	5.106	-2.753	-459
R2PRG012 - Ruimtelijke ordening	3.268	237	-3.030	5.028	237	-4.791	4.115	428	-3.687	1.104
R2PRG014 - Beheer leefomgeving	52.158	15.845	-36.313	54.417	15.926	-38.491	53.649	15.845	-37.804	687
R2DOM003 - Veiligheid										
R2PRG010 - Veiligheid	13.828	145	-13.683	15.339	621	-14.719	15.346	756	-14.590	128
R2DOM004 - Bestuur en middelen										
R2PRG009 - Bestuur	4.528	10	-4.519	4.664	10	-4.655	5.126	1.218	-3.908	746
R2PRG015 - Algemene baten en lasten	25.951	15.892	-10.059	30.078	22.598	-7.481	32.099	23.364	-8.735	-1.254
R2DOM005 - Overige lasten en baten										
R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen	1.943	388.628	386.685	4.077	422.455	418.378	4.478	431.939	427.461	9.082
R2PRG017 - Overhead	44.209	527	-43.682	48.705	604	-48.102	47.295	1.594	-45.701	2.400
R2PRG018 - Onvoorziene uitgaven	137	0	-137	137	0	-137	0	0	0	137
R2PRG019 - Vennootschapsbelasting	50	0	-50	50	0	-50	2.000	0	-2.000	-1.950
Totaal van baten lasten	**582.077**	**584.927**	**2.851**	**639.298**	**614.108**	**-25.190**	**640.251**	**655.561**	**15.310**	**40.501**

Tabel 102 Overzicht van baten en lasten (2) **Bedragen x € 1.000**

Programma's	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Rekening 2022			Rekening t.o.v. begroting 2022
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo
A. Totaal van baten en lasten	582.077	584.927	2.851	639.298	614.108	-25.190	640.251	655.561	15.310	40.501
B. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	10.000	7.325	-2.675	13.602	34.484	20.883	48.649	37.188	-11.461	-32.343
Totaal A + B	**592.077**	**592.252**	**175**	**652.900**	**648.593**	**-4.308**	**688.900**	**692.749**	**3.850**	**8.157**
C. Geraamd resultaat	175	0	-175	7.061	11.369	4.308	0	0	0	-4.308
Resultaat	**592.252**	**592.252**	**0**	**659.962**	**659.962**	**0**	**688.900**	**692.749**	**3.850**	**3.850**

Tabel 103 Overzicht van baten en lasten (3) **Bedragen x € 1.000**

Programma's	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Rekening 2022			Rekening t.o.v. begroting 2022
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo
A. Totaal van baten en lasten	582.077	584.927	2.851	639.298	614.108	-25.190	640.251	655.561	15.310	40.501
B. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves										
R2DOM001 - Sociaal										
R2PRG005 - Werk en inkomen	0	0	0	450	9.154	8.704	8.497	9.154	657	-8.047
R2PRG020 - Sociale basis	0	340	340	0	4.285	4.285	3.148	4.566	1.418	-2.867
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning	0	521	521	0	3.162	3.162	136	3.162	3.026	-136
R2DOM002 - Fysiek										
R2PRG003 - Economie en toerisme	2.155	283	-1.872	5.110	13.670	8.560	12.934	3.845	-9.090	-17.650
R2PRG006 - Wonen en milieu	390	250	-140	390	2.448	2.058	2.040	2.448	408	-1.650
R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	1.500	623	-877	0	623	623	0	145	145	-478
R2PRG012 - Ruimtelijke ordening	0	0	0	0	227	227	1.374	427	-947	-1.174
R2PRG014 - Beheer leefomgeving	150	150	0	150	563	413	267	413	146	-267
R2DOM003 - Veiligheid										
R2PRG010 - Veiligheid	0	0	0	0	417	417	0	417	417	0
R2DOM004 - Bestuur en middelen										
R2PRG009 - Bestuur	0	0	0	0	0	0	390	310	-80	-80
R2PRG015 - Algemene baten en lasten	5.505	4.635	-870	6.877	-2.282	-9.159	15.202	9.205	-5.997	3.162
R2DOM005 - Overige lasten en baten										
R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen	300	300	0	300	300	0	2.868	1.212	-1.656	-1.656
R2PRG017 - Overhead	0	223	223	325	1.918	1.593	1.793	1.885	92	-1.501
R2PRG018 - Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R2PRG019 - Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	*10.000*	*7.325*	*-2.675*	*13.602*	*34.484*	*20.883*	*48.649*	*37.188*	*-11.461*	*-32.343*
Totaal A + B	**592.077**	**592.252**	**175**	**652.900**	**648.593**	**-4.308**	**688.900**	**692.749**	**3.850**	**8.157**
C. Geraamd resultaat	175	0	-175	7.061	11.369	4.308	0	0	0	-4.308
Resultaat	**592.252**	**592.252**	**0**	**659.962**	**659.962**	**0**	**688.900**	**692.749**	**3.850**	**3.850**

3.2.2 Begrotingsrechtmatigheid

Er is getoetst in hoeverre in 2022 is voldaan aan het begrotingscriterium. Hierbij is beoordeeld of er gehandeld is binnen de regels die hiervoor zijn vanuit externe en interne wet- en regelgeving (onder andere gemeentewet, BBV, financiële verordening). De toetsing is uitgevoerd zoals uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV.
In het algemeen geldt dat de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn toegelicht in de analyse per programma. Met de jaarstukken vraagt het college de gemeenteraad om deze begrotingsoverschrijdingen ter accorderen.

Begrotingsrechtmatigheid programma's
Conform de financiële verordening wordt bij de lastenoverschrijdingen naar de lasten op productniveau gekeken (zie onderstaand overzicht). Beoordeeld is in hoeverre de lastenoverschrijdingen zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, deze passen binnen het beleid of dat er sprake is van kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen, terwijl de begroting daar niet (meer) voor aangepast kon worden. Melding van een overschrijding in de Turap is voor de beoordeling niet relevant, de Turap leidt namelijk niet tot aanpassing van de begroting.
Er is in 2022 geen begrotingsonrechtmatigheid geweest.
Onderstaande tabel bevat een overzicht van de lasten en baten op beleidsproductniveau in 2022. Er is een toelichting wanneer:

1. de lastenoverschrijding op productniveau groter is dan € 50.000 én
2. het resultaat na verrekening met de extra baten nog steeds een overschrijding van € 50.000 laat zien.

In dit geval wordt de betreffende post rood gearceerd. Indien sprake is van een lastenoverschrijding waar extra baten tegenover staan, is de betreffende post groen gearceerd.

R2DOM001 - Sociaal

- *BLP084 Zorg voor de Jeugd (nadeel € 4.023.000)*
  Dit betreft een open-einde-regeling. Daarom is de overschrijding rechtmatig. Er was in de Turap al een tekort gemeld.

R2DOM002 - Fysiek

- *BLP061 Vastgoedbeheer (nadeel € 5.295.000)*
  Het nadeel wordt veroorzaakt door:
  - het afwaarderen van investeringen in de openbare ruimte (€ 1,2 mln). Als gevolg van contractuele verplichting dienen gronden terug geleverd te worden en de hierop gepleegde investeringen ineens af te schrijven.
  - de hoger dan geraamde inkomensoverdracht aan BV Sport . Hier staan evenzo hoge baten tegenover. Laatstgenoemde is in lijn met de doelstelling van het product. Daarmee is dit rechtmatig.
  - de afwaardering van De Skalm (€ 2 mln). Dit vloeit voort uit wet- en regelgeving en is daarmee rechtmatig.
- *BLP062 Grondzaken (nadeel € 17.862.000)*
  De kosten zijn hoger dan geraamd. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door hoger uitgaven binnen de grondexploitaties (€ 9,4 mln). Deze kosten passen binnen het kader van de door de Raad vastgestelde grondexploitaties en zijn daarmee rechtmatig. Anderzijds worden de extra kosten veroorzaakt door een hogere storting (€ 8,8 mln) in de reserve grondexploitatie om de risico's binnen de grondexploitaties af te dekken. Op basis van de financiële verordening zijn mutaties in deze reserve een collegebevoegdheid. Daarmee is de additionele storting rechtmatig.
- *BLP066 Toerisme (nadeel € 85.000)*
  De kosten van het Visitor Center zijn in 2022 hoger dan geraamd. De verhuizing naar het OBL-pand en de extra inzet van medewerkers zorgen voor een nadeel van € 85.000. De extra

uitgaven zijn in lijn met de doelstelling van het product. Aangezien dit past binnen het beleid is dit rechtmatig.

- *BLP036 Ruimtelijke ordening (nadeel € 131.000)*
  Er zijn extra kosten gemaakt op het gebied van onderhoud automatisering en implementatie programmatuur. Ook op het gebied van planschades is er extra personele capaciteit inzet . Samen met enkele kleinere verschillen geeft dit per saldo een nadeel van € 131.000. De extra last past binnen het bestaande beleid (wettelijke taak) en is daarmee rechtmatig.
- *BLP037 Geometriebeheer (nadeel € 85.000)*
  De overschrijding wordt nagenoeg geheel veroorzaakt door een overschrijding op personeelskosten. Het gaat hier om onvoorziene personeelskosten die gemaakt zijn binnen de wettelijke taak die de gemeente heeft op Geometriebeheer, waaronder de basisregistratie adres en gebouwen (BAG). Hiermee is dit rechtmatig.

R2DOM003 - Veiligheid

- ▫*BLP020 Integraal veiligheidsbeleid (nadeel € 423.000)*
  Het nadelig saldo na verrekening van de positieve baten van in totaal € 336.000 is terug te voeren op een aantal oorzaken. Zo zijn er op het gebied van beveiliging en risicobeheersing extra kosten gemaakt voor de Prinsentuin, thuiswedstrijden van SC Cambuur en cameratoezicht Vlietzone . Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt op het gebied van personeelszaken. Samen met enkele kleinere verschillen geeft dit per saldo een nadeel van € 336.000. De extra last past binnen het bestaande beleid (wettelijke taak) en is daarmee rechtmatig.

R2DOM004 - Bestuur en middelen

- ▫*BLP053 Stelposten (nadeel € 2.819.000)*
  De overschrijding wordt nagenoeg geheel veroorzaakt door de overschrijding op
  Conform nieuwe wetgeving BBV dient voor bovenwettelijk verlof en spaarverlof een voorziening getroffen te worden. Daarnaast is er een nabetalingsverplichting ten aanzien van onregelmatigheidstoeslag welke ten onrechte niet is uitgekeerd. Tot slot is er een correctie van een toeslag van 25% overwerkvergoeding welke niet juist was toegepast. Voorgaande bedraagt samen € 2.900.000. Aangezien dit past binnen het beleid (BBV/CAO) is dit rechtmatig.

R2DOM005 - Overige lasten en baten

- *PRG017 Programma Overhead*
  Binnen het programma zijn een viertal beleidsproducten waarop sprake is van een lastenoverschrijding. Het betreft de beleidsproducten:
  - Management (BLP102) nadeel € 102.000
  - P&O/HRM (BLP104) nadeel € 498.000
  - Inkoop, aanbesteding & contractmanagement (BLP105) nadeel € 102.000
  - Facilitaire zaken en huisvesting (BLP110) nadeel € 54.000

  BLP102 Management (nadeel € 102.000)
  Binnen het beleidsproduct management worden naast de salarissen van leidinggevenden ook secundaire personeelslasten en enkele gemeentebrede budgetten verantwoord. De overschrijding van de lasten is veroorzaakt door meerdere kleine voor- en nadelen. De uitgaven passen binnen het beleid. De overschrijding was pas in te schatten op het moment dat de begroting niet meer kon worden aangepast. Derhalve is de overschrijding rechtmatig.

BLP104 P&O/HRM (nadeel € 498.000)
De overschrijding is ontstaan door:
- extra personeelslasten bij Werving & Selectie (€ 143.000) als gevolg van het hoge aantal vacatures binnen de organisatie en een HR-21 specialist in verband met functiewaarderingstrajecten;
- extra lasten als gevolg van het nieuwe salarispakket (€ 275.000). Daar staat een bate tegenover van € 122.000 tegenover;
- extra lasten voor secundaire personeelslasten van diverse afdelingen (€ 80.000);
Deze lasten vallen binnen het beleid. De begroting kon niet meer worden aangepast. Derhalve is de overschrijding rechtmatig.

BLP105 Inkoop, aanbesteding & contractmanagement (nadeel € 102.000)
De formatie voor inkoop en contractmanagement is uitgebreid vanwege een toename in werkzaamheden. Deze lasten vallen binnen het beleid. De begroting kon niet meer worden aangepast. Derhalve is de overschrijding rechtmatig.

BLP110 Facilitaire zaken en huisvesting (nadeel € 54.000)
De overschrijding wordt veroorzaakt voor additionele kosten in het kader van hybride werken. Deze lasten vallen binnen het beleid. De begroting kon niet meer worden aangepast. Daarom is de overschrijding rechtmatig.

- *PRG019 Programma Vennootschapsbelasting*

Gemeente Leeuwarden is vennootschapsbelastingplichtig voor de exploitatie van haar parkeergarages. Met de belastingdienst is er verschil van inzicht over de waardering van de parkeergarages. Er ligt nu een compromis voor. Op basis van dat compromis is de vennootschapsbelasting voor de periode 2016 t/m 2022 opnieuw berekend en is de daarbij behorende last in het resultaat verwerkt. Daarnaast is er discussie over de vraag of vennootschapsbelastingplicht ontstaat voor de reclameactiviteiten. Voorzichtigheidshalve is in 2022 de last genomen. Er is sprake van een uit de wet voortvloeiende verplichting. Daarom is de overschrijding rechtmatig.

Begrotingsrechtmatigheid afgesloten kredieten
Uit intern onderzoek is gebleken, dat er geen overschrijdingen op verleende kredieten waren.

Tabel 104 **Bedragen x € 1.000**

Programma's Lasten 2022	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
R2DOM001 - Sociaal				
R2PRG005 - Werk en inkomen				
R2BLP027 - Arbeidsmarkt en sociale integratie	23.386	30.593	29.456	1.136
R2BLP030 - Inkomensvoorziening	103.661	97.719	99.291	-1.572
R2BLP031 - Armoedebestrijding	10.760	34.275	34.128	147
R2BLP050 - Lijkbezorging	27	77	21	57
Totaal lasten R2PRG005 - Werk en inkomen	**137.834**	**162.664**	**162.896**	**-232**
R2PRG020 - Sociale basis				
R2BLP001 - Kunst en cultuur	10.601	12.066	11.750	316
R2BLP002 - Historisch Centrum Leeuwarden	1.339	1.339	1.343	-4
R2BLP114 - Onderwijs	21.786	24.807	24.326	482
R2BLP115 - Sociale integratie achterst.groepen	22.496	30.533	29.765	768
R2BLP116 - Burgerkracht	2.005	2.657	2.063	594
R2BLP117 - Sport, bewegen en gezondheidsbeleid	1.864	2.356	1.985	371

Programma's Lasten 2022	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Totaal lasten R2PRG020 - Sociale basis	**60.091**	**73.759**	**71.232**	**2.527**
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning				
R2BLP084 - Zorg voor de Jeugd	50.886	55.542	59.565	-4.023
R2BLP118 - Maatschappelijke ondersteuning	104.736	92.482	88.243	4.240
Totaal lasten R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning	**155.622**	**148.025**	**147.808**	**217**
Totaal lasten R2DOM001 - Sociaal	***353.547***	***384.448***	***381.936***	***2.512***
R2DOM002 - Fysiek				
R2PRG003 - Economie en toerisme				
R2BLP005 - Economisch beleid	3.050	4.050	3.770	280
R2BLP061 - Vastgoedbeheer	21.364	24.740	30.035	-5.295
R2BLP062 - Grondzaken	23.685	17.682	35.544	-17.862
R2BLP066 - Toerisme	1.902	2.454	2.538	-85
R2BLP122 - Wonen	331	9.721	10.080	-359
Totaal lasten R2PRG003 - Economie en toerisme	**50.332**	**58.648**	**81.968**	**-23.320**
R2PRG006 - Wonen en milieu				
R2BLP003 - Cultuurhistorisch beheer	458	756	713	43
R2BLP008 - Woningmarktbeleid	108	413	211	202
R2BLP009 - Overige huisvesting	119	118	105	12
R2BLP025 - Bouw- en milieutoezicht	92	92	78	15
R2BLP029 - Omgevingsvergunning (Wabo)	4.373	4.543	4.065	477
R2BLP039 - Handhaving omgevingsrecht	1.613	1.603	1.646	-43
R2BLP043 - Inzameling afval	18.071	18.071	19.153	-1.082
R2BLP045 - Milieubeleid	1.225	5.459	4.429	1.030
R2BLP046 - Bodem en geluid	118	694	735	-41
Totaal lasten R2PRG006 - Wonen en milieu	**26.176**	**31.748**	**31.135**	**613**
R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit				
R2BLP012 - Openbaar vervoer	75	75	52	23
R2BLP018 - Verkeer en vervoer	1.134	1.193	1.310	-117
R2BLP019 - Parkeren	4.499	2.980	2.889	91
R2BLP074 - Grond-, weg- en waterbouwk. werken	4.287	3.660	3.607	53
Totaal lasten R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	**9.995**	**7.909**	**7.859**	**50**
R2PRG012 - Ruimtelijke ordening				
R2BLP036 - Ruimtelijke ordening	839	834	966	-131
R2BLP037 - Geometriebeheer	776	774	859	-85
R2BLP121 - Ruimtelijke ordening omgevingszorg	1.652	3.420	3.664	-244
Totaal lasten R2PRG012 - Ruimtelijke ordening	**3.268**	**5.028**	**5.489**	**-461**
R2PRG014 - Beheer leefomgeving				
R2BLP013 - Spoorlijnen	260	290	281	9
R2BLP014 - Waterwerken	3.040	3.393	3.415	-22
R2BLP015 - Verhardingen	13.123	12.648	12.912	-264
R2BLP016 - Kunstwerken	4.187	4.982	4.931	51
R2BLP017 - Verkeersmaatregelen	895	900	868	31
R2BLP026 - Wijkaanpak	997	1.078	1.031	47

Programma's Lasten 2022	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
R2BLP035 - IJswegen	11	11	4	7
R2BLP044 - Riolering	10.425	10.425	10.077	347
R2BLP049 - Begraafplaatsen	981	981	866	115
R2BLP051 - Voorzieningen honden	323	322	322	0
R2BLP054 - Straatverlichting	2.152	2.166	2.103	62
R2BLP055 - Reiniging verhardingen	2.356	2.381	2.375	6
R2BLP056 - Openbaar groen	10.835	12.301	12.087	215
R2BLP057 - Zwerfvuilbestrijding	53	53	52	1
R2BLP063 - Recreatiegebieden	966	953	933	20
R2BLP064 - Recreatievaart	1.118	1.109	1.228	-119
R2BLP085 - Speelplaatsen	506	496	407	89
R2BLP090 - Buitenreclame	79	79	22	57
Totaal lasten R2PRG014 - Beheer leefomgeving	**52.308**	**54.567**	**53.916**	**651**
Totaal lasten R2DOM002 - Fysiek	***142.078***	***157.900***	***180.367***	***-22.467***
R2DOM003 - Veiligheid				
R2PRG010 - Veiligheid				
R2BLP020 - Integraal veiligheidsbeleid	3.090	4.601	5.023	-423
R2BLP022 - Rampenbestrijding	8.692	8.692	8.654	38
R2BLP052 - Evenementen	316	316	253	63
R2BLP119 - Stadstoezicht	1.731	1.731	1.416	315
Totaal lasten R2PRG010 - Veiligheid	**13.828**	**15.339**	**15.346**	**-7**
Totaal lasten R2DOM003 - Veiligheid	***13.828***	***15.339***	***15.346***	***-7***
R2DOM004 - Bestuur en middelen				
R2PRG009 - Bestuur				
R2BLP071 - Gemeenteraad	2.502	2.638	2.524	115
R2BLP072 - College van B&W	2.026	2.026	2.992	-966
Totaal lasten R2PRG009 - Bestuur	**4.528**	**4.664**	**5.515**	**-851**
R2PRG015 - Algemene baten en lasten				
R2BLP006 - Dienstverlening voor derden	13.976	20.521	20.738	-217
R2BLP053 - Stelposten c.a.	1.645	1.527	4.345	-2.819
R2BLP067 - Burgerzaken	3.142	4.162	4.262	-100
R2BLP079 - Algemene baten en lasten	11.193	16.071	16.366	-295
R2BLP120 - Vergunningen & leefomgeving	1.676	1.736	1.590	146
Totaal lasten R2PRG015 - Algemene baten en lasten	**31.632**	**44.017**	**47.301**	**-3.284**
Totaal lasten R2DOM004 - Bestuur en middelen	***36.160***	***48.681***	***52.817***	***-4.136***
R2DOM005 - Overige lasten en baten				
R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen				
R2BLP077 - Algemene belastingen	3.120	3.187	4.080	-893
R2BLP086 - Gemeentefonds	0	0	2.568	-2.568
R2BLP094 - Dividend	52	37	42	-5
R2BLP100 - Financiering	-928	1.153	657	496

Programma's Lasten 2022	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Totaal lasten R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen	**2.243**	**4.377**	**7.346**	**-2.969**
R2PRG017 - Overhead				
R2BLP102 - Management	5.551	6.055	6.157	-102
R2BLP103 - Financiën, toezicht en controle	6.829	6.493	6.256	238
R2BLP104 - P&O/HRM	4.414	4.726	5.224	-498
R2BLP105 - Inkoop, aanbest. & contractman.	594	594	697	-102
R2BLP106 - Interne en externe communicatie	2.798	3.094	2.799	296
R2BLP107 - Juridische zaken	1.851	1.925	1.925	0
R2BLP108 - Bestuurszaken en best.ondersteuning	2.928	3.636	3.500	137
R2BLP109 - Informatievoorziening & automatis.	11.749	14.504	14.561	-57
R2BLP110 - Facilitaire zaken en huisvesting	5.262	5.770	5.824	-54
R2BLP111 - Documentaire informatievoorziening	1.178	1.178	1.143	35
R2BLP112 - Managementondersteuning	4.039	4.039	4.013	26
R2BLP113 - Correctie overhead	-2.985	-2.985	-3.010	24
Totaal lasten R2PRG017 - Overhead	**44.209**	**49.030**	**49.088**	**-57**
R2PRG018 - Onvoorziene uitgaven				
R2BLP091 - Onvoorzien	137	137	0	137
Totaal lasten R2PRG018 - Onvoorziene uitgaven	**137**	**137**	**0**	**137**
R2PRG019 - Vennootschapsbelasting				
R2BLP101 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	50	50	2.000	-1.950
Totaal lasten R2PRG019 - Vennootschapsbelasting	**50**	**50**	**2.000**	**-1.950**
Totaal lasten R2DOM005 - Overige lasten en baten	***46.639***	***53.594***	***58.434***	***-4.840***
Totaal lasten 2022	**592.252**	**659.962**	**688.900**	**-28.938**

Tabel 105 Bedragen x € 1.000

Programma's Baten 2022	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
R2DOM001 - Sociaal				
R2PRG005 - Werk en inkomen				
R2BLP027 - Arbeidsmarkt en sociale integratie	0	5.543	5.759	216
R2BLP030 - Inkomensvoorziening	87.749	77.454	79.893	2.439
R2BLP031 - Armoedebestrijding	0	4.638	4.834	195
R2BLP050 - Lijkbezorging	0	0	4	4
Totaal baten R2PRG005 - Werk en inkomen	**87.749**	**87.636**	**90.490**	**2.854**
R2PRG020 - Sociale basis				
R2BLP001 - Kunst en cultuur	353	999	1.289	290
R2BLP002 - Historisch Centrum Leeuwarden	89	89	88	-2
R2BLP114 - Onderwijs	7.718	10.956	10.460	-496
R2BLP115 - Sociale integratie achterst.groepen	1.002	5.791	5.466	-326
R2BLP116 - Burgerkracht	0	252	291	39
R2BLP117 - Sport, bewegen en gezondheidsbeleid	0	127	34	-94
Totaal baten R2PRG020 - Sociale basis	**9.162**	**18.215**	**17.627**	**-588**

Programma's Baten 2022	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning				
R2BLP084 - Zorg voor de Jeugd	521	2.687	2.659	-27
R2BLP118 - Maatschappelijke ondersteuning	4.286	2.378	2.401	23
Totaal baten R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning	**4.807**	**5.065**	**5.060**	**-5**
Totaal baten R2DOM001 - Sociaal	***101.719***	***110.916***	***113.177***	***2.261***
R2DOM002 - Fysiek				
R2PRG003 - Economie en toerisme				
R2BLP005 - Economisch beleid	383	1.196	870	-325
R2BLP061 - Vastgoedbeheer	7.558	10.166	12.256	2.091
R2BLP062 - Grondzaken	23.457	17.583	30.182	12.599
R2BLP066 - Toerisme	0	552	579	27
R2BLP122 - Wonen	5	9.365	12.455	3.090
Totaal baten R2PRG003 - Economie en toerisme	**31.403**	**38.862**	**56.343**	**17.481**
R2PRG006 - Wonen en milieu				
R2BLP003 - Cultuurhistorisch beheer	86	385	378	-7
R2BLP008 - Woningmarktbeleid	0	305	112	-193
R2BLP009 - Overige huisvesting	185	185	183	-2
R2BLP025 - Bouw- en milieutoezicht	0	0	0	0
R2BLP029 - Omgevingsvergunning (Wabo)	4.226	4.546	4.587	41
R2BLP039 - Handhaving omgevingsrecht	0	0	27	27
R2BLP043 - Inzameling afval	20.054	20.054	21.136	1.082
R2BLP045 - Milieubeleid	140	3.165	2.195	-970
R2BLP046 - Bodem en geluid	110	345	347	2
Totaal baten R2PRG006 - Wonen en milieu	**24.801**	**28.985**	**28.966**	**-18**
R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit				
R2BLP012 - Openbaar vervoer	120	120	44	-76
R2BLP018 - Verkeer en vervoer	54	54	150	96
R2BLP019 - Parkeren	7.564	6.064	5.058	-1.006
R2BLP074 - Grond-, weg- en waterbouwk. werken	0	0	0	0
Totaal baten R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	**7.738**	**6.238**	**5.252**	**-986**
R2PRG012 - Ruimtelijke ordening				
R2BLP036 - Ruimtelijke ordening	170	170	241	71
R2BLP037 - Geometriebeheer	0	0	11	11
R2BLP121 - Ruimtelijke ordening omgevingszorg	68	295	604	309
Totaal baten R2PRG012 - Ruimtelijke ordening	**237**	**464**	**855**	**391**
R2PRG014 - Beheer leefomgeving				
R2BLP013 - Spoorlijnen	0	0	0	0
R2BLP014 - Waterwerken	646	771	820	49
R2BLP015 - Verhardingen	95	95	375	281
R2BLP016 - Kunstwerken	0	0	0	0
R2BLP017 - Verkeersmaatregelen	0	0	0	0
R2BLP026 - Wijkaanpak	0	0	4	4
R2BLP035 - IJswegen	0	0	0	0

Programma's Baten 2022	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
R2BLP044 - Riolering	12.354	12.354	12.007	-347
R2BLP049 - Begraafplaatsen	910	910	796	-115
R2BLP051 - Voorzieningen honden	579	579	579	0
R2BLP054 - Straatverlichting	0	0	0	0
R2BLP055 - Reiniging verhardingen	0	0	0	0
R2BLP056 - Openbaar groen	365	778	638	-139
R2BLP057 - Zwerfvuilbestrijding	0	0	0	0
R2BLP063 - Recreatiegebieden	54	54	51	-3
R2BLP064 - Recreatievaart	471	427	568	141
R2BLP085 - Speelplaatsen	0	0	-24	-24
R2BLP090 - Buitenreclame	522	522	446	-76
Totaal baten R2PRG014 - Beheer leefomgeving	**15.995**	**16.489**	**16.258**	**-231**
Totaal baten R2DOM002 - Fysiek	***80.175***	***91.038***	***107.674***	***16.637***
R2DOM003 - Veiligheid				
R2PRG010 - Veiligheid				
R2BLP020 - Integraal veiligheidsbeleid	70	962	1.050	87
R2BLP022 - Rampenbestrijding	0	0	120	120
R2BLP052 - Evenementen	75	75	2	-74
R2BLP119 - Stadstoezicht	0	0	1	1
Totaal baten R2PRG010 - Veiligheid	**145**	**1.038**	**1.173**	**135**
Totaal baten R2DOM003 - Veiligheid	***145***	***1.038***	***1.173***	***135***
R2DOM004 - Bestuur en middelen				
R2PRG009 - Bestuur				
R2BLP071 - Gemeenteraad	0	0	8	8
R2BLP072 - College van B&W	10	10	1.520	1.510
Totaal baten R2PRG009 - Bestuur	**10**	**10**	**1.527**	**1.518**
R2PRG015 - Algemene baten en lasten				
R2BLP006 - Dienstverlening voor derden	13.976	20.521	20.738	216
R2BLP053 - Stelposten c.a.	0	2.567	2.741	174
R2BLP067 - Burgerzaken	1.921	2.297	2.356	59
R2BLP079 - Algemene baten en lasten	4.630	6.299	6.732	433
R2BLP120 - Vergunningen & leefomgeving	0	0	2	2
Totaal baten R2PRG015 - Algemene baten en lasten	**20.527**	**31.684**	**32.569**	**885**
Totaal baten R2DOM004 - Bestuur en middelen	***20.536***	***31.694***	***34.096***	***2.402***
R2DOM005 - Overige lasten en baten				
R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen				
R2BLP077 - Algemene belastingen	36.888	36.914	37.512	598
R2BLP086 - Gemeentefonds	351.774	385.575	395.164	9.589
R2BLP094 - Dividend	266	266	474	208
R2BLP100 - Financiering	0	0	0	0

Programma's Baten 2022	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Rekening	Rekening t.o.v. begroting
Totaal baten R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen	**388.928**	**422.755**	**433.151**	**10.396**
R2PRG017 - Overhead				
R2BLP102 - Management	223	145	141	-4
R2BLP103 - Financiën, toezicht en controle	27	27	108	81
R2BLP104 - P&O/HRM	3	21	437	416
R2BLP105 - Inkoop, aanbest. & contractman.	0	0	0	0
R2BLP106 - Interne en externe communicatie	0	0	9	9
R2BLP107 - Juridische zaken	0	0	0	0
R2BLP108 - Bestuurszaken en best.ondersteuning	0	336	478	143
R2BLP109 - Informatievoorziening & automatis.	415	1.912	2.251	339
R2BLP110 - Facilitaire zaken en huisvesting	81	81	46	-35
R2BLP111 - Documentaire informatievoorziening	0	0	0	0
R2BLP112 - Managementondersteuning	0	0	7	7
R2BLP113 - Correctie overhead	0	0	0	0
Totaal baten R2PRG017 - Overhead	**749**	**2.522**	**3.479**	**957**
R2PRG018 - Onvoorziene uitgaven				
R2BLP091 - Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal baten R2PRG018 - Onvoorziene uitgaven	**0**	**0**	**0**	**0**
R2PRG019 - Vennootschapsbelasting				
R2BLP101 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0
Totaal baten R2PRG019 - Vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal baten R2DOM005 - Overige lasten en baten	***389.677***	***425.277***	***436.629***	***11.353***
Totaal baten 2022	**592.252**	**659.962**	**692.749**	**32.788**

3.2.3 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op gemeente Leeuwarden. Het voor gemeente Leeuwarden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

Topfunctionarissen zijn personen die leidinggeven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris.

Tabel 106 Bezoldiging topfunctionarissen **Bedragen x € 1**

Gegevens 2022 **bedragen x € 1**	**E. de Jong**	**F. van der Heide**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31-12	01/01 - 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	147.627	118.277
Beloningen betaalbaar op termijn	23.349	20.461
Subtotaal	*170.976*	*138.738*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**170.976**	**138.738**
Het bedrag van de overschrijding, en	N.v.t.	N.v.t.
de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2021 **bedragen x € 1**	**E. de Jong**	**F. van der Heide**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31-12	01/01 - 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.999	107.351
Beloningen betaalbaar op termijn	22.290	20.374
Subtotaal	*162.289*	*127.725*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
Bezoldiging	**162.289**	**127.725**

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2022).

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

3.2.4 Overzicht incidentele lasten en baten

In deze paragraaf worden een overzicht van de incidentele laten en baten gegeven. Hieronder volgt op programmabasis een overzicht van de incidentele lasten en baten. Conform de financiële verordening worden alle posten vanaf € 50.000 afzonderlijk gespecificeerd. Uit onderstaand overzicht volgt dat het structurele saldo € 10,6 mln positief is.

Tabel 107 Structureel saldo (structurele baten minus structurele lasten) **Bedragen x € 1.000**

	Rekening
Totaal van baten en lasten	15.310
Totaal mutaties reserves (incidenteel)	-11.461
Resultaat voor reservemutaties	3.849
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	76
Totaal saldo incidentele baten en lasten	6.486
Structureel saldo (structurele baten minus structurele lasten)	**10.411**

De incidentele baten en lasten en structurele reservemutaties kunnen als volgt wordt gespecificeerd.

Tabel 108 Specificatie van de incidentele baten per programma **Bedragen x € 1.000**

Domein en programma	Rekening baten	reden incidenteel
Sociaal		
Werk en Inkomen		
Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe (REACT EU)	277	afwikkelingsverschil voorgaande jaren
SiSa B2 Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	82	SiSa uitkering met einddatum
SiSa G4 TOZO	242	SiSa uitkering met einddatum
	601	
Sociale basis		
SiSa D14 inhalen onderwijsvertraging coronapandemie	1.163	SiSa uitkering met einddatum
	1.163	
Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning		
SiSa C31 Huisvesting kwetsbare groepen	172	SiSa uitkering met einddatum
SiSa H10 Vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp	16	SiSa uitkering met einddatum
	188	
Fysiek		
Economie en toerisme		
Opvang vluchtelingen Oekraïne	12.109	SiSa uitkering met einddatum
Kwijtschelding lening	50	Afkoop leningsdeel
Verkoop percelen De Zuidlanden	6.375	Verkoop gemeentelijk eigendom / grond
Verkoop percelen overig	4.247	Verkoop gemeentelijk eigendom / grond
Aandelenkapitaal CV Blitsaerd	1.243	Terugstorting deel kapitaal CV Blitsaerd

Domein en programma	Rekening baten	reden incidenteel
Verkoop panden	1.230	Verkoop 4 panden
	25.253	
Wonen en milieu		
SiSa SU-C55 Aanpak energiearmoede	125	SiSa uitkering met einddatum
SiSa SU-C72 Proeftuin aardgasvrije wijk	45	SiSa uitkering met einddatum
	170	
Veiligheid		
Veiligheid		
SiSa A12B - Naleving coronatoegangsbewijzen	476	SiSa uitkering met einddatum
	476	
Overige lasten en baten		
Overhead		
C10 Verbetering digitale dienstverlening	0	
	0	
Totaal saldo van incidentele baten	**27.851**	

Tabel 109 Specificatie van de incidentele lasten per programma **Bedragen x € 1.000**

Domein en programma	Rekening lasten	reden incidenteel
Sociaal		
Werk en inkomen		
Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe (REACT EU)	177	afwikkelingsverschil voorgaande jaren
SiSa B2 Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	286	SiSa uitkering met einddatum
Subsidie Wender Skrep	215	Eenmalige subsidie
	678	
Sociale basis		
University Campus Fryslân	325	SIOF - reservemutatie
SiSa D14 inhalen onderwijsvertraging coronapandemie	1.163	SiSa uitkering met einddatum
	1.488	
Jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning		
SiSa C31 Huisvesting kwetsbare groepen	172	SiSa uitkering met einddatum
SiSa H10 Vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp	16	SiSa uitkering met einddatum
Fries actieplan zorg voor de Jeugd: Foar Fryske Bern	61	budgetoverheveling
	249	
Fysiek		
Economie en toerisme		
Opvang vluchtelingen Oekraïne	9.390	SiSa uitkering met einddatum
Kwijtschelding lening	147	Vanwege oninbaarheid is een lening kwijtgescholden

Domein en programma	Rekening lasten	reden incidenteel
Lasten grondexploitaties, inclusief afwaardering boekwaarde	18.072	Grondexploitaties zijn naar de aard incidenteel
Afwaardering de Skalm	2.009	Eenmalige afwaardering
Afwaardering openbare ruimte WTC	1.061	Eenmalige afwaardering
Verkoop panden	597	Boekwaarden verkoop 4 panden
	31.276	
Wonen en milieu		
SiSa SU-C55 Aanpak energiearmoede	125	SiSa uitkering met einddatum
SiSa SU-C72 Proeftuin aardgasvrije wijk	45	SiSa uitkering met einddatum
	170	
Veiligheid		
Veiligheid		
SiSa A12B - Naleving coronatoegangsbewijzen	476	SiSa uitkering met einddatum
	476	
Overige lasten en baten		
Overhead		
C10 Verbetering digitale dienstverlening	0	
	0	
Totaal saldo van incidentele lasten	**34.337**	

Tabel 110 Specificatie van de structurele stortingen aan de reserves per programma **Bedragen x € 1.000**

Domein en Programma	Omschrijving	Begroting stortingen
Bestuur en middelen		
Algemene baten en lasten	Reserve afschrijvingen	427
Totaal saldo van de structurele stortingen		**427**

Tabel 111 Specificatie van structurele onttrekkingen aan reserves per programma **Bedragen x € 1.000**

Domein en Programma	Omschrijving	Rekening stortingen
Bestuur en middelen		
Algemene baten en lasten	Reserve afschrijvingen	351
Totaal saldo van de structurele stortingen		**351**

Voor een overzicht van de incidentele reservemutaties wordt verwezen naar 3.3.2. Toelichting op de balans.

3.2.5 EMU saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.
Het Rijk geeft per gemeente een indicatie af van hoe hoog een eventueel berekend EMU-tekort zou mogen zijn, de zogenoemde EMU-referentiewaarde. De referentiewaarde (het toegestane EMU-tekort)
voor de gemeente Leeuwarden is voor 2022 bepaald op € 23,8 mln. Het EMU-Saldo komt volgens onderstaande tabel uit op een overschot van € 3,2 mln. Daarmee blijven we ruim binnen de referentiewaarde.

Tabel 112 EMU-saldo **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2022
1. Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	15.311
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	4.493
3. Mutatie voorzieningen	6.633
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	13.648
5. Gerealiseerde boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	633
Berekend EMU-saldo	**3.170**
De referentiewaarde voor de gemeente Leeuwarden	**-23.771**

Bron: septembercirculaire 2022

3.3 Balans

3.3.1 Balans

Tabel 113 Activa	Bedragen x € 1.000	
	31-12-21	31-12-22
ACTIVA		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	265	493
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	13.504	11.728
Totaal immateriële vaste activa	13.769	12.221
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	272.780	275.986
Investeringen met economisch nut met mogelijke heffing ter bestrijding van kosten	43.299	41.573
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	108.445	113.006
Totaal materiële vaste activa	424.524	430.565
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	4.221	4.221
- gemeenschappelijke regelingen	190	190
- overige verbonden partijen	0	0
Leningen aan:		
- openbare lichamen	0	0
- woningbouwcorporaties	124	116
- deelnemingen	497	497
- overige verbonden partijen	7.278	4.752
Overige langlopende leningen	307	123
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0
Uitzettingen Nederlands schuldpapier met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	15.736	22.919
Totaal financiële vaste activa	28.354	32.818
Totaal vaste activa	**466.647**	**475.604**
Vlottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen	*0*	*0*
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	*150.549*	*164.197*
Gereed product en handelsgoederen	*0*	*0*
Vooruitbetalingen	*0*	*0*
Totaal voorraden	*150.549*	*164.197*

	31-12-21	31-12-22
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	27.190	34.200
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	0
Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	10.971	0
Rekening-courantverhouding met het Rijk	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	-16
Uitzettingen Nederlands schuldpapier met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	0	0
Overige vorderingen	17.546	15.501
Overige uitzettingen	0	0
Totaal uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	55.707	49.684
Liquide middelen		
Kassaldi	29	26
Banksaldi	502	0
Totaal liquide middelen	531	26
Overlopende activa		
Voorschotbedragen ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	0	0
- het Rijk	3.627	12.560
- overige Nederlandse overheidslichamen	595	0
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	19.732	29.428
Totaal overlopende activa	23.954	41.989
Totaal vlottende activa	**230.740**	**255.895**
Totaal activa	**697.387**	**731.498**
Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969 bestaat.	**0**	**0**

Tabel 114 Passiva **Bedragen x € 1.000**

	31-12-21	31-12-22
PASSIVA		
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Reserves:		
- Algemene Reserve	34.839	53.087
- bestemmingsreserves	65.947	68.581
Gerealiseerd resultaat volgens het overzicht van baten en lasten jaarrekening	9.421	3.850
Totaal eigen vermogen	**110.207**	**125.517**
Voorzieningen	56.029	62.662
Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Obligatieleningen	0	0
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0

	31-12-21	31-12-22
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	417.457	375.511
- binnenlandse bedrijven	0	0
- openbare lichamen	0	0
- overige binnenlandse sectoren	4.365	3.782
- buitenl. instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov. sectoren	0	0
Door derden belegde gelden	0	0
Waarborgsommen	14	15
Totaal vaste schulden	421.835	379.308
Totaal vaste passiva	**588.071**	**567.653**

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	0	33.271
Overige schulden	15.682	19.530
Totaal netto-vlottende schulden	15.682	52.801
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	44.944	52.532
Voorschotbedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel ter dekking van lasten volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	0	0
- het Rijk	33.596	43.855
- overige Nederlandse overheidslichamen	230	4.003
Overige vooruit ontvangen bedragen	14.866	10.820
Totaal overlopende passiva	93.636	111.211
Totaal vlottende passiva	109.317	164.012
Totaal passiva	**697.388**	**731.498**

Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	746.283	884.594

3.3.2 Toelichting op de balans

Toelichting op de activa van de balans

De vaste activa worden onderscheiden in:

Tabel 115 Specificatie vaste activa **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Immateriële vaste activa	13.769	12.221
Materiële vaste activa	424.525	430.565
Financiële vaste activa	28.354	32.818
Totaal vaste activa	**466.648**	**475.604**

De post *immateriële vaste activa* wordt onderscheiden in:

Tabel 116 Specificatie immateriële vaste activa **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	265	493
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	13.504	11.728
Totaal immateriële vaste activa	**13.769**	**12.221**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende dit jaar.

Tabel 117 Verloop immateriële vaste activa **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-22
Kosten onderzoek en ontwikkeling	265	228	0	0	0	0	493
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	13.504	0	0	298	0	1.478	11.728
Totaal immateriële vaste activa	**13.769**	**228**	**0**	**298**	**0**	**1.478**	**12.221**

De belangrijkste investeringen in immateriële vaste activa in het jaar zijn:

Tabel 118 Belangrijkste mutaties immateriële vaste activa (bedragen groter dan €250.000)

Omschrijving	Bedrag
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	
Investeringen	
Geen	

De post *materiële vaste activa* wordt onderscheiden in:

Tabel 119 Specificatie materiële vaste activa **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Investeringen met een economisch nut	272.780	275.986
Investeringen met economisch nut met mogelijke heffing ter bestrijding van kosten	43.300	41.573
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	108.445	113.006
Totaal materiële vaste activa	**424.525**	**430.565**

Het onderstaande overzicht heeft het verloop van de materiële vaste activa met economisch nut gedurende dit jaar:

Tabel 120 Verloop materiële vaste activa met economisch nut **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-22
Investeringen met economisch nut							
Gronden en terreinen *	35.627	1.322	267	6	0	0	36.676
Woonruimten	2.065	1	396	39	0	0	1.631
Bedrijfsgebouwen	210.997	10.518	180	8.992	0	0	212.343
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	2.528	83	0	102	0	0	2.509
Vervoermiddelen	3.189	973	0	604	0	0	3.558
Machines, apparaten en installaties	17.419	4.825	0	4.054	152	0	18.038
Overige materiële vaste activa	955	426	0	150	0	0	1.231
Totaal invest. m/economisch nut	**272.780**	**18.148**	**843**	**13.947**	**152**	**0**	**275.986**
* waarvan in erfpacht uitgegeven	9.163	453	0	0	0	0	9.616
Invest. met economisch nut met mogelijke heffing ter bestrijding van kosten							
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	43.273	0	0	1.718	0	0	41.555
Overige materiële vaste activa	27	0	0	9	0	0	18
Totaal invest. m/ec.nut bestrijd. kn	**43.300**	**0**	**0**	**1.727**	**0**	**0**	**41.573**

Bij de investeringen met economisch nut met mogelijke heffing ter bestrijding van kosten gaat het met name om investeringen in riolering. Sinds een aantal jaren worden nieuwe investeringen in riolering niet meer geactiveerd maar ten laste van de voorziening gebracht.

De belangrijkste investeringen met economisch nut in het jaar zijn:

Tabel 121 Belangrijkste mutaties investeringen met economisch nut (in ieder geval de bedragen groter dan €250.000) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Bedrag
Investeringen met economisch nut	
Gronden en terreinen (inclusief in erfpacht uitgegeven)	
Investeringen	
Ondergrond tennispark De Bontekoe	453
Middelsee grondkosten	540
Desinvesteringen	
IKC Albert Agnes grond	-31
Bedrijfsgebouwen	
Investeringen	
Optimalisering IKC Wiarda Goutum	500
Maximaschool aanpass.	355
Middelsee kinderopvang SKO	700
Teresa (aanv) 2e locatie Zuidl	500
Wilhelminaschool - Fonteinstraat	758
Wilhelminaschool - tbv kinderopvang	322
IKC Maria Louise uitbr + ko	732
Westerkerk	511
Desinvesteringen	
VSO nieuw-, ver- en uitbouw	-1.193
Alb. agnes-1 lok perm voorz en aanp.	-526
Vervoermiddelen	
Investeringen	
Rioolwagen Scania (2 stuks)	644
Machines, apparaten en installaties	
Investeringen	
Diverse investeringen in hardware en software	2.561
Openbare verlichting	373
Diverse spel- en speelvoorzieningen	10
Hellingshaven damwanden en steigers	494
Skatepark van Loonstraat	178
Desinvesteringen	
N.v.t.	0
Bijdragen van derden	
Diverse spel- en speelvoorzieningen	-139
Overige materiële vaste activa	
Investeringen	
Arbo proof thuiswerkplekken	263

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut gedurende dit jaar:

Tabel 122 Verloop investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-22	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boek-waarde 31-12-22
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0	0	0
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	106.465	10.946	1.061	3.511	2.713	0	110.126
Machines, apparaten en installaties	1.701	1.058	0	119	12	0	2.628
Overige materiële vaste activa	279	14	0	41	0	0	252
Totaal invest. met maatsch. nut	**108.445**	**12.018**	**1.061**	**3.671**	**2.725**	**0**	**113.006**

Als gevolg van gewijzigde BBV-voorschriften moeten met ingang van 1 januari 2017 naast de investeringen met economisch nut ook alle investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte geactiveerd worden. In de jaarrekening betekent dit dat de materiële vaste activa met maatschappelijk nut welke volgens de nieuwe systematiek zijn verantwoord apart moeten worden vermeld. Hieronder zijn deze investeringen weergegeven:

Tabel 123 Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut vanaf 2017 die onder het nieuwe regime vallen Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Gronden en terreinen	-
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	41.178
Machines, apparaten en installaties	1.653
Overige materiële vaste activa	488
Totaal invest. met maatsch. nut vanaf 2017	**43.319**

De belangrijkste investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut dit jaar zijn:

Tabel 124 Belangrijkste mutaties investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Grond-, weg- en waterbouwk.werken	
Investeringen	
GRP2019-2023 bovengr.klim.adapt.2019	442
P.S. Gerbrandyweg / Dammelaan	3.932
Parkeergebied WTC	386
Civiele kunstwerken 2020	258
Optimalisatie Zuiderplein	299
Inr.openbare ruimte WTC-gebied	2.019
Fietsstraten buiten de bebouwde kom	643
Weidumerhoutbrug	395
Bijdragen van derden	
Verharding - reconstructie wegen 2020	-160
Optimalisatie Zuiderplein	-20
Inr.openbare ruimte WTC-gebied	-2.226

De post *financiële vaste activa* wordt onderscheiden in:

Tabel 125 Specificatie financiële vaste activa	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	**Boek-waarde 31-12-21**	**Boek-waarde 31-12-22**
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	4.221	4.221
- gemeenschappelijke regelingen	190	190
Totaal kapitaalverstrekkingen	**4.411**	**4.411**
Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	124	116
- deelnemingen	497	497
- overige verbonden partijen	7.278	4.752
Totaal leningen u/g	**7.899**	**5.365**
Overige langlopende leningen	307	123
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	15.736	22.919
Totaal financiële vaste activa (netto boekwaarde)	**28.354**	**32.818**
Voorziening (in mindering gebracht op boekwaarde)	**3.536**	**1.935**

De totale netto boekwaarde van € 32.318.000 is inclusief een voorziening van € 1.935.000. De boekwaarde per 31 december 2022 van de post kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen is inclusief een voorziening van €1.245.000 (2021: €2.487.000). De boekwaarde van de post overige uitzettingen met een looptijd langer dan één jaar is inclusief een voorziening voor eventuele oninbaarheid ter hoogte van € 690.000 (2021: € 1.049.000).

Tabel 126 Verloop kapitaalverstrekkingen					Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	**Boek-waarde 01-01-22**	**Verstrek-kingen**	**Aflossingen**	**Afschrij-vingen**	**Afwaar-deringen**	**Boek-waarde 31-12-22**
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	4.221	0	0	0	0	4.221
- gemeenschappelijke regelingen	190	0	0	0	0	190
Totaal kapitaalverstrekkingen	**4.411**	**0**	**0**	**0**	**0**	**4.411**

Tabel 127 Verloop leningen en overige uitzettingen,rentetyp. looptijd>1 jr					Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	**Boek-waarde 01-01-22**	**Verstrek-kingen**	**Aflossingen**	**Afschrij-vingen**	**Waardever-mindering**	**Boek-waarde 31-12-22**
Leningen aan:						
- woningbouwcorporaties	124	0	8	0	0	116
- deelnemingen	497	0	0	0	0	497
- overige verbonden partijen	7.278	0	2.527	0	0	4.751
Totaal leningen u/g	**7.899**	**0**	**2.535**	**0**	**0**	**5.364**
Overige langlopende leningen	307	0	185	0	0	122
Overige uitzettingen m/rentetyp. looptijd > 1 jr	15.736	10.984	4.072	0	-271	22.919
Totaal leningen & ov.uitzettingen	**23.942**	**10.984**	**6.792**	**0**	**-271**	**28.405**

De belangrijkste mutaties in financiële activa gedurende dit jaar zijn:

Tabel 128 Belangrijkste mutaties in financiële activa **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Bedrag
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	
-	0
Leningen aan overige verbonden partijen	
Aflossingen	
Blitsaerd Beheer BV	2.326
Vrijval voorziening dubieus lening Blitsaerd	271
Overige langlopende leningen	
-	0
Overige uitzettingen m/rente-typische looptijd > 1 jr	
Verstrekkingen	
VW GSC BV inzake cambuurstadion (1e tranche)	5.067
Bbz bedrijfskapitaal vóór 2020	1.941
Specifieke uitkering participatiewet	2.755

De **vlottende activa** bestaan uit de volgende posten:

Tabel 129 Specificatie vlottende activa **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Voorraden	150.549	164.197
Uitzettingen m/rente-typische looptijd korter dan één jaar	55.707	49.648
Liquide middelen	531	26
Overlopende activa	23.954	41.989
Totaal vlottende activa	**230.740**	**255.895**

De post ***voorraden*** kan als volgt worden gespecificeerd.

Tabel 130 Specificatie van de voorraden **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 1-12-22
Bouwgronden in exploitatie	150.549	164.197
Totaal voorraden	**150.549**	**164.197**

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings - of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen tegen contante waarde.

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2022 het volgende

overzicht worden weergegeven (waarbij de Zuidlanden als één grondexploitatie wordt behandeld):

Tabel 131 Verloop in exploitatie genomen gronden **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-22	Overheve-ling vanuit NIEGG	Vermeerd e-ringen	Vermin-deringen	Winst-uitname	Boek-waarde 31-12-22	Voorzie-ing verlies-latend complex	Balans e	waard 31-12-22
Zuidlanden:									
Grondbank	59.627	0	-59.618	-9	0	0	0		0
Plankosten	59.635	0	-59.540	-95	0	0	0		0
Techum	1.354	0	685	-7	0	2.032	0		2.032
Jabikswoude	-2.633	0	383	9	0	-2.241	0		-2.241
Wiarda	-325	0	561	-898	0	-662	0		-662
Unia	778	0	10.601	0	0	11.379	0		11.379
Overijsselselaan	3.593	0	227	0	0	3.820	0		3.820
De Klamp	-2.946	0	1.663	-930	0	-2.213	0		-2.213
De Hem	520	0	16.107	0	0	16.627	0		16.627
Middelsee fase 1	27.787	0	108.311	-4.444	0	131.654	0		131.654
Verliesvoorziening	0	0	0	0	0	0	0		0
Subtotaal De Zuidlanden	**147.390**	**0**	**19.380**	**-6.374**	**0**	**160.396**	**0**		**160.396**
Overige Woningbouw:									
Grut Palma	-616	0	491	-10		-135	-1.117		-1.252
Wirdum	1.103	0	152	-98		1.157	-994		163
Steenslân	-1.873	0	1.113	0	760	0	0		0
Wytgaard	495	0	262	-1.169	185	-227	0		-227
Baerdersleat	0	0	0	0		0	0		0
Afgesloten WB	-10	0	1.664	-1.654		0	0		0
Subtotaal woningbouw	**-901**	**0**	**3.682**	**-2.931**	**945**	**795**	**-2.111**		**-1.316**
Bedrijventerreinen:									
De Zwette IV	1.293	0	355	-1	-90	1.557	0		1.557
De Zwette V	4.267	0	169	-79	-417	3.940	0		3.940
Frisia	386	0	151	-822	-36	-321	-293		-614
Afgesloten BT	306	0	184	-256		234	0		0234
Subtotaal bedrijven	**6.252**	**0**	**859**	**-1.158**	**-543**	**5.410**	**-293**		**5.117**
Totaal	**152.741**	**0**	**23.921**	**-10.463**	**402**	**166.601**	**-2.404**		**164.197**
Voorziening verlieslatende complexen	-2.192		1.359	-1.571		-2.404			
Balanswaarde	**150.549**		**25.280**	**-12.034**	**402**	**164.197**			

Tabel 132 Totaal onderhanden werk, gronden in exploitatie **Bedragen x € 1.000**

	Boek-waarde 31-12-22	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)	Verlies voorziening
Zuidlanden	160.396	372.479	-533.006	-131	93	0
Woningbouw overig	-1.316	4.801	-3.315	170	-1.889	-2.111
Bedrijventerreinen	5.117	8.958	-14.721	-646	-12	-293
Totaal onderhanden werk (BIE)	**164.197**	**386.238**	**-551.042**	**-607**	**-1.808**	**-2.404**

De *uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar* kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 133 Specificatie uitzettingen met rente-typische looptijd korter dan één jaar **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	**Boek-waarde 31-12-21**	**Boek-waarde 31-12-22**
Vorderingen op openbare lichamen	27.190	34.200
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	10.971	0
Overige vorderingen	17.546	15.501
Totaal uitzettingen met rente-typische looptijd <1 jr	**55.707**	**49.684**

Vordering op openbare lichamen
De vorderingen op openbare lichamen zijn toegenomen als gevolg van onder andere een hogere vordering op de belastingdienst uit hoofde van het BTW compensatiefonds.

Uitzettingen in 's-Rijks schatkist met rente-typische looptijd minder dan één jaar
Dit betreft het zogenaamde schatkistbankieren. Zie hiervoor ook paragraaf 2.2.4 Financiering. Onderstaand is het verplichte overzicht opgenomen.

Schatkistbankieren

Drempelbedrag
Alle overtollige liquide middelen moeten in principe in de schatkist van het Rijk te worden aangehouden. Er is echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor gemeente Leeuwarden is dat voor 2022 € 3.928.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren
Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden. In 2022 hebben geen overschrijdingen plaats gevonden van het drempelbedrag. Onderstaande tabel laat zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2022 is geweest:

Tabel 134 Schatkistbankieren **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving			Verslagjaar 2022			
Drempelbedrag	**(1)**		**3.928**	**3.928**	**3.928**	**3.928**
			1e kwart.	**2e kwart.**	**3e kwart.**	**4e kwart.**
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangeh. middelen	(2)		27	126	0	0
Ruimte onder het drempelbedrag		(3a)=(1)>(2)	3.901	3.802	3.928	3.928
Overschrijving van het drempelbedrag		(3b)=(2)<(1)	0	0	0	0

Tabel 135 Berekening drempelbedrag

Omschrijving		Verslagjaar 2022
	(1)	
Begrotingstotaal verslagjaar	(4a)	589.232
Deel v/h begrotingstotaal < 500 mln	(4b)	500.000
Deel v/h begrotingstotaal> 500 mln	(4c)	89.232
Drempelbedrag	(1)=(4b)*0,0075+(4c)*0,002 (min. € 250.000)	3.928

Tabel 136 Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Verslagjaar 2022			
	(2)				
		1e kwart.	**2e kwart.**	**3e kwart.**	**4e kwart.**
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	(5a)	2.447	11.477	0	0
Dagen in het kwartaal	(5b)	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangeh. middelen	(2)-(5a)/(5b)	27	126	0	0

De post overige vorderingen wordt onderscheiden in:

Tabel 137 Specificatie overige vorderingen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
- vorderingen bijstandsverlening	11.033	9.842
- belastingvorderingen	8.423	7.736
- overige vorderingen op derden	5.603	4.714
Totaal overige vorderingen	**25.058**	**22.292**
Af: voorziening voor:		
- vorderingen bijstandsverlening	4.717	4.010
- belastingvorderingen	1.575	1.812
- overige vorderingen op derden	1.221	969
Totaal voorziening overige vorderingen	**7.512**	**6.791**
Balanswaarde overige vorderingen	**17.546**	**15.501**

Ouderdomsanalyse belastingvorderingen:

Tabel 138 Ouderdom belastingvorderingen	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	**Boek-waarde 31-12-21**	**Boek-waarde 31-12-22**
nog niet vervallen	1.457	957
< 6 maanden vervallen	2.281	833
7 - 12 maanden vervallen	2.033	2.996
> 1 jaar vervallen	2.652	2.950
Ouderdomsanalyse belastingdebiteuren	**8.423**	**7.736**

Op basis van enerzijds beoordeling van individuele posten en anderzijds de ouderdom van posten is een voorziening van € 1.812.000 getroffen. Per medio mei 2023 stond van de belastingvorderingen nog een bedrag van € 1.763.000 open.

Ouderdomsanalyse overige vorderingen op derden:

Tabel 139 Ouderdom van overige vorderingen op derden	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	**Boek-waarde 31-12-21**	**Boek-waarde 31-12-22**
< 3 maanden oud	3.515	2.981
3 tot 6 maanden oud	88	50
6 maanden tot 1 jaar	319	143
ouder dan 1 jaar	1.681	1.540
Ouderdomsanalyse overige vorderingen op derden	**5.603**	**4.714**

Op basis van enerzijds beoordeling van individuele posten en anderzijds de ouderdom van posten is een voorziening van € 969.000 getroffen. Per medio mei 2023 stond van de overige vorderingen op derden nog een bedrag van € 1.865.000 open.

De post ***liquide middelen*** wordt onderscheiden in:

Tabel 140 Specificatie liquide middelen	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	**Boek-waarde 31-12-21**	**Boek-waarde 31-12-22**
Kassaldo	29	26
Banksaldi	502	0
Totaal liquide middelen	**531**	**26**

De post ***overlopende activa*** wordt onderscheiden in:

Tabel 141 Specificatie overlopende activa	Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	**Boek-waarde 31-12-21**	**Boek-waarde 31-12-22**
Voorschotbedragen ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- het Rijk	3.627	12.559
- overige Nederlandse overheidslichamen	595	0

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	19.732	29.429
Totaal overlopende activa	**23.954**	**41.988**

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Tabel 142 Nog te ontvangen voorschotten van overheden van uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel **Bedragen x € 1.000**

Europese overheidslichamen	Boek-waarde 01-01-22	Toevoe-gingen	Ontvangen bedragen	Boek-waarde 31-12-22
ESF - Brug naar werken 2 - Gemeenten	0	0	0	0
Project EGF-Bancaire Sector	0	0	0	0
Totaal EU	*0*	*0*	0	*0*
het Rijk				
SU G4 TOZO	1.873	242	2.115	0
REACT EU	1.754	0	1.754	0
SU B2 gedup. Toeslagenprobl.	0	68	0	68
Noodopvang Oekraïne algemeen	0	4.153	0	4.153
Noodopvang Oer 't hout Grou	0	3.907	0	3.907
Noodopvang Nieuw Mellens	0	3.516	0	3.516
Huisvesting en leefgeld Oekraïners	0	613	0	613
Flexwoningen	0	16	0	16
Noodopvang De Wetterpôlle (trans.)	0	78	0	78
Groot Onderhoud Wegen 2022	0	208	0	208
Totaal Rijk	*3.627*	*12.726*	*3.869*	*12.559*
overige Nederlandse overheidslichamen				
Coronatoegangsbewijzen	423	0	423	0
AMIF	172	0	172	0
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	*595*	*0*	*595*	*0*
Nog te ontv. voorschotten v/Eur. en Ned. Overheden voor specifieke uitkeringen	**4.222**	**12.801**	**4.464**	**12.559**

De overige nog te ontvangen bedragen betreft in totaal € 15.964.000 en bestaat onder andere uit nog te ontvangen bedragen in het kader van de algemene uitkering, de bouw van het nieuwe stadion voor Cambuur en afrekeningen 2022 met betrekking tot het project inkoop jeugd en jeugdbescherming (SDF).

De vooruitbetaalde bedragen betreft in totaal € 13.464.000 en bestaat onder andere uit vooruitbetalingen in het kader van specialistische jeugdhulpherstel, Participatiewet en WSW, software-investeringen en investeringen in sporthallen en Middelsee.

Toelichting op de niet uit de balans blijkende rechten
Verliescompensatie krachtens de Wet of de Vennootschapsbelasting 1969:
Het verrekenbare verlies bedraagt € 0.

Toelichting op de PASSIVA van de balans

Tabel 143 Specificatie vaste passiva **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21
Eigen vermogen	110.207
Voorzieningen	56.029
Vaste schulden, met een rente-typische looptijd > 1 jaar	421.835
Totaal vaste passiva	**588.071**

De post *eigen vermogen* wordt onderscheiden in:

Tabel 144 Specificatie eigen vermogen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Reserves, gespecificeerd naar:		
- Algemene Reserve	34.839	53.087
- Bestemmingsreserves	65.947	68.581
Gerealiseerd resultaat volgens het overzicht van baten en lasten jaarrekening	9.421	3.850
Totaal eigen vermogen	**110.207**	**125.517**

In onderstaande tabel wordt het eigen vermogen per ultimo vorig boekjaar aangesloten met het eigen vermogen per ultimo dit boekjaar.

Tabel 145 Aansluiting eigen vermogen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-22
Eigen vermogen per ultimo boekjaar	110.207
Totaal van baten en lasten dit boekjaar	15.310
Eigen vermogen per ultimo boekjaar	**125.517**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2022:

Tabel 146 Overzicht verloop van de reserves **Bedragen x € 1.000**

Algemene Reserves

Algemene Reserve		Saldo
Saldo 31-12-21		**34.839**
Resultaatbestemming		
Resultaatbestemming 2021	9.421	
		9.421
Stortingen		
Diverse incidentele stortingen via beslisdocument	5.911	
Vrijval coronamiddelen	5.600	
Jaarlijkse storting ter versterking van deze reserve	2.000	
Goed scheiden loont	280	
Winst erfpachtpercelen	86	

		13.877
Onttrekkingen		
Raadsbesl nota aanpak inflatie	4.050	
Voorbereidingskrediet Verduurzaming Leeuwarden Oost	1.000	
		5.050
Saldo 31 december 2022		**53.087**

Bestemmingsreserves

SIOF (Besl. 7-6-2014)	**Saldo**

Doel: Realisatie van strategische langetermijndoelen in hoofd -, economische -, woningmarktversterkende - en sociale infrastructuur

Saldo 31-12-21	**1.167**
Onttrekkingen	
Bijdrage Culturele Universiteitscampus	325
Saldo 31 december 2022	**842**

Budgetoverheveling (Besl. 15-12-2010)	**Saldo**

Doel: Het overhevelen van budgetten naar het volgende begrotingsjaar mits wordt voldaan aan de bepalingen van artikel 11 lid 3 van de financiële verordening van de gemeente Leeuwarden

Saldo 31-12-21	**25.326**

	Stortingen	**Onttrekkingen**
Armoedebeleid	4.598	0
Brede aanpak dakloosheid	2.301	1.367
React EU	1.482	751
Coronasteunpakket inclusief stelpost Corona	1.317	4.818
PLO Volkshuisvestingsfonds	984	0
Decembercirculaire 2022	930	0
Transitiekosten omgevingswet	899	0
Regionale energie strategie (RES)	825	690
Verplichtingen O&I-prioritering	676	728
Klimaatakkoord	665	0
Sportaccommodaties	600	0
Visie armoede en schuldhulp	525	0
Subsidie WTC-gebied	500	2.500
Uitvoeringskosten TOZO	372	585
Leeuwarder digitale agenda	368	336
Statushouders	321	70
Beveiliging gemeentehuis	312	0
Regionale samenwerking	310	0
OHBA-regeling COA 2022	293	0
Digitaal archiveren bouwdossiers	275	0
Reg. gem.hulp gedup. Toeslagenprobl.	203	0
DSO Visualisatie en GIS	200	0
Impuls Sociale Investeringen (ISI)	180	127
Terrein Baard	160	190

Wet kwaliteitsborging	160	0
Project buurtgezinnen L'den	136	0
Laaggeletterdheid	121	65
Wet open overheid	112	0
Andere overheid	80	0
Aanpak acute problemen in de jeugdzorg	0	1.566
Decentralisatie uitkeringen decembercirculaire 2021	0	659
Transformatiefonds Sociaal Domein Jeugd	0	582
Energie agenda Volhoudbaar	0	516
Omgevingswet	0	427
Legacy LF2028	0	385
Watertechnologie en innovatie	0	275
Decentralisatie uitkering bodem	0	235
Transitievisie warmte	0	202
Vervanging (slechte) bomen	0	175
Maatregelen informatiebeveiliging	0	158
Marketing vrije tijd	0	150
Vereisten Algemene Verordening Gegevensbescherming	0	125
Gemeentelijke monumentenlijst	0	115
Mienskipfonds	0	102
Toekomstperspectief Caribische Nederlanders	0	60
Stimulering en acquisitie	0	52
Kerkenvisie	0	50
Invasieve exoten	0	48
	20.054	**18.109**

Saldo 31 december 2022	**27.271**

Grondexploitatie (Besl. 7-6-2004)		**Saldo**
Doel: Dekking nadelige saldi en risico's grondplannen		
Saldo 31-12-21		**10.017**
Stortingen		
Aanvullende storting risicoafdekking grondexploitaties	5.532	
Mutatie voorzieningen negatieve complexen	-213	
Afrekening Steenslân	1.079	
Resultaat grondexploitatie	1.908	
Storting verkoop Eeskwerd	252	
Opbrengst Brandemeer	223	
		8.871
Onttrekkingen		
Dekking rentelasten ontwikkellocaties	58	
		58
Saldo 31 december 2022		**18.740**

Parkeren (Besl. 10-10-1994)	**Saldo**

Doel: Financiering en vervanging/uitbreiding parkeervoorzieningen en flankerend beleid		
Saldo 31-12-21		**145**
Onttrekkingen		
Resultaat parkeren		145
Saldo 31 december 2022		**0**

Stimulering werkgelegenheid (Besl. 7-6-2004)		**Saldo**
Doel: Werkgelegenheidsbevordering en versterking economische structuur		
Saldo 31-12-21		**924**
Geen mutaties in 2022		
Saldo 31 december 2022		**924**

ISV III (Besl. 7-6-2004)		**Saldo**
Doel: Financiering stadsvernieuwingsprojecten		
Saldo 31-12-21		**1.856**
Onttrekkingen		
Plankosten Masterplan "Heechterp vernieuwt"		392
Saldo 31 december 2022		**1.464**

Reserve afschrijvingen		**Saldo**
Doel: Egalisatie afschrijvingskosten		
Saldo 31-12-21		**1.069**
Stortingen		
Storting t.b.v. krediet Sport in Zuidlanden	1.750	
Storting t.b.v. krediet verbouw Carré gebouw	1.000	
Storting t.b.v. kredieten thuiswerken	325	
Storting t.b.v. kredieten PV-systemen	108	
		3.183
Onttrekkingen		
Interest en afschrijvingen thuiswerkplekken		261
Saldo 31 december 2022		**3.991**

Egalisatie Verkiezingen (Besl. 7-6-2004)		**Saldo**
Doel: Egalisatie van lasten begrotingspost verkiezingen		
Saldo 31-12-21		**187**
Stortingen		
Storting middelen verkiezingen		427
Onttrekkingen		
Onttrekking middelen verkiezingen		351
Saldo 31 december 2022		**263**

Frictiemiddelen (Besl. 7-6-2004)		**Saldo**
Doel: Dekken van frictiekosten als gevolg van invullen taakstellingen		
Saldo 31-12-21		**1.393**
Onttrekkingen		

Taakstelling publieke dienstverlening	300	
Knelpunten bedrijfsvoering	158	
Frictiekosten RPA	150	
Frictiekosten Datagedreven werken	75	
Stafadviseur Veiligheidsdomein	65	
		748
Saldo 31 december 2022		**645**

Revolving Fund Monumenten (Besl. 10-10-1994)	**Saldo**
Doel: Het afdekken van kapitaallasten van uitgezette geldleningen bij het Nat. Restauratie Fonds	
Saldo 31-12-21	**221**
Geen mutaties in 2022	
Saldo 31 december 2022	**221**

Kunst in de openbare ruimte (Besl. 21-5-2007)	**Saldo**
Doel: Het loskoppelen van middelen die voortkomen uit de nieuwe 'percentageregeling kunst in de openbare ruimte' van de projectlocatie (bouwwerk)	
Saldo 31-12-21	**169**
Stortingen	
Bijdr WTC Cambuur tbv Kunstregeling	100
Saldo 31 december 2022	**269**

Stedelijke vernieuwing (Besl. 7-6-2004)	**Saldo**
Doel: Realisering stedelijke vernieuwing	
Saldo 31-12-21	**197**
Onttrekkingen	
Bruidsschat Stichting De Kanselarij	133
Saldo 31 december 2022	**64**

Economische participatie (Besl. 19-12-2011)	**Saldo**
Doel: Economische participatie	
Saldo 31-12-21	**1.435**
Onttrekkingen	
Kwijtschelding lening	97
Saldo 31 december 2022	**1.338**

Duurzaamheidslening (Besl. 25-3-2013)	**Saldo**
Doel: Verduurzamen particuliere woningvoorraad	
Saldo 31-12-21	**307**
Onttrekkingen	
Bijdrage programma Volhoudbaar	285
Saldo 31 december 2022	**22**

Vastgoed (Besl. 12-9-16)	**Saldo**
Doel: Optimaliseren en verduurzamen van de bestaande vastgoedportefeuille	
Saldo 31-12-21	**593**
Stortingen	
Boekwinst verkoop Uiterdijksterweg 69	111
Onttrekkingen	
Storting reserve afschrijvingen t.b.v. kredieten PV-systemen	108
Saldo 31 december 2022	**596**

Bodemsanering (Besl. 11-7-2016)	**Saldo**
Doel: Het financieren van bodemsaneringen die in bodemsaneringsprogramma's zijn opgenomen en waarvan de uitvoering zich veelal over meerdere jaren uitstrekt.	
Saldo 31-12-21	**427**
Stortingen	
Reguliere storting 2022	110
Onttrekkingen	
Bijdrage aan bodemprogramma (m.n. Domwier)	110
Saldo 31 december 2022	**427**

Wijkbudgetten (Besl. Vaststellen Jaarrekening 2016)	
Doel: Opvangen toekomstige verplichtingen wijkpanelbudgetten	
Saldo 31-12-21	**370**
Geen mutaties in 2022	
Saldo 31 december 2022	**370**

Reserve toeristenbelasting (Besl. 17-7-2017)	
Doel: Financiering voor uitgaven aan fysieke toeristische voorzieningen	
Saldo 31-12-21	**261**
Stortingen	
Resultaat product toeristenbelasting	**300**
Onttrekkingen	
Programma toeristenbelasting	**300**
Saldo 31 december 2022	**261**

Dorpen en platteland (jaarstukken 2018)	
Doel: Voorziening voor bodemsanering	
Saldo 31-12-21	**99**
Geen mutaties in 2022	
Saldo 31 december 2022	**99**

Voorwaardelijke Budgetoverheveling (Besl. 10-07-2019)	**Saldo**
Doel: Het overhevelen van budgetten naar het volgende begrotingsjaar die nog vragen om formele besluitvorming over de exacte inzet ervan en de bijbehorende activiteiten.	
Saldo 31-12-21	**13.116**

	Stortingen	**Onttrekkingen**
Decembercirculaire 2022 SDF	1.210	0
Aanpak acute problemen in de jeugdzorg	477	190
DU september + decembercirculaire 2021	-477	1.264
Decembercirculaire 2022	428	0
Regionale samenwerking	0	310
Coronasteunpakket inclusief stelpost Corona (bijstelling)	0	8.915
Verschuiving schulden	-38	38
	1.600	**10.717**

Saldo 31 december 2022	**3.999**

Reserve oevers en steigers (jaarstukken 2019)	
Doel: Dekken van achterstallig onderhoud dat is gebleken uit een geactualiseerd beheerplan en waarvoor in het kader van de Artikel-12 status van de voormalige gemeente een aanvullende bijdrage is ontvangen van het Rijk	
Saldo 31-12-21	**619**
Geen mutaties in 2022	
Saldo 31 december 2022	**619**

Compensatie groen (jaarstukken 2019)	
Doel: Opvangen van kosten voldoen aan compensatieplicht bij kappen van 10 of meer bomen middels herplanting of financiële compensatie	
Saldo 31-12-21	**556**
Stortingen	
Afkoop herplantplicht	**107**
Saldo 31 december 2022	**663**

Sociale werkvoorziening (jaarstukken 2019)	
Doel: Opvangen tekorten sociale werkvoorziening	
Saldo 31-12-21	**994**
Geen mutaties in 2022	
Saldo 31 december 2022	**994**

Reserve stadion SC Cambuur (Besl. 17-06-2021)	
Doel: Afdekken risico financiering	
Saldo 31-12-21	**4.500**
Geen mutaties in 2022	
Saldo 31 december 2022	**4.500**

De post **voorzieningen** wordt onderscheiden in:

Tabel 147 Specificatie voorzieningen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving voorzieningen	Boek-waarde 01-01-22	Resultaat bestem-ming	Vrijge-vallen bedragen	Stortin-gen	Aanwen-dingen	Boek-waarde 31-12-22
Verplichtingen, verliezen en risico's	12.232	0	400	5.127	3.396	13.563
Ter egalisering van kosten	21.099	0	1.574	18.100	13.126	24.499
Voor bijdragen aan toekomstige vervangings-	3.433	0	0	1.336	70	4.699
investeringen waarvoor een heffing geheven	0	0	0	0	0	0
kan worden	0	0	0	0	0	0
Voor middelen van derden waarvan	19.265	0	0	3.433	2.796	19.902
bestemming gebonden is						
Totaal voorzieningen	**56.029**	**0**	**1.974**	**27.995**	**19.388**	**62.662**

Tabel 148 Overzicht verloop van de voorzieningen **Bedragen x € 1.000**

1ab Specifieke risico's (Besl. 7-6-2004)			
Doel: Opvangen risico's nog lopende procedures			
Saldo 31-12-21			**79**
Stortingen			
Diverse risico's			147
Onttrekkingen			
Overige kosten			177
Saldo 31 december 2022			**50**
1c Onderhoud gymlokalen (Besl. 14-12-2098)			
Doel: Egalisatie van (grote) onderhoudskosten			
Saldo 31-12-21			**1.896**
Stortingen			
Storting onderhoudsmiddelen			100
Onttrekkingen			
Onderhoud 2021 diverse gymzalen			174
Saldo 31 december 2022			**1.822**
1c Groot onderhoud vastgoed (Besl. 7-6-2004)			
Doel: Egalisatie (grote) onderhoudskosten vastgoed			
Saldo 31-12-21			**3.183**
Stortingen			
Reguliere storting	2.390		
Storting tbv onderhoud Pionier	575		
Mee- en tegenvallers	0		
Diverse kleinere stortingen	205		
			3.170
Onttrekkingen			
Groot onderhoud en adviezen			3.611
Saldo 31 december 2022			**2.742**

1ab Arbeidsgerelateerde kosten (Besl. 26-5-2014)		
Doel: Afdekken van verplichtingen aan voormalige bestuurders en voormalig personeel		
Saldo 31-12-21		
Pensioen (vm) wethouders	8.500	
Wachtgeld vm bestuurders	130	
Voormalig personeel	1.703	
		10.333
Stortingen		
Pensioen (vm) wethouders	191	
Wachtgeld vm bestuurders	565	
Voormalig personeel	617	
Verlofrechten	2.016	
ORT-vergoeding	163	
Nabetaling overwerk	728	
		4.280
Onttrekkingen (betalingen)		
Pensioen (vm) wethouders	514	
Wachtgeld vm bestuurders	211	
Voormalig personeel	760	
		1.485
Vrijgevallen bedragen		
Pensioen (vm) wethouders	1.161	
Wachtgeld vm bestuurders	31	
Voormalig personeel	382	
		1.574
Saldo 31-12-22		
Pensioen (vm) wethouders	7.016	
Wachtgeld vm bestuurders	453	
Voormalig personeel	1.178	
Verlofrechten	2.016	
ORT-vergoeding	163	
Nabetaling overwerk buitendienst	728	
Saldo 31 december 2022		**11.554**

1c Zadelfonds monumentenzorg (Besl. 13-3-1995)	
Doel: Financiering kleinschalige projecten monumentenzorg	
Saldo 31-12-21	**345**
Stortingen	
Storting t.l.v. de exploitatie	20
Onttrekkingen	
Bijdrage Kanselarij	35
Bestedingen 2022	14
Saldo 31 december 2022	**316**

1d Egalisatie heffingen (Besl. 29-6-2015)
Doel: Egalisatie opbrengsten kostendekkende tarieven

Saldo 31-12-21		**3.433**
Stortingen		
Resultaat afval	1.326	
Resultaat riolering	-70	
Resultaat hondenvoorziening	10	
		1.266
Saldo 31 december 2022		**4.699**

1c Afkoopsommen onderhoud graven (Besl. 16-12-2002)	
Doel: Dekken kosten onderhoud grafbedekkingen	
Saldo 31-12-21	**210**
Stortingen	
Storting voorziening	11
Resultaat product begraafplaatsen	15
Saldo 31 december 2022	**236**

2 Onderhoud graven familie Zadel (Besl. 13-3-1995)	
Doel: Dekking kosten onderhoud grafbedekking familie Zadel	
Saldo 31-12-21	**148**
Stortingen	
Bijdrage aan begraafplaats Zadel	1
Saldo 31 december 2022	**149**

2 Riolering (Besl. 11-10-2004)	**Saldo**
Doel: Realiseren Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	
Saldo 31-12-21	**19.116**
Stortingen	
Bijdrage t.l.v. exploitatie 2022	3.432
Onttrekkingen	
Bijdrage RIO's (uitgaven 2022)	2.795
Saldo 31 december 2022	**19.753**

1c Onderhoud verhardingen (Besl. 6-11-2012)		
Doel: Egalisatie van Bestedingen voor het in goede staat hebben/houden van verhardingen		
Saldo 31-12-21		**2.884**
Stortingen		
Reguliere storting	10.360	
Opbrengst degeneratiekosten	250	
		10.610
Onttrekkingen		
Bijdrage projecten 2022	2.009	
Bijdrage projecten 2021 en eerder	4.209	
		6.218
Saldo 31 december 2022		**7.277**

1c Onderhoud civiele kunstwerken (Besl. 6-11-2012)
Doel: Egalisatie van Bestedingen voor het in goede staat hebben/houden van civiele kunstwerken

Saldo 31-12-21		**6.144**
Stortingen		
Reguliere storting t.l.v. exploitatie	3.170	
		3.170
Onttrekkingen		
Bijdrage onderhoud diverse projecten 2022	139	
Bijdrage onderhoud diverse projecten 2021 en eerder	1.430	
		1.569
Saldo 31 december 2022		**7.745**

1c Waterwegen/baggeren (Besl. 31-3-2014)

Doel: Het egaliseren van Bestedingen voor onderhoud van waterwegen en baggerwerkzaamheden

Saldo 31-12-21		**2.867**
Stortingen		
Reguliere storting t.l.v. exploitatie	815	
Aanvullende storting agv prijsstijging	179	
Overige bijdragen	9	
		1.003
Onttrekkingen		
Baggerwerkzaamheden 2021	4	
Baggerwerkzaamheden 2020 en eerder	185	
		189
Saldo 31 december 2022		**3.681**

1ab Voorziening afgesloten complexen (Te besluiten bij vaststellen jaarstukken 2019)

Doel: Middelen voor resterende en afrondende werkzaamheden zoals ophogen, woonrijp maken, beheer-/exploitatie- en verkoopkosten na afsluiting grondexploitatie

Saldo 31-12-21		**1.821**
Stortingen		
Storting t.l.v. exploitatie 2022 o.a. afwikkeling Steenslân fase I	420	
Storting vanuit afdracht bovenwijkse voorzieningen Blitsaerd	231	
Diversen	48	
		699
Onttrekkingen		
Kosten deelgebied Tolhuis	92	
Diverse kleine uitgaven meerdere deelgebieden	68	
		160
Vrijval deelgebieden		
Afronden afgesloten complex Zuiderburen	156	
Afronden afgesloten complex Newtonpark	72	
Afronden afgesloten complex Wetterpôle	172	
		400
Saldo 31 december 2022		**1.960**

1c Achterstallig onderhoud verhardingen (instellen bij vaststellen jaarstukken 2021)

Doel: Dekken van achterstallig onderhoud dat is gebleken uit een geactualiseerd beheerplan en waarvoor in het kader van de Artikel-12 status van de voormalige gemeente een aanvullende bijdrage is ontvangen van het Rijk

Saldo 31-12-21		**3.570**
Onttrekkingen		
Uitvoering asfaltonderhoud	2.801	
Diverse kosten (onderzoek, voorbereiding en leiding)	89	
		2.890
Saldo 31 december 2022		**680**

De onderverdeling van de in de balans opgenomen **vaste schulden** is als volgt:

Tabel 149 vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	417.457	360.511
- openbare lichamen	0	15.000
- overige binnenlandse sectoren	4.365	3.782
Waarborgsommen	14	15
Totaal vaste schulden	**421.835**	**379.308**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2022.

Tabel 150 Verloop vaste schulden **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-22	Vermeer-deringen	Aflossing-en	Boek-waarde 31-12-22	Rentelast voor het jaar
Onderhandse leningen van:					
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	417.457	44.000	100.946	360.511	7.438
- openbare lichamen	0	15.000	0	15.000	0
- overige binnenlandse sectoren	4.365	0	583	3.782	0
Waarborgsommen	13	2	0	15	0
Totaal vaste schulden	**421.835**	**59.002**	**101.529**	**379.308**	**7.438**

De **vlottende passiva** kunnen als volgt worden onderscheiden:

Tabel 151 Specificatie vlottende passiva **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	15.682	52.801
Overlopende passiva	93.636	111.211
Totaal vlottende passiva	**109.317**	**164.012**

De post **netto-vlottende schulden** wordt onderscheiden in:

Tabel 152 Netto-vlottende schulden met rente-typische looptijd korter dan 1 jaar **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Banksaldi	0	33.271
Overige schulden	15.682	19.531
Totaal netto-vlottende schulden	**15.682**	**52.802**

De post **overlopende passiva** wordt onderscheiden in:

Tabel 153 Specificatie overlopende passiva **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Boek-waarde 31-12-22
Nog te betalen bedragen	44.944	52.533
Voorschotbedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel ter dekking van lasten volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- het Rijk	33.596	43.855
- overige Nederlandse overheidslichamen	230	4.003
Overige vooruitontvangen bedragen	14.866	10.820
Totaal overlopende passiva	**93.636**	**111.211**

De nog te betalen bedragen bestaan hoofdzakelijk uit onderstaande posten (bedragen groter dan € 1 mln zijn toegelicht)

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-22
Beschermd wonen	1.716
Af te dragen loonheffing	5.122
Specialistische jeugdhulp duurzaam	1.964
Af te dragen premies ABP	1.487
Maatschappelijke opvang verslavingszorg	1.330
Totaal toegelicht	**11.619**

Er zijn geen balansposities in het kader van faciliterend grondbeleid.

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen over het jaar 2022:

Tabel 154 Verloop van overheden ontvangen voorschotbedragen van uitkeringen met specifiek bestedingsdoel **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Ontvan-gen bedragen	Bestedingen	Boek-waarde 31-12-22
het Rijk				
SU C47 Volkshuisvestingsfonds	20.568	0	0	20.568
SU C72 Proeftuin aardgasvrije wijk	0	3.887	0	3.887
SU C55 Aanpak energiearmoede	0	3.213	0	3.213
SU H20 Vastgoedtr. Gesloten JH '21	3.134	0	2	3.132
SU C32 SUVIS	2.126	2.796	2.718	2.204

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-21	Ontvan-gen bedragen	Bestedingen	Boek-waarde 31-12-22
(SU-E83) Bodem 2022 diffuus lood	0	1.177	0	1.177
SU - D8 Onderwijsachterstandenbeleid	397	552		949
(SU-E3) Geluidsanering Lwd	0	691	0	691
SU - Educatiemiddelen	386	285	0	671
Verkeersveiligheid	0	564	0	564
SU G10 Wet Inburgering	0	545	0	545
SU D14 Nationaal Programma Onderwijs	477	0	19	458
Proeftuin Toekomstscenario	0	400	0	400
SU D12 RMC voortijdig schoolverlaten	175	54	0	229
SU C31 Huisvesting kwetsbare groepen	172	0	0	172
Doorzorg (ex) gedetineerden VHF	155	132	124	163
SU H12 Lok. preventieakkoord/aanpak	60	94	60	94
Projectcoörd. en borging project LVB	91	0	13	78
SU D12A Regionaal aanpak VSV	48	27	0	75
Circulaire ambachtscentra (SU-E21)	0	50	0	50
Vervanging Key2Jongerenmonitor	0	50	0	50
SU D21 Impuls jongerencultuur	0	50	0	50
Onderwijsroute SU - G13	0	49	0	49
Project levensloopaanpak 3Noord '20	67	0	23	44
SU H10 Vastgoedtr. Gesloten JH '20	16	0	0	16
SU D19 Tijd. Onderwijshuisv. onthmdn	0	12	0	12
Innovatiebudget Digitale Overheid	5	34	30	9
SU C31 BAD: Skills in de stad SiSa	1.365	0	1.365	0
SU E3 Geluidssanering A-lijst woningen	691	0	691	0
SU C43 RREW reductie energie woningen	333	0	333	0
SU B1 gedup. Toeslagenproblematiek	90	0	90	0
Misbr jongeren in kwetsb omstandigh	4	0	7	-3
Incidentele middelen RIEC-Noord	3.236	1.475	2.886	1.825
Totaal Rijk	*33.596*	*17.137*	*8.361*	*42.372*
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Registratie crisismiddelen UWV	214	0	214	0
Project Eurocities	16	0	16	0
Provincie bijdrage (BERAP)	0	750	0	750
Natuurincl regiodeal (SU-FRL13C)	0	86	0	86
Beheerplan rioleringen	0	3.039	0	3.039
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	*230*	*3.875*	*230*	*3.875*
Totaal vooruitontv. voorschotten v/Eur. en Ned. overheden voor specifieke uitkeringen	**33.826**	**21.012**	**8.591**	**46.247**

Toelichting op de niet uit de balans blijkende verplichtingen

- ***Garantstellingen en leaseverplichtingen***

Tabel 155 Garantstellingen **Bedragen x € 1 mln**

Omschrijving	Leningen 31-12-21	waarvan gewaar-borgd	Leningen 31-12-2022	waarvan gewaar-borgd
Nationale Hypotheek Garantie (t/m 2010)	704.000	352.000	596.000	298.000
Gemeentelijke achtervang geldleningen geborgd door WSW	735.690	367.845	1.101.673	550.837
Geborgde particuliere leningen voor start NHG 1994	4.379	4.379	3.103	3.103
Overige door gemeente geborgde leningen	22.466	22.059	21.867	21.460
Totaal garanties	**1.466.535**	**746.283**	**1.722.642**	**873.399**

Nationale Hypotheek Garantie (t/m 2010): dit betreft de cijfers per 1 januari van de betreffende jaren. Er zijn op dit moment geen recentere gegevens beschikbaar.

Tabel 156 Leaseverplichtingen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Verplichting 31-12-21	Verplichting 31-12-22
Auto's t.b.v. m.n. College van B&W en sociale recherche	91	59
Totaal leaseverplichtingen	**91**	**59**

- ***Inkoopverplichtingen ten behoeve van de exploitatie groter dan € 1.000.000***

Tabel 157 Inkoopverplichtingen per ultimo 2022 **Bedragen x € 1.000**

Volgnr	Leverancier naam	Begin-datum	Verval-datum	Overeenkomst	Verplich-ting	Opmerking
1	BV Fryslan Miljeu Noordwest		Onbepaald	Afvalinzameling	7.954	Jaarbedrag
2	BV Fryslan Miljeu Noordwest		Onbepaald	Vegen / Borstelen	1.373	Jaarbedrag
3	Afvalsturing Friesland NV	01-08-07	01-01-25	Leveringsverplichting huishoudelijk afval	3.681	Restant verplichting
4	Stichting WoonFriesland	01-01-10	31-12-35	Huur Wijk/voorzieningscentrum Zuiderburen (Witte Mar 7-9)	1.266	Restant verplichting
5	BV Fryslan Miljeu Noordwest	01-01-05	Onbepaald	Milieustraat	1.579	Jaarbedrag
6	FUMO	01-01-14	Onbepaald	Uitvoering deel van milieutaken op gebied van omgevingsrecht	1.163	Jaarbedrag
7	Miep BV	01-01-21	31-12-24	Hulp bij huishouden Wmo	5.705	Jaarbedrag
8	St. Thuiszorg Het Frieseland	01-01-21	31-12-24	Hulp bij huishouden Wmo	5.705	Jaarbedrag
9	Windkracht058	01-01-21	31-12-24	Aanvullende ondersteuning Wmo	7.563	Jaarbedrag
10	Amaryllis/Incluzio	01-01-21	31-12-24	Basisondersteuning Wmo	19.684	Jaarbedrag
11	Welzorg Nederland	01-04-19	01-04-23	Huur vervoersmiddelen	1.300	Jaarbedrag
12	Taxi Witteveen Lemmer BV	01-08-18	01-08-23	Vervoersdiensten Wmo	1.700	Jaarbedrag
13	Taxi Witteveen Lemmer BV	01-08-18	01-08-23	Leerlingenvervoer	1.400	Jaarbedrag
14	Friesland Zorgverzekeraar	01-01-22	31-12-22	Collet. verzekering AV Frieso	1.486	Jaarbedrag
15	SoftwareOne BV	01-07-21	30-06-24	Microsoft licenties	1.318	Jaarbedrag

- ***Verplichtingen in relatie tot het grondbedrijf***

Als gemeente hebben we bouwgronden in bezit die wegens met derden aangegane contractuele voorwaarden zijn belast met bouwclaims. Deze claims bedragen per ultimo 2022 € 7,7 mln (2021: € 9,2 mln). Contractueel is vastgelegd dat de gemeente tot de expiratiedatum een overeengekomen aantal bouwkavels aanbiedt aan de betreffende partijen. Indien de gemeente tot de expiratiedatum minder kavels aanbiedt dan overeengekomen, dan moet de gemeente in principe een afkoopsom betalen per niet aangeboden kavel. Een eventuele claim kan derhalve pas na de expiratiedatum (2024) worden ingediend. In de praktijk komt het echter veelvuldig voor dat partijen opteren voor verlenging van de expiratiedatum. Vanwege de lange looptijden van de contracten en het feit dat partijen indien dit speelt bij veelal kiezen voor verlening van de expiratiedatum, gaan we er van uit, dat geen of nauwelijks claims gehonoreerd moeten worden, en dat het risico dus zeer klein is.

- ***Inkoopverplichtingen ten behoeve van investeringen:***

In bijlage A is een overzicht van de restantkredieten weergegeven. Voor maximaal het nog openstaande bedrag van de restantkredieten kunnen verplichtingen zijn aangegaan.

- ***Subsidieverplichtingen***:

De subsidies aan instellingen, welke zijn vastgelegd met een maximum te verlenen bedrag per subsidie, zijn overwegend structureel van aard, maar worden steeds voor een jaar verleend. Een eventuele beëindiging van een subsidies vereist echter een redelijke termijn. Zie ook bijlage: Overzicht subsidies aan instellingen.

3.3.3 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die bij deze jaarrekening relevant zijn, naast de gebeurtenissen die worden benoemd in paragraaf 2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

3.4 Verantwoordingsinformatie Specifieke Uitkeringen (SiSa)

Tabel 158 SiSa verantwoordingsinformatie 2022

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-2-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A12B	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A12B/02*	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/05*	
			050460 Veiligheidsregio Fryslân	€ 0	Ja	€ 422.409	Ja	
JenV	A13	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 334.156	Ja	€ 0	€ 334.156	Ja	
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 9.107.000	€ 2.880.930	€ 0	€ 104.455	€ 0	€ 433.865
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 220.500	€ 12.746.750	€ 12.746.750	Nee	

JenV	**A17**	**Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A17/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/02*	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/03*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/04*		
			€ 0	€ 0	Nee	Beschikking is pas in jaar T ontvangen. De looptijd van de SPUK is 2022 - 2025		
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			36	215	36	215	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 11.690	€ 20.927			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 13.680	€ 81.700	€ 38.148	€ 97.104	€ 4.488	€ 15.708
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 120.000		€ 0	€ 68.006	

BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 3** Gemeenten	Projectnaamnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/03*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Toelichting afwijkingen in faseringen (indicatoren 02 en 04) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: C9/06*
			1 2022-0000095953	Ja	0	Ja		€ 9.984.134
			Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: C9/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/09*	Toelichting afwijking(en) prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/11*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/12*
			1 2022-0000095953	€ 0	Ja		0	Nee
BZK	**C10**	**Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening** Gemeente en Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C10/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf verantwoordingsjaar 2020 tot einde looptijd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/04*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/05*	
			1 € 50.598	€ 179.717	Ja	Nee		
BZK	**C31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*	
			€ 0	€ 56.331	€ 0		Nee	

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21 - 00746043	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		2	SUVIS21 - 00891037	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		3	SUVIS21 - 01047796	€ 71.882	€ 71.882	Ja		Ja
		4	SUVIS21 - 01196091	€ 420.000	€ 420.000	Ja		Ja
		5	SUVIS21 - 01211579	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		6	SUVIS21 - 01211805	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		7	SUVIS21 - 01211813	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		8	SUVIS21 - 01745991	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		9	SUVIS21 - 02390387	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		10	SUVIS21-2-02598752	€ 99.775	€ 99.775	Ja		Ja
		11	SUVIS21-2-02868108	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		12	SUVIS21-2-03062582	€ 0	€ 0	Ja		Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21 - 00746043	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
		2	SUVIS21 - 00891037	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
		3	SUVIS21 - 01047796	Ja				
		4	SUVIS21 - 01196091	Ja				
		5	SUVIS21 - 01211579	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
		6	SUVIS21 - 01211805	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
		7	SUVIS21 - 01211813	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
		8	SUVIS21 - 01745991	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
		9	SUVIS21 - 02390387	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
		10	SUVIS21-2-02598752	Ja				
		11	SUVIS21-2-02868108	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
		12	SUVIS21-2-03062582	Nee	N.n.b. Geen reactie ontvangen van school			
BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
		1	030002 Provincie Friesland	€ 48.455	€ 48.455	€ 16.325	3	3
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
		1	030002 Provincie Friesland	195	Ja			

BZK	C43	**Regeling reductie energiegebruik woningen**	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
		Gemeenten	RREW2020-00449127	€ 438.076	€ 563.209	5.042		Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
			3.004	Ja				
BZK	**C47**	**Volkshuisvesting**	Deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/01*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C47/02*	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/03*	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/04*	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C47/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C47/06*
		Gemeenten	1 Leeuwarden-Oost	0	0	0	€ 105.603	€ 105.603
			Kopie deelplannaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/07*	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C47/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C47/09*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan *Aard controle R* *Indicator: C47/10*		
			1 *Leeuwarden-Oost*	€ 105.603	€ 105.603	€ 105.603		
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/12*				
			Ja	Nee				
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			40	€ 29.378	€ 29.378	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			0	€ 95.153	€ 95.153			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	40	0	0

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*					
			€ 0	Nee					
BZK	**C72**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C72/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C72/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C72/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C72/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C72/05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C72/06*
			€ 45.603	€ 45.603	0	0	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C72/07*						
			Nee						
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 999.003	€ 117.115	€ 1.468.266	-€ 308.711	€ 396.512		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1							
		100							
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW] *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/04*	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/05*	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/06*
			€ 2.249.560	€ 386.374	€ 2.635.934	€ 1.964.994	€ 670.940	€ 0	

OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente *Aard controle R* *Indicator: D11/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/03*			
			€ 82.564	€ 82.564	Nee			
OCW	**D12**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*			
			€ 601.496	€ 65.648	Nee			
OCW	**D12A**	**Regionaal programma voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*	
			€ 269.433	€ 0	€ 269.433	€ 47.657	Nee	
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 1.162.716	€ 0	€ 0	€ 0	€ 476.732	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			

OCW	**D21**	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**	Naam instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/01*	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D21/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D21/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/05*	
			1 Neushoorn	€ 69.547	€ 69.547	Nee		
			2 LF2028 Over de Drempel	€ 60.000	€ 60.000	Nee		
			3 Kunstkade	€ 60.000	€ 60.000	Nee		
			4 Embrace	€ 20.000	€ 20.000	Nee		
			5 Generatiehuis	€ 50.000	€ 50.000	Nee		
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1 IenW/BSK-2020/5804	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 IenW/BSK-2021/280197	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 IenW/BSK-2021/35208	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1 *IenW/BSK-2020/5804*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 *IenW/BSK-2021/280197*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 *IenW/BSK-2021/35208*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
IenW	**E10B**	**Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes** SiSa tussen medeoverheden	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E10B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10B/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10B/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10B/05*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10B/06*
			1 Snelfietsroute Leeuwarden Zuid fase 1 /PF202/218355	€ 645.739	€ 3.080.557	Ja	Ja	
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10B/07*	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10B/08*	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E10B/09*			
			1 Snelfietsroute Leeuwarden Zuid fase 1 /PF202/218355	Nee	Nee			

IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 1.690	€ 370.359	€ 50.600	Ja		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		
		1	101 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden | aantal in meters	Nee	0			
		2	103 Saneren van verticale stoepranden en hoogteverschillen tussen verharding en berm | aantal in meters	Ja	700			
		3	105 Verbreden van fietspaden | aantal in meters	Nee	0			
		4	106 Aanleg van een drempel op fietskruispunt gebiedsontsluitingsweg / erftoegangsweg | aantal in st	Ja	3			
IenW	**E21**	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra** Gemeenten en GR'en	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/03*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/04*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/05*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/06*
		1	IENW/BSK-2022/299174	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/07*	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/08*	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/09*			
		1	IENW/BSK-2022/299174	Ja				

IenW	E44B	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**						
			Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/03*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/04*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			4 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			5 030002 Provincie Friesland	€ 89.022	€ 89.022	€ 0	€ 0	Nee
			6 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			7 030002 Provincie Friesland	€ 301.083	€ 301.083	€ 0	€ 0	Nee
			8 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			9 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			10 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			11 030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

	Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*
1	030002 Provincie Friesland	Maatregel 7 : Circulair en biodivers bedrijventerrein Zwette I, II, III en V	Nee
2	030002 Provincie Friesland	Maatregel 8 : Herinrichting De Kei - Bilgaard	Nee
3	030002 Provincie Friesland	Maatregel 9 : Herinrichting Fryslânplein /nieuwbouw Cambuurstadion	Nee
4	030002 Provincie Friesland	Maatregel 10 : Herinrichting Kerkbuurt Wergea	Nee
5	030002 Provincie Friesland	Maatregel 11 : Herinrichting Nieuwestad Waagplein binnenstad	Nee
6	030002 Provincie Friesland	Maatregel 12 : Herinrichting Oud-oost	Nee
7	030002 Provincie Friesland	Maatregel 13 : Herinrichting plein Sint Anthonystraat	Nee
8	030002 Provincie Friesland	Maatregel 14 : Herinrichting Potterbakkersplaats binnenstad	Nee
9	030002 Provincie Friesland	Maatregel 15 : Herinrichting Stationsweg Oedsmawei Grou	Nee
10	030002 Provincie Friesland	Maatregel 16 : Klimaatadaptief Stiens	Nee
11	030002 Provincie Friesland	Maatregel 17: Vergroenen Eewal Wortelhaven	Nee

IenW	**E56**	**Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021**	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/01*	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle n.v.t* *Indicator: E56/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/04*	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/06*
		1	€ 28.817	€ 178.102	€ 206.919	Nee	€ 0	Nee
		2	€ 0	€ 74.174	€ 74.274	Nee	€ 0	Nee

			Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/07*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/08*
		1	Project C. Ondersteuningen bij kennisuitwisseling en palnvorming door werkgevers en adviesering aan werkgevers ten behoeve van verduurzaming van woonwerkverkeer	Ja
		2	Project D. Ondersteuning van stimulering door werkgevers van gebruik van de fiets woon-werkverkeer en zakelijk verkeer	Ja

IenW	**E83**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E83/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/05*	
		1	Spoedlocaties (Aldlân-oost) / 2022-117362	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
		2	Element diffuss lood / 2022-117362	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
		3	Element PFAS / 2022-117362	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
		4	Spoedlocaties (Aldlân-oost) / 2022-276793	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	

			Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/09*
		1	Spoedlocaties (Aldlân-oost) / 2022-117362	Ja		Nee
		2	Element diffuss lood / 2022-117362	Ja		Nee
		3	Element PFAS / 2022-117362	Ja		Nee
		4	Spoedlocaties (Aldlân-oost) / 2022-276793	Ja		Nee

			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83/10*
		1	Nee

IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
			1	321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)|aantal in Meters	Nee	0			
			2	337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg|aantal in Meters	Nee	0			
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 77.857.970	€ 1.207.376	€ 3.932.481	€ 62.754	€ 436.315	€ 168
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 1.570.508	€ 606.146	€ 0	€ 2.342.586	€ 0	€ 12.542
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 4.925	Ja				

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.		Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
				€ 35.800	€ 61.572	€ 199.116	€ 0	€ 0	€ 0
				BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 199.173	€ 297.725	€ 168	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 94.070	€ 17.277	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 192.874	€ 34.276	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 23.472	€ 600	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 523	€ 0	€ 19.601	€ 960	€ 0	
		6	Totaal	€ 523	€ 0	€ 529.190	€ 350.838	€ 168	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*			
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		0	Ja			
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
		6	Totaal	0	0				
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*			
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0			
		6	Totaal	0	0	0			

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*				
			€ 304.208	€ 0	Ja				
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*				
			€ 12.353	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* Indicator: G13/05		
			€ 58.000	€ 106.848	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H1**	**Ministeriële regeling heroïnebehandeling** Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Afspraak** *Aard controle D1* *Indicator: H1/01*	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Realisatie** *Aard controle D1* *Indicator: H1/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H1/03*				
			30	27	€ 802.106				
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 66.530	€ 107.684					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Onderhoud IJshal	€ 51.923	€ 51.923		€ 0		
		2	Energiekosten IJshal	€ 55.761	€ 0	€ 55.761	€ 0		

VWS	**H7**	**Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/01*	Besteding (jaar T) **Zelfstandige uitvoering** *Aard controle R* *Indicator: H7/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: H7/03*	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/05*	
			1 GHNT Veilig online / 330800	€ 39.811	€ 88.167	Ja		
			2 GHNT / 330801	€ 33.688	€ 95.611	Ja		
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/06*	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/07*				
			Ja	Ja				
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
			1 1042280-2001063	€ 113.150	€ 0	€ 248.000	€ 0	€ 428.000
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
			1 1042280-2001063	Ja				
VWS	**H10**	**Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020**	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/01*	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/02*	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H10/03*	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/04*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H10/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/06*
			Ja	Ja	Ja		€ 0	€ 12.036
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H10/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/08*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) *Aard controle R* *Indicator: H10/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/10*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) *Aard controle R* *Indicator: H10/11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) *Aard controle R* *Indicator: H10/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/14*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) *Aard controle R* *Indicator: H10/15*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/16*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/17*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.050.000	Nee	
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			
			€ 33.538	Ja	Nee			

VWS	H20	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021	Betreft naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/01*	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/02*	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/03*	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H20/04*	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/05*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5 in lid 2) *Aard controle R* *Indicator: H20/06*
		1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	Ja	Nee	Nee	Er is uitstel gevraagd voor het opstellen bovenregionaal plan. Deadline verschoven van 1-7-2022 naar 1-10-2022. Hierdoor schuift het opstellen strategisch vastgoedplan ook op. Verwachting 01-05-2023.	€ 0
		2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/08*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) *Aard controle R* *Indicator: H20/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/10*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H20/11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/12*
		1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 1.930	€ 1.930	€ 0	€ 0
		2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/13*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d) *Aard controle R* *Indicator: H20/14*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/15*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) *Aard controle R* *Indicator: H20/16*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/17*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) *Aard controle R* *Indicator: H20/18*
		1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/19*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/20*	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/21*	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/22*	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle R* *Indicator: H20/23*	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/24*
		1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
		2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	nee	nee	€ 0	€ 0
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/25*	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle R* *Indicator: H20/26*	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/27*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/28*		
		1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
		2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	€ 0	€ 0	Activiteit is pas recentelijk gestart en er zijn nog geen kosten gemaakt.		
			Eindverantwoording (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/29*					
			Nee					

VWS	**H22**	**Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022**	Besteding (jaar T) **Zelfstandige uitvoering** Gemeenten *Aard controle R* *Indicator: H22/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: H22/02*	Gerealiseerde activiteit aanstellen regionaal projectleider voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' in het jaar 2022? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/03*	Toelichting (Toelichting verplicht indien bij H22/03 "Nee" is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/04*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/05*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H22/06*
			€ 75.000	€ 75.000	Ja		Ja	Ja
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
		1	*SPUKIJZ21-22210*	-€ 140.041	€ 142.576	€ 140.041	Ja	
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
		1	*Elfstedenhal*	*Nov + dec 2021*	€ 63.644	€ 65.334	€ 63.644	€ 63.644
		2	*Elfstedenhal*	*jan-22*	€ 31.822	€ 32.667	€ 31.822	€ 31.822
		3	*Zwembad Kalverdijkje*	*Nov + dec 2021*	€ 10.046	€ 10.046	€ 10.046	€ 10.046
		4	*Zwembad de Blauwe golf*	*Nov + dec 2021*	€ 28.002	€ 28.002	€ 28.002	€ 28.002
		5	*Zwembad It Gryn*	*Nov + dec 2021*	€ 6.527	€ 6.527	€ 6.527	€ 6.527
		50						
FRL	**FRL13C**	**Trekkerschap natuurinclusief werken**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Fryslan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: FRL13C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: FRL13C/02*	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: FRL13C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: FRL13C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: FRL13C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: FRL13C/06*
		1	PF-2022/244151	FRL13	€ 55.794	€ 0	€ 55.794	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: FRL13C/07*	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: FRL13C/08*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: FRL13C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: FRL13C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: FRL13C/11*	
		1	PF-2022/244151	€ 55.794	€ 0	€ 55.794	Nee	
		2						
		3						
		4						

3.5 Overzicht van baten en lasten per taakveld

Tabel 159 Overzicht taakvelden **Bedragen x € 1.000**

Taakvelden	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2TKV00 - Bestuur en ondersteuning		
R2TKV0001 - Bestuur	5.774	1.248
R2TKV0002 - Burgerzaken	3.835	2.005
R2TKV0003 - Beheer overige gebouwen en gronden	9.748	5.158
R2TKV0004 - Overhead	47.294	1.594
R2TKV0005 - Treasury	646	1.726
R2TKV0007 - Uitkeringen Gemeentefonds	0	394.252
R2TKV0008 - Overige baten en lasten	21.295	16.287
R2TKV0009 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	2.000	0
R2TKV0010 - Mutaties reserves	48.649	37.188
R2TKV0061 - OZB woningen	0	15.682
R2TKV0062 - OZB niet-woningen	0	19.896
R2TKV0063 - Parkeerbelasting	3	2.669
R2TKV0064 - Belastingen overig	3.809	1.358
R2TKV00 - Bestuur en ondersteuning	**143.052**	**499.063**
R2TKV01 - Veiligheid		
R2TKV0110 - Crisisbeheersing en Brandweer	8.654	120
R2TKV0120 - Openbare orde en Veiligheid	7.241	2.650
R2TKV01 - Veiligheid	**15.894**	**2.770**
R2TKV02 - Verkeer, vervoer en waterstaat		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	28.059	151
R2TKV0220 - Parkeren	3.728	2.064
R2TKV0230 - Recreatieve havens	1.228	568
R2TKV0240 - Economische havens en waterwegen	3.416	820
R2TKV0250 - Openbaar vervoer	333	44
R2TKV02 - Verkeer, vervoer en waterstaat	**36.764**	**3.646**
R2TKV03 - Economie		
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	3.967	650
R2TKV0320 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	524	419
R2TKV0340 - Economische promotie	2.943	1.233
R2TKV03 - Economie	**7.434**	**2.302**
R2TKV04 - Onderwijs		
R2TKV0410 - Openbaar basisonderwijs	1.453	745
R2TKV0420 - Onderwijshuisvesting	9.276	2.262
R2TKV0430 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	12.574	6.939
R2TKV04 - Onderwijs	**23.303**	**9.946**
R2TKV05 - Sport, cultuur en recreatie		
R2TKV0510 - Sportbeleid en activering	64	0
R2TKV0520 - Sportaccommodaties	15.426	4.111
R2TKV0530 - Cultuurpresentatie, prod. en partic.	8.736	661
R2TKV0540 - Musea	2.607	103
R2TKV0550 - Cultureel erfgoed	50	0
R2TKV0560 - Media	2.734	0
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	14.152	254
R2TKV05 - Sport, cultuur en recreatie	**43.770**	**5.129**

Taakvelden	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2TKV06 - Sociaal domein		
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	15.821	13.387
R2TKV0620 - Wijkteams	24.598	87
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	131.152	82.370
R2TKV0640 - Begeleide participatie	14.713	0
R2TKV0650 - Arbeidsparticipatie	11.957	1.902
R2TKV0660 - Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	2.701	0
R2TKV0671 - Maatwerkdienstverlening 18+	23.090	1.820
R2TKV0672 - Maatwerkdienstverlening 18-	44.741	2
R2TKV0681 - Geëscaleerde zorg 18+	67.409	1.246
R2TKV0682 - Geëscaleerde zorg 18-	7.426	0
R2TKV06 - Sociaal domein	**343.608**	**100.813**
R2TKV07 - Volksgezondheid en milieu		
R2TKV0710 - Volksgezondheid	5.321	34
R2TKV0720 - Riolering	9.647	12.007
R2TKV0730 - Afval	17.504	20.317
R2TKV0740 - Milieubeheer	3.953	372
R2TKV0750 - Begraafplaatsen en crematoria	890	799
R2TKV07 - Volksgezondheid en milieu	**37.314**	**33.528**
R2TKV08 - Volkshuisv., RO en stedelijke vern.		
R2TKV0810 - Ruimtelijke Ordening	4.125	428
R2TKV0820 - Grondexploitatie (niet-bedr.terr.)	26.574	30.056
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	7.060	5.068
R2TKV08 - Volkshuisv., RO en stedelijke vern.	**37.759**	**35.552**
Totaal	**688.900**	**692.749**

Tabel 160 Overzicht baten en lasten per beleidsproduct per taakveld **Bedragen x € 1.000**

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2PRG003 - Economie en toerisme		
R2BLP005 - Economisch beleid		
R2TKV0003 - Beheer overige gebouwen en gronden	150	0
R2TKV0005 - Treasury	97	158
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	573
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	3.448	139
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	75	0
R2BLP005 - Economisch beleid	**3.770**	**870**
R2BLP061 - Vastgoedbeheer		
R2TKV0001 - Bestuur	752	30
R2TKV0003 - Beheer overige gebouwen en gronden	9.585	5.144
R2TKV0010 - Mutaties reserves	4.069	2.608
R2TKV0120 - Openbare orde en Veiligheid	69	0
R2TKV0240 - Economische havens en waterwegen	2	0
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	213	316
R2TKV0320 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4	45
R2TKV0420 - Onderwijshuisvesting	1	1
R2TKV0520 - Sportaccommodaties	14.995	4.111
R2TKV0540 - Musea	327	1
R2TKV0560 - Media	15	0
R2TKV0750 - Begraafplaatsen en crematoria	3	0
R2BLP061 - Vastgoedbeheer	**30.035**	**12.256**
R2BLP062 - Grondzaken		
R2TKV0003 - Beheer overige gebouwen en gronden	13	14
R2TKV0010 - Mutaties reserves	8.866	112
R2TKV0820 - Grondexploitatie (niet-bedr.terr.)	26.556	30.056
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	109	0
R2BLP062 - Grondzaken	**35.544**	**30.182**
R2BLP066 - Toerisme		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	552
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	35	0
R2TKV0340 - Economische promotie	2.504	27
R2BLP066 - Toerisme	**2.538**	**579**
R2BLP122 - Wonen		
R2TKV0005 - Treasury	0	5
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	9.521	12.294
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	559	157
R2BLP122 - Wonen	**10.080**	**12.455**
Totaal R2PRG003 - Economie en toerisme	***81.968***	***56.343***
R2PRG005 - Werk en inkomen		
R2BLP027 - Arbeidsmarkt en sociale integratie		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	2.799	3.971
R2TKV0620 - Wijkteams	14	13
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	101	0
R2TKV0640 - Begeleide participatie	14.713	0

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2TKV0650 - Arbeidsparticipatie	11.830	1.775
R2BLP027 - Arbeidsmarkt en sociale integratie	**29.456**	**5.759**
R2BLP030 - Inkomensvoorziening		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	372	635
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	98.916	79.258
R2TKV0671 - Maatwerkdienstverlening 18+	3	0
R2BLP030 - Inkomensvoorziening	**99.291**	**79.893**
R2BLP031 - Armoedebestrijding		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	5.326	4.548
R2TKV0064 - Belastingen overig	1	0
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	95	0
R2TKV0620 - Wijkteams	521	0
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	27.292	286
R2TKV0671 - Maatwerkdienstverlening 18+	893	0
R2BLP031 - Armoedebestrijding	**34.128**	**4.834**
R2BLP050 - Lijkbezorging		
R2TKV0750 - Begraafplaatsen en crematoria	21	4
R2BLP050 - Lijkbezorging	**21**	**4**
Totaal R2PRG005 - Werk en inkomen	***162.896***	***90.490***
R2PRG006 - Wonen en milieu		
R2BLP003 - Cultuurhistorisch beheer		
R2TKV0005 - Treasury	4	66
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	298
R2TKV0530 - Cultuurpresentatie, prod. en partic.	19	0
R2TKV0540 - Musea	623	13
R2TKV0550 - Cultureel erfgoed	50	0
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	17	0
R2BLP003 - Cultuurhistorisch beheer	**713**	**378**
R2BLP008 - Woningmarktbeleid		
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	211	112
R2BLP008 - Woningmarktbeleid	**211**	**112**
R2BLP009 - Overige huisvesting		
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	105	183
R2BLP009 - Overige huisvesting	**105**	**183**
R2BLP025 - Bouw- en milieutoezicht		
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	78	0
R2BLP025 - Bouw- en milieutoezicht	**78**	**0**
R2BLP029 - Omgevingsvergunning (Wabo)		
R2TKV0008 - Overige baten en lasten	-2	0
R2TKV0010 - Mutaties reserves	160	0
R2TKV0740 - Milieubeheer	205	1
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	3.702	4.586
R2BLP029 - Omgevingsvergunning (Wabo)	**4.065**	**4.587**

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2BLP039 - Handhaving omgevingsrecht		
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	1.646	27
R2BLP039 - Handhaving omgevingsrecht	**1.646**	**27**
R2BLP043 - Inzameling afval		
R2TKV0005 - Treasury	0	819
R2TKV0010 - Mutaties reserves	280	0
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	1.588	0
R2TKV0730 - Afval	17.286	20.317
R2BLP043 - Inzameling afval	**19.153**	**21.136**
R2BLP045 - Milieubeleid		
R2TKV0005 - Treasury	25	21
R2TKV0010 - Mutaties reserves	1.490	1.805
R2TKV0740 - Milieubeheer	2.914	370
R2BLP045 - Milieubeleid	**4.429**	**2.195**
R2BLP046 - Bodem en geluid		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	110	345
R2TKV0740 - Milieubeheer	625	2
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	0	0
R2BLP046 - Bodem en geluid	**735**	**347**
Totaal R2PRG006 - Wonen en milieu	***31.135***	***28.966***
R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit		
R2BLP012 - Openbaar vervoer		
R2TKV0250 - Openbaar vervoer	52	44
R2BLP012 - Openbaar vervoer	**52**	**44**
R2BLP018 - Verkeer en vervoer		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	1.310	150
R2BLP018 - Verkeer en vervoer	**1.310**	**150**
R2BLP019 - Parkeren		
R2TKV0005 - Treasury	0	180
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	145
R2TKV0063 - Parkeerbelasting	3	2.669
R2TKV0220 - Parkeren	2.886	2.064
R2BLP019 - Parkeren	**2.889**	**5.058**
R2BLP074 - Grond-, weg- en waterbouwk. werken		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	3.607	0
R2BLP074 - Grond-, weg- en waterbouwk. werken	**3.607**	**0**
Totaal R2PRG007 - Infrastructuur en mobiliteit	***7.859***	***5.252***
R2PRG009 - Bestuur		
R2BLP071 - Gemeenteraad		
R2TKV0001 - Bestuur	2.444	8
R2TKV0010 - Mutaties reserves	80	0

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2BLP071 - Gemeenteraad	**2.524**	**8**
R2BLP072 - College van B&W		
R2TKV0001 - Bestuur	2.579	1.210
R2TKV0010 - Mutaties reserves	310	310
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	103	0
R2BLP072 - College van B&W	**2.992**	**1.520**
Totaal R2PRG009 - Bestuur	***5.515***	***1.527***
R2PRG010 - Veiligheid		
R2BLP020 - Integraal veiligheidsbeleid		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	417
R2TKV0120 - Openbare orde en Veiligheid	5.023	633
R2BLP020 - Integraal veiligheidsbeleid	**5.023**	**1.050**
R2BLP022 - Rampenbestrijding		
R2TKV0110 - Crisisbeheersing en Brandweer	8.654	120
R2BLP022 - Rampenbestrijding	**8.654**	**120**
R2BLP052 - Evenementen		
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	253	2
R2BLP052 - Evenementen	**253**	**2**
R2BLP119 - Stadstoezicht		
R2TKV0064 - Belastingen overig	90	0
R2TKV0220 - Parkeren	710	0
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	0	0
R2TKV0340 - Economische promotie	-1	0
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	399	1
R2TKV0730 - Afval	218	0
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	0	0
R2BLP119 - Stadstoezicht	**1.416**	**1**
Totaal R2PRG010 - Veiligheid	***15.346***	***1.173***
R2PRG012 - Ruimtelijke ordening		
R2BLP036 - Ruimtelijke ordening		
R2TKV0810 - Ruimtelijke Ordening	966	241
R2BLP036 - Ruimtelijke ordening	**966**	**241**
R2BLP037 - Geometriebeheer		
R2TKV0810 - Ruimtelijke Ordening	859	11
R2BLP037 - Geometriebeheer	**859**	**11**
R2BLP121 - Ruimtelijke ordening omgevingszorg		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	1.374	427
R2TKV0810 - Ruimtelijke Ordening	2.290	177
R2BLP121 - Ruimtelijke ordening omgevingszorg	**3.664**	**604**
Totaal R2PRG012 - Ruimtelijke ordening	***5.489***	***855***

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2PRG014 - Beheer leefomgeving		
R2BLP013 - Spoorlijnen		
R2TKV0250 - Openbaar vervoer	281	0
R2BLP013 - Spoorlijnen	**281**	**0**
R2BLP014 - Waterwerken		
R2TKV0240 - Economische havens en waterwegen	3.415	820
R2BLP014 - Waterwerken	**3.415**	**820**
R2BLP015 - Verhardingen		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	12.416	1
R2TKV0320 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	497	375
R2BLP015 - Verhardingen	**12.912**	**375**
R2BLP016 - Kunstwerken		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	4.931	0
R2BLP016 - Kunstwerken	**4.931**	**0**
R2BLP017 - Verkeersmaatregelen		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	868	0
R2BLP017 - Verkeersmaatregelen	**868**	**0**
R2BLP026 - Wijkaanpak		
R2TKV0620 - Wijkteams	1.031	4
R2BLP026 - Wijkaanpak	**1.031**	**4**
R2BLP035 - IJswegen		
R2TKV0510 - Sportbeleid en activering	4	0
R2BLP035 - IJswegen	**4**	**0**
R2BLP044 - Riolering		
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	431	0
R2TKV0720 - Riolering	9.647	12.007
R2BLP044 - Riolering	**10.077**	**12.007**
R2BLP049 - Begraafplaatsen		
R2TKV0750 - Begraafplaatsen en crematoria	866	796
R2BLP049 - Begraafplaatsen	**866**	**796**
R2BLP051 - Voorzieningen honden		
R2TKV0064 - Belastingen overig	57	579
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	265	0
R2BLP051 - Voorzieningen honden	**322**	**579**
R2BLP054 - Straatverlichting		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	2.103	0
R2BLP054 - Straatverlichting	**2.103**	**0**
R2BLP055 - Reiniging verhardingen		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	2.375	0
R2BLP055 - Reiniging verhardingen	**2.375**	**0**

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2BLP056 - Openbaar groen		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	267	413
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	11.820	225
R2BLP056 - Openbaar groen	**12.087**	**638**
R2BLP057 - Zwerfvuilbestrijding		
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	52	0
R2BLP057 - Zwerfvuilbestrijding	**52**	**0**
R2BLP063 - Recreatiegebieden		
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	933	51
R2BLP063 - Recreatiegebieden	**933**	**51**
R2BLP064 - Recreatievaart		
R2TKV0230 - Recreatieve havens	1.228	568
R2BLP064 - Recreatievaart	**1.228**	**568**
R2BLP085 - Speelplaatsen		
R2TKV0570 - Openbaar groen en (openlucht) recr.	407	-24
R2BLP085 - Speelplaatsen	**407**	**-24**
R2BLP090 - Buitenreclame		
R2TKV0340 - Economische promotie	22	446
R2BLP090 - Buitenreclame	**22**	**446**
Totaal R2PRG014 - Beheer leefomgeving	***53.916***	***16.258***
R2PRG015 - Algemene baten en lasten		
R2BLP006 - Dienstverlening voor derden		
R2TKV0008 - Overige baten en lasten	15.769	15.769
R2TKV0120 - Openbare orde en Veiligheid	2.017	2.017
R2TKV0630 - Inkomensregelingen	2.826	2.826
R2TKV0650 - Arbeidsparticipatie	127	127
R2BLP006 - Dienstverlening voor derden	**20.738**	**20.738**
R2BLP053 - Stelposten c.a.		
R2TKV0008 - Overige baten en lasten	4.166	56
R2TKV0010 - Mutaties reserves	180	2.685
R2BLP053 - Stelposten c.a.	**4.345**	**2.741**
R2BLP067 - Burgerzaken		
R2TKV0002 - Burgerzaken	3.835	2.005
R2TKV0010 - Mutaties reserves	427	351
R2BLP067 - Burgerzaken	**4.262**	**2.356**
R2BLP079 - Algemene baten en lasten		
R2TKV0005 - Treasury	0	1
R2TKV0008 - Overige baten en lasten	1.362	462
R2TKV0010 - Mutaties reserves	14.595	6.169
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	392	0
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	16	100
R2BLP079 - Algemene baten en lasten	**16.366**	**6.732**

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2BLP120 - Vergunningen & leefomgeving		
R2TKV0064 - Belastingen overig	453	0
R2TKV0120 - Openbare orde en Veiligheid	131	0
R2TKV0210 - Verkeer en vervoer	5	0
R2TKV0220 - Parkeren	131	0
R2TKV0740 - Milieubeheer	209	0
R2TKV0810 - Ruimtelijke Ordening	10	0
R2TKV0820 - Grondexploitatie (niet-bedr.terr.)	18	0
R2TKV0830 - Wonen en bouwen	634	2
R2BLP120 - Vergunningen & leefomgeving	**1.590**	**2**
Totaal R2PRG015 - Algemene baten en lasten	***47.301***	***32.569***
R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen		
R2BLP077 - Algemene belastingen		
R2TKV0005 - Treasury	2	0
R2TKV0010 - Mutaties reserves	300	300
R2TKV0061 - OZB woningen	0	15.682
R2TKV0062 - OZB niet-woningen	0	19.896
R2TKV0064 - Belastingen overig	3.208	779
R2TKV0310 - Economische ontwikkeling	153	95
R2TKV0340 - Economische promotie	418	760
R2BLP077 - Algemene belastingen	**4.080**	**37.512**
R2BLP086 - Gemeentefonds		
R2TKV0007 - Uitkeringen Gemeentefonds	0	394.252
R2TKV0010 - Mutaties reserves	2.568	912
R2BLP086 - Gemeentefonds	**2.568**	**395.164**
R2BLP094 - Dividend		
R2TKV0005 - Treasury	8	474
R2TKV0320 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	23	0
R2TKV0510 - Sportbeleid en activering	11	0
R2TKV0640 - Begeleide participatie	0	0
R2TKV0820 - Grondexploitatie (niet-bedr.terr.)	0	0
R2BLP094 - Dividend	**42**	**474**
R2BLP100 - Financiering		
R2TKV0005 - Treasury	510	0
R2TKV0520 - Sportaccommodaties	146	0
R2BLP100 - Financiering	**657**	**0**
Totaal R2PRG016 - Algemene dekkingsmiddelen	***7.346***	***433.151***
R2PRG017 - Overhead		
R2BLP102 - Management		
R2TKV0004 - Overhead	6.156	58
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	83
R2TKV0064 - Belastingen overig	1	0
R2BLP102 - Management	**6.157**	**141**

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2BLP103 - Financiën, toezicht en controle		
R2TKV0004 - Overhead	6.256	108
R2BLP103 - Financiën, toezicht en controle	**6.256**	**108**
R2BLP104 - P&O/HRM		
R2TKV0004 - Overhead	5.224	419
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	18
R2BLP104 - P&O/HRM	**5.224**	**437**
R2BLP105 - Inkoop, aanbest. & contractman.		
R2TKV0004 - Overhead	697	0
R2BLP105 - Inkoop, aanbest. & contractman.	**697**	**0**
R2BLP106 - Interne en externe communicatie		
R2TKV0004 - Overhead	2.799	9
R2BLP106 - Interne en externe communicatie	**2.799**	**9**
R2BLP107 - Juridische zaken		
R2TKV0004 - Overhead	1.925	0
R2BLP107 - Juridische zaken	**1.925**	**0**
R2BLP108 - Bestuurszaken en best.ondersteuning		
R2TKV0004 - Overhead	3.131	143
R2TKV0010 - Mutaties reserves	368	336
R2BLP108 - Bestuurszaken en best.ondersteuning	**3.500**	**478**
R2BLP109 - Informatievoorziening & automatis.		
R2TKV0004 - Overhead	13.713	803
R2TKV0010 - Mutaties reserves	848	1.449
R2BLP109 - Informatievoorziening & automatis.	**14.561**	**2.251**
R2BLP110 - Facilitaire zaken en huisvesting		
R2TKV0004 - Overhead	5.248	46
R2TKV0010 - Mutaties reserves	577	0
R2BLP110 - Facilitaire zaken en huisvesting	**5.824**	**46**
R2BLP111 - Documentaire informatievoorziening		
R2TKV0004 - Overhead	1.143	0
R2BLP111 - Documentaire informatievoorziening	**1.143**	**0**
R2BLP112 - Managementondersteuning		
R2TKV0004 - Overhead	4.013	7
R2BLP112 - Managementondersteuning	**4.013**	**7**
R2BLP113 - Correctie overhead		
R2TKV0004 - Overhead	-3.010	0
R2BLP113 - Correctie overhead	**-3.010**	**0**
Totaal R2PRG017 - Overhead	***49.088***	***3.479***
R2PRG019 - Vennootschapsbelasting		
R2BLP101 - Vennootschapsbelasting (Vpb)		

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2TKV0009 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	2.000	0
R2BLP101 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	**2.000**	**0**
Totaal R2PRG019 - Vennootschapsbelasting	***2.000***	***0***
R2PRG020 - Sociale basis		
R2BLP001 - Kunst en cultuur		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	628
R2TKV0530 - Cultuurpresentatie, prod. en partic.	8.717	661
R2TKV0540 - Musea	314	0
R2TKV0560 - Media	2.719	0
R2BLP001 - Kunst en cultuur	**11.750**	**1.289**
R2BLP002 - Historisch Centrum Leeuwarden		
R2TKV0540 - Musea	1.343	88
R2BLP002 - Historisch Centrum Leeuwarden	**1.343**	**88**
R2BLP114 - Onderwijs		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	415	515
R2TKV0410 - Openbaar basisonderwijs	1.453	745
R2TKV0420 - Onderwijshuisvesting	9.275	2.261
R2TKV0430 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	12.574	6.939
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	609	0
R2BLP114 - Onderwijs	**24.326**	**10.460**
R2BLP115 - Sociale integratie achterst.groepen		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	2.733	3.171
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	2.112	1.086
R2TKV0681 - Geëscaleerde zorg 18+	24.832	1.208
R2TKV0710 - Volksgezondheid	88	0
R2BLP115 - Sociale integratie achterst.groepen	**29.765**	**5.466**
R2BLP116 - Burgerkracht		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	252
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	1.828	8
R2TKV0620 - Wijkteams	235	31
R2BLP116 - Burgerkracht	**2.063**	**291**
R2BLP117 - Sport, bewegen en gezondheidsbeleid		
R2TKV0510 - Sportbeleid en activering	49	0
R2TKV0520 - Sportaccommodaties	284	0
R2TKV0710 - Volksgezondheid	1.652	34
R2BLP117 - Sport, bewegen en gezondheidsbeleid	**1.985**	**34**
Totaal R2PRG020 - Sociale basis	***71.232***	***17.627***
R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning		
R2BLP084 - Zorg voor de Jeugd		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	136	2.655
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	90	0
R2TKV0620 - Wijkteams	3.590	2
R2TKV0672 - Maatwerkdienstverlening 18-	44.741	2

Beleidsproducten	Rekening 2022 Lasten	Baten
R2TKV0682 - Geëscaleerde zorg 18-	7.426	0
R2TKV0710 - Volksgezondheid	3.581	0
R2BLP084 - Zorg voor de Jeugd	**59.565**	**2.659**
R2BLP118 - Maatschappelijke ondersteuning		
R2TKV0010 - Mutaties reserves	0	507
R2TKV0610 - Samenkracht en burgerparticipatie	1.564	0
R2TKV0620 - Wijkteams	19.207	36
R2TKV0660 - Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	2.701	0
R2TKV0671 - Maatwerkdienstverlening 18+	22.193	1.820
R2TKV0681 - Geëscaleerde zorg 18+	42.577	37
R2BLP118 - Maatschappelijke ondersteuning	**88.243**	**2.401**
Totaal R2PRG021 - Jeugdzorg en maatsch. ondersteuning	***147.808***	***5.060***
Totaal	**688.900**	**692.749**

3.6 Controleverklaring

volgt later

BIJLAGEN

Bijlage A. Restantkredieten

Artikel 5, lid 5 van de Financiële verordening bepaalt dat investeringen als deze nog niet zijn gestart na twee jaar vrij vallen. Eind 2022 zijn er geen restantkredieten die komen te vervallen.

Tabel 161 Overzicht restantkredieten **Bedragen x € 1.000**

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV391620	Ontwikkelkosten schoollocaties lasten	2016	1.123	378	746
	Ontwikkelkosten schoollocaties baten	2016	-1.123	-335	-788
INV391621	Ontwikkelkosten Zwette VI lasten	2016	352	392	-40
	Ontwikkelkosten Zwette VI baten	2016	-352	-	-352
INV391622	Ontwikkelkosten Watercampus lasten	2016	2	1	1
	Ontwikkelkosten Watercampus baten	2016	-2	-	-2
INV391624	Zwette VI lasten	2016	4.265	3.929	335
	Zwette VI baten	2016	-4.265	-2.560	-1.704
INV331807	Snelfietsroutes / fietsstraten	2018	850	647	203
INV331813	Parkeerautomaten, betaalterminal	2018	475	427	48
INV361831	ISV openbare ruimte Coll.prg 2014-18	2018	3.675	1.353	2.322
INV362101	Verh. - Recontructie Fietspaden 2021	2018	2.503	74	2.429
INV392101	Sport in de Zuidlanden	2018	3.700	7	3.693
INV331903	Snelfietsroutes/fietsstraten	2019	240	64	176
INV331911	Smart Mobility	2019	550	296	254
INV361936	GRP2019-2023 bovengr.klim.adapt.2019	2019	1.125	560	565
INV272002	IKC De Oldenije	2020	2.497	2.398	99
INV332003	Fietspad Oostergoweg fase 2	2020	220	143	77
INV332006	Fietsstraten	2020	2.981	387	2.594
INV332009	Slauerhoffweg fase 1	2020	882	585	297
INV332010	30 km programma buiten de stad	2020	395	287	108
INV332011	Addendum GVVP	2020	825	133	692
INV332015	Parkeerterrein Grou, Volmawei Ged.H.	2020	100	60	40
INV332016	Smart mobility	2020	400	390	10
INV332018	Inr.openbare ruimte WTC-gebied lasten	2020	4.950	4.926	24
	Inr.openbare ruimte WTC-gebied baten	2020	-4.950	-2.226	-2.724
INV332116	Aanpak evenemententerreinen	2020	310	15	295
INV362013	Tractor (mid)	2020	125	-	125
INV362014	Tractor	2020	90	-	90
INV362018	Spuitmachine/kilverbak	2020	8	-	8
INV362021	Container met dekkleppen	2020	40	7	33
INV362024	Verreiker	2020	190	84	106
INV362025	Containers (opslag/transport)	2020	15	-	15
INV362030	Vervanging verkeersborden 2020	2020	49	28	21
INV362032	GRP2019-2023 bovengr.klim.adapt.2020	2020	1.125	-	1.125
INV362034	Graflift	2020	7	-	7
INV362035	Grafbekisting aluminium (2 sets)	2020	18	-	18
INV362038	Verv. speeltoestellen 2020	2020	500	493	7
INV362039	Centrale brugbediening 2020	2020	1.407	75	1.332
INV362041	Stroomkasten	2020	305	50	255
INV362042	Civiele kunstwerken 2020	2020	363	258	105
INV362044	Vervanging brug Snakkerburen KW104	2020	235	-	235
INV362128	Bruggen C'buren KW166/KW188/KW190	2020	345	-	345

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV392005	Installatietechniek Blauwe Golf	2020	179	32	146
INV392013	Veldinrichting Easterlittens	2020	27	-	27
INV392019	Meubilair/inrichting	2020	160	158	2
INV272101	Prof Wassenberghskoalle	2021	3.080	50	3.030
INV272102	SBO Aquamarijn	2021	220	-	220
INV272103	Caleidoscoop in comb met Aquamarijn	2021	600	-	600
INV272104	SO Fryslân - Twalûk onderbouwvoorz	2021	3.030	235	2.795
INV272105	Tijdelijk voorz (Zuidlandn & overig)	2021	200	-	200
INV272106	Aanpass en uitbr IKC Pionier	2021	3.000	150	2.850
INV272107	IKC De Pionier (grond)	2021	150	-	150
INV272108	Middelsee	2021	5.833	2.368	3.465
INV272109	Gomarus College uitbreiding	2021	2.750	275	2.475
INV272111	Oldenije - grond	2021	350	-	350
INV272112	Maximaschool aanpass.	2021	458	356	102
INV272113	Spoedeisende voorzieningen	2021	159	-	159
INV332102	Fietsroutes (Modelaanpak)	2021	610	416	194
INV332104	Fietsstraten	2021	405	-	405
INV332105	Knelpunten nieuw grondgebied	2021	265	-	265
INV332106	Bijdrage WTC/Cambuur	2021	718	-	718
INV332107	30 km programma buiten de stad	2021	90	-	90
INV332108	Addendum GVVP	2021	550	12	538
INV332112	Parkeerterrein Nijdjipstrjitte e.o.	2021	500	43	457
INV332113	Smart Mobility	2021	325	100	225
INV332114	VRI Luchtenrek	2021	270	10	260
INV362103	Incidentele verbeteringen OV 2021	2021	23	-	23
INV362104	Vervanging ontv./armaturen OV 2021	2021	1.477	405	1.072
INV362105	Vervanging masten OV 2021	2021	195	-	195
INV362106	Vervanging verkeersborden 2021	2021	50	-	50
INV362108	Vervanging speelvoorzieningen 2021	2021	500	289	211
INV362109	GRP2019-2023 bovengr.klim.adapt.2021	2021	1.500	-	1.500
INV362110	Maaimachine 3-delig	2021	85	-	85
INV362111	Pick-up (Nissan Navara)	2021	45	-	45
INV362112	Tractor - John Deere 5100R	2021	75	-	75
INV362114	Ponton	2021	16	-	16
INV362115	Ponton	2021	16	-	16
INV362116	Ponton	2021	16	-	16
INV362117	Inspectievaartuig met trailer	2021	26	18	8
INV362123	Aanpassingen Prinsentuin	2021	240	31	209
INV362124	Civiele kunstwerken 2021	2021	661	-	661
INV362127	Brug Warten	2021	216	-	216
INV362129	Renovatie 1e Kanaalsbrug KW027	2021	940	-	940
INV362227	Progr.opdr.OVL 2022 - armaturen	2021	1.257	-	1.257
INV362229	Vervanging Oxena Brids KW036	2021	1.620	45	1.575
INV391627	Ontwikkeling Cambuur Oud-Oost lasten	2021	515	503	12
	Ontwikkeling Cambuur Oud-Oost baten	2021	-515	-	-515
INV392103	Reconstructie veld Wiarda	2021	40	-	40
INV392104	Reconstructie veld Goutum	2021	40	14	26
INV392105	Reconstructie veld Hijum	2021	35	-	35
INV392110	Instandhouding infra Goutum	2021	10	-	10

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV392111	Instandhouding infra Wiarda	2021	15	4	11
INV392112	Instandhouding infra Magere Weide	2021	20	-	20
INV392114	Instandhouding bouwkundig Tjalllinga	2021	45	-	45
INV392117	Instandhouding sportvoorzieningen	2021	135	113	22
INV272201	Prof Wassenberghskoalle grond	2022	400	-	400
INV272202	Middelsee grondkosten	2022	653	540	113
INV272203	Middelsee kinderopvang SKO	2022	1.377	700	677
INV272205	Wilhelminaschool - Fonteinstraat	2022	693	691	1
INV272208	IKC Pionier tbv kinderopvang	2022	825	-	825
INV332201	P.S. Gerbrandyweg / Dammelaan	2022	1.500	1.331	169
INV332202	Doorfietsroutes binnen bebouwde kom	2022	350	26	324
INV332203	Fietsstraten buiten de bebouwde kom	2022	801	644	157
INV332204	Knelpunten nieuw grondgebied	2022	265	4	261
INV332206	Bijdrage WTC/Cambuur	2022	200	-	200
INV332207	Addendum GVVP	2022	300	-	300
INV332208	Stelpost verkeersveiligheid	2022	186	100	86
INV332210	Kleine infrastructurele aanpassingen	2022	287	241	46
INV332211	Evenementenlocaties	2022	169	-	169
INV332220	VRI Wollegaast	2022	215	77	138
INV332221	VRI Huizumerlaan	2022	160	6	154
INV332222	VRI Verzetstraat	2022	115	111	4
INV332223	VRI Vrijheidsplein	2022	355	354	1
INV332224	VRI Merodestraat	2022	7	7	0
INV332225	VRI Westeinde	2022	143	46	97
INV362228	Progr.opdr.OVL 2022 - lichtmasten	2022	70	-	70
INV362201	Ontvangers en armaturen OV 2022	2022	107	-	107
INV362202	Incidentele verbeteringen OV 2022	2022	24	-	24
INV362203	Vervanging ontv./armaturen OV 2022	2022	118	-	118
INV362204	Vervanging masten OV 2022	2022	50	-	50
INV362205	Vervanging verkeersborden 2022	2022	51	-	51
INV362206	Speel- en spelvoorzieningen 2022	2022	44	41	3
INV362207	Vervanging speelvoorzieningen 2022	2022	500	-	500
INV362208	GRP2019-2023 bovengr.klim.adapt.2022	2022	1.500	-	1.500
INV362210	Pijlwagen	2022	21	-	21
INV362211	Pick-up Fiat Doblo	2022	31	-	31
INV362212	Pick-up Fiat Doblo	2022	31	-	31
INV362213	Pick-up Fiat Doblo	2022	31	-	31
INV362214	Pick-up Fiat Doblo	2022	31	-	31
INV362215	Facilitair bedrijf Fiat Fiorino	2022	23	-	23
INV362216	Nautiek bedrijf Fiat Fiorino	2022	23	-	23
INV362217	Pick-up Fiat Doblo	2022	31	-	31
INV362218	Pick-up Fiat Doblo	2022	31	-	31
INV362219	Kipper heetwaterbestrijding	2022	55	-	55
INV362220	Kipper heetwaterbestrijding	2022	55	-	55
INV362221	Kipper heetwaterbestrijding	2022	55	-	55
INV362222	Opbouw en inrichting	2022	30	11	19
INV362223	Veerpont Grou	2022	100	30	70
INV362224	Heetwatermachine	2022	50	32	18
INV362225	Verbeteren even.terreinen	2022	155	-	155

Nummer	Omschrijving	Startjaar	Krediet	Besteed	Restant
INV362226	Civiele kunstwerken 2022	2022	500	-	500
INV362230	Trillingsscherm Blokhuisplein	2022	52	36	16
INV362234	Verhard - reconstructie wegen 2022	2022	670	-	670
INV362235	Verharding reconstr.Pathé/Zaailand	2022	330	127	203
INV392120	Gronden Sport Zuidlanden	2022	1.500	-	1.500
INV392202	Reconstructie veld LAC Frisia	2022	40	-	40
INV392203	Reconstr. veld VV Friesland (Nylân)	2022	20	2	18
INV392204	Reconstructie veld Zwaluwen (Nylân)	2022	10	-	10
INV392205	Reconstructie veld Koarnjum	2022	60	37	23
INV392206	Instandh. infra Kalverdijkje Noord	2022	30	-	30
INV392207	Instandhouding infra Nylân	2022	64	49	15
INV392208	Instandhouding infra Wiarda	2022	48	-	48
INV392209	Instandhouding infra Meinga	2022	36	-	36
INV392210	Instandhouding infra Koarnjum	2022	18	-	18
INV392212	Instandhouding bouwkundig Tjalllinga	2022	125	-	125
INV392213	Instandhouding installatie Tjallinga	2022	15	1	14
INV392214	Installatietechniek Blauwe Golf	2022	76	55	21
INV392217	Verduurz.energieopwekk.CT48	2022	625	114	511
INV392218	Verduurz.energieopwekk.Neushoorn	2022	105	3	102
INV392219	Verduurz.energieopwekk.MFC Westenkw.	2022	180	97	83
INV392220	Westerkerk	2022	630	511	119
INV392221	Aanbrengen kurkinfill Wiarda	2022	94	85	9
INV392222	Aanbr. kurkinfill Magere Weide	2022	46	43	3
INV392223	Zoutelektrolyse It Gryn	2022	200	-	200
INV392226	Instandhouding infra Kalverdk.Zuid	2022	90	-	90
INV392227	Instandhouding infra Irnsum	2022	15	-	15
INV392228	Instandhouding infra Easterlittens	2022	15	-	15
INV392229	Instandhouding infra WWS Wirdum	2022	15	-	15
INV552203	Corona - arbo proof thuiswerkplekken	2022	265	198	67
	Totaal		**77.869**	**25.299**	**52.570**

Bijlage B. Verloop reserves en voorzieningen

Tabel 162 Reserves **Bedragen x € 1.000**

Volg-nummer	Naam van de reserve	Saldo 01-01-22	Resultaat-bestemming	Stortingen	Onttrek-kingen	Verminderingen i.v.m. afschrijvingen	Saldo 31-12-22
	Algemene Reserve						
RES001	Algemene Reserve	34.839	9.421	13.876	5.050		53.086
	Totaal Algemene Reserve	*34.839*	*9.421*	*13.876*	*5.050*		*53.086*
	Bestemmingsreserves						
RES003	SIOF	1.167		0	325		842
RES005	Budgetoverheveling	25.326		20.054	18.109		27.271
RES015	Grondexploitatie	10.017		8.780	58		18.740
RES016	Parkeren	145		0	145		0
RES019	Stimulering werkgelegenheid	924		0	0		924
RES027	Reserve ISV III	1.856		0	392		1.464
RES031	Reserve afschrijvingen	1.069		3.183	261		3.991
RES034	Reserve Egalisatie Verkiezingen	187		427	351		263
RES036	Reserve frictiemiddelen	1.393		0	748		645
RES045	Reserve Revolving Fund Monumenten	221		0	0		221
RES048	Reserve kunst in de openbare ruimte	169		100	0		269
RES049	Reserve stedelijke vernieuwing	197		0	133		64
RES053	Economische participatie	1.435		0	97		1.338
RES054	Reserve duurzaamheidslening	307		0	285		22
RES058	Reserve Vastgoed	593		111	108		597
RES059	Reserve Bodemsanering	427		110	110		427
RES060	Reserve Wijkbudgetten	370		0	0		370
RES061	Reserve Toeristenbelasting	261		300	300		261
RES062	Reserve dorpen en platteland	99		0	0		99
RES063	Voorwaardelijke budgetoverheveling	13.116		1.600	10.716		4.000
RES064	Reserve oevers en steigers	619		0	0		619
RES065	Compensatie groen	556		107	0		663
RES066	Sociale werkvoorziening	994		0	0		994
RES068	Reserve stadion SC Cambuur	4.500		0	0		4.500
	Totaal bestemmingsreserves	*65.948*	*0*	*34.772*	*32.138*	*0*	*68.581*
	Totaal reserves	*100.787*	*9.421*	*48.648*	*37.188*	*0*	*121.668*
RES099	Saldo van rekening baten en lasten	9.421	-9.421	0	-3.850		3.850

Tabel 163 Voorzieningen **Bedragen x € 1.000**

Volg-nummer	Naam van de voorziening	Saldo 01-01-22	Resultaat-bestemming	Vrijgevallen bedragen	Stortingen	Aanwendingen	Saldo 31-12-22
	Voorzieningen						
VRZ502	Specifieke risico's	79			147	177	50
VRZ510	Expl. en onderh. gymnastieklokalen	1.896			100	174	1.822

Volg-nummer	Naam van de voorziening	Saldo 01-01-22	Resultaat-bestemming	Vrijgevallen bedragen	Stortingen	Aanwen-dingen	Saldo 31-12-22
VRZ519	Groot Onderhoud Vastgoed	3.183			3.171	3.611	2.742
VRZ528	Arbeidskosten gerel. verplichtingen	10.332		1.574	4.280	1.485	11.552
VRZ547	Zadelfonds monumentenzorg	345			20	48	316
VRZ549	Egalisatie heffingen	3.433			1.336	70	4.699
VRZ550	Afkoopsommen onderhoud graven	210			26	0	236
VRZ551	Onderhoud graven fam. Zadel	148			1	0	149
VRZ552	Riolering	19.116			3.432	2.796	19.753
VRZ571	Onderhoud verhardingen	2.884			10.610	6.137	7.357
VRZ573	Onderhoud civiele kunstwerken	6.144			3.171	1.556	7.759
VRZ575	Waterwegen / baggeren	2.867			1.003	189	3.681
VRZ585	Voorziening afgesloten complexen	1.821		400	700	160	1.960
VRZ586	Achterstallig onderhoud verhardingen	3.570			0	2.818	752
	Totaal voorzieningen	*56.029*	*0*	*1.974*	*27.997*	*19.222*	*62.828*

Bijlage C. Gewaarborgde geldleningen en garanties

Tabel 164 Gewaarborgde geldleningen en garanties **Bedragen x € 1.000**

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-22	Restant lening per 31-12-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2022
210	Renovatie en uitbreiding clubhuis	Voetbalvereniging LAC Frisia 1883	Rabo Bank	5,25	50,00	37	19	37	19
200	Aankoop dienstencentrum Dirk Boutstraat 36	St. Cultuurcentrum Leeuwarden	Rabo Bank	5,95	100,00	116	116	116	116
155	Renovatie tennisbanen	Tennisclub Nylän	Rabo Bank	5,65	100,00	125	62	125	62
810	Financiering	Doarpskorporaasje Jirnsum	Rabo Bank Heerenveen		50,00	651	326	651	326
837	Borgstellingen div.personen	Kredietbank Nederland		nvt	100,00	771	771	881	881
1.840	Ver- en nieuwbouw	Stichting Zorggroep Noorderbreedte	BNG	6,10	100,00	736	736	552	552
2.388	Ver- en nieuwbouw	Stichting Zorggroep Noorderbreedte	BNG	5,97	100,00	1.194	1.194	955	955
1.447	Omzetting garanties vml. St. L'der Buitenschool	St. Jeugdzorg Friesland	BNG	5,15	100,00	292	292	233	233
1.715	Nieuwbouw Fries Museum	St. Het Fries Museum	BNG	4,15	100,00	1.310	1.310	1.263	1.263
60	Investeringen	Coöperatieve Vereniging Fryslanring U.A.	BNG	0,00	100,00	36	36	32	32
3.800	Investeringen	Caparis	BNG	0,85	100,00	3.293	3.293	3.040	3.040

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-22	Restant lening per 31-12-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2022
566	Fries Landbouwmuseum	Stichting Aide Fryske Pleatsen	Nationaal Restauratiefonds	1,50	100,00	514	514	498	498
34	Fries Landbouwmuseum	Stichting Aide Fryske Pleatsen	Nationaal Restauratiefonds	2,00	100,00	30	30	29	29
800	Herontwikkeling van het Ruiterskwartier	Stichting De Blauwe Poarte	BNG	1,88	100,00	717	717	696	696
5.058	Aankoop nieuwbouw Rengerslaan	BV sport	NWB Bank	1,82	100,00	6.493	6.493	6.289	6.289
3.300	Klimhal Rengerslaan	BV sport	NWB Bank	1,48	100,00	1.005	1.005	945	945
5.406	St. sporthal Nylän	BV sport	ABN Amro	-	100,00	4.573	4.573	4.402	4.402
375	Investeringen	Christelijke Sportvereniging "De Leeuwarder Zwaluwen'	ABN Amro	-	100,00	356	356	319	319
250	Investeringen	BV Sport	NWB Bank	1,48	100,00	216	216	203	203
600	Investeringen in nieuwe windmolen	Coöperatie doarpsmüne Reduzum E.O. U.A.	NWB Bank	1,71	100,00	0	0	600	600
						22.466	**22.059**	**21.867**	**21.460**

* Wat betreft de borgstelling van Doarpskorporaasje Jirnsumis (in de jaarrekening van 2016) abusievelijk 250.000 euro ingevuld. Dit had 810.000 voor restant lening per 31-1-2016 en 250.000 euro voor de door de gemeente gewaarborgd bedrag moeten zijn.

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-22	Restant lening per 31-12-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2022
Geborgde particuliere leningen voor start NHG 1994									
	Particuliere hypotheken	Diversen	Obvion (Stichting Pensioenfonds ABP)			881	881	499	499
	Particuliere hypotheken	Diversen	Aegon			120	120	120	120
	Particuliere hypotheken	Diversen	Westland / Utrecht			111	111	111	111
	Particuliere hypotheken	Diversen	ASR Levensverzekering			126	126	87	87
	Particuliere hypotheken	Diversen	SNS Bank			50	50	50	50
	Particuliere hypotheken	Diversen	Rabobank Leeuwarden			271	271	271	271
	Particuliere hypotheken	Diversen	SRLEV N.V. (Reaal verzekeringen)			162	162	162	162
	Particuliere hypotheken	Diversen	Florius vh Bouwfonds Hypotheken BV			663	663	500	500
	Particuliere hypotheken	Diversen	ING bank			560	560	421	421
	Particuliere hypotheken	Diversen	Rabo Surhuisterveen			37	37	37	37
	Particuliere hypotheken	Diversen	Rabo Heerenveen			51	51	51	51
	Particuliere hypotheken	Diversen	ABN AMRO			1.303	1.303	755	755
	Particuliere hypotheken	Diversen	Generali overzicht			42	42	39	39
						4.379	4.379	3.103	3.103

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-22	Restant lening per 31-12-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2022
Nationale Hypotheek Garantie									
	verstrekt in 1995	Diversen	Diversen			5.000	2.500	4.000	2.000
	verstrekt in 1996	Diversen	Diversen			7.000	3.500	7.000	3.500
	verstrekt in 1997	Diversen	Diversen			12.000	6.000	11.000	5.500
	verstrekt in 1998	Diversen	Diversen			13.000	6.500	12.000	6.000
	verstrekt in 1999	Diversen	Diversen			20.000	10.000	19.000	9.500
	verstrekt in 2000	Diversen	Diversen			21.000	10.500	19.000	9.500
	verstrekt in 2001	Diversen	Diversen			15.000	7.500	13.000	6.500
	verstrekt in 2002	Diversen	Diversen			20.000	10.000	19.000	9.500
	verstrekt in 2003	Diversen	Diversen			38.000	19.000	34.000	17.000
	verstrekt in 2004	Diversen	Diversen			52.000	26.000	44.000	22.000
	verstrekt in 2005	Diversen	Diversen			80.000	40.000	64.000	32.000
	verstrekt in 2006	Diversen	Diversen			103.000	51.500	85.000	42.500
	verstrekt in 2007	Diversen	Diversen			80.000	40.000	65.000	32.500
	verstrekt in 2008	Diversen	Diversen			66.000	33.000	56.000	28.000

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-22	Restant lening per 31-12-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2022
	verstrekt in 2009	Diversen	Diversen			74.000	37.000	64.000	32.000
	verstrekt in 2010	Diversen	Diversen			98.000	49.000	80.000	40.000
						704.000	**352.000**	**596.000**	**298.000**

Op het moment van opstellen van de jaarstukken is nog geen actuele stand per 31-12-2022 bekend. Derhalve zijn de standen met als peildatum 1-1-2022 opgenomen.

Per 1 januari 2011 is de achtervangfunctie van de gemeenten voor nieuw af te geven hypotheekgaranties vervallen en vanaf deze datum is voor nieuw af te geven hypotheekgaranties sprake van een 100% Rijksachtervang. Om die reden zijn alleen de bedragen t/m het jaar 2010 meegenomen.

Door het WSW geborgde geldleningen met de gemeente als achtervang (indirecte borgstelling)

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-22	Restant lening per 31-12-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2022
382.268	Diversen	Stichting WoonFriesland	Diversen	0,00		278.530	139.265	370.326	185.163
397.203	Diversen	Elkien	Diversen	0,00		355.581	177.791	387.611	193.806
61.376	Diversen	Stichting Habion v.h.Woonpalet	Diversen	0,00		28.901	14.451	57.960	28.980
22.390	Diversen	Stichting Vestia	Diversen	0,00		0	0	22.390	22.390
262.949	Diversen	Woonzorg Nederland	Diversen	0,00		69.049	34.525	254.732	127.366

Oorspronkelijk bedrag van de lening	Doel van de lening	Naam van de geldnemer	Geldverstrekker	Rente in %	Percentage borgstelling	Restant lening per 01-01-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 01-01-22	Restant lening per 31-12-22	Door gemeente gewaarborgd bedrag van de lening per 31-12-2022
8.654	Diversen	Wonen Noordwest Friesland	Diversen	0,00		3.629	1.815	8.654	4.327
						735.690	367.845	1.101.673	562.032
Totaal						**1.466.535**	**746.283**	**1.722.642**	**884.594**

Bijlage D. Overzicht subsidies aan instellingen

Tabel 165 **Bedragen in €**

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Werkgroep Vrouwen Samen	de 150 jaar Hindoestaanse Immigratie viering	20.000,00
A. van de Burg / MFC de Jister	het project Nei in duorsume takomst	20.000,00
Aafke Ytsma	het aanschaffen van kunstenaarsmaterialen	1.621,90
Acta Theater én Muziek	het project 'Steensoep'	4.980,00
Adviesraad Sociaal Domein Leeuwarden	de begroting	27.400,00
Aeres - MBO Leeuwarden	Extra impuls scholen team MBO	14.879,00
Aeres - MBO Leeuwarden	extra ondersteuning en begeleiding in het mbo	67.438,00
Aeres - MBO Leeuwarden	NPO Voortgezet Onderwijs	53.000,00
Aeroscan B.V.	Innovatiefonds Aeroscan B.V.	25.000,00
Afûk	het cursusjaar 2022/2023	7.500,00
Algri	Innovatiefonds - Algri	25.000,00
Amonia Caramel	Breakfast on the Road EP	4.000,00
AND Cheesetrade BV	Innovatiefonds - AND Cheese	25.000,00
Andries Booi	Outdoor Fitnesspark Grou	20.000,00
Anne Zwaga	Project: Vlietzone in Music	5.000,00
Annerie Huls	de expositie Rebirth	2.800,00
Arie & Assiindewaris	Pt. 1 / Pt. 2 - Het Album	5.000,00
Arjan Hut	de podcast ‘Gabrielle en Arjan bedoele it net ferkeard’	5.000,00
Art Connection	de exposities in de Stadsgalerie	1.800,00
Atletiekvereniging Lionitas	de compensatie OZB object Middelzeelaan 20 Leeuwarden	195,49
Atletiekvereniging Lionitas	het Schoolatletiektoernooi	1.250,00
Band Volk	coaching en cd-opnames	2.000,00
Bar Sybs B.V.	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	6.255,00
Barrevoets	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	2.807,05
Bebidas B.V.	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	5.195,00
Beheersstichting Camminghaburen	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	16.750,00
Beheersstichting Camminghaburen	het accommodatiebeheer	24.090,00
Beheerstichting clubhuis Lionitas	de compensatie OZB object Middelzeelaan 20 Leeuwarden	374,44
Beheerstichting 'It Hiem'	het accommodatiebeheer	13.370,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Bigband Two Towers Collective	een Kerstgala	1.000,00
Bistro Aragosta	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	3.709,92
BOXO	Innovatiefonds - BOXO	25.000,00
Brassband Apollo Grou	deelname aan de Nederlandse Brassband Kampioenschappen	1.560,00
Brassband Apollo Grou	deelname aan het Jeugdorkestenfestival	440,00
Brassband Wirdum	deelname Borkum muziekfestival	1.850,00
Buurt- en Speeltuinvereniging de Vluchtheuvel	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.560,00
Buurt- en Speeltuinvereniging Insulinde	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	9.000,00
Buurt- en Speeltuinvereniging Welgelegen | Indische buurt	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	4.250,00
Buurtvereniging Hollanderwijk	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	5.500,00
Buurtvereniging Hollanderwijk	de compensatie OZB object Nieuwe Hollanderdijk 63 Leeuwarden	633,52
C.V.V. Blauw Wit '34	de compensatie OZB object Ublingaplantage 4 Leeuwarden	2.794,40
Café de Rus	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	3.236,24
Café Scooter's	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	4.499,72
Celine Wierda	het projectplan voor BLOOT(leggen)	5.000,00
Chr. Brassband 'Hosannah'	Donateursconcert	900,00
Christelijke Muziekvereniging "De Nije Bazun"	Kerstmuziekgala	1.250,00
Christelijke Muziekvereniging "De Nije Bazun"	Voorjaarsconcert	750,00
COC Friesland	het productplan	17.595,00
Coco Nuts Productions	een ‘Soul Festival’	5.000,00
Comenius	het Sport oriëntatie en Keuze programma	500,00
Commissie Iepenloftspul Snakkerbuorren	Iepenloftspul Nei man	2.750,00
Concertcommissie Sint Piterkerk - Grou	concert 20 november 2022	750,00
CSV De Leeuwarder Zwaluwen	de compensatie OZB object Middelzeelaan 18A Leeuwarden	4.097,99
CVO in Noord- en West-Fryslân	NPO Voortgezet Onderwijs	231.835,65
D. Jorritsma	opwaardering tunnel minnemastraat	8.000,00
Da Capo Harmonieorkest Leeuwarden	deelname aan het Concertconcours in Enschede	1.250,00
Da Capo Harmonieorkest Leeuwarden	een concert met Klezmerband Di Gojim	750,00
Dance Company 058	danswedstrijd 'Be Different!'	1.930,00
Dance Company 058	de voorstellingen Back on stage	3.155,00
Dbieb	de begroting	2.676.104,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Dbieb	de pilot Dbos VO schooljaar 2022-2023	25.000,00
Dbieb	uitrol van dBos in het primair onderwijs	50.000,00
de Kok en de Walvis	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	1.034,00
De Koots	een albumpromotie	4.000,00
Detobeach	Detobeach	2.000,00
Dirty Robot	het maken en promoten van een EP	5.000,00
Distel	het project Distel	4.710,00
Doarpsbelang Alde Leie	Wijkpanels en dorpsbelangen	5.480,00
Doarpsbelang Himpens-Tearns	Wijkpanels en dorpsbelangen	5.480,00
Doarpsbelang Jellum-Bears	de compensatie OZB object Hegedyk 14 Jellum	507,21
Doarpsbelang Jellum-Bears	Wijkpanels en dorpsbelangen	5.480,00
Doarpsbelang Jelsum-Koarnjum	Wijkpanels en dorpsbelangen	9.850,00
Doarpsbelang Reduzum	Fixteam Reduzum (Duurzame Dorpen)	7.500,00
Doarpsbelang Reduzum	het project Mei-inoar boartsje yn Reduzum	8.750,00
Doarpsbelang Reduzum	Wijkpanels en dorpsbelangen	10.450,00
Doarpshûs d' Ald Skoalle	de compensatie OZB object Bearsterdyk 32 Bears	1.033,17
Doarpshûs d'Ald Skoalle Jellum-Bears	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.000,00
Doarpshûs De Bining	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.100,00
Doarpshûs De Bining	de compensatie OZB object Wylde Tulpstrjitte 2 Koarnjum	2.537,84
Doarpsmienskip Mantgum	Wijkpanels en dorpsbelangen	10.680,00
Doarpsnut Jorwert	Wijkpanels en dorpsbelangen	7.610,00
DOLCI	het projectplan Uit in Huis	15.000,00
Doppio Espresso Leeuwarden	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	8.853,60
Dorpsbelang Feinsum	Wijkpanels en dorpsbelangen	5.480,00
Dorpsbelang Hijum	Wijkpanels en dorpsbelangen	7.610,00
Dorpsbelang Lekkum, Miedum en Snakkerburen	Wijkpanels en dorpsbelangen	9.850,00
Dorpsbelang Wirdum-Swichum	Wijkpanels en dorpsbelangen	10.850,00
Dorpsbelang Wytgaard	de compensatie OZB object Tjissema 16 Wytgaard	630,99
Dorpsbelang Wytgaard	Wijkpanels en dorpsbelangen	9.850,00
Dorpsgemeenschap Oosterlittens	Wijkpanels en dorpsbelangen	7.610,00
Dorpshuis Hilaard/Hoptille	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.090,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Douwe Dijkstra	het project Ogen op afstand	5.000,00
Dr. Watson	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	1.340,19
Duorsam Mantgum	Duorsam Mantgum 2022	12.500,00
Elan Onderwijsgroep	het NPO Basisonderwijs/Kinderopvang	7.422,00
Eline van Diggelen	de korte documentaire Nij Each	3.600,00
Expertisecentrum Sterk uit Armoede	projectplan Pool van ervaringsdeskundigen	137.000,00
F. Forla	het project Army of Generals	5.000,00
Femke Cuiper	In my mind	3.200,00
Ferieniging it Nut Weidum	Wijkpanels en dorpsbelangen	9.850,00
Feriening foar Doarpsbelang Britsum	Wijkpanels en dorpsbelangen	9.850,00
Feriening foar Doarpsbelang Húns/Leons	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	4.600,00
Feriening foar Doarpsbelang Húns/Leons	de compensatie OZB object Húns 27 Húns	1.261,99
Feriening foar Doarpsbelang Húns/Leons	Wijkpanels en dorpsbelangen	3.250,00
FERS (Bibliotheekservice Fryslan)	het Tomke-projekt	7.619,00
Fier	de DUVO en DUUP	2.911.504,00
Film in Friesland	Slieker Film en Noordelijk Film Festival	215.000,00
Fries KamerOrkest	een concert op 29 oktober	2.000,00
Fries KamerOrkest	een Lustrumconcert	2.000,00
Fries Landbouwmuseum	Wereld van het Friese Paard	11.000,00
Fries StraatFestival	de coronacompensatie	20.000,00
Fries StraatFestival	het Fries StraatFestival periode 2019-2020 (Corona gevolgen)	47.493,00
Friesche Voetbal Club	de compensatie OZB object Ublingaplantage 4 en 6 Leeuwarden	1.740,43
Friesland College	een campagneplan	10.000,00
Friesland College	Extra impuls scholen team MBO	30.927,00
Friesland College	extra ondersteuning en begeleiding in het mbo	228.217,00
Friesland Convention Partners	Friesland Convention Partners 2022	70.000,00
Frisoplan B.V.	Groene retentiedaken Eeskwerd	94.900,00
Gehandicaptensportvereniging Door Ontspanning Valide	de sportactiviteiten	12.750,00
Gemeente Groningen	Make it in the North 2021-2023	13.334,00
GGD Fryslân	Preventieactiviteiten	71.748,00
GGZ Friesland	de OGGz	1.129.839,68

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Gomarus College	NPO Voortgezet Onderwijs	41.150,00
Grafisch Atelier Friesland	de begroting	29.500,00
Grafisch Atelier Friesland	de coronacompensatie	3.152,00
Grieneko Coöperatie U.A.	Duurzame dorpen en wijken 2022	12.500,00
Gymnastiekvereniging OBQ	de compensatie OZB object Oldegalileen 98 Leeuwarden	970,76
H. Schuurman	Dierenweide Wirdum/Swichum	5.700,00
H. Span	Kleurrijk lich(g)t aan het eind van de tunnel	7.500,00
H.J.K. Pijpstra	Junior Up	5.000,00
Haitze de Vries	het muzikale project 'HAITZE'	2.200,00
Harmonie	de begroting	3.422.100,00
Harmonie	het Fries StraatFestival	50.000,00
Historian	de productie Mythologies	5.000,00
Horeca Sportclub Lions '66	de compensatie OZB object Kalverdijkje 66 en 68 Leeuwarden	1.095,57
HSC Lions '66, t.a.v. B. Andonov	Fixteam HSC Lions 66	7.500,00
HULO B.V.	Innovatiefonds - HULO B.V.	25.000,00
Humanitas district noord, afdeling Leeuwarden	de activiteiten	300.000,00
Humanitas district noord, afdeling Leeuwarden	de conferentie Maatjes 2032	1.200,00
Humanitas district noord, afdeling Leeuwarden	Huiswerk Hulp	2.250,00
I.J. van der Molen	de Vakantieweek Heechterp Schieringen	9.000,00
Ijsclub Jorwert	de compensatie OZB object Hesenserreed 2 Jorwert	27,74
IKC Albertine Agnesschool	Kansen voor Kinderen	20.230,00
IKC Alexia	Kansen voor Kinderen	34.896,00
IKC Aventurijn	Kansen voor Kinderen	52.354,00
IKC de Eestroom	Kansen voor Kinderen	39.047,00
IKC de Jint	Kansen voor Kinderen	33.175,00
IKC de Kinderkoepel	Kansen voor Kinderen	69.865,00
IKC De Sprankel	Kansen voor Kinderen	35.275,00
IKC De Swirrel	Kansen voor Kinderen	3.942,00
IKC De Vosseburcht	Kansen voor Kinderen	27.495,00
IKC de Weide	Kansen voor Kinderen	25.443,00
IKC de Wielen	Kansen voor Kinderen	28.109,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
IKC DeTwamêster	Kansen voor Kinderen	6.655,00
IKC Franciscus	Kansen voor Kinderen	116.373,00
IKC Grou	Kansen voor Kinderen	60.162,00
IKC het Palet	Kansen voor Kinderen	67.283,00
IKC It Pertoer	Kansen voor Kinderen	16.735,00
IKC Johan Willem Friso	Kansen voor Kinderen	41.042,00
IKC Maxima	Kansen voor Kinderen	37.791,00
IKC Michaël	Kansen voor Kinderen	29.498,00
IKC Montessori Leeuwarden	Kansen voor Kinderen	23.725,48
IKC Plataan	Kansen voor Kinderen	51.300,00
IKC Potmarge	Kansen voor Kinderen	50.577,00
IKC Prins Constantijn	Kansen voor Kinderen	88.045,00
IKC Prins Maurits	Kansen voor Kinderen	91.541,00
IKC Sint Paulus	Kansen voor Kinderen	33.290,00
IKC Sint Thomas	Kansen voor Kinderen	73.685,00
IKC Talentencampus Eigen Wijs	Kansen voor Kinderen	11.683,00
IKC Teresa	Kansen voor Kinderen	48.668,00
IKC Trianova	Kansen voor Kinderen	33.990,00
IKC Wiarda	Kansen voor Kinderen	37.850,00
IKC Willem Alexander	Kansen voor Kinderen	56.692,00
IKC Wynwizer	Kansen voor Kinderen	40.314,00
Interkerkelijke Stichting Het Aanloophuis	de begroting	10.800,00
International Welcome Center North (IWCN), t.a.v. M. Kasteleijn	IWCN 2022	13.054,00
It 4 maaie komitee	de herdenking op 4 mei in Grouw	300,00
It Frysk Amateur Toaniel	het voorleesproject	3.000,00
Ivgi&Greben	dansspektakel Let's Dance!	21.854,00
Ivgi&Greben	de basisactiviteiten	20.000,00
Ivgi&Greben	de realisatie van een dansstudio	65.000,00
Ixta Noa	de begroting	207.770,00
J. Dijkstra	Wergea 600	12.750,00
J. Dijkstra-van der Weg	het project Ljouwert Avond	1.000,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
J. Jellema	Mythe	5.000,00
J. van der Weg	‘Bosk’ in de Waalse kerk: Een lied voor de aarde	642,00
J.H. Dillerop	ART-iS	3.600,00
Jeroen van de Bovenkamp	het project Submerged	5.000,00
Jeugdhonk De Roekeflecht	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	3.050,00
JINC Leeuwarden	het uitbreiden en intensiveren JINC Leeuwarden	41.000,00
Jochem Knoef / Onna Limb	Jochem Knoef / Onna Limb	5.000,00
Julia Productions	een korte sociaal realistische speelfilm	5.000,00
Jurre Bakker	Struner	4.800,00
Jurre P. Huitema	de vierde expositie van RAAMH	4.338,00
Kaatsvereniging Het Plein	de compensatie OZB object J.H. Knoopstraat 8 Leeuwarden	651,79
Kanovereniging de Hydronauten	Pylkwier	1.828,00
Keatsferiening Nije kriich	de compensatie OZB object Lytse Buorren 5 Weidum	575,52
Keramiekmuseum Princessehof	de begroting	314.327,00
Keramiekmuseum Princessehof	Maria Louise Was Here	60.000,00
Kids First Kindercentra Nederland B.V.	de speelleergroepen	277.299,00
Kindcentrum Wytgaard	Kansen voor Kinderen	10.821,00
Koninklijk Toonkunstkoor Concordia Leeuwarden	de uitvoering van de Matthäus Passion	750,00
Koninklijk Toonkunstkoor Concordia Leeuwarden	najaarsconcert	750,00
Koptuin B.V.	Monument Koperen Tuin	143,00
Korfbalvereniging Leeuwarden	de compensatie OZB object Kalverdijkje 82 Leeuwarden	804,34
Korfbalvereniging Wez Warber en Fluch	de compensatie OZB object Buorren 31 en 33 Goutum	845,95
Kredietbank Nederland	het Ping loket	73.500,00
KV Mei Nocht en Wille	de compensatie OZB object Skoallestrjitte 16 Hijum	333,05
L. Lesterhuis-Bouma	Eltsenien Nei Buten Duofiets	7.500,00
Leeuwarden Student City	het programma Academisch Klimaat	228.997,00
Leeuwarden-Fryslân 2028	de eerste editie van Arcadia	250.000,00
Leeuwarden-Fryslân 2028	Over de Drempel	175.000,00
Leeuwarder Bachvereniging	de coronacompensatie	2.000,00
Leeuwarder Bachvereniging	een kerstconcert	350,00
Leeuwarder Bachvereniging	het herdenkingsconcert op 4 mei in de Grote kerk	1.800,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Leeuwarder Historische Vereniging Aed Lewwerd	de Open Monumentendag	1.500,00
Leeuwarder Historische Vereniging Aed Lewwerd	de Stadsorganist	5.000,00
Leeuwarder Historische Vereniging Aed Lewwerd	Open Monumentendag 2021	1.000,00
Leeuwarder Kamerkoor	het project Trois beaux oisaux du Ljouwert	2.000,00
Leeuwarder Kamerkoor	Te Quiero	1.000,00
Leeuwarder Shantykoor	een internationaal Shantyfestival	1.500,00
Leeuwarder Wielervereniging De Friesche Leeuw	de compensatie OZB object Kalverdijkje 64-1	325,81
Leger des Heils Noordoost	de inloopvoorziening Hier en Nu de Tuinen	522.173,23
Leger des Heils Noordoost	het steun- en informatiepunt Xenia	77.625,00
Leger des Heils Noordoost	uitstroom uit de MO naar doorstroomwoningen aan de Oostergoweg	500.000,00
LEO Middelsé	de begroting	145.000,00
Letterlijke Verleiding/A. Lindeboom	Instantane	5.000,00
LKC "Sonnenborgh"	de Burmania partij	1.250,00
LKC "Sonnenborgh"	de Oldehovedag	1.900,00
LKV Pallas '08	de compensatie OZB object Middelzeelaan 22 Leeuwarden	298,61
Louka Hoogendijk	het filmproject Vleugel	4.000,00
LSV Willem Tell	de compensatie OZB object Truerderdyk 4 Stiens	214,95
M. Jellema	Albumpresentatie	4.999,69
M. Willemsen	een natuurlijk speelplein	10.000,00
M. Willemsen / Bisschop Möller Stichting	een natuurlijke speeltuin IKC Sint Paulus	10.000,00
M. Willemsen / Bisschop Möller Stichting	project van tegelwoestijn naar droomplein IKC Sint Franciscus	10.000,00
M.A.S. van Duin	het project Grond onder de voeten	4.750,00
M.F.C. De Jister	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.090,00
Mango Leeuwarden	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	2.371,25
Mila-made	creatieve ontwikkeling & coaching	1.606,59
Mind Up Leeuwarden	de inloopvoorziening gemeente Leeuwarden	42.991,00
Mind Up Leeuwarden	inloopvoorziening Groot Schavernek	140.144,93
Mixed Hockey Club Leeuwarden	de compensatie OZB object Kalverdijkje 68 Leeuwarden	1.922,92
Monumentenstichting Boarnsterhim, t.a.v. het bestuur	Monumenten B'him	26.758,00
Moonloops	Little Astronaut, Big Dreams	5.000,00
Multi-functioneel Centrum "It Kattehûs"	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	9.150,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Muziekferiening De Kriich	het project Nij Talint Orkest	2.000,00
Muziekvereniging Harmonie Weidum	bernefoarstelling Hennie de Heks giet út har bol	1.000,00
N. Huizenga	het project Waar is Hendrik	2.723,00
N8W8 B.V.	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	5.948,00
NARVIC-media	het project de Reus ontwaakt	5.000,00
NARVIC-media	ondersteuning van training en coaching	2.000,00
Natuurmuseum Fryslân	T-Rex in Town 2022	25.000,00
Netwerk onderwijs/opvang Jirnsum (NOOJ)	Kansen voor Kinderen	6.808,00
Noord Nederlands Orkest	de activiteiten	20.000,00
Nova College	Preventie en Vroegsignalering Onderwijs in het MBO	2.200,00
Ontmoetingscentrum Britsenburgh	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	9.135,00
Ontmoetingscentrum Britsenburgh	de compensatie OZB object Menno van Coehoornwei 16A Britsum	1.378,96
Operakoor Amadeus	het project Opera maar dan anders	2.517,34
Organisatie 't Liwwadster Rondje	t Liwwadster Rondje	1.700,00
OSG Sevenwolden	NPO Voortgezet Onderwijs	12.293,10
PCBO Leeuwarden e.o.	het NPO Basisonderwijs/Kinderopvang	27.538,00
Phlox	Serie Iconen der Geometrie	1.730,00
PHV de Orion	de compensatie OZB object Jachthavenlaan 1B Leeuwarden	213,59
Pietro Battistoni	the project Orpheus Torelli	4.304,60
Plaatselijk Belang Friens	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.090,00
Plaatselijk Belang Friens	de compensatie OZB object Van Sytzamawei 4 Friens	679,53
Plaatselijk Belang Friens	Wijkpanels en dorpsbelangen	3.250,00
Plaatselijk Belang Idaerd, Eagum en 't Hoflân	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	3.250,00
Plaatselijk Belang Idaerd, Eagum en 't Hoflân	Wijkpanels en dorpsbelangen	3.250,00
Plaatselijk Belang Jirnsum	Wijkpanels en dorpsbelangen	11.450,00
Plaatselijk Belang Stiens	Wijkpanels en dorpsbelangen	34.540,00
Plaatselijk Belang Warstiens	Wijkpanels en dorpsbelangen	1.120,00
Pleatslik Belang Grou	Wijkpanels en dorpsbelangen	27.430,00
Pleatslik Belang Ideard, Eagum en Hoflân	de compensatie OZB object Buorren 5 Ideard	735,00
Popfabryk	de begroting	65.000,00
Provincie Groningen	We the North	100.000,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
R. Sinnema	het project vernieuwen en verduurzamen jeugdsoos SZDRNZLL Wergea	20.000,00
R. Veenstra	de friestalige jeugdfilm Skjinner ljocht	5.000,00
R. Zijlstra	theatervoorstelling Mannenwinter	4.000,00
R.R.V. Bruinsma Hoekstra / Britsenburgh	verduurzaming Britsenburgh	20.000,00
Regiecentrum Bescherming en Veiligheid	Jeugd- en gezinsbescherming	2.297.123,00
Regiecentrum Bescherming en Veiligheid	PC Noord voor JeugdzorgPlus	96.670,00
Regiecentrum Bescherming en Veiligheid	Veilig Thuis Friesland, inclusief MDA++	4.298.322,84
RENN4	NPO Voortgezet Onderwijs	14.056,00
RIXT Frysk Dichterskollektyf	Verwondering & Verontrusting	3.000,00
ROC Friese Poort	Extra impuls scholen team MBO	34.194,00
ROC Friese Poort	extra ondersteuning en begeleiding in het mbo	266.385,00
Rode Kruis Fryslân	het Kind & Ontbijt project	50.000,00
Roeivereniging Epsilon	de compensatie OZB object Eeskwerd 2 Leeuwarden	249,62
ROKA Media / Teodóra Róka	het project ‘Sure’ - Zine	5.000,00
Royal De Boer Stalinrichtingen B.V.	Innovatiefonds - Royal De Boer	25.000,00
RUG/ Campus Fryslân	het Academisch Klimaat	83.503,00
S. Bosma	de Spulwike	6.666,67
S.T. van der Meulen	Winkelpui Kelders 21	3.000,00
Samenwerkende Muziekverenigingen Leeuwarden	De jeugdopleidingen	20.000,00
Samenwerkende Muziekverenigingen Leeuwarden	Project "Mooie Zomer" - zes concerten in de binnenstad	5.000,00
Sanamaj Betten	het bouwen en vormgeven van een website	5.000,00
SC Leovardia	de compensatie OZB object Kalverdijkje 83 Leeuwarden	1.546,28
SeaO2	Innovatiefonds SeaO2	25.000,00
Seniorentheater de Rimpel	Krakke en Mikke	2.000,00
Sinne Kinderopvang	het NPO Basisonderwijs/Kinderopvang	9.772,00
Sinne Kinderopvang BV	de speelleergroepen	939.610,00
Siroc	een muziekproject	5.000,00
Slachtofferhulp Nederland	de begroting	40.948,00
Soli Brass Leeuwarden	Kerstconcert	2.000,00
Solidair Friesland	de Noodopvang Nieuw-Mellens	38.500,00
Solidair Friesland	de opvang van vluchtelingen Oekraïners	27.500,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Solidair Friesland	de woonkamer & zie de mens	40.000,00
Spinoza	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	2.633,04
SPOONK/ Caro Kroon	de theaterproductie North Side	5.000,00
Sportvereniging Sparta	de compensatie OZB object Rounwei 18B	464,58
SRSLY SRS	een live-recording EP	5.000,00
St. Dorpshuis Us Gebou	de begroting	13.500,00
St. Dorpshuis Us Gebou	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.090,00
St. Dorpshuis Us Gebou	de compensatie OZB object De Streek 9 Alde Leije Leeuwarden	901,42
Stadsbrouwerij Leeuwarden B.V.	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	10.000,00
Stichting 8ste Dag	het projectplan 'Skip'	5.000,00
Stichting Adventure Run Nederland	de Adventure Run Leeuwarden	2.000,00
Stichting Alde Fryske Tsjerken, t.a.v. Katinka Grijpstra	Monument Alde Fryske Tsjerken	1.665,00
Stichting Amaryllis	De Moedige Dialoog	29.780,00
Stichting Appassionata	3 concerten in het 1ste kwartaal	3.015,00
Stichting Appassionata	4 concerten in het 2de kwartaal	3.180,40
Stichting Appassionata	drie concerten in het 3de kwartaal	3.000,00
Stichting Appassionata	vier concerten in het vierde kwartaal	2.210,00
Stichting Asteriks	het uitwerken van presentaties	5.000,00
Stichting Bachkoor Holland	uitvoering van de Matthäus Passion	5.000,00
Stichting Befrijdingsfestival Fryslân	de coronacompensatie	16.000,00
Stichting Befrijdingsfestival Fryslân	het bevrijdingsfestival	25.000,00
Stichting Beheer Gebouw de Friesche Club	de begroting	40.000,00
Stichting Beheer Hondensport Friesland	de compensatie OZB object Simon Vestdijkwei 32 Leeuwarden	395,24
Stichting Beheer Multifunctioneel Centrum	de compensatie OZB object Meindert Hoogpaad 1 Easterlittens	3.016,29
Stichting Beheer Sportaccomodatie	de compensatie OZB object Gravinnewei 3A Jirnsum	1.504,68
Stichting Beheer Warten	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	1.000,00
Stichting Behoud Amerikaanse Windmolens Goutum/Wirdum	Monument Amerikaanse windmolens	3.731,00
Stichting Bewonersplatform Valeriuskwartier	Wijkpanels en dorpsbelangen	11.470,00
Stichting Bezigzijn	de activiteiten	30.000,00
Stichting Bezigzijn	de begroting	25.600,00
Stichting Boppeseal Jorwert	de begroting	5.700,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Stichting Boppeseal Jorwert	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.000,00
Stichting Brave New World Producties	CARGO Friesland	5.000,00
Stichting Brugwachtershuisjes	het project "Spot on"	2.000,00
Stichting Bruist	de Prinsentuinconcerten	20.000,00
Stichting BUOG	Bieroproer	10.000,00
Stichting BUOG	het project Ut Liwwadder Bieroproer	5.000,00
Stichting BUOG	Ut Liwwadder Bieroproer	25.000,00
Stichting Buurtservicepunt	de begroting	34.536,00
Stichting Buurtservicepunt	loonkosten manager BSP	67.000,00
Stichting CityProms	City Proms	10.000,00
Stichting CityProms	CityProms	50.000,00
Stichting Compagnie Barrevoet	BACH!	2.580,00
Stichting Cultureel Centrum Mahatma Gandhi	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	8.000,00
Stichting Cultureel Centrum Mahatma Gandhi	de compensatie OZB object Oldegalileen 129 Leeuwarden	1.906,85
Stichting Cultureel Centrum Mahatma Gandhi	ondersteuning voor migranten - ex-vluchtelingengroepen	10.550,00
Stichting De Fryske Mole	Instandhouding molens Leeuwarden 2022	17.500,00
Stichting De Fryske Mole	Onderhoudskosten 7 molens 2021	17.500,00
Stichting De Nije Symfony	Verbinding en Troost	3.000,00
Stichting de Podiumschool	de theaterproductie 'Thuis'	750,00
Stichting de Podiumschool	het project insecten	4.000,00
Stichting de Skalm	compensatie van de huur	95.265,00
Stichting de Skalm	de compensatie OZB object Pyter Jurjensstrjitte 17 Stiens	6.407,58
Stichting De Wynser Oerset	De Wynser Oerset 2022	2.162,76
Stichting De Zilveren Bal	De Zilveren Bal	2.000,00
Stichting Dichter Bij Leeuwarden	het coronasteunpakket Literaire projecten	25.000,00
Stichting Dielnimme	de begroting	42.000,00
Stichting Doarpshûs Lekkum	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	12.484,00
Stichting Doarpshûs Lekkum	de compensatie OZB object De Buorren 42 Lekkum	256,56
Stichting Doarpshûs Lekkum	de compensatie OZB object Weme 18 Lekkum	2.343,69
Stichting Dorpsaccommodatie Hempens/Teerns	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	7.500,00
Stichting Dorpsaccommodatie Hempens/Teerns	de compensatie OZB object it Leechje 1 en 20 Hempens	1.955,39

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Stichting dorpscentrum de Twirre	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	15.250,00
Stichting Dorpscentrum Weidum e.o.	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	2.000,00
Stichting Dorpscentrum Weidum e.o.	de compensatie OZB object Bornialeane 1 Weidum	3.120,30
Stichting Dorpsfeest Goutum	coronaschade evenementen	10.000,00
Stichting dorpshuis Baard	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.100,00
Stichting dorpshuis Baard	de compensatie OZB object Dekemawei 9 en Mounewei 6 Baard	1.005,43
Stichting Dorpshuis De Kampioen	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.100,00
Stichting Dorpshuis De Kampioen	de compensatie OZB object Skoallestrjitte 9 Hijum	2.468,50
Stichting Dorpshuis Wirdum-Swichum	de begroting	18.000,00
Stichting Dorpshuis Wirdum-Swichum	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	15.225,00
Stichting Dorpshuis Wirdum-Swichum	de compensatie OZB object Swichumerdyk 1 Wirdum	2.738,93
Stichting Draaijer&DeVries	het project 'Oorzaken'	4.000,00
Stichting Draaijer&DeVries	het project Pinokkio / Lost time	2.778,10
Stichting EMBRACE Nederland	de begroting	5.000,00
Stichting EMBRACE Nederland	het project Slagkracht	20.000,00
Stichting Europese Culturele Hoofdstad 2018 Leeuwarden-Fryslân	Subsidie 2022 LF2028	50.000,00
Stichting Explore the North	Festival Explore the North	50.000,00
Stichting Femme van der Schaaf	de compensatie OZB object De Gealanden 31A Leeuwarden	1.199,58
Stichting Fonds voor Kunst en Kunsteducatie	theatervoorstelling Stop de tijd	2.000,00
Stichting Fotocollectief leeuwarden	foto-exposities Heechterp	5.000,00
Stichting Friese 11-steden Wandeltochten	de 74ste Wandel elfstedentocht	1.000,00
Stichting Friesland Pop	Fenix Festival	5.000,00
Stichting Friesland Pop	het Talentprogramma	12.000,00
Stichting Frysk film en media platform	de Noordelijk Film Festival Talent & industry days	5.000,00
Stichting Gezonde Stad Leeuwarden	Loop Leeuwarden	2.000,00
Stichting Golfbaan Leeuwarden	de compensatie OZB object Woelwijk 101 Leeuwarden	4.271,34
Stichting Groen Grou	Fixteam Grou	5.000,00
Stichting Het Buro	het project RMC	75.000,00
Stichting Het Generatiehuis	het project Kunst in je Buurt	150.000,00
Stichting Homsk Theater	Fonk-sessies	2.500,00
Stichting HUNTU	Toekomstperspectieven Caribische Nederlanders	60.000,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Stichting Iepenloftspul Jorwert	Iepenloftspul De Jacht	2.500,00
Stichting Illustere Figuren	de Titaantjes	5.000,00
Stichting Indoor Fryslân	Indoor Fryslân	15.000,00
Stichting Instandhouding Mammemahuis	Glasplaat grafzerk kerk Jelsum	2.500,00
Stichting J&M Teaterwurk	de reisvoorstelling 'Echt Wier!'	4.000,00
Stichting Jeugd Dans Opleiding Fryslân	gebruik van de danszalen Neushoorn	5.335,00
Stichting Jeugd Dans Opleiding Fryslân	Young Artist Program 2022	11.000,00
Stichting Jeugdcircus Saranti	de compensatie OZB object Goudenregenstraat 49G Leeuwarden	277,36
Stichting Jeugdcircus Saranti	een externe circustrainer	1.477,00
Stichting Jeugdcircus Saranti	het project Circus Got Talent	4.000,00
Stichting Jeugdfonds Sport & Cultuur Friesland	de begroting	219.016,00
Stichting Kinderopvang Friesland	de speelleergroepen	455.789,00
Stichting Kinderopvang Friesland	het NPO Basisonderwijs/Kinderopvang	3.689,00
Stichting Kinderopvang NW Fryslân	de speelleergroepen	16.237,00
Stichting Korfbalhal leeuwarden	de begroting	14.852,48
Stichting Korfbalhal leeuwarden	de compensatie OZB object Kalverdijkje 82 Leeuwarden	3.321,39
Stichting Kunstacademie Friesland	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	5.079,00
Stichting Kunstkade	cultuureducatie	50.000,00
Stichting Kunstkade	de begroting	1.315.357,00
Stichting Kunstkade	de Vakantieschool	75.000,00
Stichting Kunstkade	het project Jonge Helden	30.000,00
Stichting Kunstkade	Jonge Helden Impuls	60.000,00
Stichting Kunstkade	Mooie Zomer	10.000,00
Stichting Kunstruimte H47	de activiteiten	28.750,00
Stichting la Jetée	de ontwikkeling van een podiumpresentatie	3.000,00
Stichting Leef!	de Onbeperkte Elfstedentocht	2.000,00
Stichting Leergeld Leeuwarden	Actie Pepernoot	15.000,00
Stichting Leergeld Leeuwarden	de activiteiten	321.153,00
Stichting Leger des Heils (LJ&R)	Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	384.007,00
Stichting Liet 91	Fries songfestival Liet	8.000,00
Stichting Limor	de algemene crisisopvang Fryslân	1.831.978,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Stichting Media Art Friesland	het LUNA festival	14.858,00
Stichting Media Art Friesland	het project LUNA-Media Art Festival	46.000,00
Stichting Media Art Friesland	MAF-LUNA 2020-2021	25.000,00
Stichting Meeuw | Jonge Theatermakers	de begroting	78.000,00
Stichting MFC Het Westenkwartier	de buurt- en dorpskamer	2.540,00
Stichting MFC Het Westenkwartier	de buurt- en dorpskamer coronaherstel	8.500,00
Stichting MFC Het Westenkwartier	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	17.250,00
Stichting MFC Het Westenkwartier	de compensatie OZB object Verdistraat 1 Leeuwarden	1.089,65
Stichting MFC Het Westenkwartier	het accommodatiebeheer	27.840,00
Stichting Monumentenzorg Leeuwarderadeel	Beheerkosten 4 kerktorens 2022	6.000,00
Stichting Monumentenzorg Leeuwarderadeel	Monumentenzorg Leeuwarderadeel	15.192,00
Stichting Monumentenzorg Leeuwarderadeel	Urenvergoeding SML periode 2022	2.602,00
Stichting Museumhaven Leeuwarden	Stichting Museumhaven 2022	10.657,00
Stichting Nacht van de Filosofie Fryslân	de Nacht van de Filosofie	5.000,00
Stichting Nieuwlicht	het project Intieme Mahler 4	3.095,00
Stichting Nieuwlicht	Nieuwlicht Projectorkest: Franse flirt	2.000,00
Stichting Noord Nederlands Fluit Collectief	het multidisciplinaire kunstproject Contemplatie	2.000,00
stichting Omrin Estafette	de begroting	30.000,00
Stichting Ondersteuning Wijkpanel Binnenstad t.a.v. Peter de Boer	Wijkpanels en dorpsbelangen	28.050,00
Stichting Oorspronkelijk Theater Friesland	het project Gribelaslysla	4.000,00
Stichting Op Toutenburg	GiGa Insectica	9.000,00
Stichting Op Toutenburg	Tentoonstelling Giga Insectica (zie 2022-5027)	1.000,00
Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân-Noord	de uitbreiding van de scholenteams	112.000,00
Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân-Noord	NPO Voortgezet Onderwijs	292.761,00
Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Fryslân-Noord	School als Vindplaats	140.000,00
Stichting Opus '78	huurcompensatie	3.500,00
Stichting Orgelconcerten Grote Kerk Leeuwarden	de zomerserie	3.000,00
Stichting Pasveerkorpsen Leeuwarden	de coronacompensatie	5.000,00
Stichting Pasveerkorpsen Leeuwarden	deelname aan het Wereld Muziek Concours	2.000,00
Stichting Perspektyf Wergea	Wijkpanels en dorpsbelangen	13.160,00
Stichting Pier 21	SKAAD	5.000,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Stichting Pier 21	Verhalenavond De Ommekear	5.000,00
Stichting Poldermolens de Lege Midden	Poldermolens De Lege Midden 2022	7.252,00
Stichting Popcultuur Neushoorn	de begroting	827.900,00
Stichting Popcultuur Neushoorn	Jongerenplan	69.547,19
Stichting Popwaarts	de Popronde	5.000,00
Stichting Present Leeuwarden	de begroting	15.000,00
Stichting Productiehuis Spinbarg	De Kraak	1.000,00
Stichting Proloog	de Taalschool	55.000,00
Stichting Proloog	het NPO Basisonderwijs/Kinderopvang	27.092,00
Stichting Scouting Duco van Martenagroep	de compensatie OZB object Avondsterweg 11A Leeuwarden	399,25
Stichting Sociaal Cultureel Centrum Ien en Mien	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	16.000,00
Stichting Sociaal Cultureel Centrum Ien en Mien	de compensatie OZB object Buorren 13A Goutum	2.445,48
Stichting Spelend Sporten Leeuwarden e.o.	de begroting	8.750,00
Stichting Spelend Sporten Leeuwarden e.o.	de Kanjerdag	2.000,00
Stichting Spelend Sporten Leeuwarden e.o.	zaalvoetbaltoernooi	1.500,00
Stichting Sportbelangen Reduzum e.o.	de compensatie OZB object Stanfriesstrjitte 7, 9 en 11 Reduzum	1.282,79
Stichting Sportcentrum Grou	de compensatie OZB object Burstumerdyk 1A, 1B, 2A en 4 Grou	9.721,47
Stichting Sporthal Nijlân	de compensatie OZB object Middelzeelaan 18 Leeuwarden	16.907,74
Stichting Sta Op Voor Kinderen	het project Neem je ouders mee uit eten	1.500,00
Stichting Stand Up Paddle	SUP11-Stedentocht 2022	3.500,00
Stichting Stoereloer	het jaarplan Boeien(d)!	10.000,00
Stichting Straatadvocaat Leeuwarden	het living museum	15.000,00
Stichting Straatpastoraat Leeuwarden	het project ‘Op straat, maar niet vergeten!	2.000,00
Stichting Stukafest Leeuwarden	Stukafest	4.000,00
Stichting Suïcide Preventie Centrum	twee lotgenotengroepen	11.000,00
Stichting Survivalrun Friesland	de Technieker Bikkelrun Leeuwarden	2.000,00
Stichting Teatro Magiko	het project Slappe Douwe	4.000,00
Stichting Tennishal de Bontekoe	de compensatie OZB object Magere Weide 2 Leeuwarden	6.871,59
Stichting ter Herdenking van de Gevallenen	de provinciale dodenherdenking	3.700,00
Stichting The Oval Quarter	de compensatie OZB object Langdeelstraat 6 Leeuwarden	1.525,48
Stichting Theater de Bres	theaterfestival Jazz @ The Brezz	1.000,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Stichting Thuishaven	filmfestival Plons	5.000,00
Stichting Transvaalwijk e.o.	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.000,00
Stichting Triatlon Friesland	de Bronsnijder Triatlon	2.000,00
Stichting UP (Uitzonderlijke Producties)	Maria's Lofzang	2.500,00
Stichting Urgente Noden	de begroting	18.674,85
Stichting Verstandig Met Inkomen	schuldhulpmaatje	25.000,00
Stichting Veteranendag Friesland	de Provinciale Veteranendag	1.351,00
Stichting VHDG	het jaarprogramma	40.250,00
Stichting VHDG	VHDG Podcast	5.000,00
Stichting Vier het Leven	de activiteiten	2.000,00
Stichting VluchtelingenWerk Nederland	het juridisch steunpunt	104.853,00
Stichting Vrijdag Alles Mag	Writer's Block	5.000,00
Stichting Welcome to the Village	het Leeuwarder festival Welcome to The Village	50.000,00
Stichting Welmoed Muziekproducties	het Tweeluik: Âld en nij	1.500,00
Stichting Welmoed Muziekproducties	sprookjesopera Het zwanenkind	2.000,00
Stichting Werkplaats Oud-Oost (Amaryllis)	Oud-Oost 2022 kosten Stichting werkplaats	25.000,00
Stichting Werkplaats Oud-Oost (Amaryllis)	Oud-Oost 2022 loonkosten S.Hubanic	60.000,00
Stichting Werkplaats Oud-Oost (Amaryllis)	Oud-Oost 2022 samenwerkingsprojecten	32.000,00
Stichting Werkplaats Oud-Oost (Amaryllis)	Oud-Oost 2022 uitvoeringskosten Netwerkcentrum	30.000,00
Stichting Westerkerk Leeuwarden	de coronacompensatie	39.500,00
Stichting Wielenpôlle	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	8.000,00
Stichting Wielenpôlle	Wijkpanels en dorpsbelangen	9.850,00
Stichting Wijk Camminghaburen	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	5.000,00
Stichting Wijk Initiatief Bloemenbuurt Oldegalileën	Wijkpanels en dorpsbelangen	18.500,00
Stichting Wijkcentrum Heechterp-Schieringen	de buurt- en dorpskamer	2.540,00
Stichting Wijkcentrum Heechterp-Schieringen	de buurt- en dorpskamer coronaherstel	8.500,00
Stichting Wijkcentrum Nijlân	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	10.000,00
Stichting Wijkcentrum Nijlân	de compensatie OZB object Surinamestraat 31 Leeuwarden	1.060,69
Stichting Wijkcentrum Nijlân	het accommodatiebeheer	20.160,00
Stichting wijkcomite Schepenbuurt	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	10.000,00
Stichting wijkcomite Schepenbuurt	de compensatie OZB object Tjalkstraat 5 Leeuwarden	571,98

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Stichting Wijkorganisatie Aldlân	de activiteiten en dagbesteding	1.700,00
Stichting Wijkorganisatie Aldlân	de buurt- of dorpskamer	1.015,00
Stichting Wijkorganisatie Aldlân	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	9.150,00
Stichting Wijkorganisatie Aldlân	de compensatie OZB object Salomonszegel 99 Leeuwarden	1.122,23
Stichting Wijkorganisatie Huzum	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	9.000,00
Stichting Wijkorganisatie Huzum	de compensatie OZB object Huizumerlaan 146A Leeuwarden	524,91
Stichting Wijkpanel Bilgaard t.a.v. dhr. J.A. Coombs (penningmeester)	Wijkpanels en dorpsbelangen	31.020,00
Stichting Wijkpanel De Zuidlanden	Wijkpanels en dorpsbelangen	16.820,00
Stichting Wijkpanel Huizum-West t.a.v. C. Buijse	Wijkpanels en dorpsbelangen	30.080,00
Stichting Wijkpanel Nijlân	Wijkpanels en dorpsbelangen	20.090,00
Stichting Wijkpanel Oranjewijk, t.a.v. mw. C.J. Pietersen	Wijkpanels en dorpsbelangen	12.920,00
Stichting Wijkpanel Tjerk Hiddes Cambuursterhoek	Wijkpanels en dorpsbelangen	21.530,00
Stichting Wijkpanel Vlietzone	Wijkpanels en dorpsbelangen	23.950,00
Stichting Wijkpanel Vosseparkwijk	Wijkpanels en dorpsbelangen	23.150,00
Stichting Wijkpanel Vrijheidswijk	Wijkpanels en dorpsbelangen	19.090,00
Stichting Wijkwerk Cambuursterhoek	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	3.300,00
Stichting Wilhelminapark Grou	een nieuwe volière	20.000,00
Stichting Wjukken	buurt- en dorpskamer coronaherstel	1.700,00
Stichting Wjukken	de buurt- of dorpskamer	2.500,00
Stichting Wjukken	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	9.150,00
Stichting Wjukken	de compensatie OZB object Om'e Terp 21 Mantgum	7.849,29
Stichting Yana/Kroft&Smids	Decemberlicht 2021	20.000,00
Stichting Yana/Kroft&Smids	Decemberlicht 2022	15.000,00
Stichting Yana/Kroft&Smids	Praamverhalen, Het Zwanenmeer	5.000,00
Stichting Zomerfestival Leeuwarden	Into the Void	2.210,00
Stienzer Energy Koöperaasje U.A.	Stienzer Energy Koöperaasje	12.500,00
Stjoer	Buddy to Buddy	20.000,00
Stjoer	de activiteiten	212.400,00
T. Bouchier	een brochure in de vorm van een verjaardagskalender	500,00
T. Dijkstra	het theaterproject De lepen Wei	1.000,00
T.Van der Molen/Toneelvereniging Lekkum de Trije Doarpen	herstart van toneelactiviteiten	1.540,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Tennisclub Goutum	de compensatie OZB object Buorren 35 Goutum	1.261,99
Tennisvereniging Eernum	de compensatie OZB object It Efterom 1 Jirnsum	478,45
Toneelvereniging Halbertsma	de productie; it frije skiep	2.000,00
Tresoar	de Pilot openstelling	12.500,00
Tristan Visser Music Productions	voor het project Arctic Mirage	5.000,00
Tryater	de activiteiten	50.000,00
Tûmba	de begroting	95.850,00
Tûmba	Preventie Leeuwarden	59.986,00
Uitgeverij Louise	Boek Tussen groene longen en stadsgracht	1.000,00
Uresco '98	de compensatie OZB object Avondsterweg 13A Leeuwarden	388,29
Us Doarpshûs Wergea	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	9.135,00
V.O.F. Koffiecafé LWD	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	10.000,00
V.V. Nicator	de compensatie OZB object Kalverdijkje 70 Leeuwarden	1.650,30
Van den Hoed Horeca B.V.	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	2.181,00
Vereniging de Menaemer Feintsjes	een concert ter ere van het 15-jarig bestaan	2.000,00
Vereniging Dorpsbelangen Warten	Wijkpanels en dorpsbelangen	9.850,00
Vereniging Dorspbelang Goutum t.a.v. Dhr. J. Betten (penningmeester)	Wijkpanels en dorpsbelangen	18.550,00
Vereniging Floris Verster Ateliers	DichterBij Zilver	2.500,00
Vereniging Gehandicaptenbelangen Leeuwarden(VGBL)	de Werkgroep Toegankelijkheid	6.700,00
Vereniging Hendrick de Keyser, t.a.v. F.Feddema en W.Wijngaards	Informatiebord Museumhuis Eysinga	1.589,00
Vereniging PEL	de begroting	300,00
Vereniging tot bevordering van dorpsbelangen Warten/T. Clevering	het realiseren van een buitenfitnesslocatie	20.000,00
Vereniging van Dorpsbelang Baard	Wijkpanels en dorpsbelangen	5.480,00
Vereniging voor Dorpsbelangen Hilaard	Wijkpanels en dorpsbelangen	7.610,00
Verslavingszorg Noord Nederland	de HBU	842.030,00
Verslavingszorg Noord Nederland	de Wmo	2.655.910,00
Vitruvian Man Films	de korte film 'Onvoorwaardelijk'	4.275,00
Vittorio Leeuwarden	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	2.829,20
Voedselbank Leeuwarden	de exploitatiekosten	15.000,00
Voedselbos Stiens	het voedselbosproject	15.302,50
Voetbalvereniging Easterlittens	schoolvoetbal	700,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Voetbalvereniging Wirdum-Wytgaard-Swichum	de compensatie OZB object Loodyk 2A Wirdum	832,08
VW GSC B.V.	Subsidie bouw voetbalstadion WTC	3.959.000,00
W. van Gelderen	het uitgeven van een gebaren jaarkalender	973,00
W.P.L. Bootsma	het project Dorpsvisie	750,00
Walrus Leeuwarden B.V.	de compensatie controle coronatoegangsbewijzen	7.952,00
Water en Lindenhovius / Yael Water	het volgen van een coachingsprogramma	2.000,00
Wender	de MO	7.179.514,00
Wetsus	Wetsus 2022	500.000,00
Wetsus	Wetsus Watercampusactieplan 2016-2020	335.000,00
Wiebe Kaspers	Van WIEBE naar Kaspar	5.000,00
Wijk- en Recreatievereniging de Blokkendoos	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	4.375,00
Wijk- en Speeltuinvereniging "Oranjewijk"	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	3.200,00
Wijk- en Speeltuinvereniging "Oranjewijk"	de compensatie OZB object Gysbert Japicxstraat 51 Leeuwarden	471,51
Wijk- en Speeltuinvereniging Gerard Dou	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	6.000,00
Wijk- en Speeltuinvereniging Gerard Dou	de compensatie OZB object Gerard Doustraat 23A Leeuwarden	734,88
Wijk- en Speeltuinvereniging K.I.O.	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	4.250,00
Wijkbelang Westeinde	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	10.500,00
Wijkbelang Westeinde-Leefomgeving	Wijkpanels en dorpsbelangen	20.220,00
Wijkcentrum Heechterp-Schieringen	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	12.500,00
Wijkcentrum Heechterp-Schieringen	de compensatie OZB object Egelantierstraat 5 en 7 Leeuwarden	1.839,01
Wijkcentrum Heechterp-Schieringen	het accommodatiebeheer	33.200,00
Wijkcentrum 't Knooppunt	de buurt- en dorpskamer coronaherstel	8.500,00
Wijkcentrum 't Knooppunt	de buurt- of dorpskamer	2.540,00
Wijkcentrum 't Knooppunt	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	12.700,00
Wijkcentrum 't Knooppunt	de compensatie OZB object J.H. Knoopstraat 5	1.024,49
Wijkcentrum 't Knooppunt	het accommodatiebeheer	27.840,00
Wijkpanel Achter de Hoven t.a.v. P.M.A. Everts	Wijkpanels en dorpsbelangen	15.290,00
Wijkpanel Aldlân	Wijkpanels en dorpsbelangen	31.110,00
Wijkpanel Camminghaburen	Wijkpanels en dorpsbelangen	43.980,00
Wijkpanel Heechterp-Schieringen t.a.v. Vincent Childs	Wijkpanels en dorpsbelangen	19.810,00
Wijkpanel Huizum-Oost	Wijkpanels en dorpsbelangen	16.240,00

Subsidieontvanger	Onderwerp van de subsidie	
Wijkpanel MTV	Wijkpanels en dorpsbelangen	30.080,00
Wijkpanel Schepenbuurt t.a.v. J. de Haan	Wijkpanels en dorpsbelangen	9.850,00
Wijkpanel Zuiderburen	Wijkpanels en dorpsbelangen	26.950,00
Wijkvereniging Bilgaard	de buurt- en dorpskamer	2.540,00
Wijkvereniging Bilgaard	de buurt- en dorpskamer coronaherstel	8.500,00
Wijkvereniging Bilgaard	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	15.500,00
Wijkvereniging Bilgaard	het accommodatiebeheer	32.950,00
Wijkvereniging de Toekomst-Vosseparkwijk	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	12.688,00
Wijkvereniging de Toekomst-Vosseparkwijk	de compensatie OZB object Achlumerstraat 1A Leeuwarden	589,39
Wijkvereniging en Wijkbedrijf Bilgaard	Wijkbedrijf Bilgaard serviceteam	7.500,00
Wijkvereniging Zuiderburen	de Buurt-, wijk- en dorpshuizen	19.800,00
Wijkvereniging Zuiderburen	het accommodatiebeheer	26.770,00
William Schrikker Stichting JB/JR	de jeugdbescherming en jeugdreclassering	913.926,00
Wintersportclub Bilgaard	de wintersportactiviteiten	1.000,00
WTC Coöperatie Leeuwarden	WTC Dienstverlening 2022	75.000,00
Ynovio B.V.	Innovatiefonds - Ynovio B.V.	25.000,00
Zardy Freerunning Services	Elements	5.000,00
Zorgbelang Fryslân	belangenbehartiging cliënten jeugdhulp	40.000,00
Zwemvereniging Orca	de Orca's Christmas Swim	2.000,00
Totaal		53.031.331,70

Bijlage E. Berekening financiële kengetallen

Tabel 166 Kengetallen **Bedragen x € 1.000**

			Jaarrekening 2021	Primaire begroting 2022	Jaarrekening 2022
1a	Netto Schuldquote				
	Vaste schulden		421.835	532.969	379.308
	Netto vlottende schuld		15.682	19.117	52.801
	Overlopende passiva		93.635	67.919	111.211
A	Bruto Schuld		531.152	620.005	543.319
	Financiële activa		15.736	19.710	22.919
	Uitzettingen < 1 jaar		55.707	56.064	49.684
	Liquide middelen		531	4.135	26
	Overlopende activa		23.953	19.255	41.988
B	Vorderingen		95.927	99.164	114.617
C	Netto Schuld (A-B)		435.224	520.841	428.702
D	Totale baten		600.611	584.927	655.561
1a	**Netto schuldquote**	%	**72,5**	**89,0**	**65,4**
1b	Netto Schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen				
	Vaste schulden		421.835	532.969	379.308
	Netto vlottende schuld		15.682	19.117	52.801
	Overlopende passiva		93.635	67.919	111.211
A	Bruto Schuld		531.152	620.005	543.319
	Financiële activa		23.943	30.303	28.406
	Uitzettingen < 1 jaar		55.707	56.064	49.684
	Liquide middelen		531	4.135	26
	Overlopende activa		23.953	19.255	41.988
B	Vorderingen		104.134	109.757	120.105
C	Netto Schuld (A-B)		427.018	510.248	423.215
D	Totale baten		600.611	584.927	655.561
1b	**Netto gecorrigeerde schuldquote**	%	**71,1**	**87,2**	**64,6**
2	Solvabiliteitsratio				
A	Eigen vermogen		110.207	62.310	125.517
B	Balanstotaal		697.388	733.689	731.498
2	**Solvabiliteit (A/B*100)**	%	**15,8**	**8,5**	**17,2**

		Jaarrekening 2021	Primaire begroting 2022	Jaarrekening 2022
3 Grondexploitatie				
NIEG bouwgronden		0	0	0
Bouwgronden in exploitatie		150.549	163.302	164.197
A Totale boekwaarde grond		150.549	163.302	164.197
B Totale baten		600.611	584.927	655.561
3 Grondexploitatie	**%**	**25,1**	**27,9**	**25,0**
4 Structurele expl.ruimte				
Structurele baten		562.673	584.927	627.710
Structurele lasten		535.979	568.672	605.914
	verschil	26.694	16.255	21.796
Struct. onttrekkingen aan reserves		193	223	351
Struct. toevoegingen aan reserves		0	0	427
	verschil	193	223	-76
A Totaal verschil struct. baten/lasten		26.887	16.478	21.720
B Totaal structurele baten		562.673	584.927	627.710
4 Structurele exploitatieruimte	**%**	**4,78**	**2,82**	**3,46**
5 Belastingcapaciteit		(in €)	(in €)	(in €)
OZB-lasten gezin gem. WOZ-waarde		235	245	247
Rioolheffing gezin gem. WOZ-waarde		163	171	169
Afvalstoffenheffing gezin		343	337	348
Eventuele heffingskorting		0	0	0
A Totale woonlasten		741	753	764
B Woonlasten landelijk gemiddelde t-1		776	811	904
gemiddelde WOZ-waarde		183.000	201.000	204.000
5 Belastingcapaciteit	**%**	**95,5**	**92,8**	**84,5**

Bijlage F. Voortgang uitvoering besluiten over Rekenkameronderzoeken

Met ingang van deze jaarstukken wordt in voorliggende bijlage gerapporteerd over hoe het college uitvoering heeft gegeven aan raadsbesluiten over rapporten van de Rekenkamer Leeuwarden.

Aanbevelingen	Planning/stand van zaken uitvoering
Rekenkamerrapport Onderzoek naar de Leeuwarder digitale agenda (raadsbesluit 15 juni 2022)	
1. Het college te verzoeken uitvoering te geven aan het herijken van de twaalf leidende principes en ze een meer prominente rol te geven in discussies met inwoners, ketenpartners en raadsleden.	Het herijken van de twaalf leidende principes heeft mede geleid tot een I-strategie. Deze is afgestemd met directie en het college. Binnen deze strategie wordt de komende tijd verder invulling gegeven aan de 12 leidende principes. Hiervoor gaan we ook het gesprek aan met inwoners, ketenpartners en raadsleden. De LDA maakt integraal onderdeel uit van de I-strategie.
2. Het college te verzoeken de samenwerking met inwoners en ketenpartners voor kaderstelling en draagvlak te versterken en de vorming van thema-allianties te overwegen.	We zijn actief in het vormen van thematische en strategische allianties met scholen, bedrijven, Ngo's en andere overheden. Denk aan: Energie transitie (TNO, Aimz, Envitron), Datagedreven werken (Fryslân Campus, DataFryslân, Wetterskip en Provincie Friesland), Positieve gezondheid (Netwerk positieve gezond Noord Nederland), Digitale Inclusie (City deal, Enschede, Open Universiteit en Elsalabs) Cyberweerbaarheid (Hacklab, MKB Cybercampus NHL Stenden en politie).
3. Het college te verzoeken meer aandacht te hebben voor de implementeerbaarheid van de resultaten.	De implementeerbaarheid is nu een wegingsfactor alvorens een experiment wordt gestart. De *business owner* heeft een meer prominente rol gekregen en moet achter het experiment staan. De CIO heeft op reguliere basis een portefeuilleoverleg met de verantwoordelijk wethouder.
4. Het college te verzoeken zorg te dragen voor doorwerking van kennis en ervaring in de eigen organisatie: zodat uitkomsten van experimenten als vliegwiel gebruikt worden bij digitalisering van de gehele gemeentelijke organisatie	De LDA richt nu nog meer de focus op het doorvoeren van geleerde lessen in haar aanpak. Vooral ook qua doorwerking van kennis en ervaring in de gemeentelijke organisatie. Een specialist 'Leren en ontwikkelen' maakt sinds 2022 deel uit van het kernteam en ook een adviseur bedrijfsvoering. Deze laatste werkt aan de implementatie van methodieken zoals, *Agile* werken, *Design Thinking* en *Scrum*. Een goed toegankelijke kennisbank wordt komende tijd gevuld met resultaten en voorbeelden.
5. Het college te verzoeken zorg te dragen voor een betere project- en financiële administratie.	De afzonderlijke experimenten worden transparant geadministreerd, evenals keuzes en prioriteiten. Onze financiën zijn nu te herleiden tot op experiment niveau.
6. Het college te verzoeken zorg te dragen voor een passende informatiepositie van de raad.	Bij de start van de nieuwe raad heeft er een informatie sessie plaatsgevonden over de LDA.
7. Het college te verzoeken om input voor een discussie over randvoorwaarden aangaande thema's die voor de raad van belang zijn zoals onder meer inclusiviteit (bescherming publieke	Er zijn dialoog tafels georganiseerd over data ethiek. Er wordt ook gewerkt aan een voorstel voor een data ethische commissie.

Aanbevelingen	Planning/stand van zaken uitvoering
Rekenkamerrapport Onderzoek naar de Leeuwarder digitale agenda (raadsbesluit 15 juni 2022)	
waarde) of de technische en financiële toegankelijkheid tot (snel) internet.	
8. Het college op te dragen een procesvoorstel, inclusief tijdpad, te maken voor de uitwerking van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport.	Alle aanbevelingen uit het rekenkamer rapport zijn opgevolgd dan wel opgenomen in de planning van de I strategie.
9. Als raad de rol van slimme volger te heroverwegen.	In het coalitieakkoord is het principe van slim volgen bestendigd.
10. Als raad een eigen budget voor LDA te waarborgen.	Bij de midterm review van het vorige collegeprogramma in 2020 is hiervoor een structureel budget van € 400.000 beschikbaar gesteld.

Aanbevelingen	Planning/stand van zaken
Rekenkamerrapport Praktijk van de Wob (raadsbesluit 13 juli 2022)	
1. Het college te verzoeken (op termijn) voor de periode vanaf 2018 alsnog Wob-verzoeken en de besluiten op die verzoeken te publiceren.	We beogen in de loop van dit jaar en uiterlijk per 1-1 2024 actuele Woo-verzoeken te gaan publiceren op internet. Parallel hieraan gaan we aan de slag met het verzamelen en beoordelen van eerdere Wob-verzoeken tot en met 2018. Dit wordt een klus voor een juriste die tijdelijk voor ons aan het werk is. Logisch vervolg daarop wordt het alsnog publiceren. Ook dit beogen we uiterlijk per 1-1-2024 te realiseren.
2. Het college te verzoeken informatie bij te houden over aantallen, de achtergrond van verzoekers, de adressant van verzoeken, de onderwerpen, de mate van inwilliging, gegevens over beslistermijnen en rechtsbescherming (bezwaar, eventueel [hoger] beroep, en voorlopige voorziening; in termen van, aantal bezwaren, besluiten op bezwaren, doorlooptijden, etc.) inzake Woo verzoeken.	We beogen het proces van afhandelen van Woo-verzoeken in 2023 digitaal te gaan ondersteunen. Dit is randvoorwaardelijk voor zowel de publicatie van Woo-informatie op internet, als ook voor het eenvoudig bijhouden van bedoelde metadata.
3. Het college te verzoeken de raad jaarlijks via een openbaarheidsparagraaf in het jaarverslag te informeren over de indiening en afhandeling van Woo-verzoeken (voorheen Wob-verzoeken) aan de gemeente, dan wel door middel van een apart jaarlijks overzicht.	In deze jaarstukken is in het programma Bestuur informatie opgenomen over het Leeuwarder Woo-beleid en over de afhandeling van Woo-verzoeken.
4. Het college te verzoeken nog meer dan voorheen in het oog te houden dat specifieke vormen van informatie/ gegevens aan privacywetgeving	Na het van kracht worden van de Algemene verordening gegevensbescherming, is met ondermeer een functionaris gegevensbescherming, een privacyofficer en privacy contactpersonen op elk domein (beschikbaar voor juridische kennis), een stevige organisatiestructuur op poten gezet ter

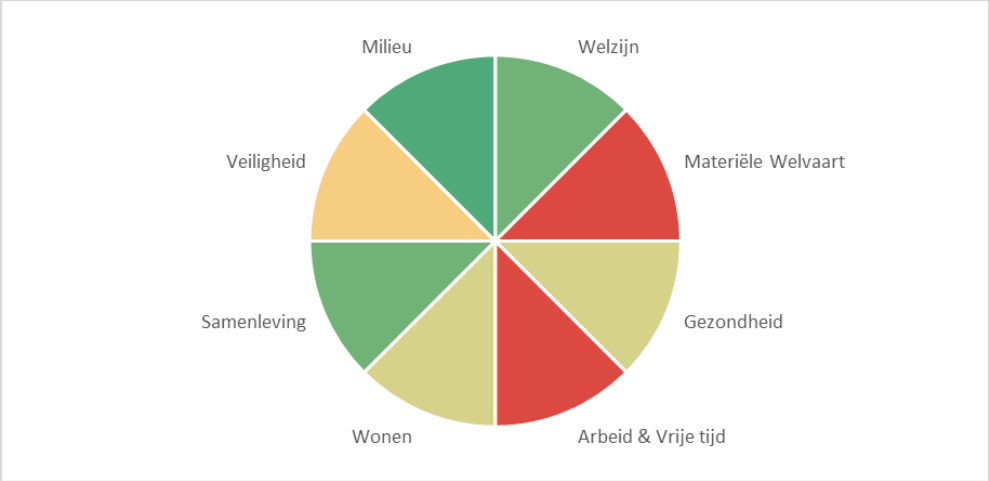
Aanbevelingen	Planning/stand van zaken
Rekenkamerrapport Praktijk van de Wob (raadsbesluit 13 juli 2022)	
onderhevig zijn, dan wel niet openbaar gemaakt mogen worden.	bescherming van persoonsgegevens. Daarnaast is er extra aandacht voor privacywetgeving bij de realisatie van de publicatie van de 3 resterende, meer privacygevoelige informatiecategorieën (klachten, Woo-verzoeken en beschikkingen).
5. Het college op te dragen een procesvoorstel, inclusief tijdpad, te maken voor de uitwerking van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport.	De raad is per brief d.d. 21 maart 2023 geïnformeerd over het bij 1 t/m 4 weergegeven proces met termijnen.

Bijlage G. Brede welvaartsindex Leeuwarden

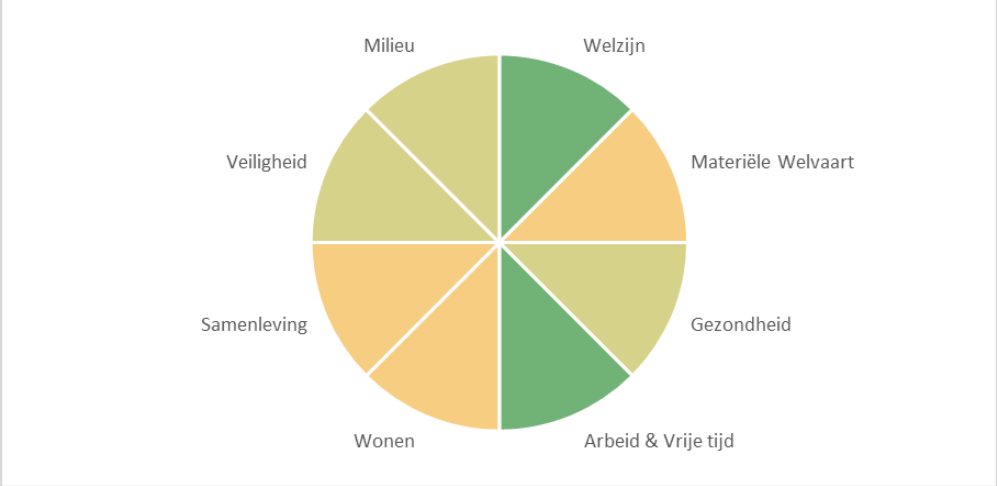
De Brede Welvaartsindex Leeuwarden is bedoeld als een maat om de welvaart van mensen in Leeuwarden te meten én in hoeverre Leeuwarden op weg is de global goals te realiseren (lange termijn doelen). Dit naar aanleiding van het nieuwe coalitieakkoord, waarin brede welvaart en global goals als lange termijn doelen worden nagestreefd.

Veel van de hier gebruikte indicatoren zijn ook terug te vinden in de standaard SDG-indicatorenset voor Nederlandse gemeenten en in de publicaties van het Fries Sociaal Planbureau. In verband met de beschikbaarheid en uniformiteit van gegevens zijn de cijfers voor Leeuwarden vergeleken met die voor Nederland. Van vrij veel indicatoren zijn namelijk geen gegevens over het gemiddelde van bijvoorbeeld de grote steden bekend.

Figuur 7 Positie gemeente Leeuwarden ten opzichte van Nederland 2021/2022

Figuur 8 Ontwikkeling Leeuwarden t.o.v. Nederland/meest recente meting t.o.v. vorige meting (2020/2021)

rood	-5	beige groen	1
donker orange	-4	licht groen	2
licht oranje	-3	groen	3
donker geel	-2	licht donker groen	4
beige	-1	donker groen	5
licht beige	0		

Tabel 167 Positie gemeente Leeuwarden ten opzichte van Nederland per indicator

7-mrt-23	Leeuwarden eerste meting	Leeuwarden tweede meting	Leeuwarden meest recent	eling Leeuwarden tov laatst bekende metingen	Nederland eerste meting	Nederland tweede meting	Nederland meest recent	Ontwikkeling Nederland laatst bekende metingen	Score Leeuwarden t.o.v. Nederland oudste meting	Score Leeuwarden t.o.v. Nederland recentste meting	Ontwikkeling Leeuwarden tov Nederland
Welzijn											
% inwoners eenzaamheid	43,7%	45,5%		1,8%	42,9%	47,0%		4,1%	▼	▲	▲
rapportcijfer geluk	7,6	7,6	7,4	-0,2							
% inwoners goed ervaren gezondheid	76,4%	80,4%		4,0%	75,6%	79,1%		3,5%	▲	▲	▲
% dat tevreden is met eigen leven	84,5%	90,6%	88,6%	-2,0%	83,9%	87,3%	84,8%	-2,5%	▲	▲	▲
Gebruik huisartszorg	73,1%	70,1%	71,3%	1,2%	77,7%	74,6%	76,3%	1,7%	▲	▲	▲
Gebruik basis GGZ en/of POH-GGZ	4,9%	5,4%		0,5%	4,4%	4,6%		0,2%	▼	▼	▼
Score									1	3	3
Materiële Welvaart											
Gemiddeld besteedbaar inkomen	32.000	38.100		19,1%	38.600	46.800		21%	▼	▼	▼
Gestandaardiseerd best.inkomen (voor hhgrootte)	23.600	27.500		16,5%	27.100	32.400		20%	▼	▼	▼
Gemiddeld vermogen	84.400	122.500	143.000	16,7%	160.400	231.900	260.800	12%	▼	▼	▲
Mediaan vermogen	6.100	23.100	36.000	55,8%	20.900	64.600	87.400	35%	▼	▼	▲
% huishoudens met schuld	10,3%	9,5%		-0,8%	9,8%	7,9%		-1,9%	▼	▼	▼
Score									-5	-5	-1
Gezondheid											
% inwoners beweegt voldoende/ voldoet aan beweegrichtlijn	55,7%	57,8%		2,1%	51,7%	50,4%		-1,3%	▲	▲	▲
% inwoners overgewicht	47,3%	49,2%		1,9%	48,9%	49,5%		0,6%	▲	▲	▼
% inwoners een of meer aandoeningen	36,1%	32,5%		-3,6%	33,9%	32,2%		-1,7%	▼	▼	▲
Score									1	1	1
Arbeid & Vrije tijd											
Betaald werk per 1.000 inwoners	642	666	694	4,2%	661	697	717	2,9%	▼	▼	▲
% werkloos	10,7%	5,6%	4,5%	-1,1%	7,3%	4,2%	3,5%	-0,7%	▼	▼	▲
Bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners	48,4	43,7	41,0	-6,2%	24,8	23,8	22,8	-5,0%	▼	▼	▲
Werkzame beroepsbevolking	59.000	64.000	64.000	0,0%	8.294.000	9.116.000	9.255.000	1,5%			
Werkzame beroepsbevolking hoog opgeleid	21.000	24.000	25.000	4,2%	3.012.000	3.581.000	3.779.000	5,5%			
% werkzame beroepsbevolking hoog opgeleid	35,6%	37,5%	39,1%	1,6%	36,3%	39,3%	40,8%	1,5%	▼	▼	▲
% dat tevreden is met eigen vrije tijd	76,5%	77,7%	74,5%	-3,2%	74,4%	76,4%	76,1%	-0,3%	▲	▼	▼
Score									-3	-5	3
Wonen											
Tevredenheid woning	82,3%	84,9%	84,1%	-0,8%	86,9%	84,6%	85,6%	1,0%	▼	▼	▼
Tevredenheid woonomgeving	77,1%	79,8%	86,1%	6,3%	82,0%	83,3%	83,8%	0,5%	▼	▲	▲
% goedkope scheefwoners in corp.woningen	7,9%	8,0%		0,1%	13,7%	11,6%		-2,1%	▲	▲	▼
% dure scheefwoners in corp.woningen	7,6%	6,1%		-1,5%	12,3%	13,7%		0,8%	▲	▲	▲
% huishoudens met betaalrisico corp.woningen	15,1%	11,4%		-3,7%	14,3%	10,8%		-4,1%	▼	▼	▼
Score									-1	1	-1
Samenleving											
% inwoners dat vrijwilligerswerk doet inwonerserq.	49%	53%	44%	-9,0%							
% inwoners dat vrijwilligerswerk doet CBS (andere meetmomente	49,0%	44,7%	39,9%	-4,8%	48,7%	43,8%	38,9%	-4,9%	▲	▲	▲
Mantelzorg verlenen	13,2%	10,4%		-2,8%	14,2%	13,6%		-0,6%	▼	▼	▼
Contact met familie, vrienden of buren	73,9%	71,7%	71,6%	-0,1%	73,7%	71,2%	70,8%	-0,4%	▲	▲	▲
% inwoners dat vertrouwen heeft in instituties	58,5%	71,0%	68,3%	-2,7%	57,5%	69,5%	66,9%	-2,6%	▲	▲	▼
% inwoners dat vertrouwen heeft in anderen	66,5%	71,2%	73,9%	2,7%	59,7%	63,0%	66,3%	3,3%	▲	▲	▼
Score									3	3	-1
Veiligheid											
Misdrijven per 10.000 inwoners	174,55	130,89	142,6	8,9%	147,86	109,96	114,55	4,2%	▼	▼	▼
Woninginbraken per 10.000 inwoners	15,78	6,82	4,83	-29,2%	11,39	4,16	3,2	-23,1%	▼	▼	▲
Voelt zich wel eens onveilig	34,1%	34,4%	30,3%	-4,1%	35,6%	31,8%	33,0%	1,2%	▲	▲	▲
Slachtofferschap	21,8%	18,0%	20,1%	2,1%	17,6%	13,7%	17,1%	3,4%	▼	▼	▲
Reactiesnelheid prio1 politiemeldingen < 15 minuten	82,7%	87,2%	86,6%	-0,6%	83,9%	84,1%	83,7%	-0,4%	▼	▲	▼
Score									-3	-1	1
Milieu											
Blootstelling stikstofoxide, ug/m3	12,5	10,2	9,4	92,2%	19,4	14,3	14,2	99,3%	▲	▲	▲
Blootstelling fijnstof (PM10), ug/m3	14,8	13,8	13,4	97,1%	18,4	15,9	16,4	103,1%	▲	▲	▲
Gemiddelde oppervlakte temperatuur zomer in graden	28,28	30,08		106,4%	28,35	30,24		106,7%	▲	▲	▲
Oppervlakte van bomen		12%				25%				▼	
Gemiddeld aardgasverbruik per woning m3	1.260	1.110	1.270	14,4%	1.300	1.120	1.280	14,3%	▲	▲	▼
Gemiddeld electriciteitsverbruik per woning kwh	2.360	2.310	2.370	2,6%	2.910	2.760	2.810	1,8%	▲	▲	▼
Score									5	4	1
Inwoners naar leeftijdsgroep											
0 tm 14 jaar	15,5%	14,8%	14,6%	-0,1%	16,7%	15,5%	15,4%	-0,1%	▼	▼	
15 tm 24 jaar	15,8%	14,6%	14,7%	0,1%	12,2%	12,2%	12,3%	0,0%	▲	▲	
25 tm 64 jaar	52,2%	51,5%	51,4%	-0,2%	53,2%	52,5%	52,3%	-0,2%	▼	▼	
65 tm 74 jaar	9,2%	11,0%	10,8%	-0,1%	10,2%	11,3%	11,1%	-0,2%	▼	▼	
75 jaar en ouder	7,4%	8,1%	8,4%	0,4%	7,6%	8,5%	8,9%	0,4%	▼	▼	
Totaal inwoners (2018 herindeling)	**107.691**	**124.481**	**125.504**	**1.023**	**16.900.726**	**17.475.415**	**17.590.672**	**115.257**			

Bron: Statistiek & onderzoek - gemeente Leeuwarden